

LAVAR 24

Geriadurioù PREDER

Roparz HEMON, **Geriadur istorel ar Brezhoneg**, eil embannadur
e peder levrenn keinet, 2 880 p. en holl, 335 € (pe e 45 rann 64 p., 250 €)

Guy ÉTIENNE, **Geriadur ar Bredelfennerezh**
(galleg, alamaneg, saozneg, brezhoneg), 384 p., 1983, 18,29 €

Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur an Armerzh, ar c'henwerzh hag an Arc'hant**
(galleg, brezhoneg), 326 p., 1995, 24,39 €

Guy ÉTIENNE, **Geriadur ar Stlenneg**
(galleg, saozneg, brezhoneg), 544 p., 1995, 27,44 €

Guy ÉTIENNE, **Geriadur ar Gorfadurezh**, eil embannadur
(galleg, latin, brezhoneg), 246 p., 1999, 17,53 €

Pascal LE MOAL & Guy ÉTIENNE, **Geriadur ar Mediaoù**
(galleg, saozneg, brezhoneg), 360 p., 2000, 22,10 €

Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur ar Jedoniezh**
(galleg, brezhoneg), 174 p., 2003, 15 €

Gab CHEREL & Alan E. AR BERR, **Geriadur ar Verdeadurezh**
(galleg, brezhoneg), 508 p., 2004, 25 €

Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur ar Fizik**
(brezhoneg, galleg), 240 p., 2006, 23 €

Guy ÉTIENNE, **Geriadur ar Vezekniezh** (galleg, saozneg, brezhoneg),
Rann 1 – Rann 9, 2007 – 2015, 22 € pep rann

Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur ar Vezekniezh**
(galleg, saozneg, brezhoneg), Rann 10 – Rann 13, 2017 – 2022, 22 €

Chantal & Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur ar Geginouriezh**, 172 p., 2011, 19 €

Emañ holl niverennoù ar steudad war load PREDER

LAVAR 24

**PREDER
2024**

KENTSKRID

Gant LAVAR 24 e tegouezhomp e 2018. Ez eomp war-raok tamm ha tamm evit kinnig d’an holl frouezh hon eskemmoù ha disoc’h hon labour kendalc’hus. Mall eo tizhout ar prantad ma skrivan ar c’hentskrid-mañ, eleze kerzu 2024. Petra a rafemp a hent all ? Tra m’emañ ar bed en trubuilhoù spouronus, ne c’hellomp nemet treañ evit diazezañ war hon nerzhoù dimp-ni, a-benn diorren un devezout piaouel, kuit a vezañ maoliet e froud ar moederezh e par ar bed.

Mar taolan ur sell en-dro din e welan ur boblañs dindan gazelge, ur c’hedveno molumet gant ar mediaoù trec’h, renet gant araez an aon rak a bep seurt arvarioù, gwerc’hel pe get. Pep hini a emgav dirak an darvoudoù en e unan, digenvezet... N’eo ket ar seurtanvet Mouvement breton a c’hell degas ur respont hag ur skoazell. Rak ne ra nemet treuzkas ar gealiadurezh “trec’h” er bihanañ kornig “breizhek”, ned eo nemet un astenn lec’hel eus ar galloud estren. Ne c’hellomp kaout perzh ebet war an darvoudoù, nerzh ebet da geinañ outañ.

Petra a c’hellomp ni ober ? Da gentañ kompren skod ar c’hoari. Ha krediñ e c’hell ar reizhiad degas ur wellaenn evel m’emañ zo un emdouell glez. Stourm enep ar brezhoneg kempred zo distrujañ nep chañs d’hon bro da zistreiñ en istor. Pal ar galloud estren zo hon c’houboulañ en ur c’horn, en anistor. Tra ma kendalc’homp da rendaelata a-zivout distagadur ar ger-mañ-ger, ar c’hemmadur-mañ-kemmadur, an deodyezh-mañ-teodyezh ha kant mibiliach eus ar seurt, ez uzomp hon nerzhoù evit ket ha netra.

Unan eus palioù PREDER eo diorren un devezout riek hag evit mont war an tu-se ez eus un amplegad : kaout ur yezh e-tailh da vezañ araez an devezout-se. Setu perak hon eus devredet lakaat war hon load an dafar diziouerus. Ne welan netra entanusoc’h evit ar Vrezhoned a venn bevañ evel Brezhoned, er bed evel m’emañ zoken.

Bresk eo an emsav avat. Dister eo e saviad kenderc’hañ, hep diaz armerzhel. Betek bremañ en deus gallet emziorren alabistr e trec’houllo ar gevredigezh veziat, ha kement-se adalek an deroù. Keit ha ma ne vo ket barrek hon emsav da reiñ peadra da vevañ d’an

emsaverion, e vo neptuet ul lod vras anezho gant arc'hant an estren. Anat eo ne c'hell ket Breizh hag he yezh bleuñviñ dindan ur veli estren.

Yann-Baol An Noalleg

Roll an dud meneget dre deskanvioù e LAVAR 24

CG	Clément Guillanton	MC	Mikael Coïc
GC	Gab Cherel	MLG	Manon Le Gourriec
GE	Guy Étienne	MN	Michel Nédélec
GP	Goulven Pennaod	P	Dizanv
HM	Hoel Mahe	RAD	Ronan An Deroff
JLB	Jerôme Le Bloas	RM	Ronan Ménardeau
LM	Laorañs Motrot	YBAN	Yann-Baol An Noalleg
JMM	Jean-Michel Mahé	YBQ	Yann-Bêr Quirion
MA	Malo Adeux	YVT	Yann Varc'h Thorel

Berradurioù yezhel

a	adanv	kv.	keñveriañ, dave da
ao	adanor	La.	latin
AI	alamaneg	l.	liester
b	benel	n...	nevez(yezh)
bn	bonad	pa.	pennanv
Br	brezhoneg	pao.	pennanor
BrW	rannyezh Bro Wereg	Pd.	predeneg
Et	furm etrevroadel	qqc.	quelque chose
g	gourel	qqu.	quelqu'un
GI	galleg	ra.	raganv
Gr	gresianeg	rn...	raknevez(yezh)
h...	hen(yezh)	s.	strollder
hh	ha pajennoù da heul	sk.	skouer
hv	heñvelster	sl.	sellet
It	italianeg	sp.	spisc'heriad
Iw.	iwerzhoneg	Sz.	saozneg
Kb	kembraeg	SzAm.	saozneg amerikan
Kn	kerneveg	u.	unander, unanderenn
kr...	krenn(yezh)	ub.	unan bennak
Kt	keltieg	udb.	un dra bennak

Teskanvioù an oberoù

Evel el levrennoù kent e kaver arveret e LAVAR 21 teir reizhiad teskanvioù :

– evit an oberoù hag ar geriadurioù brezhonek, ar reizhiad diazezet gant Roparz Hemon en e *Geriadur istorel ar brezhoneg* [gibr], bet klokaet gant René Le Gleau en e *Dictionnaire classique français-breton* hag An Here en e *Roll daveennoù gant o berradurioù* ; ur roll hizivaet emeur o prientiñ ;

– evit on oberoù er yezhoù all, ar reizhiad etrevroadel evel m'emañ embannet e 'Byrfoddau Ilyfryddol' Rhan LXI *Geiriadur Prifysgol Cymru* ;

– evit ar steudadoù DAFAR ha LAVAR ez eo bet dalc'het an doare boas da venegin al levrennoù, eleze Da-63, h.a., La-01, La-02, h.a.

KIS-1463

I – LM da YBAN 01 01 17

Ur goulennig : daoust ha reizh eo lavarout *Aet eo ezvec'h va hezoug* pe ober gant *digarg* pe *diskarg* ?

II – YBAN da LM, MC, RAD, GC, YVT, YBQ 02 01 17

Evit Gl. *charge électrique* e kaver Br. *karg (tredan)* ha *bec'h (tredan)*, *bec'hiad (tredan)*. Lemel ar garg pe ar bec'h penn da benn zo : Br. *digargañ, divec'hiañ*. An disoc'h zo (*ur pod tredan, un daspugner, un hezoug*) *digarget, divec'hiet*. Ar stad : (*ur pod tredan, un daspugner, un hezoug*) *digarg, divec'h*. Un arster zo gant Br. *ezvec'h (g. & aa.)*, *ezvec'hiañ* : ar pod tredan, an daspugner, an hezoug a goll e vec'h tredan : *ezvec'hiañ* a ra, mont a ra *ezvec'h*. Gwelout a ran an traoù evel-henn :

1. O pellgomz dizehan e 'm eus *divec'hiet* va hezoug ha *divec'h*, flak eo bremañ.
2. Ne gomprenan ket pezh a c'hoarvez. Va hezoug a goll e vec'h, *ezvec'hiañ* a ra tamm ha tamm. Aet eo *ezvec'h* c'hoazh.

Ha quid a-zivout an termenoù gant ar rakger **dis-**, eleze *disvec'hiañ, diskargañ* ? Da 'm meno ez eo tremen trumm ur bec'hiad tredan : un *diskarg tredan* e-doug un amzer verr pe verroc'h, un *disvec'h tredan* (sl. GEVER p. 164, **décharger**, GEMED p. 65 ha GEFIZ).

KIS-1464

I – P da YBAN 10 01 17

Kurzañ evel NDBF pe *kurzhañ* evel Preder ?

II – YBAN da P 10 01 17

Goude bezañ gwiriet : *kurzhañ*.

Roparz Hemon a ro *kurzañ* da heul Vallée *kurza* moarvat. Hogen e pep lec'h e vez graet gant *kurzh*.

Moarvat ez eo kar da Lat. *curtus* → Br. *kurzh*, evel Lat. *portus* → Br. *porzh*.

KIS-1465

I – YVT da YBAN 14 01 17

Evit treiñ ar Sn. 反党 ez an da heul GAKA hag e ran gant Br. *enepstrollad*.

Emaon oc'h adlenn LAVAR 08 hag ar pennadoù a-zivout ar rakger *gourzh-* pergen. En o zouez emañ KIS-314 (p. 234-239) ha lizheroù leun a bromesaoù (din a zo o klask meizañ hep bout bet perzh en eskemmoù) GP 01-09-84 (p. 235) ha GE 16-10-84 (p. 238). Ha savet e voe en diwezh ar studiennig a veneg GE en traoñ d'an enebenn 238 ?

E berr, ne veizan gour e *gourzh-*, pe evit bout spisoc'h ne veizan ket e petra ez eo diforc'h e steriegezh diouzh *enep-*.

Ne veizan ket an diforc'h roet gant GC etre Br. *enepdivezouriezh* ha Br. *gourzhdivezouriezh*. Ne veizan ket perak ez eo Br. *gourzheuropat* ur

II – YBAN da YVT 14 01 17

Gl. **contre-** ha Br. **enep-**, **gourzh-** :

E-lec'h ober un addispleg eus an notennoù kent, e klaskin diskouez penaos e welan an traoù.

Kemer a ran ar gudenn a venegez da gentañ : Br. *enepdivezouriezh* ha Br. *gourzh-divezouriezh*. Tu zo da vezañ enep nep divezouriezh, Gl. *antimoral* hag ivez Br. *enep-divezour*. Hogen tu zo ivez da enebiñ ouzh un divezouriezh bennak — an divezouriezh vourc'hiz, lakaomp — ha kinnig ur “*gourzhdivezouriezh*” Gl. *contre-morale*, nad eo ket a-enep nep divezouriezh hag a zo un divezouriezh all. Evezhiadenn : e-lec'h *enebiñ ouzh* e c'haller ivez ober gant *talañ ouzh*, *pennañ ouzh*. Pezh a ziskouez an doare da stourm : o sevel dirak, dremm ouzh dremm.

Heñvel dra, ar *gourzhhellour* Gl. *guérilléro, partisan* ned eo ket enep nep bell, pa emañ o stourm enep ur galloud bennak.

Br. *gourzhskouer* Gl. *contre-exemple* zo ur skouer all kemeret ouzh an hini “dereat ent politikel”, lakaomp.

An hini a ra ur “*gourzhkentel*” a ra ur gentel all enep ur gentel roet da skouer, ha n'eo ket evit enep nep kentel.

Evit a sell Br. *gourzheuropat*, ne 'm eus kavet roud ebet eus ar ger e *Geriadur Imbourc'h* war ar Gwe. Marteze o deus lamet ar ger da heul an notenn war La-08, met bez' ez eus un aridennad gerioù ankevezas gant ar rakger **gourzh-**. Marteze e kav dezho ez eo cheuc'hoc'h ? Bezet a vezo, Gl. *anti-européen* a ve Br. *enebeuropat* ha *gourzheuropat* a ve Gl. *contre-européen* (hag eñ zo eus ar ger-se ?), eleze udb. o kinnig un Unaniezh europat all.

Bez' ez eus ur ger a vod an daou c'her : *gourzh-* + *enep* = Br. *gourzhenep* Gl. *opposé* ha deveradoù Br. *gourzhenebek* Gl. *opposé, antagonique, contradictoire*, Br. *gourzhenebat* Gl. *antagoniste*, Br. *gourzhenebiezh* Gl. *antagonisme*, Br. *gourzhenebad* Gl. *opposition entre deux faits* : diwar Kb. *gwrthwyneb* “*opposition, opposite*”. Ha gallout a reer displegañ savidigezh ar ger diwar pezh a 'm eus klasket sklaeraat amañ diararaok ?

Petra a dalvez *gourzhenebadur* etre A ha B. Un *enebadur* etre A ha B a dalvez ez eus ur stourm etre A ha B, A o klask distrujañ B hag a-geveskemm. Eeun eo ar c'heñver etre an daou du. Gant ur *gourzhenebadur* etre A ha B e komprenet ez eus etre A ha B ur c'heñver all, un *enebadur* all kempleshoc'h. Kenniñv zo etre an daou du, ur c'heñver daelerezhel.

Bez' an arroud da heul tennet eus ar gelaouenn Emsav : *gourzhenebadur* 24/350

« *Ul lod mat eus an arguzoù o ren en hon touez a denn d'ar gourzhenebadur a vez etre ar Stad hag ar gevredigezh. Evel-henn e c'haller dezrevellañ ar*

gourzhenebadur-se : ne c'hell an den seveniñ e rezid nemet dre ar gevredigezh ; ar gevredigezh ne c'hell padout nemet dre ar Stad ; ar Stad avat zo beli, eleze rediezh : etre ar veli hag ar rezid ez eus un dislavar diabarzh, un disvez diziren. »

Etre ar Stad hag ar gevredigezh n'eus ket a *enebadur* glez, evel da skouer etre daou strollad en o stourm evit ar galloud, pe tre div riez en o stourm evit ar penholierezh war ur rannved. Kempleshoc'h eo ar gevranc etre Stad ha kevredigezh, pa na c'hell ket ur gevredigezh trebadout hep harp ar Stad ha war un dro ne c'hell ket ar gevredigezh trebadout hep rezid an dud er gevredigezh. Hogen ar rezid a c'hell ivez kemman ar gevredigezh ha bezañ un arvar evit ar Stad, o vont war-du ur Stad all, a-se ar rakger *gourzh*.

KIS-1466

I – LM da YBAN, YVT, MC, JMM, GC, RAD 22 01 17

Sachet eo va evezh gant Yann Varc'h war Br. *gól* (RC 5 meneget e Lavar 8 Kis-331) = « brebis qui n'a pas d'oreilles ». Reizhañ da 'm meno (*brebis*) *qui n'a pas d'oreilles*.

Mechal ha ne ranker ket gwelout aze un adstumm eus Br. *golv* = “besk”.

Mar degemerer an adanv *golv*, ha ne c'hallfe bezañ graet gant Br. *golvañ* = Gl. *essoriller* (*diskouarnañ* zo en hon c'herz endeo).

II – YBAN da LM, YVT, MC, JMM, GC, RAD, YBQ 22 01 17

Sed a lennan LEBM :

Golf, adj. sans queue : soit originellement « mutilé » ou « infirme »; cf. br. *gól* (T.) « essorillé » et vir. *goll* « aveugle », sk. *kànà* = i.-e. **kol-no-* « borgne », et surtout gr. *χολοβός* ; « mutilé », *χολούω* « je mutile ». — Rapprochements très obscurs. — Étym. inc.

Bez' ez eus eus ar ger *golf* adalek ar Catholicon, gant un *f*, ha n'eo ket ur *v*, ha da heul e GIBR, NDBF ha DFBME ivez (ha mat eo an teskanv evit *Dictionnaire français-breton* Martial Ménard ?).

Hervez Henry e ve Br. *gól* a orin tregeriek. E ster zo pell diouzh *golf*. Ne gav ket din e ve fur deverañ diwar *golf* evit sevel ur *golfañ* gant ar ster gallek *essoriller*. Ar geriadurioù a ro Br. *golf* Gl. *sans queue (naturellement)*, eleze dic'hallus eo empentañ ur Br. *golfañ* o talvezout “troc’hañ al lost”. D’ar muiañ *beskañ = golfañ*.

Mar bez ezhomm, ne gilfen ket rak un trestummadur : Br. *golañ* = Gl. *essoriller*. Ha Henry a ouzhpenn : “Rapprochements très obscurs”.

KIS-1467

I – RAD da YBAN, MC 29 01 17

Echuet 'm eus un droidigezh lennegel. Da ali a garfen kaout diwar-benn an traoù-mañ :

1. je cite : a venegan ?
2. asile de nuit, hospice de nuit (sz. flop-house) : boti noz ?
3. atout : atoud g. -où ? atoudenn b. -où ?
4. avoir les épaules qui s'affaissent : chougañ ?
5. Dr : Do. ? (Doktor)
6. finir de cligner des yeux : diwilc'hañ ?
7. fraction de seconde : rann eilenn ?
8. fusée habitée : fuc'hell dudet ?
9. Hespérides : Hesperidezed ? (kavet war br.wikipedia.org)
10. main aux doigts effilés : dorn bizet hir ?
11. marmonnements : komzoù mandrouilhet ?
12. Mohican (/moʊˈhiːkən/) : Moikan g. -ed ?
13. parler affaires : komz diwar-benn aferioù ?
14. perdre intérêt : dizeuriañ ? koll deur ?
15. (un) pourchassé : hemolc'hed g. -idi ?

16. qui accroche la lumière : tapus d'ar gouloù ?
17. qui tousse (de façon chronique) : pazidik ?
18. rester en formation (langage militaire) : chom e strolladur ?
19. tentacule : brec'hell b. -où ? (kavet war br.wikipedia.org)
20. un diaoulez vihan koantik [goantik ?] met kriz

II – YBAN da RAD 30 01 17

1. je cite : a venegan ?

Ya, un tammig berr eo ar pezh a ginnig MME, evel alies, ha GEAK ivez a du 'rall (*mea culpa* !). Rak, menegiñ un aozer, n'eo ket degas un arroudenn eus un oberenn gantañ. Kavout a ran gwell c'hoazh pezh a ro Vallée en dro da *arroudenn*, *arroudennata*, *degas (un arroudenn)*. A-du e ven da astenn ster Br. *devennañ* Kb. *dyfynnu* « adrodd geiriau o lyfr neu eiriau a lafarodd rhywun arall ».

2. asile de nuit, hospice de nuit (sz. flop-house) : boti noz ?

War a hañval e troez diouzh an amerikaneg. Ar *flop-house* a ve al lec'h ma kouezher evit tremen an noz. P he doa graet ur goulenn evit Sz. *home* « ti dalc'het gant al leanezed zo “he home” » ha respontet ' boa : Br. *ar minic'hi*, *ar bod*, *an oaled*, *ar repu*, *ar mog*. Br. *boti* a dalvez Gl. *hospice*, *maison de retraite* e GEVEZ gant GE :

hospice ◇ **home, old people' home** ◇ **boti g. -où**

diazezadur kedvuhezel pe gwardvezegel evit herberc'hiañ an henaded pe an dud nammet amzalc'hiat

NOTENN – Un arver istorel dreist holl zo hiziv da Gl. *hospice*, termen oc'h aroueziñ gwechall an ospitalioù (*hospices de Beaune*) ha diwezhatoc'h an diazezadurioù o herberc'hiañ an dud kozh pe ar glañvourion dibare (*hospice de Bicêtre*) ; dindan an anvad *boti* e renker, diouzh un tu, an tiez o tegemer tud kozh hepken (*tiez diwaz*, Gl. *maisons de retraite*), an HHA (Gl. EHPAD, sl. *hôpital rural*) hag ar c'hreizennoù arbennik ma reer war-dro tud kreud-pe vrednammet ; kinniget eo bet reiñ an erdal ledanañ da Br. *herberc'hti* ha lakaat da isrummoù dezhañ ar *c'hurdioù* hag ar *botioù* (sl. La-09 201)

Neuze e kavan kevazas da ginnig *boti noz*. Pe *herbere'hti noz*.

3. atout : atoud g. -où ? atoudenn b. -où ?

Pa droez diouzh an Am., e kinnigfen un **trump** bennak ! Ar c'hembraeg a amprest : Kb. *trwmp*, evel ar brezhoneg NDBF Br. *atoud*, gwell eget *atoudenn* MME. Ha Vallée a ro ivez Br. *kartenn drec'h*. N'on ket barrek a-walc'h da vrezhonekaat ar c'hoarioù kartoù ha neuze e kav din e spir Br. *atoud* g. -où.

4. avoir les épaules qui s'affaissent : chougañ ?

Br. *chougañ* “mettre (ur fardeau) sur la nuque”, ha Br. *chouk* “bien enfoncé”. Sl. *chouket e benn* “courbé”. Bez' ez eus *divhar*, *daoulin o flakañ*, neuze : 1 Br. *divskoaz o flakañ* || 2 eeunoc'h : *divskoaz o tiskenn* ? 1 zo gwell ganin.

5. Dr : Do. ? (Doktor)

Me a lavarfe Dr. : **Doktor**.

6. finir de cligner des yeux : diwilc'hañ ?

Aze e vank ar gendestenn. *Paouez a vlinkañ*, *paouez a wilc'hañ* ?

7. fraction de seconde : rann eilenn ?

Aze ivez e vank ar gendestenn. Ur frazenn o tennañ d'ar fizik pe d'ar vuhez pemdeziek ? Er fizik : *ur rann eilenn*, er yezh voutin : *un herradig*, *ul luc'hedenn*...

8. fusée habitée : fuc'hell dudet ?

OK. La-07 **tudet** : **oablestr** ~ vaisseau spatial habité.

9. Hespérides : Hesperidezed ? (kavet war br.wikipedia.org)

OK.

10. main aux doigts effilés : dorn bizet hir ?

dorn bizied hirvoan ?

11. marmonnements : komzoù mandrouilhet ?

Ya, pe *komzoù chaket*, *komzoù chaoket*.

12. Mohican (/mɔs'hi:kən/) : Moikan g. -ed ?

Ya, a gav din.

13. parler affaires : komz diwar-benn aferioù ?

Ya, pe *komz eus aferioù* ? Hag un torfed e ve : *komz aferioù, komz graoù* ?

14. perdre intérêt : dizeuriañ ? koll deur ?

Ya, *koll deur*. *Dizeuriañ* a ve “tennañ an deur”. A hent all e ve ret loc’hañ diwar *deuriadek, deuriat* hag empentiñ un *emzizeuriadekaat* bennak ! N’eo ket gwall zeurus.

15. (un) pourchassé : hemolc’hed g. -idi ?

handeed g. -idi ?

16. qui accroche la lumière : tapus d’ar gouloù ?

troienn idiomatek. Br. *gwelevus, skedus, lufrus, disvannus* (Gl. *réfléchissant*. E gwir, mar bije “tapet” ar gouloù e vije du an ergorenn. Ar c’hontrol eo : *disvannus* eo), *strinkellikus*.

17. qui tousse (de façon chronique) : pazidik ?

GEVEZ paz dalc’hus ◇ *toux opiniâtre*, 660 || Gl. *chronique* = Br. *henek*.

Marteze : *gant ur paz henek*. Hervez ar gendestenn : *a vez o pasaat* ?

18. rester en formation (langage militaire) : chom e strolladur ?

Gl. *formation* a dalvez an doare strolladur, da skouer *e linenn, e steud, e karrez* (Romaned), h.a. Evel ma ’ eo Br. *furmaozañ* kevatal da Gl. *mettre en forme*, perak ne ve ket Br. *strollaozañ* = Gl. *mettre en groupe*, eleze “aozañ an doare da strollañ ar soudarded” ? Neuze *chom e strollaoz* ?

19. tentacule : brec’hell b. -ioù ? (kavet war br.wikipedia.org)

Betek henn hor boa *brec’h* b. *-ioù*. E gwenedeg e vez lavaret Br. *biz g. -ied, -iad* evit ur morgazh.

20. un diaoulez vihan koantik [goantik ?] met kriz

un diaoulez bihan koantik pe *un diaoulez vihan koantik*. Roparz Hemon a veneg un harz evit ar c’hemmañ en degouezh-se.

III – YBAN da MC, RAD 31 01 17

Mikael a lavar : « Talvezout a ra ar boan bepred teurel ur sell e GIBR. » Dav eo prederiañ avat.

4. atoud g. -où ? . atoudenn b. -où ? lañs ? :

GIBR a ro (2) “avance, avantage, supériorité”. Tu zo da lavarout : “lañs zo gant va c’hartenn war da hini” pe “trec’h eo va c’hartenn da’z hini”. Ha tu ve da lavarout : “va c’hartenn zo ul lañs” ?

4. avoir les épaules qui s’affaissent. chougañ ? krosiñ (GIBR) :

Br. *krosiñ* zo Gl. “courber”, eleze “plegañ dindan ur samm”, ha n’eo ket “an divskoaz o tiskenn, o flakañ”.

11. marmonnements. komzoù mandrouilhet ? grozmolat (GIBR) :

Br. *grozmolat* Gl. *murmurer* ; *gronder* , *grogner*, *grommeler*. Bez’ ez eus un arster a enebiezh gant *grozmolat*. Da Ronan da c’houzout hag an degouezh eo gant *marmonnements*.

15. (un) pourchassé. hemole’hed g. -idi ? atahined :

Br. *atahinañ* Gl. *provoquer* ; *agacer*. Gl. *pourchasser* zo kevatal da “redek war-lerc’h”. N’eo ket tre evel *atahinañ*.

16. qui accroche la lumière. tapus d’ar gouloù ? harzus d’ar gouloù :

Br. *harzus* “qui arrête, qui résiste”. Br. *harzus d’ar gouloù* a ve “résistant à la lumière”. N’eo ket kevazas.

17. qui tousse (de façon chronique). pazidik ? poursal (GIBR) :

Br. *poursal* Gl. *tousser*, netra ne verk an henegezh.

18. rester en formation (langage militaire). chom e strolladur ? menel e stagellad (GIBR) :

Br. *stagellad* Gl. *file*, *rangée*. N’eo nemet un doare strollaoz ha ne c’hell ket bezañ un termen genadel enta.

KIS-1468

I – LM da YBAN 01 02 17

Daoust hag ur furm vrezhonek ez eus evit Kb. *englyn(ion)* ? *Englen(i)(où)* ?

Hag ul liamm zo, a gav dit, etre ar ger hag ar verboù *englynu* / *englenañ* ?

II – YBAN da LM, YVT, MC, JMM, GC, RAD, YBQ 02 02 17

Ne gav ket din e c’haller lavarout *englyn* = *en* + *glynu*. E kembraeg ned eo *en-* nemet un eilfurm eus *an-* kreñvaat :

GPC :

en-

[amr. ar *an*-²]

rhgdd. cdrn. yn cryfhau’r elf. gsf., e.e. *enbyd, enfawr, &c.*

GPC ne ro gerdarzh ebet evit *englyn*. Fleuriot a veneg Kb. *englynu* a ve kevatal da Br. *englenañ*, met ne gavan roud ebet eus Kb. *englynu* gant ar ster “pegañ”. Fleuriot ne ro dave ebet. Ne dalvez nemet :

englynaf, englyniat : englynu, englyna, englynio

[bf. o'r e. bl.]

bg.a.

Canu neu gyfansoddi englynion: *to compose 'englynion'.*

Kavout a ran, *Gwalarn* 23 Here 1930 :

englyn k. ***englyn***. — aes e vefe bet brezonekaat ar ger dre skriva ***englen***.

An *englyn* kentañ o vezañ ar furm arveret er skridoù brezhonek ar mare.

A-du a-walc'h e vefen da virout ar ger kembraek evel m'emañ, rak *englen* = *peg*, *spg*. O vezañ ma ne ouzon netra a-zivout ar ger kembraek, ne c'hallan ket diogeliñ e ve dezneuziet *englen*, gouez da *Gwalarn*.

I – P da YBAN 03 02 17

Amañ dindan ur pennad embannet war *Pobl Vreizh*. Ur bennoberenn !

Du ha gwenn ha plas da lenn...

Barvousedenn ar roue Fortunatus gant A. Troude ha G. Milin, embannet gant ABER, 12 €.

Hervez pennad kinnig al levr ez eo *Barvousedenn ar roue Fortunatus* “furm nevez ur sorbienn gozh deuet deomp dre hanterouriezh miliadoù a dud dre ar bed a-bezh. Ur sorbienn gaer eo an treuzskrivadur graet gant Gab Milin”. N’ouzer ket perak n’eus ket kaoz eus lodenn Aimable Troude en afer met gwir eo, plijus eo ar marvailh ha pouezus e adembann.

Dipitet on bet gant skrid Yann-Ber Quirion avat. Ma tesker un nebeud

traoù e seblant an oberenn bezañ kentelius betek re (kendisplegoù, gerioù digomprenus, soñjoù stlapet evel gwirionezioù...). Distummañ a ra an destenn ouzhpenn : p. 64 e lavar ez eo gwenn ar marc’h pa ne gaver meneg nemet eus ur marc’h “dibret ha sternet” er marvailh, p. 15 ; lenn a reer p. 77, “pa damall paotred ar marchosi da Yann espern arc’hant” hep na vefe kavet roud eus an tamall-se er gontadenn. Grevusoc’h ’m eus kavet ar c’hemm degaset d’ar brezhoneg diwar batrom ar galleg p. 68 pa ro an aozer ur stumm gwregel d’ar ger “pried”. Sklaer an darn vrasañ

eus ar geriadurioù war ar poent-se (Al Liamm, p. 1117 ; an Here, p. 1075 ; Favereau, p. 616 ha 975) en diavaez eus hini galleg-brezhoneg Martial Ménard. Mat ’vefe displegañ perak e tegaser ur c’hemm a-seurt-se er yezh...

Eeunoc’h ha plijusoc’h eo skrid Gwenael Maze daoust ma kaver traoù skrivet re vuan a-wechoù : p. 84 “Anv a zo eus « ar » marc’h ha morse eus « e varc’h » pe « va marc’h »”. Reizh e c’hellfe bezañ an evezhiadenn met direizh ar ger “morse” (p. 16 “eme e varc’h” ; p. 17 ivez “va marc’h” ; p. 24 div wech “e varc’h” ; p. 26 div wech “e varc’h” ; p. 41 ur

wech ; p. 46 “e varc’hig, va marc’h kaezh” ; p. 52 div wech “e varc’h” ; p. 53, p. 54... Ha n’em eus ket kavet pep tra...”).

Gwelloc’h ’vefe bezañ evezhiekoc’h e seurt skridoù eta, degas e evezhiadennoù evel martezeadennoù pe soñjoù ha n’eo ket fedoù. Diazezañ mennozhioù talvoudus war traoù faos a laka anezho en arvar...

Galv ar Bed gouez gant Jack London, lakaet e brezhoneg gant Kristian Braz, embannet gant Mouladurioù Hor Yezh, 11€.

Un oberenn hollvrudet eo *The call of the Wild* gant Jack London. A-drugarez da ampartiz Kristian Braz, da Vouladurioù Hor Yezh ha da bolitikerezh ar C’huzul rannvro, e c’heller e lenn e brezhoneg. Ur romant kenkoulz evit an dud deuet hag evit ar grennarded eo. Prederiadennoù liesseurt a gaver ennañ en tu-hont da avanturioù Buck, ul loen ganet diwar ur c’hi Sant-Bernezh ramzel hag ur giez deñved a Vro-Skos. Eus Kalifornia betek Alaska e weladennet broioù disheñvel, e weler rummadoù tud a-bep seurt, d’ar mare ma tirede paotred

a-vil-vern evit klask aour e Norzh ar c’hevandir amerikan. Tud reizh ha tud fallakr, reoù fur ha reoù ziboell. Chas gwidreüs ha treitour ivez.. Gwelout a reer petra eo an “emgann evit chom bev”, roet e vez deomp peadra da brederiañ a-zivout anien ha skiant-prenañ, kasoni, fealded ha karantez, diwar-benn lorc’h, kalonegezh, nerzh ha krizder, ha diwar-benn galloud spontus an natur... Gwelet a reomp Buck o tont da vezañ ouzhpenn haroz an istor, un doare boud mojennel. Hetiñ a ran o do an holl lennerien kement a blijadur hag em eus bet me oc’h addizoleiñ pennenberenn Jack London.

Lavar 19 embannet gant Preder, 25 €.

N’eo ket alies e reer meneg eus Lavar amañ. Un heuliad levrioù imboure’h war ar yezh hag ar c’heriaoueg kempred eo Lavar, ur seurt kelaouenn skiantel. Gellout a ra labour Preder bezañ talvoudus daoust d’o dibaboù e-keñver yezh a c’heller kavout danvez dael enne. Prizius e vo an niverenn-mañ evit ar re a zo dedennet gant labourioù Martial Ménard, Doue d’e bardono, rak gouestlet eo ar pep brasañ eus an notennoù

da “respontoù Guy Étienne ha Yann-Baol An Noalleg d’ar goulennoù graet gant Martial Ménard evit sevel e c’heriadur *Dictionnaire français-breton* embannet e 2012”.

Nolwenn, Bim hag al laer gant Annie Coz, embannet gant Keit Vimp Bev, 6 €.

Adkavet e vez gant plijadur skolidi Porzh-Avel (s.o. *Milio hag ar viziterien noz*, embannet gant Skol Vreizh e 2015). Lenn a reer an istor buan hag aes. An tudennoù a zo bugale vrokus ha leun a startijenn enne. An dave d’an heskinerezh etre skolidi a zo dedennus, danvez eskemm etre tud deuet ha bugale kazi sur. Dipitet on bet gant an tresadennoù, siwazh. Pa vo adembannet al levr e vo un toulladig traoù da reizhañ : mesket eo Nolwenn ha Tifenn p. 7 moarvat, souezhus eo e vefe skolidi CM2 o prientiñ ar breved (p. 91), ken souezhus all eo gwelout archerien oc’h implijout sammorell ar polis (p. 94) hag un nebeudig mankoù all. Gwelloc’h ’vo rak dleout a rafe al levr-mañ plijout d’ar skolidi ha skolajjidi.

Herve Lannuzel

A hent all, embannet eo bet *Kou* e kataloneg. Mar fell dit gwelout da betra e tenn, kae war al load www.hermenaute.com

II – YBAN da P 04 02 17

Ur bennoberenn evit gwir ! Paourat brezhoneg hini an Ao. Herve Lannuzel. Gant ar pezh a skriv, ne ziskouez nemet un dra : e zivarregezh.

A-zivout Br. *pried* setu KIS-532 (La-11) :

KIS-532 – Br. pried

(MME da GE – 25 03 97)

Diwar-benn Br. *pried* ez anavezit d’ar ger, moarvat da heul Roparz Hemon, ur furn venel. N’eus roud ebet a gement-se. Gourel eo ar ger hepmuiken, o talvezout “époux” hag “épouse”. Ur pennad oa bet gant F. Kervella diwar-benn ar gudenn.

(GE da MME – 31 03 97)

Hervezout ne vez kavet skouer ebet eus *ar bried* el lizheradur brezhonek (keizañ a ran : betek SKET.III p. 62). Daou zisplegadur a c’hell bezañ : 1° Seurt ezvezañs a denn da istor ar yezh — goulakadenn diwirheñvel, rak ar ger zo un amprest diouzh al latin, “ nevez ” enta er predenegoù ; e kembraeg e kaver *priod* g. ha b., e Kn. : “ **pryās**, *m. and f., pl. -yosow*, spouse, husband, wife : *s* prevents mutations of following *c, k, d, t*, when *f.* ” (R. Morton Nance, NCED 135) hag en darn vuiañ eus ar geriadurioù brezhoneg e lenner : “ substantif des deux genres ” — n’eus nemet GReg. pa ouzon o reiñ ar c’herienn : “ *L’épouse des cantiques, t. de l’écriture*, ar pried santel, an ene santel, [...] ”. Koulskoude, mar o deus Vallée & Ernault skrivet *ar bried* en o doa abegoù soliet moarvat. 2° Seurt ezvezañs a denn da istor ar c’hevredigezhioù : ar vaouez o timeziñ a yae da vad perc’hennet na zeree ket anaout revelezh dezhañ hag a arouezed dre ur pennanv gourel (pe nepreizh) pe na veneged ket a-zistag diouzh e berc’henn (*ar pried* oa an ozhac’h, *ar priedoù* an ozhac’h + e berc’hennadenn brevez). E latin e veze arveret *coniūx* evel benel, met a-wechoù evel gourel. Ken ez a, o lakaat ez eus eno un afer a stuzegezh, an dibab da unan kealiadel : pe ez asanter kemplegañ d’an henvoaz hag ober eus ar wreg pried

ur mad perc'hennet, hep rev nemet evit he gwaz, pe e tivizer arbouezañ kevatalded an div rev hag e roer da Br. *pried* staelad leun ur pennanv benel — doujañ d'ar reizh dre reiñ he reizh da anv ar wreg !

goude skrid — Emaon o paouez klevout GP er pellgomz. Eñ ivez a soñj e tleer klask arbenn an amreolderioù e reizh Br. *pried*, La. *coniux* en dudoniezh ha n'eo ket er yezhoniezh.

Evitañ, seurt zisteroc'h ar yezh seul welloc'h. Pour evit Annie Coz ha Kristian Braz ha triñchin evit *Aber*. Ne gred ket lavarout “re” a draoù fall a-zivout Lavar 19, gant tud Preder ne ouzer morse : skoazellet eo bet Martial Ménard ganto. Rediet mat da lavarout e ro ivez an aozer-se *pried* g. ha b. ! Neuze e lavar forzh petra an udebad-se. Sapre dislavar evelkent. Hag ar marksour Herve o venegiñ Doue ! Biskoazh kement-all. A-benn ar fin : UDB = Union Démagogique Basse-bretonne.

III – YVT da YBAN, MC, JMM, GC, RAD, YBQ 04 02 17

Gouzout a ran nend eo ket un dave a bouez bras a-walc'h evit ar skridvarnerion, mes Turiaw a rae ivez gant Br. *ar bried*. Gwelout ivez e GEDOU, pennadoù Belegiezh, Gouezeri, Manac'helezh.

Dav lavarout ivez ne gaver er pennadoù skridvarnerezh-se nemeur a varn lennegel.

IV – LM da YBAN, YVT, MC, JMM, GC, RAD, YBQ 04 02 17

Gourel ha benel eo ar ger hervez Cillart de K.

V – YBQ da YBAN, LM, YVT, MC, JMM, GC, RAD 08 02 17

Triñchin evit *Aber*, ne gav ket din. Meuliñ a ra adembannadur ar *Varvouskenn* ha skrid GM. Triñchin evidon ? Ne gav ket din kennebeut. Desket en deus “un nebeut traoù”. Gwell ha se ! Laouen e vefen da c'houzout pere avat. Kelenn a ra din eo ret teurel evezh

ouzh ar pezh a skriver hag ur gentel vat eo. Ha noazus eo d'an danvez avat bezañ livet ar marc'h e gwenn ha ledanaet gwarizi ar baotred varchosi d' ar wenneion arboellet gant ar benndudenn ?

Ne 'm eus ket disoñjet Ar C'horal avat. Divizet 'm boa menegiñ an dastumer nemetken, Milin. Dindan bluenn Maodez Glanddour (*Marvailhoù Bro-Leon*, Hor Yezh 1999, p. 11) e kaver ar gerioù-mañ a-zivout dornskridoù Milin : “Enno e kaver dindan skritur Milin kement a zo aet d' ober ar *Marvailler Brezounek* : ger evit ger emaint aze...” Me gav din e c'haller fiziout en aozer da c'horthoz an hini a savo un embannadur eus dornskridoù Gab Milin, ma n' int ket bet kollet.

Ret eo din resisaat ne 'm eus ket adlennet va skrid.

Dre chañs ne vo morse embannet pezh emañ o skrivañ a-zivout ar sorbiennoù a denn da “Kabellig Ruz” Perrault. Menegiñ a ran ur sorbienn sinaek da skouer a zo bet troet gant Maurice Coyard a hañval bezañ ur paotr farsus. Anat eo n' in ket da wiriañ ar skrid orin. Labour a vefe bet d'un den aketus da ziskuliañ pezh a zo bet ouzhpennet pe dreuzfurmet ganin hag ar fazioù yezh niverus a vo kavet.

N' on ket un den a skiant hogen ur sorbiennour un tammig ranell ha pa skrivan diwar-benn va c'havadennoù ne c'hallan ket mirout ouzhin a sorbiennañ evit va brasañ plijadur.

KIS-1470

I – LM da YBAN, MC, YVT, JMM, GC, RAD, YBQ 04 02 17

Petra a soñjit ?

<http://www.argedour.bzh/istor-ar-geriaduriou-histoire-des-dictionnaires/>

II – YBAN da LM, MC, YVT, JMM, GC, RAD, YBQ 07 02 17

Aet on da deurel ur sell war <http://www.argedour.bzh/>. Dister ar yezh, a glot gant ur gealiadurezh faos war he divoud. En ur mare e veneg ar video ar sañset disrann etre ar “brezhoneg komzet” hag ar “brezhoneg arnevez”, a raje gant gwrizioù keltiek hepken. Da neuze, gant petore gerioù e ra ar sañset “brezhoneg komzet” ? N’eo ket diaes da empentiñ, ar video zo splann a-walc’h.

Mard eus eus ar yezh arnevez, hep ket a var, n’eo ket gwir ne ra ken nemet gant “gwrizioù keltiek” : GEFIZ, GEKIM, GEVEZ a ginnig, anat, gerioù savet diouzh amprestoù. Un diforc’h zo avat etre amprestañ e ser krouiñ hag amprestañ dre zic’halloud. Hag evit a sell ar “brezhoneg komzet”, ned eo nemet un tasmant. N’eus ket anezhañ, d’ar muiañ ez eus “brezhonegoù komzet”, hep liamm etrezo, ha n’eus kevredigezh vrezhoneger ebet. Ar brezhoneg arnevez kempred eo dazont ar brezhoneg,

ha n'eus hent all ebet. Dav e ve ober istor an eneberezh ouzh ar brezhoneg kempred, ha diskouezet e ve fraezh penaos e sour hennezh tamm ha tamm.

Petra da lavarout ouzhpenn ? Ar respont a ve sevel ur video diwar an diskouezadeg savet gant Mikael a-zivout istor ar yezh. Ha skrivañ ul levr ivez. Gant piv avat ?

III – MC da YBAN, LM, YVT, JMM, GC, RAD, YBQ 04 02 17

A-zivout pennad *Pobl Vreizh* : Dereat eo H. Lannuzel, pa vez kaset ul levr dezhañ e sav ur dezvarnadenn, pezh na ra ket ar re all. Ha lizh da Jules Furic, “Mat pe fall gant ma ve komzet diwar hon penn”.

IV – YBAN da MC, LM, YVT, JMM, GC, RAD, YBQ 13 02 17

Mat kenan evit H. Lannuzel ha pennaenn ar Furic kozh. Gwelout a ran e vo ul Lannuzel all e kendael kentañ ar gelaouenn *Aber*, o komz diwar-benn Bob Dylan *Ar vouezh hag ar son*.

Hag ivez Herve Ar Bihan a vo eno:

<https://perso.univ-rennes2.fr/br/herve.lebihan>

Kargoù ha kiriegezh :

Kelenner er skolioù-meur
 Rener kevrenn ar brezhoneg, UFR Yezhoù
 Rener ar Master MEF PLC brezhoneg
 Kenrener ar Master MEF PE divyezhek brezhoneg-galleg (lec'hienn
 IUFM-UBO Sant-Brieg)
 Ezel eus **komite** embann an *Etudes Celtiques* (CNRS)
 Rener ar gelaouenn *hor Yezh*

Floc'hed veur a vo er gendael ar wech-mañ. Ne gav ket din ez a seurt leviadurezh war an tu mat evit ar brezhoneg (sl. an daou c'her lakaet e ruz ganin). Ur giladenn a stadan.

Pegañ a ran amañ ar pennad skrivet war *Le peuple breton* gant Ar Bihan a-zivout MME.

L'Hommage d'Hervé Bihan à son ami Martial Ménard

Martial,

Ce jour que nous redoutions tant, toi comme nous, a fini par arriver. Tu me pardonneras de m'adresser à toi en français, pour une fois. Je prends ici la parole au nom de tes amis, brittophones ou non, tous unis dans la même idée de la Bretagne, celle que nous partageons avec toi. Une Bretagne maîtresse de son destin, une Bretagne à la société ouverte et démocratique, où la langue bretonne doit enfin reprendre la place dont elle s'est vu spoliée par le colonialisme et le capitalisme.

Le colonialisme et le capitalisme, avec leurs effets désastreux, tu les as connus lorsque tu vins au monde en région parisienne. Une région que trop de Bretons, à l'instar de tes parents, ont du rejoindre pour pouvoir assurer leur survie et celle de leurs enfants. C'est dans l'exil que tu eu tes premières prises de conscience : celle de l'exploitation, celle d'appartenir à un peuple non reconnu et exploité.

Ton entrée dans le monde du travail fut précoce, en tant que cuisinier à l'âge de 14 ans, un rude métier celui-là. Tu arrive à Kemper où tout en continuant ce métier quelques temps tu finis d'apprendre les rudiments de la langue bretonne, avant d'en devenir un passeur, comme d'autres, lorsque tu deviens instituteur (à l'époque on ne disait pas encore professeur des écoles) dans les écoles Diwan, jeune organisation alors, née en 1977. L'occasion de faire de magnifiques rencontres que l'amitié a renforcées depuis. C'est alors que Kemper devient ta ville, là où tu vis jusqu'au bout.

Peu de temps après tu te lances dans une série d'aventures initiées par la création d'an Here (1983-2005) : une maison d'édition consacrée aux tous petits brittophones et plus tard aux plus grands, et encore plus tard à tous les brittophones petits et grands. C'était tout d'abord l'aventure de Cholori, une revue tout en breton (le premier numéro est sorti en 1983).

An Here prend alors son envol avec de nouvelles aventures éditoriales : publier des romans pour les enfants et les ados. Tu étais alors allé chercher les meilleures plumes de langue bretonne.

En 1995 tu publies ton premier ouvrage personnel, *Alc'hwez bras ar Baradoz vihan*, ce fut ton véritable premier dictionnaire où tu as donné toute la vie et le bouillonnement de la langue bretonne, tout l'inverse d'une « langue neutre » comme le soulignait alors Pêr Denez (Tonton Pêr, comme nous l'appelions affectueusement entre nous).

An Here continue de croître et devient la maison d'édition de langue bretonne incontournable. Tu diriges alors une équipe conséquente et compétente. C'est grâce à ce travail collectif que tu co-diriges les deux éditions du dictionnaire monolingue breton (1999 et 2005) : un travail titanesque qui a débouché sur un outil dont personne aujourd'hui ne saurait se passer.

C'est aussi, en 1998, l'aventure des mémoires de Jean-Marie Déguignet : une aventure qui permettra à An Here d'atteindre une notoriété internationale avec les nombreuses traductions en langues étrangères qui suivirent.

Et puis an Here cesse ses activités. Mais pas toi. Tu commences alors à travailler sur un nouveau projet de dictionnaire : un dictionnaire français-breton destiné aux brittophones d'aujourd'hui. Ce travail t'a occupé à plein temps, tu y as mis aussi toutes les collaborations

que l'on te connaît. Tu ne voulais pas donner un dictionnaire où la vie moderne serait exclue, où l'actualité des sciences n'apparaîtrait pas.

C'est alors que beaucoup ont compris que le lexicographe que tu étais, l'était avec une précision chirurgicale. Il n'y a avait pas de place pour l'approximation, il n'était pas possible d'omettre tel ou tel terme. Surtout, il te fallait rendre un outil ancré dans son temps. S'il y avait un mot indigène pour tel ou tel concept, très bien. S'il n'y en avait pas il fallait bien avoir recours au néologisme. Tu l'as fait, avec beaucoup de science et de discernement. Il te fallait, et ce travail était bien particulier en ce sens, opérer en tenant compte du fait que la langue bretonne n'a pas, depuis très longtemps, bénéficié d'un statut officiel, et donc de la stabilité institutionnelle qui est indispensable à toute langue.

Cet ouvrage majeur sort en 2012.

Tout de suite, sans prendre de repos particulier, tu te lances dans ton œuvre maîtresse : ton dictionnaire diachronique ou historique du breton. Au tout début, tu ignorais la forme qu'il prendrait. Petit à petit tu as bien perçu qu'il devait être présenté en ligne, comme tout outil moderne.

La genèse de ce geriadur treadegel « dictionnaire diachronique » remonte à l'époque où tu faisais connaissance avec la langue bretonne, à l'époque où tu avais été impressionné par le travail gigantesque de Roparz Hemon. Roparz Hemon, décédé en 1978, avait produit un dictionnaire historique. Tu avais vu là, alors, la nécessité de le compléter, de le corriger, de l'améliorer. Le dictionnaire de Roparz Hemon fut le travail d'une vie, ton dictionnaire diachronique sera aussi celui de ta vie.

Lorsque tu es venu à l'université de Rennes 2, le 26 mai dernier, le présenter devant journalistes, élus, étudiants et chercheurs, tu as bien montré l'importance de ce travail pour toi et pour nous tous. Histoire des mots. Ces mots qui ont toujours habité ton univers. Ces mots tu les aimais, parce que tu aimais les gens qui les utilisent, parce que tu te battais pour l'avenir de leur langue. Pour que la langue bretonne ait sa place dans la société. Cette société tu ne l'observais pas, tu y participais, tu y vivais.

Le dictionnaire, work in progress, ne s'arrêtera pas avec ton départ. Tu nous avais sollicités pour le continuer. Nous le ferons. Le site Devri va continuer.

Et bien entendu tu n'as pas cessé de donner ta chronique hebdomadaire à un grand quotidien régional. Pas cessé, non plus, de publier des petits guides de langue qui ont du éveiller des consciences.

Merci aussi pour tes études lexicographiques que tu m'adressais régulièrement pour la revue *hor Yezh*.

Martial, tu ne pouvais pas concevoir de travailler sans lutter. Lutter sur tous les terrains, lutter pour la langue bretonne. Tu avais pris part aux combats initiés par Skol an Emsav et Stourm ar Brezhoneg. Tu le savais et tu le déclarais régulièrement : la langue bretonne a besoin d'un statut de langue officielle; bien entendu, aucun statut n'a sauvé de langue, mais sans statut aucune langue ne peut être sauvée. Nous en parlions et reparlions régulièrement.

C'est pourquoi tu avais participé aux travaux de l'Institut Culturel de Bretagne où tu avais assuré la présidence de la section langue et linguistique. Et c'est aussi au sein de ce même Institut, qu'avec quelques uns, tu avais participé à l'aventure de Servij ar Brezhoneg qui est devenu aujourd'hui l'Office Public de la Langue Bretonne.

Pour tout cela tu as été honoré en 2013 du collier de l’Hermine, ce collier qui fait ta fierté et que tu portes aujourd’hui pour rejoindre Tir-na-Nog.

Martial, tu aimais tout ce qui t’entourait. Les gens, je l’ai déjà dit. La nature, elle avait une place particulière dans ta vie. Tu l’évoquais souvent à travers tes mémoires d’enfance à la campagne. Tu avais une prédilection pour les insectes, ces êtres vivants que tu savais menacés. Tu avais d’ailleurs publié quelques articles à leur sujet dans des revues spécialisées.

Lors de nos moments de détente, nous avons souvent l’occasion de t’entendre chanter, ce qui restera « ta chanson » : ma jardrin, mon jardin. Tu fermais les yeux lorsque tu chantais « tout an dud a lâre din, ma jardrin ne oa ket din » (« tout le monde me disait que mon jardin n’était pas à moi »). Aujourd’hui, je peux te le dire, Martial, ton jardin était bien à toi. Nous ferons tout pour l’entretenir, le faire fleurir, et en faire le plus beau jardin du monde, parce que c’était le tien.

Ton ami Alan Stivell, en déplacement à l’étranger, n’a pas pu être présent avec toi aujourd’hui. Il m’a fait passer un message où il te dédie *Aet on* “je suis parti”, l’un des morceaux de son album 1 Douar (1998). Il aurait aimé le chanter en ta présence. Il va être passé à la suite de mon intervention.

Par ailleurs une cérémonie d’hommage te sera rendue, Martial, par tes amis à Kemper, ta ville, samedi prochain (le 17) à 18.00 au Ceili, un endroit que tu affectionnais particulièrement.

Martial, ta détermination, ta puissance de travail, ta fidélité en amitié, ton rire communicatif et ta joie de vivre sans réserve nous manqueront à toutes et tous.

Kenavo dit Martial. Kenavo breur kozh. Kenavo er bed all.

Komz a ra c’hoazh Ar Bihan eus “colonialisme” ha “capitalisme” ! Ya, un dra vat eo bet embann Lavar 19. An arvar a welan zo distruj lec’hioù krouiñ emren ar brezhoneg kempred. Forc’hellek kenan eo bet roll hon c’heneil Martial.

V – MC da YBAN 14 02 17

Un devezh plomerezh ’m eus tremenet. Fellout a rae din erlec’hiañ ouzh kog ar strink dour unan *gwrez diasavel* (?)¹ = Gl. *thermostatique*. Lakaet ar c’hog en e lec’h, digoret an dour, ar c’hog ne serre ket. Divontet ar benveg da welout hag un dra fall a oa en diabarzh, pep tra a hañvale bezañ reizh diouzh gwel. Adkroget meur a wech, a-benn ar

1. YBAN 2024 : kel zo kentoc’h eus *kog gwrezreoliñ*.

fin 'm eus eskemmet ar c'hog e Castorama, adlakaet an hini nevez, pep tra a ya mat. Fall e oa ar c'hog, setu penaos e vez kollet amzer.

Ur mare diaes eo evit Gab, ne ziskouez ket re. Lavarout a ra « an diskoulm nemetañ 'm eus kavet, eo dont en un herberc'herti, ne c'hellen mui talañ ouzh an trepetoù pemdeziek ». Ur c'hemm buhez ramzel eo. Rediet eo da werzhañ e di evit talañ ouzh ar mizoù herberc'hiañ, e leve n'eo ket uhel a-walc'h. Gwerzhañ an ti a dalvez ivez skarzhañ pep tra a zo en ti. Goulennet en deus ouzhin mont da sammañ e levrioù evit Preder. Diriaou a zeu e rin ar mont dont e Roazhon. Aesoc'h e vo dezhañ o c'houzout emañ e levrioù gant Preder. N'ouzon ket hag emañ e urzhiataer gantañ, gwelout a rin-se diriaou. Etrezomp hepken, da 'm meno emañ o tiskregiñ hag o pellaat. Merzhet 'm boa se gant Gwion p'edo en ospital. En deroù e c'houlenne keloù eus an dud, petra a reont, hag e labour ar re yaouank h.a. Bez' e oa o embrientiñ da vont da Tir na n-Og.

Pebezh berigad a brezegennerion e Kendaeloù Aber ! Lannuzel en deus kavet bod eno...

Truezus eo yezh an Aotrou kelenner Skol veur, ne ra striv ebet da gomz ur yezh a live gant e ditloù a rener ar Rann keltiek. Prener eo koulskoude da holl embannadurioù Preder, marteze eo evit bezañ a live gant Skol veur Brest. An div Skol veur zo liammet bremañ, "Evit ar brezhoneg". Dleout a ra H. Bihan dont betek levraoueg Preder, fellout a ra dezhañ gwelout labour GP a-zivout *Le grand Mystère de Jésus*, un enor e vo evidon degemer an den !

Ar skrid eus *Peuple Breton* zo ar pezh en doa lavaret en obidoù Martial, rak pep tra a oa bet e galleg, ar vamm he doa nac'het e vefe gaet darn eus al lid e brezhoneg.

KIS-1471

I – P da YBAN 15 03 17

Petra soñjez eus an troiennoù da heul :

- « Souezhet **ez eus bet** meur a hini gant kemennadenn ar priz Nobel evit al Lennegezh.
- Ne **zlefent** ket bezañ avat ar re a anavez un tammig buhez hag oberoù Bob Dylan... »

Lakaet e'm bije : « Souezhet **eo bet** meur a hini... » ha « **Ne zlefe** ket bezañ ar re... » Pe neuze : « Ne **zlefent** ket bezañ, ar re ... »

- *film kendoazhañ* : petra dalvez resis *kendoazhañ*, hag eus pelec'h e teu ?

II – YBAN da P 15 03 17

- *Souezhet ez eus bet meur a hini* zo an doare “reizh”, hervez ar reolennoù “anavezet”, pa’z eo “meur a hini” un divoud amresis. War LAVAR ez eus bet tabutet war an divoud. Daoust ma ne ’m bije ket ersavet o lenn *Souezhet eo bet meur a hini*, rak gousantout a ran gant an droienn “meur a hini” un doare

strishadur, evel pa na vije ket mui “meur a hini” un divoud amresis. A du ’rall, lennet ’m eus war ar Gwe :

<http://www.bcd.bzh/becedia/br/manifestadegou-al-labourerien-douar-e-penn-ar-bed-e-miz-even-1961>

<http://yabzh.com/2015/12/dilennadegou-rannvro-2015-souezhadenn-ebet>

Neoazh, paotoc’h

- *souezhet ez eus bet meur a hini.*
- *Ne zlefe ket bezañ avat ar re zo an doare reizh.*

Keñveriañ :

1 *An dud ne zlefent ket bezañ souezhet* hag 2 *Ne zlefe ket bezañ souezhet an dud.*
En 1 ez eo **An dud** an dreistambilh azgeriet gant ar rener **-ent** engeriet er furm orek, tra ma’z eo **an dud** e 2 rener ar verb **zlefe**.

• *film kendoazhañ* : Lavar 13, p. 237, *Geriadur ar Mediaoù*, Gl. **film documentaire**, diwar Br. *doazh* “habitué, accoutumé ; expert, versé dans” (BrE ; sl. ivez NDBF *duac’h*).

KIS-1472

I – LM da YBAN, MC 19 03 17

Dalc'het on er mare-mañ gant labour prientiñ daou arvest kanañ a sach diganin ul lodenn vat eus va amzer dieub. Da zibenn miz Mae ne chomo mui nemet unan.

Traoùigoù :

1 - Hag un daveenn 'zo evit a sell distro R. Hemon war *hec'h* e gounid *he* dirak ur sonenn. Diegi 'm eus da adlenn holl lizheroù Gwion. Lennet 'm eus *A historical morphology and syntax of breton* ma komz eus ar gudenn hep kemer un diviz avat. (Goulenn graet ouzhin war Facebook).

2 - Petra a c'hallfe bezañ graet eu Gl./ Al. *permaculture* (Sn. *Permanent agriculture*) ha *hügelkultur* ("gounezerezh war dorosenn") ?

Va mad a dennan eus ar valad-mañ evit trugarekaat Mikael evit e valadoù. Daoust ha ne ve ket tu embann labour Gab ?

II – YBAN da LM, MC, YVT, YBQ, JMM, RAD 19 03 17

Da c'houlennoù :

1 - **Hec'h** ha **he** :

Da'm meno ez eo da heul HSMB (1975) en deus Roparz Hemon kavet gwell dibab *he*, pa lennan p. 79 : “In the literary language of today a form *hec'h* is often used before a vowel. **The spelling is historically wrong.** [...]” (lizherennoù tev ganin). Er bloavezhioù 70, pa 'm eus kroget da zaremprediñ ESB e veze graet c'hoazh gant *hec'h* dirak ur vogalenn. Kement-se a veze desket e levr Hemon, *Grammaire bretonne*, 1970, p. 26 : “À la troisième personne du singulier, au féminin, le pronon complément direct **he** s'emploie devant une consonne, et **hec'h** devant une voyelle” ha da heul un nebeut skouerioù **he c'hlask a ran, hec'h anaout a ran**. Hogen en e levr *Yezhadur berr ar brezhoneg*, 1979 e skriv : “En trede gour unan gwregel, ez implijer **he**”, met ne ro skouer ebet dirak ur vogalenn ! Ar gwir ganit enta : Roparz Hemon a chom tav hep divizout krenn da heul e studi HSMB. Neoazh e ra gant an adanv “wrong”, pezh zo bet a-walc'h evit Preder da zibab *he* bewech. Sl. ivez La-08 p. 269. Evit Martial Ménard — goude bezañ roet *he*, tra ken — a ya da heul Hemon en evezhiadenn : “Bez' e c'haller ober gant ar stumm *hec'h* dirak ar gerioù a zeraou gant ur vogalenn”. Ne gav ket din ez eus peadra d'em chalañ, *he* bewech, ar pep aesañ hag armerzhekañ.

2 - **Permaculture**

Klevet 'm eus komz eus *permaculture* e tro 1999, da heul pennad Chantal war *Le Monde Diplomatique*. Pedet e oa bet Chantal e Sufrañs, e Provence hag en Aude, hag anaoudegezh hor boa graet gant Emilia Hazelip, gwastadourez ar *permaculture* e Frañs, aet da anaon e 2003. Ar gounezerezh war dosennoù zo bet ledet gant Emilia Hazelip e Frañs, met ned eo nemet ur c'halvezerezh e-touez reoù all a *permaculture*. Pezh a oa souezhus evidon (d'ar mare-se) : ne veze ket aret an douar, na temzet, na c'hwennet, na ouzhpennet astuzlazher ebet. Evidon e veze lezet an traoù da badout, hep “ober netra”, pezh zo faos, anat eo. Ar gounezerezh a gendalc'he, a bade a-hed ar rannvloazioù, hep troc'h ebet. Alese an termen malizenn moarvat : *permanent agriculture*. Penaos ober e brezhoneg ? Hep embrederiañ betek re e lavarfen e ve mat kavout ur rakger “digor” a-walc'h, a dennfe d'an arvez trebadek-se.

Kinnigoù :

- *anc'hounezerezh* : o c'hoari war forc'hellegezh ar rakger **an(n)**- ?

- *perc'hounezerezh* : arvar (bihan) a faziañ gant “gounit per” (ar frouezh) ? Sl. ivez Kb. *para, parhau* “to continue”.
- *trec'hounezerezh* : evel e *trebadout* — padout dre an amzer — e ve “gounit douar dre an amzer” ? Pe c’hoazh *treadegel* ?
- *dalc'hounezerezh* : evel e *dalbezh* ? Kb. *dal, dala* “to hold”, kv. ivez Kb. *gwala* Br. *gwalc'h*. Gwelet e Kembre : *Gwâl a gwala* Br. *Gwele ha gwalc'h* Sz. *Bed and breakfast*.

Petra a soñjez a-zivout Br. *dalc'hounezerezh*, a c’hell bezañ komprenet evel *dal* + *c'hounezerezh* pe *dalc'h* + *ounezerezh* ?

III – LM da YBAN, MC, YBQ, JMM, RAD 19 03 17

Soñjet ’m boa er rakger *dalc'h*- ivez, ket e *tre*- avat. *Trec'hounezerezh*, *dalc'hounezerezh* an daou a gavan mat tre. Kentizhekoc’h eo an eil marteze ha hennezh eo a zo da zerc’hel e dibenn dezrann moarvat.

KIS-1473

I – P da YBAN 20 03 17

Petra eo an nevezc'heriañ : yezhoniezh, pe yezhouriezh ?

Idem, pe ziforc'h etre kevedadoniezh ha kevredadouriezh ?

II – YBAN da P 20 03 17

1. nevezc'heriañ : yezhoniezh, pe yezhouriezh ?

Br. *yezhoniezh* Gl. *linguistique*, eleze an diskiblezh a studi ar yezhoù, al lostger *-oniezh* o verkañ ur ouezoniezh. Br. *yezhouriezh* Gl. *gestion de la langue, génération de la langue, *logonomie* (GE), gant ar verb *yezhouriañ*. Erlec'hiet eo bet *yezhouriezh* ouzh *sturyezhouriezh*, dre an abeg ez eo dic'hallus ha ... re vrasonus moarvat haerñ sturiañ ar yezh. D'ar muiañ e kinnig ar yezhour gerioù, adkemeret pe get gant ar yezherion. Evidon a wel ar yezhour evel un ijinour. Br. *nevezc'heriañ* zo Gl. *la néologie*, ur rann eus ar yezhouriezh, pa bled hounnezh gant estreget gerioù, evel reolennoù gramadeg, frammadurel da skouer.

2. kevedadoniezh ha kevredadouriezh ?

GEAK p. 220 *kevredadoniezh* Gl. *sociologie générale*, pe *kevredadouriezh hollek*, tra ma 'z eo ar *gevredadouriezh* ur rann bleustrek o studiañ un dachenn resis : sevenadur, anaoud, kravezelezh, divezelezh, strolloù bihan, armerzh, h.a. Da heul Vallée e ra dave *-oniezh* d'un diskiblezh "damkanel" hag *-ouriezh* d'unan bleustrek, gant nemedennouigoù evel reizh.

KIS-1474

I – YBQ da LM, YBAN, MC, YVT, JMM, RAD 25 03 17

Goulennet ez eus bet diganin treiñ ur barzhoneg gant Renada-Laura Portet.

Un dargouezh.

*crit agarrat a les pols
que sempre s'emporta el vent
entre cel i terra.*

Ne oan ket laouen gant *oabl* ha klasket 'm eus...

Kavet 'm eus gant Martial Menard : “Entre ciel et terre” *en ebr ag an amzer*. Plijout a rafe din. Seniñ a ra ken brav hag “entre cel i terra”

Ha bastus eo ?

Vallée a ro *sélever dans le ciel* hag Ernault *dans le ciel et dans l'espace*.

Er geriadur istorel e kaver : ...*ur boultrenn du en evr hag en amzer*.

Hag ur ster resis a ve gant an droienn ? Kristen ?

Mar gellit degas ur gouloù bennak din...

II – YBAN da YBQ, LM, MC, YVT, JMM, RAD 26 03 17

Émile Ernault, *Geriadurig brezoneg-galeg*, Emgleo Breiz, 1984 :

èbr V m. Firmament, atmosphère ; nuage, nuée ; *én èbr ag en amzér* dans le ciel, dans l'espace.

Turiaw Ar Menteg, *Dastumad gerioù a rannyezhoù ar gevred*, 2007 :

heñvel dra, skoueriekaet *en ebr ag an amzer*.

Degas a ran amañ un arroud eus lizher GE da MME (28 05 14) :

Ebrourieh ? Diziskoulm eo degouezhet ganimp kudennoù termenadur skiantoù an aergelc'h. Kemm a vez lakaet etre 1) anadennoù an aergelc'h, 2) *gwered an kez anadennoù war rannbarzhioù an Douar; o dedro en amzer; o c'henwered, h.a.*, 3) *an egor en dro d'an Douar*.

Betek henn e veze deveret diwar *oabl-* evit 1) ha 3) [NDBF : *oablour; oabllestr*], diwar *hin-* evit 1) ha 2) [SADED, Preder : *hinouriezh, hinadouriezh*].

Setu an diskoulm a ginnigomp :

– Kenderc'hel da zeverañ diwar *hin-* evit 2), termenoù o klotañ dre vras gant deveradoù Gl. *climat(-)*

– Deverañ diwar *oabl-* evit 3), termenoù o klotañ gant Gl. *cosmo-, céleste* (pardonadou eo Vallée pa n'en doa ket kel eus an *oablnijerezh* !)

– evit 1) (Gl. *météo(-)*) e vanke ur stirann. Abegoù furmel hon eus bet da zibab *èbr-* arveret e gwenedeg : “*èbr; èvr* ciel, firmament, nuage, nuée ; *en èbr hag en amzér*, dans le ciel, dans l'espace” (DBFV 70), hag ar c'hevatal kembraek : “*wybr* sky, firmament; heaven ; cloud”. Kengendarzh emañ moarvat *oabl* hag *èbr* ;

er yezhouriezh avat, mar kont ar gerdarzhioù, eo ken pouezus all ar stummoù e degouezhioù 'zo, sk. : *bugel* ≠ *bugul*, h.a.

Alese e 'm eus gallet kinnig termenoù fraezh e GEVEZ 3 :
hingleñvedouriezh (Gl. *climatopathologie*) hag e GEVEZ 7 : *ebranaezouriezh* (Gl. *météoropathologie*).

Sl. iver La-19, KIS-966, pp. 170-171 :

II –YBAN da GE 27 12 08

Cosmos a dalvez amañ kement hag *ec'hegor*. Mar komprenan mat ez eus 1. talañv an Douar, 2. an aergelc'h = an ebr ha 3. pezh a chom neuze, eleze an egor er-maez eus an douar = *ec'hegor*, krennet en *egor* gant an Here ha tud 'zo da heul. War a hañval ez eo diwar levezon ar rusianeg e talvezfe ar Gl. *cosmos* kement hag “espace extraterrestre” = *ec'hegor*. Mechal ha bastus e ve deverañ diouzh *egor*. Aon 'm eus e ve treuzkomprenet un *egorgleñvedouriezh* bennak, rak kalz ledanoc'h eo seurt diskiblezh eget ar *Kosmopatologiezh*, a zo kleñvedouriezh ar parennoù diavaez d'an Douar o werediñ war an dud o chom war ar voull bri-mañ. An diskoulm marc'hadmatañ a ve *Kosmogleñvedouriezh*, met n'emañ ket diouzh da c'hrad war a hañval.

Adlennet 'm eus an eskemmoù en dro da *oabl*, *steregor*, *ec'hegor* gant PH. Tu zo da lavarout ivez e sell ar *cosmopathologie* ouzh ar c'hleñvedoù o tont eus an *oabl*, eleze o tont eus an *ec'hegor* gwelet eus an Douar, eleze dre ar c'hetal ez eo an *oabl*. NDBF *oablouriezh* “météorologie” a ve kentoc'h “skiant an *oabl*”, da lavarout eo *Ebregleñvedouriezh Aeronomiezh (Laezaeroniezh) + oablgleñvedouriezh + Fizik an iongelc'h + ...?* Me oar ez eus trestummadurioù eus *ebr* hag *oabl*, kalz ne vern. PH a rae an disparti etre *oabl*-henvoazelezh hag *egor*-arnevezelezh. Gwelout a ran an traoù evel henn : an *oabl* zo an *ec'hegor* gwelet eus an Douar, ha betek gouzout e sell an *Hingleñvedouriezh* ouzh an dud war dalañv an Douar. Neuze ez eo kantrat desellout annez an dud war ar blanedenn rannet e tri live : talañv, ebr hag *oabl*.

Treut ar peuriñ.

III –GE da YBAN 27 12 08

Trugarez. Evel ma lavarez, ez eo berr ar peuriñ. Da c'hortoz ma kouezhfe ur glizh oablel war hon talañv da reiñ tiñv d'hon geoteier, degemeromp *ebr-* / *oabl-*.

E gwir, el lavar etrevroadel e hañval bezañ neuennus bras steriegezh *kosm-* ; da skouer, *cosmobiologie*, arveret da gentañ da verkañ ar Vevoniezh en aozioù oablel, a hañval bezañ dilezet e gounid *exobiologie* (dre ma vez arveret *cosmobiologie* dreist holl da envel ur furm a Astrologiezh) ; kavet eo bet gwell kemer *exo-* gant an durc'hadur gounezet en *exoplanète* (a 'm eus kinniget *hanblanedenn* a-dal dezhañ e La-18 152). Arabat emdeurel re bell er waflez-se enta ! Dav e vo dimp amprestañ *kosm-* e degouezhioù 'zo, marteze er c'herienn *skinoù kosmek* ma 'z eo *kosmek* ur skritell lakaet war un anadenn nebeut anavezet c'hoazh he orin, war a lennan. Ha pledet 'c'h eus gant an termen-se? Evit an *Dalañvgleñvedoù*, n'eus bet betek henn diazezet netra, lakaet er-maez un embannadenn, ha ne hañval ket bezañ graet anv anezho gant kalz tud hiziv (orin ar mennoz a hañval bezañ bet an anvad *fièvre tellurique* roet d'ar baludegezh pa greded e teue an hadenn anezhi eus an talañv...)

III – LM da YBQ 28 03 17

Emile Ernault : *én èbr ag én amzér* = dans le ciel, dans l'espace.

Netra gwelloc'h da reiñ dit.

IV – YBQ da LM 29 03 17

Klask a raen gouzout perak e oa kement a ziforc'hioù etre ar furm c'hallek lakaet e-tal an droienn.

Setu perak e 'm boa savet ur poz war ar prim. Amañ dindan an hevelep tra hag ar poz, un tammig resisoc'h.

En ebr ag an amzer

— Martial Ménard, *Dictionnaire français-breton*, 2012 :

Ciel Entre ciel et terre *en ebr ag an amzer*.

— François Vallée, *Grand dictionnaire français-breton*, 1931 :

Ciel (s'élever) vers le ciel *en ebr hag an amzer*.

- Émile Ernault, *Gériadurig brezonek-gallek*, 1927 :
èbr én èbr ag en amzér dans le ciel, dans l'espace.
- Eutru Guillom person Kergrist, *Livr el labourer*, 1849 :
501 - E saw ur beutren dû én evr ag en amzer (ret eo lenn peurrest an darvoud
deskrivet gant an aozer)
- Roparz Hemon, *Geriadur istorel ar brezhoneg* :
meneg eus Levr al labourer.

War a hañval eo an droienn kouezhet diouzh pluenn an den a iliz ha plijet bras eo bet ganti ar re o deus labouret war ar brezhoneg, pe hag ez eo un droienn bobl anavezet ? Ne lavaront ket.

Le Robert, dictionnaire des expressions figurées :

Entre ciel et terre : “en l’air, à une certaine hauteur (implique une position dangereuse, instable ou considérée comme telle... Les connotations religieuses du péché et de la damnation s’y font obscurément sentir)”

Ha gallout a rafe *en ebr ag an amzer* menegiñ ar saviad amjestr-se etre peurbadelezh an neñv hag hon amzer war an tamm douar-mañ ? Ar pred-se ma c’hell c’hoarvezout pep tra, ma steuz an dud a gejomp ganto hep mont kuit da vat ?

Tudennoù ar skrid oa o kemer ebatoù keit m’ en em stumme en ebr an arnev kaset gant gant an neñv da zistrujañ o labour...

Ha ne vefe ket *ebr a ’n amzer* al lec’h arvarus etre an neñv hag hon amzer war an tamm douar-mañ ? Mat e vefe da glozañ ur barzhoneg hep lakaat ur pik echu...

Ha n’eo ket leterc’had an aouzourez kataloniat oc’h enderc’hel, e-touez meur a elfenn all ar saviad-se intret gant ar gravez, pe kentradet gant ar gravez ha tremenet er bed ?

V – YBQ da YBAN 29 03 17

Skrivañ a rez (La-19, KIS-966, pp. 170-171) ... *Neuze ez eo kantrat desellout annez an dud war ar blanedenn rannet e tri live : talañv, ebr hag oabl.*

War a gredan kompren, an talañv a vefe gorre kalet ar blanedenn, an oabl a vefe an ec'hegor sellet eus an douar, hag an ebr a vefe pluskad aezhennel an douar etre an oabl hag ar talañv ?

Evit al lennegezh hag ar gravez e vefe an douar-glenn, an neñv, hag etre an daou an oabl-ebur a zo stag ouzh buhezañ an dud war an tamm douar-mañ ?

En oabl emañ an aeled argaset eus an neñv o kouezhañ. Ikarus a glask nijal a gouezh a-dreuz an ebr evit bezañ klasket mont re dost ouzh an heol...

Pa skriv an aotrou Gwillom "en ebr ag an amzer", "en ebr a 'n amzer" hag e c'hell bezañ klevet evel an ebr a vuhezomp en amzer a dremenomp war an douar, pe e komz eus hinouriezh ken eeun ha tra ?

Hag-eñ en doa Martial Ménard muioc'h a zielloù ?

Hag un treuzkomprenadur gros a rin mar gran gant an droienn-se evit ezteurel pezh a skriv an itron Portet ?

E galleg hag e saozneg eo bet troet ger evit ger *entre cel i terra : entre ciel et terre, between sky and earth.*

KIS-1475

I – YBAN da MC, LM, YVT, YBQ, JMM, RAD 29 03 17

Petra a c'houzout a-zivout ar ger bigoudennek **goñs** ? Lenn a ran gant Youenn Drezen IVGA *goñs* : “krenn, tagosek”. Me garfe gouzout orin ar ger-se. Ezhomm 'm befe eus ur rakger kevenebet ouzh Br. *men-* Gl. *lepto-* :

pycniq̄e ◇ **pyknic** ◇ **goñskorf** aa.

a gorfadur tuzum, krenn ha tev un disterañ, kevenebet ouzh ar rizh *mengorf*.

pycnoïde ◇ **pyknomorphous** ◇ **goñsstumm** aa.

neuz ledan ha tev.

pycnomorphe : *état* ~ ◇ **pyknomorphic stage** ◇ **stad c'hoñsstumm**

stad nervgelligoù 'zo da heul ar c'hromatinloezañ.

II – MC da YBAN 30 03 17

Goñs : setu ur ger na 'm eus ket klevet abaoe pell, gwir eo ne gomzan ket alies bigoudennek dre ma ne chom ket kalz a dud e'm metoù gouest da safariñ “al langaj chon” pe galleg Pont 'n Abad.

Arveret 'vez e keñver an dud : *un den goñs* = *un torgos, krapok, un den kreñv, tuzum ha war un dro arzh (un tammig)*.

Moarvat e teu eus galleg *engoncer*.

Ne 'm eus ket adkavet va geriadur bigoudeneg/brezhoneg ! Klask a rin gwiriañ pep tra, warc'hoazh e kejan gant ur breur kozhoc'h.

III – YBAN da MC, LM, YVT, YBQ, JMM, RAD 30 03 17

Moarvat emañ ar gwir ganit. Soñjet 'm boa ivez ez eo Br. *foñs* da Gl. *fonds, enfoncer* ar pezh ez eo Br. *goñs* da Gl. *gonds, engoncer*. Setu perak e 'm eus goulennet da ali bigoudeneger ampart. Ne blijje ket din kement-se skrabañ e **foñs** an tiretennoù da gaout ur rakger kevenebet ouzh Br. *men-*. Dav din furchal muioc'h.

Ur mennoz a-greiz pep kreiz : ha ne ve ket Br. *chon* en droienn *langaj chon* un amprest eus ar galleg *jeune* ? Bremañ e vez lavaret *djeun* ! Ar *chon* a-gevenep d'ar *re gozh*, brezhoneg ganto koa.

IV – YBAN da MC, LM, YVT, YBQ, JMM, RAD 30 03 17

Klasket 'm boa en deroù loc'hañ diouzh Br. *ferv* Kb. *ferff* « ferme », stlezhvet avat gant ar Gl. *féroce* hag al Lat. *ferus* « farouche », ha lezet an diskoulm-se da gouezhañ en arbenn eus se dres.

Adkregiñ a ran gant ur ger nes hBr. *fer*.

• GPC :

ffêr²

[?bnth. Llad. *ferus* 'gwyllt, ffyrnig']

a. a hefyd fel *eg*.

Cadarn, cryf; glew, dewr, gwyh; pybyr, bywiog; ffyrnig, gwyllt; caled, solet; gŵr dewr, arwr:

steadfast, strong; valiant, brave; staunch, lively; ferocious; hard, solid; brave man, hero.

- **Studien zu den Altbretonischen Glossen**, Bernhard Bauer, Wien, im März 2008

Orléans, ms 221, fol. 76, gl. 142	pisim fer	magorum et <i>pithonistarum</i> et auguriorum superstitionibus non intendere.	starker Zauber	DVB 286 DVB2 539 VVB 204
---	------------------	---	--------------------------	--------------------------------

- Fleuriot, DGVB, p. 286 : **pis imfer** [...] Il est peut-être aussi possible de lire *pisim fer* [...] et *fer* correspond au gallois *ffer* « solide, **fort** ».

Me gav din ez eo kevazas ar rakger **fer-** pa welan e teu Gl. *pycnique* eus ar Gr. *πυκνός* « fort, compact ». Bez' hon eus enta : **fer-** ≠ **men-**, gant an dave a-zindan **ferv** ≠ **moan** (GE en doa adkemeret ar pennrann *men* diouzh GEFIZ *mender un askell* « finesse d'une aile »).

Neuze e reizhan :

pycnique ◇ **pyknic** ◇ **fergorf** aa.

a gorfadur tuzum, krenn ha tev un disterañ, kevenebet ouzh ar rizh *mengorf*.

pycnoïde ◇ **pyknomorphous** ◇ **ferstumm** aa.

a neuz ledan ha tev.

pycnomorphe : *état* ~ ◇ **pyknomorphic stage** ◇ **stad ferstumm**

stad nergelligoù 'zo da heul ar c'hromatinloezañ

V – MC da YBAN 01 04 17

Ne 'm eus ket kalz a stlenn a-zivout **chon**, rak, er-maez eus Youenn Drezen, n'eo bet morse skrivet an trefoet-se. Emile Ernault, en *Études Celtiques*, en deus embannet ur pennad diwar benn erlec'hiañ *c'hwe* gant *fe* (*c'hwez -fez*, *c'hwerv -ferv*, *c'hwec'h -fec'h* h.a.).

Kevret ur pennad 'm boa embannet war Kannadig Ploveilh, ma komzen eus al langaj chon.

LANGAJ CHON AR VILAJENN GRAN
L'ARGOT BIGOUDEN DE PONT L'ABBE

Comme les sept autres argots bretons en usage dans différents corps de métier de Bretagne, le vocabulaire argotique des tailleurs-brodeurs et des maçons de Pont l'Abbé n'a pas trouvé sa place dans les dictionnaires. L'origine de cet argot est assez obscure, on y trouve des termes ayant subi des modifications de sens, des termes imagés, comiques, n'ayant aucun rapport avec le breton classique, des emprunts à d'autres langues, par exemple au français : *falziget*. fauché ; *termaji*, forain, gens du voyage. *Termaji* est construit sur la "lanterne magique" qu'utilisaient les forains pour projeter des images dans les fêtes foraines des pardons ; *flech*, de la mauvaise viande, vient de l'anglais *flesh*, chair.

L'écrivain bigouden, Youenn Drezen, né à Pont l'Abbé en 1899, a fait un très large usage de cet argot dans ses romans *Itron Varia Garmez* (Notre Dame des Carmes) et *Skol Louarn Veig Trebern* (L'école buissonnière d'Hervé Trébern) où il décrit avec truculence la vie de la capitale bigoudène d'avant 1914. Voici un aperçu de ce parler, qui est passé en partie dans le breton bigouden.

bazengiñ <i>turbiner</i> , <i>travailler</i>	char-gregoj <i>cidre</i>
ur biou <i>un litre de boisson</i> , <i>un kil</i>	char-pebr <i>lambic</i> , <i>cognac</i> , <i>tord boyau</i>
ur blech <i>un mauvais tour</i> ;	charinkadenn <i>libation en commun</i> ,
blech <i>mauvais</i>	<i>beuverie</i>
broust <i>peu difficile sur la nourriture</i>	charinkañ <i>boire. écluser, picoler</i>
char <i>la boisson</i>	charinker <i>soulard, picoleur</i>
char-gwin-hoc'h <i>vin rouge</i>	charl <i>un vieux, un vioque</i>

charlez <i>une vieille</i>	graf, grefoù <i>de l'argent</i>
ma hini charl <i>mon père</i>	gran, grandis <i>grand</i>
ma re charl <i>mes parents</i>	grefier <i>chat</i>
chigardiñ <i>embêter ; chigarder embêteur</i>	gregoj <i>des pommes</i>
chil <i>partir ; mont e chil ficher le camp ;</i>	kailh <i>des pierres</i>
Aet eo e chil <i>il est mort</i>	karn <i>de la viande</i>
chinegr <i>chien</i>	kech saoul ; kech eo <i>il a un coup dans le nez</i>
chobar <i>flaneur, glandeur</i>	klakañ <i>êtreindre une femme</i>
choj <i>un petit, un petiot</i>	kribenn <i>gendarme</i>
mabig choj <i>un petit garçon, un bébé</i>	lañs <i>de l'eau</i>
chojiked <i>les enfants, les moufflets</i>	loch <i>la maison ; mont d'al loch aller à la maison</i>
ar chon <i>moi-même, bibi, ma pomme</i>	manchañ <i>manger</i>
gant ar chon <i>avec moi</i>	mari-grag <i>une poule</i>
ar choned <i>les hommes, les gars</i>	melleg <i>du pain</i>
komard <i>camarade, ami</i>	millig <i>du lait de vache, du sperme</i>
goi <i>imbécile, niais, stupide</i>	perianiñ <i>mourir ; perianet eo il est mort</i>
un dekenn <i>une belle et jolie femme</i>	picheter <i>prison</i>
degoch ! <i>regarde !</i>	pistolodiñ <i>uriner</i>
digochañ <i>obtenir par flatterie, séduire, soulever une fille</i>	pokañ <i>voler</i>
dikulez <i>le derrière</i>	pochañ <i>payer</i>
falzigañ <i>voler, faucher ; falziget on je suis fauché</i>	rampikaat <i>êtreindre une femme</i>
flech <i>chair, de la mauvaise viande</i>	rinik <i>malingre, chétif, petit</i>
flut <i>le lit ; mont d'ar flut, flutañ aller se coucher, aller au lit</i>	rokin <i>du tabac</i>
fouilhez <i>poche</i>	rufin <i>le feu</i>
frai <i>frère, mon pote, mon ami</i>	skalf <i>soldat ; mont d'ar skalf aller à l'armée</i>
fraiez <i>ma sœur, mon amie</i>	skrognal <i>rire ; diskrognal ricaner ; skrogner ricaner</i>
frelom <i>froid que l'on ressent</i>	soterez <i>la danse de ville</i>
fri-kreion <i>morveux</i>	

sotrailhoù *les tripes* ; sotrailhoù mari-
grag *des œufs*

straniket *fauché* ; me zo straniket *je suis
fauché, dupé par un filou*

tag *un repas* ; tagiñ *manger* ; mont d'an
tag *aller manger*

tag-kreisteiz, tag-daouzek *déjeuner*

tag-teon *souper*

teon *la nuit*

termaji *saltimbanque, forain, gens du
voyage*

truchon *un homme, un mec, un type*

truchon gran *un Monsieur*

ur voizenn *une femme* ; ur voizenn gran
une grande Dame

KIS-1476

I – LM da YBAN, MC 04 05 17

Emaon o prientiñ ur gasadenn (deñved 6) dit met aze evit respont d'ur goulenn graet war Facebook e klaskan ur c'hevatal brezhonek d'ar Gl. *aura (de qqn)*. C'hoant 'm eus emellout en ur breud m'eo kinniget ober gant *arwarzh* en degouezh. *Arwarzh* = Gl. *prestige*, ster nes.

II – YBAN da LM, MC 04 05 17

<http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/aura/6481> :

- Vapeur, exhalaison subtile que l'on supposait s'élever d'un corps.
- Manifestation clinique passagère annonçant une crise d'épilepsie.
- Littéraire. Atmosphère immatérielle qui enveloppe ou semble envelopper certains êtres : *L'aura qui émane de cet être exceptionnel.*
- Bande de lumière entourant les êtres humains, que pourraient voir les médiums et dont la couleur varierait selon l'état spirituel du sujet.

<https://fr.wiktionary.org/wiki/aura> :

aura \o.ʁa\ ou \ɔ.ʁa\ *féminin*

1 (*Occultisme*) Le « corps subtil », qui entourerait le corps physique. De forme ovoïde, l'aura changerait de couleur selon l'évolution, l'état émotionnel ou de santé du sujet.

2 (*Par extension*) Prolongement, résonance d'un livre, d'une œuvre d'art dans la sensibilité.

3 (*Médecine*) Sensation subjective vague, toujours la même chez chaque malade, qui permet à celui-ci de prévoir l'imminence d'une crise. Elle peut être motrice (mouvement d'un doigt, d'un membre), sensitive, sensorielle (olfactive, auditive, visuelle, etc.), psychique, etc. L'aura est surtout fréquente dans l'épilepsie, l'asthme, la migraine et l'hystérie.

4 (*Médecine*) (*Vieilli*) Autrefois, émanation subtile du liquide spermatique qui semblait nécessaire pour la fécondation.

(*Philosophie*) Atmosphère qui entoure certains êtres.

Bez' ez eus : Br. *arwarzh* Gl. *prestige*, Br. *hol* Gl. *ascendant*.

La-17, p. 368 e lavar GE “gwell derc'hel *arwarzh* er ster kevredigezhel, GEAK v° *prestige*”.

Evit ar vezekniezh :

aura ◇ **aura** ◇ **aora** g.

1 kammzerc'h avel (latin *aura*) gant gouziviaded 'zo a-raok ur barrad droukfell, termen bet kentradet gant Galenos hag astennet da ragazonoù all, skiantennel, emanglevadel pe vredel || 2 dre un eil astenn ez eo bet lakaet da aroueziñ ragazonoù barradoù all (astma, h.a.) (sl. *prodrome*, *signal symptôme*)

Ar pezh hon eus da zec'heriañ zo a sell an amguzhouriezh “doare aergelc'h, aezhenn pe gouloù, a zo en dro d'ub.” *Dictionnaire Français-Breton*, MME : *kelc'hienn*. Ur ger nes Gl. *halo* (roet a-wechoù da zamheñvelster da *aura*) Br. *amloù*, kinniget gant GC.

Hañval ganin hon eus da furchal en dro d'al *loù-se*, evel ar *mac'h loù*, ar gwarant, ar gouestlad skedus. Ar rakger *am-* a verk ar c'helc'h en dro d'an heol pe al loar, gant kennotadurioù evel re *amc'houlou* (damnac'h), pe evel re *ameeun* (nann) (sl. La-17, pp.

199-200). Ha ret eo kavout ur rakger all : *arloù, kevarloù, darloù, eoloù, heloù, illoù, ... ?*
 Mirout Br. *amloù* g. *-eier* ? Deveradoù gallus diwar *amlaou-*.

Gwelout a ran un difourk all, eleze erlec'hiañ ouzh *-loù* ur c'hevatal ha dres :

gwawl¹

[< ?Brth. **ǔāl-* o'r gwr. **ǔel-* 'gweld' fel yn y Llad. *vultus*]

eg. a hefyd fel *a*.

Goleuni, llewyrch, disgleirdeb, ysblander; disglair:

light, brightness, radiance, splendour; bright.

E dibenn dezrann e kinnigan ober gant Br. *gweul* evit a sell ar gouloù hud, dreistnatur ha mirout Br. *loù, gouloù* evit an alvez, daoust ma n'eo ket an degouezh gant *mac'h loù*, met en amzer-hont e oa tanav an disparti etre amgantoù an devezvout.

Setu neuze : Br. *amweul* = Gl. *aura* en dro d'an dud ha Br. *amloù* = Gl. *halo* en dro d'an heol ha d'al loar.

III – RAD da YBAN 06 05 17

Ha gourel pe benel eo ar ger *amweul* ?

IV – YBAN da RAD, LM, MC, YVT, YBQ, JMM 06 05 17

Gourel eo *amweul*.

V – YBQ da YBAN, LM, YVT, JMM, RAD 09 05 17

Me gav din e rafen gant *arwarzh* war ar pemdez.

Ne gav ket din e vefe resis tre an arver gallek a c'hellfe kenkoulz bezañ e-lec'h *aura charisme* pe *séduction*.

Moarvat ne gomzer nemet eus un den en deus krap war ar re all e doare pe zoare, ha rouez eo e vefe *naturel*. Un tamm labour ez eus bepred, hag an dud zo emouez ouzh ar pezh a reont...

Marteze emañ penn-da-benn er-maez ar c'hoari ivez.

Edon o klask prientiñ ul labour ha kollet 'm eus kalz amzer evit ur ger na gaven ket e brezhoneg : *filage*.

Anv ez eus da lavarout kendivizoù ur pezh-c'hoari penn-da-benn a-berzh an dremmourion, hep emell a-berzh al leurenner.

Touellet hon bet un eilenn gant geriaoueg ar mediaoù. Touellus eo bepred ar geriaouegoù pa na gaver nemet ur ger en ur yezh a-dal d'ur ger en ur yezh all. Treut ar peuriñ.

(vocabulaire Ernault zo un nemedenn marteze)

War un dro e klasken ur c'hevatal da *italienne* eleze dibunañ ar c'hendivizoù nemetken ar buanañ ar gwellañ, hag **allemande** eleze dibunañ ar c'hendivizoù gant an dilerc'hiadoù hag an ehanoù.

Da heul e teu an dezerc'hañ dre ouzhpennañ ar mennadoù, hag ar *filage* klok.

N'hon ket bet barrek da gavout tud a bleustr war ar c'hoariva e brezhoneg, ha n'eo ket ar c'hoariva brezhonek nemetken e galleg mui pe vui.

Soñjet 'm boa ober gant *dibunañ italian* ha *dibunañ alaman*, nemet eo an droiennoù-se gallek rik da 'm meno (evel *côté cour*; *côté jardin*).

Ne 'm eus ket kavet ur c'heriaoueg galleg-saozneg eus ar c'hoariva.

Moarvat e rin gant *dibunañ kendivizoù* ha *dibunañ dilerc'hiadoù*, ha *dibunañ klok*...

Mar anavezit tud barrek war an danvez e brezhoneg ha prest da eskemmañ o skiant ha da goll amzer gant un azen e vin laouen bras.

KIS-1477

I – LM da YBAN, MC, YBQ, JMM, YVT 07 05 17

Pellik 'zo ne 'm eus ket kaset danvez da reizhañ, da adwelout pe da glokaat evit a sell hanc'herieg ar sevel deñved. Evit gwir e 'm boa lezet al labour-se evit kregiñ gant unan all damheñvel a denn d'ar sevel yer... (dastum a ran danvez e galleg evit ar poent). Hep ober anv eus al lies pleustradeg a 'm eus er mare-mañ e-sell kanañ (e galleg) ha meidiñ war ul leurenn gant 250 den all... A-bouez eo da 'm meno diskouez e c'hellomp komz estreget eus prederouriezh ha jedoniezh !

Setu enta :

1 - Diatomée : diatomenn (*s.* diatom)

Terre de diatomée (Kieselguhr) : douar (poultr ?) diatom

2 - Faible disponibilité en herbe : hegerzad izel a c'heot

3 - Distribuer : dalc'hen (*v.*) pe derc'hel ?

Distribuer de la nourriture, de l'eau, du foin : dalc'hen boued, [...] dour, [...] foenn d'an deñved

Distribution : (an) dalc'hen (*vp.*)

NOTENN : *kavet e-barzh geriadur Favereau*. Padal ne ven ket a-enep derc'hel dalc'hen (!) er ster-se.

4 - Dominance : trec'hegezh (*b.*)

Dominance incomplète : trec'hegezh diglok pe amglok ?

5 - Douve [ver plat parasite] : lenkernenn (s. lenkern), distomenn (s. distom)

Grandes douves du foie [Fasciola hepatica] : distom bras an avu

Petites douves du foie [Dicrocoelium dendriticum] : distom bihan an avu

6 - Durée : pad (g.) (-où), padelezh (b.) (-ioù)

Durée de lactation : padelezh al laezhañ, laezhvezh (b.) (-ioù)

7 - Écopaturage : (an) ekopeuriñ (vp.)

8 - Effecteur : dewerc'her (g.) (-ioù)

Effecteur immunitaire : dewerc'her hangae(el)

9 - Éligible : diuzadus

Éligible à l'Aide Ovine [subvention] : ?

10 - Encodage [action de convertir au format numérique et d'introduire des informations dans un transpondeur. Cette action se fait en respectant certaines normes – ISO 11784 dans le cas de l'identification animale -] : (an) enbonegañ (vp.), enbonegadur (g.) [obererezh amdreiñ er mentrezh niverel hag ebarzhañ stlennadoù en un treuzponter/hennader ; kaset e vez an kez obererezh en ur zoujañ da reoladoù 'zo – ISO 11784 e degouezh an hennadiñ loened -]

11 - Endogamie : enpriediñ (iskis pa reer dave da loened)

12 - Enrubannage : (an) enfilmañ, filmpakañ ? pe pakfilmañ ? (vp.) <https://fr.wiktionary.org/wiki/enrubannage>

Enrubanné : enfilmed, filmpaked, pakfilmed (g.)

Enrubanner : enfilmañ, filmpakañ, pakfilmañ (v.)

13 - Entraver : [pavioù] hualañ (v.), [e kroaz, rakpav dehoù - drekpav kleiz da sk.] kroashualañ (v.), treushualañ (v.) ; [korn-pav] pennhualañ (v.), pennaskañ (v.), penneren (v.)

14 - Épigramme : (a hañval bezañ kevatal an “travers de porc” / “ribs” evit a sell an deñved)

Sujet: L'épigramme d'agneau Ven 18 Mai - 19:59

Le morceau en question semble prendre une place différentes en fonction des régions . Côtes, côtelettes, hauts de côte, poitrine, morceau de viande pris sous l'épaule d'agneau et comprenant une partie de la poitrine

Mais ce qui nous intéresse ce n'est pas l'identification du morceau, mais l'origine de cette charmante expression.

Car, comme tout le monde ne le sait pas, l'épigramme est un court poème, parfois satirique, parfois violent, parfois simplement un bon mot, un petit poème se terminant par un mot piquant.

Une épigramme parmi les plus célèbres, écrite par Voltaire au sujet de l'un de ses amis :

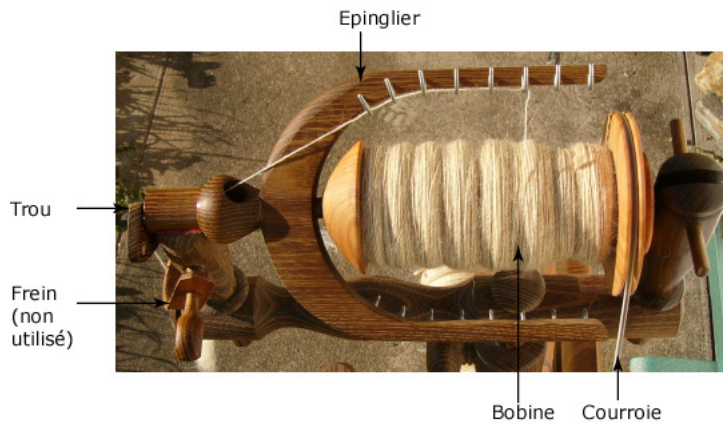
*« L'autre jour au fond d'un vallon,
Un serpent piqua Jean Fréron,
Que pensez vous qu'il arriva?
Ce fut le serpent qui creva! »*

Les épigrammes régalaient donc les intellectuels fréquentant les salons.

Mais revenons à nos assiettes...

L'action se situe au 18ème siècle, une jeune femme (aristocrate selon certain, d'autres sources précise « Marquise ») entendit certaines de ses connaissances, fréquentant les salons littéraires, affirmer s'être régalé d'épigrammes lors d'une précédente soirée! (ils parlaient de poésie).

Ne voulant pas paraître plus sotte qu'elle n'était, elle exigea de son cuisinier Michelet qu'il lui prépare des «épigrammes», ce qu'il fit! Sans savoir ce que cela pouvait être, et avec ce qu'il avait sous la main: de l'agneau! Les épigrammes d'agneau à la Michelet étaient nées

16 - Équarrir : dispenn (*v.*), pezhiadañ (*v.*)

Équarrissage : (an) dispenn (*vp.*), dispennerezh (*g.*) ; (ar) pezhiadañ (*vp.*), pezhiaderezh (*g.*)

Service d'équarrissage : gwazadur pezhiadañ

Équarrisseur : dispenner (*g.*) (-ion), pezhiader (*g.*) (-ion)

E galleg e reer *équarrissage* / -*eur* (dre astenn ster) eus ar gwazadur a zeu da zastum war al lec'h ar c'helanoù loened ivez. Ar pezh na glot ket gant *pezhiadañ* en degouezh.

17 - Fascioloze : faskioloz (*g.*)

18 - Fermentation : (ar) goiñ (*vp.*), goerezh (*g.*)

La fermentation entraîne la décomposition de la cellulose en produits assimilables : delankañ a ra ar goiñ digenaoz ar c'helluloz en elfennoù beveladus.

19 - Fibreux : gwiennek (*aa.*)

Aliments hautement fibreux : bouedennoù gourwiennek

20 - Fièvre catarrhale ovine [FCO] : terzhienn vaelaouel an deñved [TMD]

Danvez a-walc'h evit hiziv !

II – YBAN da LM, MC, YBQ, JMM, YVT 07 05 17

1 - An eil pe egile.

2 - Hegerzded vihan, izel.

3 - Ouzh ar vevenn, *derc 'hel boued d'an deñved* a dalvezfe *mirout boued evit pep dañvad*, en ur gounezerezh henvoazel, ma veze rouez ar boued evit ar chatal. Pep hini e lodenn dalc'het. Ne glot ket gant ar magañ chatal a vremañ. Hag un eilstumm eus *derc 'hel* war ar marc'had, ne oa ket trawalc'h gant *delc 'her*, dilezet gant MME zoken !

Furchal e Favereau ? N'eo ket mat *dasparzhañ, rannañ, ingalañ, lodennañ* ? Evit an aozour-se ez eo ar brezhoneg sammad an holl drefoedoù, ha pezh a chom eus an teodyezhoù. Met ne gil ket evit amprestañ gerioù arnevez (*meziant*, h.a.) evit stankañ an toulloù. Evit an dud-se ez eo ar yezh ur folklor dinoaz er ur c'horn eus ar c'hwec'hkogn ! Sur ned eo ket un yezh a sevenadur hag a zezevout ha ne vukont ket ouzh ur gevredigezh vrezhoneger. Ur fazi a hentenn eo ober dave d'an dud-se . Te oar ne oa ket a-du Gwion gant kement-se, gant gwir abeg.

4 - Hervez a gomprenan ez eo *dominance incomplète = dominance partielle = semi-dominance = dominance relative = dominance intermédiaire*.

Skouerioù *amglok* ha *diglok* e **GEVEZ** :

- *amglok* e vez an anred ; seizi gwak klok pe *amglok*
- seizi *diglok* fiñvoù kostezel ar voull lagad ; an askornbarañ *diglok* ; polipeptid, disoc'h diwar gozhadur *diglok* ar proteinoù ; kediad diwar ec'haozañ *diglok* amindrenkennoù aromatek ; antikorff *diglok* ; tolc'hadoù *diglok* ; bestlanred *diglok* ; diskenn *diglok* ; gwariadenn hêrezhel treuzkaset er mod trec'hek gant ur werc'hennusted *diglok* ; dezho stumm ur gelc'henn *diglok* ; un daolenn glinikel *diglok* ; odead darvezet en un askorn, klok pe *diglok* ; seizi klok pe *diglok* ; tagelladur *diglok* un avelenn bervez ; seurtad kousked *diglok* ; ...

War a hañval, n'eo ket bras an diforc'h etre an daou, div reveziadenn hepken eus **amglok** : un anred *amglok* hag ur seizi *amglok*, met kavout a reer ivez (*bestl*)*anred diglok* ha *seizi diglok*. Pezh a zerva va santad ez eo damgevatal an daou. Ur vartezeadenn eus va ferzh : gant **amglok** e c'houlakaer ez eo "klok" an dave, eleze en dije ranket bezañ klok, met n'eo ket aet betek penn. Da skouer : un anred a rank dre anien bezañ *diglok*, pa stouwer ar san. Hogen, ma n'eo ket peurstouvet e vo **amglok** an anred.

Neuze : *trec'hegezh diglok = trec'hegezh darnel pe darndrec'hegezh = damdrec'hegezh = trec'hegezh keñverel = trec'hegezh etreat*. An holl a hañval bezañ arveradus, hervez ar c'hemperzh. Marteze *darndrec'hegezh* ha *trec'hegezh diglok* ?

5 - *lenkern = ver intestinal* ha *distomenn = douve*. Neuze **distomenn** hepken.

– Grandes douves du foie [Fasciola hepatica] : distom bras an avu

– Petites douves du foie [*Dicrocoelium dendriticum*] : distom bihan an avu

GEVEZ :

Fasciola hepatica, Distoma hepaticum, grande douve ◇ **Fasciola hepatica, Distoma hepaticum, sheep liver fluke, common liver fluke** ◇ **Fasciola hepatica, Distoma hepaticum, distomenn u. vras an avu**

lenkernenn eus urzhad an Trematod a gaver e forzhioù bestl an deñved, a-wechoù en avu an den (sl. *distomes*)

6 - *pad, padenn, padvezh, padelezh* hag ivez *-vezh*.

Durée de lactation : me a lakfe *laezhvezh* gourel.

7 - <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/%C3%A9copastoralisme/10910960>

LAROUSSE

écopastoralisme ou **écopâturage** nom masculin

Entretien d'espaces verts et de milieux naturels par le pâturage d'animaux herbivores (moutons, chèvres, vaches, chevaux, etc.).

Fronn c'hwek ar moederezh hag an dargehenterezh (Gl. *la communication, la com*).
Doare Gl. *écotaxe, écomusée* ha me oar me. Ha ret eo mont da heul an "novlanguer"-se ?
Peuriñ trevvaek ?

8 - Dewerc'her an hangae pe hangaezewerc'her

GEVEZ :

immunoeffecteur ◇ **immunogenic** ◇ **hangaezewerc'her** aa.

lo tec'han erwezhioù hangae

9 - Gl. *éligible* zo ur plakadur eus ar Sz. *eligible* a dalvez "kaout ar gwir, bezañ en amveziadoù, da emvataat eus udb". Mechal ha bastus eo *diuzadus*, a dalvez "a c'hell bezañ diuzet", Kb. *dewisadwy*, "that may be chosen; eligible", kevatal da Br. *dilennadus*. Evit a sell ar skoaziad (magañ) deñved n'eo ket ur gudenn a vezañ dibabet, met a vastañ d'an amplegadoù ret. Dav kavout eus ger all. O klask ur c'hevatal : *e tro da, en araez da*, h.a. Gl. *susceptible*, e welan e ra GE gant *-(ad)us* ivez. Marteze e ve Br. *degemerus* ar pep eeunañ hag ar pep hollekañ ?

Gl. *éligible à l'aide ovine* : Br. *degemerus d'ar skoaziad (magañ) deñved* = *skoaziadus evit ar magañ deñved* ;

Gl. *éligible à la fibre optique* : Br. *degemerus d'al luc'hedañv* = *aveadus gant al luc'hedañv* = *(luc'h)edañvaveadus* ;

Gl. *éligible à la 4G* : Br. *degemerus d'ar 4R* (pevare remziad uhelgas) = *4Raveadus...*

10 - Définition et informations « transpondeur » :

Le transpondeur est un dispositif destiné à l'identification électronique des animaux domestiques : chiens, chats, chevaux. Les transpondeurs sont souvent appelés "puces électroniques". Les transpondeurs sont de petits dispositifs électromagnétiques de quelques millimètres, posés sous la peau de l'animal par un vétérinaire et qui contiennent le numéro unique d'identification de l'animal. En passant ensuite un lecteur électronique au dessus de l'animal, à proximité du transpondeur, il est possible de lire le numéro d'identification et - en consultant les fichiers nationaux d'identification - de retrouver son propriétaire. Partout en Europe, le transpondeur remplace progressivement les anciennes techniques d'identification. En réglementation française, l'identification est obligatoire pour tous les chiens de plus de 4 mois nés après le 6 janvier 1999 et avant tout transfert de propriété (don ou vente) d'un chien ou d'un chat. A partir du 3 juillet 2011, seule l'identification électronique sera acceptée pour passer les frontières entre pays de l'Union Européenne avec son animal. L'identification électronique des chevaux, poneys et anes est également obligatoire en France. Le transpondeur doit être posé par un vétérinaire ou un agent habilité avant le 31 décembre de l'année de naissance de l'équidé.

Ur gudenn : hag anv zo a *hennadiñ* pe *pivadiñ* ? Goude lenn ar pennad gallek amañ diaraok e vefen techet d'ober gant *hennadiñ*, eleze un termen amaezhiezh ha n'eo ket un termen nesaek, ar saver deñved o komz eus un dañvadez dre he anv, da skouer. Aze e ve kevazas *pivadiñ*.

Gl. *transpondeur* = *krug hennadiñ* = *hennader* = *transponder* (evel *transistor* ? Sz. *transponder* = *transmitter-responder*) pe *treuzponder* (ger du-mañ ? *Treuzkaser-responder*, evel *treuzrezhier*, da skouer). Gwell e kavan Br. *treuzponder*.

11 - Despizadur :

- Obligation, pour les membres d'un groupe social défini (tribu, lignage, etc.), de contracter mariage à l'intérieur de ce groupe.
- Régime de reproduction des animaux d'élevage dans lequel les accouplements se font entre individus apparentés.

Ya iskis eo. Gwell ober dave d'an *embarañ*. Neuze : *enembarañ* pe *skañvoc'h* Br. *enparañ*, eleze "parañ loened etre hiniennoù kerentiet". Hag an deveradoù : *enparadur*, *enparadel*, h.a.

12 - Gwelout a ran ar rolladoù foenn pe blouz-se, pakadet en ur follenn vezell. Ne rafen ket dave d'ar film, arveret endeo er fiñveier. Ar gerioù a ginnigez zo doare Vallée, displegadusoc'h eget deouezus. Ret eo kontañ war an divellekaat. Quid a-zivout *lietennañ* : *ur voutell foenn lietennet ?* Un hanezenig : evit amprouiñ *lietennañ* e lavaran da Chantal o tremen e-kichen ur park gant ar c'harr en ur vont da Tregon "*Sell 'ta ! Ar boutelloù foenn-mañ n'int ket lietennet !*". He respont : "Marteze n'o deus ket ar binvioù azas ?". Komprenet he doa, ha katreizhañ dodenn an divellekaat en doare-se. Ouzh he atersiñ goude, he deus diskleriet he doa meizet, bennozh d'ar gerentiez gant *liennet*. Ha katreizhañ evel-se an dibab dre al liammoù gant korf ar yezh.

13 - MME a lavar *kroazhent* gwelout *kroashent*. Ne welan ket ar splet da gemmañ traoùigoù evel-se. N'eo ket un afer a skrivadur, hogen a zistagadur. Perak *kroazstagañ* neuze ? Sl. *Treuzhedrennel GEVEZ, treuzhent* (La-12 210, La-17 250), *treuzhilel* (La-13 383, La-18 337), h.a.]

14 - Neuze, ober gant *épigramme*, skrivet e lizherennoù stouet, evel erbedet e *Geriadur ar Geginouriezh*.

15 - Despizadur : Épinglier à simple entraînement dit "tension écossaise". On dit aussi broche, épinette, chien.

Vallée a ro **broche du rouet, broche à dévider** : *dantier* g. -où. Kadarnaet gant Devri Ménard.

16 -Despizadur :

Gl. Traitement des cadavres d'animaux non utilisés en boucherie pour en tirer la peau, les os, les graisses, etc. (Les équarrissages traitent les matières premières pour les transformer en aliments du bétail, en engrais et en graisses industrielles pour la savonnerie.)

Sz. Rendering is the process by which raw materials (dead animals and animal byproducts) are converted into a long list of ingredients for industrial and consumer goods.

Pezh a ziskouez n'eo ket kevazas *dispenn*, rak pezh a vez graet n'eo ket “distrujañ”, hogen atoriñ (Sz. *rendering*) ar c'helanoù e lies doare. Ned eo ket kevazasoc'h *pezhiadañ* a dalvez “troc'hañ a-dammoù”. Gwell ur wech ouzhpenn na chom trellet gant an termen galleg. O sellout etrezek kelanoù al loened, eleze Br. *gagn, karvan, bruluskenn* e ve tu da empentiñ Br. *gagner, karvaner* ? An trede a gavan re hir. Re anavezet eo *gagn* (*gast* ivez) ha tuañ a rafen a-walc'h gant Br. *karvaniñ, karvaner, karvanerezh* (g. an ober ha b. ar greanti). Prest on da adwelout va foelladenn avat.

17 - GEVEZ :

fasciolase, fasciolose ◇ **fasciolasis** ◇ **faskiolaz** g.

distomatoz an avu a zo e wezher *Fasciola hepatica* (sl. *distomatose*)

18 - Ar goiñ a zevoud ec'haoz ar c'helluloz en aozadoù beveladus.

19 - GEVEZ :

fibres alimentaires ◇ **dietary fibers** ◇ **gwiennoù bouedel**

dilerc'hiadoù edañvennek diwar ar bouedoù struzhel andourrannet gant enzimoù ar c'hoazhañ, amparet gant kellulozioù, hemikellulozioù, pektinoù, ligninoù, h.a. ; o diforc'hiñ a reer diouzh ar *gwiennoù krai* (Gl. *fibres brutes*) a zo dilerc'hiadoù struzhel andourrannet gant an trenkennoù hag an alkalioù

Gwelout a reomp e ra GE gant *dilerc'hiadoù edañvennek diwar ar bouedoù struzhel*. Neuze : *bouedoù gourwiennek* pe *bouedoù gouredañvennek*.

20 - Moarvat.

KIS-1478

I – P da YBAN 13 05 17

Amañ-kevret ur roll gerioù kinniget gant un aozer, da heul testennoù.

Karout a rafen kaout da ali warno, mar 'c'h eus amzer da deurel ur sell.

- *Alc'hwez* : had an evlec'h, diwar ar c'hembraeg.
- *Dremm, Derc'h, Drec'h* : teir modelezh ar furm, dremm (merzhout), derc'h (*logos*), drec'h (*muthos*). ???
- *Ellanez g.* : ar bezañ lies, termen hollek ; Gl. *diversité* ; sl. **Hor Yezh**, niv. 286, 2016, p. 35.
- *Frevadenn* : fiñvadenn vuan evel o tarzhañ.
- *Gaolrennek* : barradur urzhazek ; sl. **Hor Yezh**, niv .274, 2016, p. 36.
- *Goussec'hañ* : disec'hañ an douar goude ur maread glav ; sl. **Hor Yezh**, niv. 288, 2013, p. 26.
- *Gwrichin* : gwrizioù bihan blevek ; sl. **Hor Yezh**, niv .270, 2012, p. 27.
- *Kenk s. -enn* : kreskennoù gwez warni deil pe bleuñv ; Gl. *rameau* ; sl. **Hor Yezh**, niv .260, 2012, p. 25.

II – YBAN da P 15 05 17

Kaset e oa bet din ar pennadoù embannet war *Hor Yezh* a-zivout geriaoueg ar gwez.

Dre vras e hañval din bezañ ar c'hinnigoù graet er-maez eus nep reizhiad kempoell. Mont a ra an aozer da furchal e Preder, e Favereau hag — lizh dezhañ — e “yezh ar bobl”. Va lakaat a ra da soñjal e Jil Ewan ha, gwashoc’h marteze, e Perig Herbert. Ne c’hell ket kuzhat e c’hoant da zispenn labour Guy Étienne, gant flemmadenoù (da blijout d’e embannerion eus *Hor Yezh*, moarvat) evel : “Awenetoc’h eo peurvuañ mestr ar brezhoneg arnevez...” (da gentañ e ’m bije skrivet “e vez” e-lec’h “eo”, dreist holl gant “peurvuañ”). Moarvat ez eus traoù da virout el labour-se, met ne gredan ket e ve kalz.

N’ou ket arbennigour war al liorzhouriezh hag ar plant ha diaes din lavarout traoù soliet hep mont donoc’h en danvez. Amañ dindan, koulskoude, un nebeut evezhiadennoù a-zivout ar pezh a gasez din :

- **Alc’houez** : had an evlec’h, diwar ar c’hembraeg.

Gwir eo e kaver e kembraeg : **allwedd 3**. *Bot*. Ffrwyth sych adeiniog yr onnen, y fasamen, y llwyfen, &c.: *key, samara (in bot)*. Ha mat eo adkemer ar ger e brezhoneg ? Dav lavarout ez eo ar ger kembraek ur plakadur glez diwar ar saozneg *key* “Samara of sycamore, etc.”. Mechal ha ret eo dimp plakañ ur plakadur diwar ar saozneg. Douetañs ’m eus. Da ’m meno e ve gwell kavout un diskoulm du-mañ ha ma ne gaver ket, krouiñ un dra bennak. Pe c’hoazh amprestañ *samara*, Lat. *samera, samara* “had oulm”. Ul labour a ve d’ober evit reiñ anvioù d’an holl hadoù-se, piv a ray avat ? En ur c’hortoz e c’haller bepred ober gant *had oulm, had evlec’h, had tilh*, h.a.

- **Dremm, Derc’h, Drec’h** : **teir modelezh ar furm, dremm (merzhout), derc’h (logos), drec’h (muthos)**.

Se a ’m lak da soñjal er pezh a oa bet lavaret din e Kastellin da-geñver obidoù Guy Étienne : loc’hañ diwar ar gerioù prederouriezh embannet e dibenn al Lavaroù evit sevel un dra all, rak “mennozioù en doa an aozer”, gwell eget re GE. Gwir eo en deus skoet war zor Preder a-hed an amzer, met GE a gave gwell na bleidiñ gant kinnigoù a vanke sol dezho. Re hir, hag aner tabutal, prenet en doa skiant gant Perig Herbert. Ne veizan ket ur siseurt gant “teir modelezh ar furm”.

- **Ellanez g. : ar bezañ lies, termen hollek ; Gl. *diversité* ; sl. *Hor Yezh*, niv. 286, 2016, p. 35.**

GP eo en deus degaset ar rakger **el-**, e gerioù evel *elsonenn* “diphthongue (phonétique)”, *elvouezhienn* “phonème diphthongué (polyphthongué)”. Adkemeret eo bet gant GE e gerioù evel *elanal* “polypnée”, *elbladanoù* “hyperplaquettose”, *eldezh* “polythélie”, *eldroazh* “polyurie”, *elgellig* “pléocytose, hypercytose”, *elhouarn gwad* “hypersidérémie”, h.a. N’eo ket ar rakger *lies-* kevatal d’ar rakger *el-*, an hini kentañ o talvezout “meur a hini” hag an eil “kalz, reñverek”. Sl. ivez Lavar 18, p. 275.

A se ne veizan ket ervat furmadur *ellanez* : *el-* + *lanez* (?). Gl. *diversité* zo bet ken-dec’heriet dre Br. *dasken, daskended*, sl. da skouer ar pennad embannet war ΣKIAN 2, p. 37 ha *passim* war Lavar. E dibenn dezrann e kredan lavarout e hañval *ellanez* bezañ ankevasas. An *diversité* ned eo ket ar reñver (*el-*), met an all, an arall, ar c’hen (Br. *ken* Gl. *autre*).

• **Frevadenn : fiñvadenn vuan evel o tarzhañ.**

Bez’ ez eus *frev* “sain et alerte, gaillard”, *frevaat* “(se) ragaillardir”. E gwenedeg ez eus ur *frevad* (g.) “coup” ha *freviñ* “lancer”. Evit *frevenn, frevadenn* e talvez “petite quantité (de lumière, de rosée, ...)”. D’ar muiañ, diwar ar verb *freviñ* e c’haller sevel ur *frevadenn* gant ar ster “un coup, un lancer”, un “daoladenn”.

• **Gaolrennek : barradur urzhazek ; sl. *Hor Yezh*, niv .274, 2016, p. 36.**

HBr. GABL RINN “fourche à pointe”, “compas”, degemeret er *Stagadenn d’an Dafar evit ar Geriadur Broadel* : *gaolrenn* = *kelc’hier* Gl. *compas*. Amañ e talvez Br. *renn* = Gl. *pointe*, da skouer an *eurioù renn* Gl. *les heures de pointe* (sl. GEAK). PL a ra e did gant ar gerioù, hervez e faltazi. Ned eo ket solius. Dres evel ar ger en deus degaset en e bennad a-zivout Bob Dylan : *mouen* evit Gl. *minerai*, dezneuziet diwar Kb. *mwyn*. sl. Kb. *mwynlawdd* = Br. *mengleuz*. N’eo ket mat a-walc’h Br. *kailh*, ger ken keltiek ha damheñvel e ster ? A du ’rall n’eo ket sur e ve dezneuziet mat Kb. *mwyn*.

• **Goussec’hañ : disec’hañ an douar goude ur maread glav ; sl. *Hor Yezh*, niv. 288, 2013, p. 26.**

N’anavezan ket ar ger-se, a gavan iskis gant ar rakger *gous-* + *sec’hañ*. Bez’ ez eus ur *goustav* (ar *glav*) “attendre à l’abri que la pluie cesse”, met ne welan liamm ebet. Ha n’eo ket mat *disec’hañ* ?

• **Gwrichin : gwrizioù bihan blevek ; sl. *Hor Yezh*, niv .270, 2012, p. 27.**

Lennet ’m eus an displegadennoù a ro PL da zisplegañ ar ger, met kavout a ra din ez eo kentoc’h un doare da gantreizhañ un dibab graet a-raok, da gaout ur ger a son evel

ur ger eus ar bobl. Mard oa ar pal kaout ur ger nes da *gwrienn*, perak ket *gwriennig* (Ménard) ?

• **Kenk s. -enn : kreskennoù gwez warni deil pe bleñv ; Gl. *rameau* ; sl. *Hor Yezh*, niv .260, 2012, p. 25.**

Br. *kenk-* zo bet arveret gant ar ster “kerzh, bale” diwar an hBr. **CINCLINOM**. N’ouzon ket ha mat eo degas *kenk* e-kichen *barr*, *skourr*, *skoultr*, *brank*, rak ur *barr* pe ur *skourr* a c’hell dougen deil ha frouezh ivez !

Setu, ne c’hallan ket lavarout muioc’h.

KIS-1479

I – P da YBAN 25 05 17

Ur goulenn a denn da *Liorzh ar yezhoù* : **Gresianegerion Kalabria**, pe **Gresianegerion Galabria** ?

Diouzh ar pezh a oa bet lavaret din ne 'm eus ket soñj gant piv, e ve kentoc'h **Gresianegerion Kalabria**.

Da ali ?

II – YBAN da P 26 05 17

Roparz Hemon a lavar ***tud Vreizh***. Neuze n'eo ket direizh *Gresianegerion Galabria*. Hogen gallout a reer soñjal ez eo “nebeut anavezet” Kalabria du-mañ, hag ur vro estren eo, pezh a ampar un harz d'ar c'hemmadur. Eleze e lavarfen ivez *Gresianegerion Kalabria*. Evidon : ar c'hemmadur a vez graet pa ampar ar ger kemmus hag ar ger kemmadus un unvez start a-walc'h. E degouezh *tud + Breizh*, n'eus harz ebet d'ar c'hemmadur → *tud vreizh*. Lakaomp avat : *tud + Breizh-Izel ha Breizh-Uhel* → *tud Breizh-Izel ha Breizh-Uhel*. Evit an anvioù estren, broioù, tudennoù, kêrioù ha zoken evit an anvioù tud du-mañ ez eus harzoù d'ar c'hemmañ. Da skouer : *gwezenn + Gurvan* → *gwezenn Gurvan* pe *skrivañ da + Gurvan* → *skrivañ da Gurvan*.

Me a lavarfe ivez : *mont + Paris* → *mont da Paris*. Ha dreist holl ket *mont da bPariz* !

KIS-1480

I – LM da YBAN, YVT, MC, JMM, GC, RAD, YBQ 21 05 17

Un distro war un eskemm deroù bloaz.

Evit a sell ar furn lies evit an amprest kembraek *englyn* pe zibab ober *englynion* pe *englynioù*. (“y” = i pe ë ?)

II – YBAN da LM, YVT, MC, JMM, GC, RAD, YBQ 22 05 17

O vezañ ma 'eo an *englyn* (ls. *englynion*) un devoud o tennañ d'ar varzhoniezh kembraek eo gwell mirout en termenoù evel m'emaint, kemmstouet avat.

Evit an distagadur : [i] evit *englyn* hag [ə] evit *englynion*.

KIS-1481

I – P da YBAN 04 06 17

Ha dedennet e vefes gant dastumadenn glok ARVOR ? Unan zo da werzhañ evit 1500 €.

E gwir, a-walc’h eo mont war load Dielloù Finistère evit kavout ar gelaouenn.

Emaon c’hoazh gant Kalloc’h. Ur pennad hir, hogen aes da ober eo ; ne gomprenan ket perak e ’m eus kement a boan.

II – YBAN da P 05 06 17

Trug evit ar c’heloù, met gwir eo, kenkoulz mont war load Dielloù Finistère. Kalz marc’hadmatoc’h !

O skeiñ Yann-Bêr Kalloc’h e kavan war ar Gwe :

<https://theses.fr/2014REN20029>

La mort dans l’oeuvre de Yann-Ber Kalloc’h et Loeiz Herrieu : analyse de l’idée de la mort dans les poèmes de Yann-Ber Kalloc’h écrits pendant la Première Guerre mondiale et dans le récit de guerre Kammdro an Ankoù, Le Tournant de la mort, de Loeiz Herrieu.

Taolet 'm eus ur sell buan war ar pennad diwezhañ : tezennoù ar skol-veur, a-enep an Emsav, eleze a-du gant ur brezhoneg dinoaz a vir e blas e deun poubellenn an anistor. Tuadur ar Mouvement breton a hiziv. Peadra da gantreizhañ pezh a skrive Marx :

„*Man solle damit in einer sozialistischen Revolution beginnen, die primitiven Völkerabfälle wie etwa Basken, Bretonen, schottische Highlander, zu liquidieren.*” – Karl Marx, 1848 in der *Rheinischen Zeitung*.

Eleze : diouennañ Breizhiz evel an dilerc'hioù pobloù all. War a hañval ez eo pal diemouez hon *c'henvroiz*, boniekoc'h eget ar boniekañ Jakobin.

III – P da YBAN 05 06 17

Hir ha dipitus a-walc'h, met petra 'oa da c'hortoz ?

Labour skolveurel, lec'hiet a-zevri en un diarsell gall (kinniget a-wechoù evel etrevroadel).

N'eo ket ul labour istorel nag istorekaus : ar pezh a sellan evel ar pep pouezusañ, eleze perak ha penaos eo oberenn Kalloc'h devoudus evit savidigezh hon lennegezh, n'eo ket meneget, « et pour cause ».

Evel boaz, labourioù an Emsav zo dianavezet gant ar re-se.

Ur c'haer a levlennadur... pet pajenn ? Gant Favereau, Mona Ozouf, ha tourioù-tan all.

KIS-1482

I – LM da YBAN, MC, YBQ, JMM, RAD, YVT 05 06 17

Goulenn a reer diganin treiñ an droienn c’hallek *entrer dans le vif du sujet (politique)*.
Diaes on lakaet ha ne gaver tra er geriadurioù...

Soñjet ’m eus e *mont da vat war an dachenn*, petra a soñj dit ?

II – YBAN da LM, MC, YBQ, JMM, RAD, YVT 05 06 17

Kudenn ar bommoù idiomatek.

Arnodomp :

Gl. *entrer dans le vif du sujet* : 1. aborder le point le plus important 2. aller directement à l’essentiel

Cette métaphore date du XV ème siècle. Le terme “vif” se rapportait à “la chair vive”. D’où la signification actuelle de l’expression qui est “évoquer le point essentiel de la discussion”.

Sz. *to get into the substance of that case, to get to the heart of the matter, to get straight to the point, to get into the meat of it.*

■ Al. *zum Kern des Themas kommen, zum Kern der Sache kommen*

Br. *kregiñ ganti, dont d'ar c'hraf (dont d'e graf), mont e kalon an dodenn, sankañ en divoud, sankañ e bouedenn ar gudenn, degouezhout d'ar penndivoud, stagañ gant an argraf pouezusañ, h.a.*

Gant ar spi e sankan e kalon ar gudenn.

III – LM da YBAN, MC, YBQ, JMM, RAD, YVT 05 06 17

Ha *dantañ e kig an afer* ?

IV – YBQ da LM, YBAN, MC, JMM, RAD, YVT 06 06 17

Mont d'ar gwiridig ?

Ar ger a blij din, ha pa 'z eus anv eus *chair vive* e tenn un tammig d'ar pezh a ra droug, d' ar pezh a c'hell ober kudenn ?

N'eo ket moarvat an hevelep ster, hogen nes eo.

V – YBAN da LM, MC, YBQ, JMM, RAD, YVT 06 06 17

• *Dantañ e kig an afer* : ha n'eo ket re “skeudennek” evit Gl. *entrer dans le vif du sujet* ? Gwir eo ez eus Sz. *meat* gant ar ster “principal or most useful part of”, “substance”. Me gav din bezañ lennet Br. *kig* gant ur ster nes, pa vez lavaret “ez eus kig en ur pennad”, da skouer. Klasket 'm eus mont war an tu-se gant Br. *bouedenn*. Met perak *dantañ* ? Ha n'eo ket *sankañ ur gontell*, kentoc'h ? Orin al leterc'had zo diverket evit bremañ e galleg. Mechal ha kevazas eo an termen *afer*, ledan e sterva, eus Gl. *affaire* betek Gl. *besoin*. Neuze un danvez kinnig ouzhpenn : *sankañ er c'hig, sankañ e kig an divoud*, met neuze

n'emaomp ket mui pell eus *sankañ er bev* ! Quid neuze a-zivout *sankañ e-barzh*, *sankañ enni*, h.a. E dibenn dezrann : kant den, kant troienn... Evidon a chomfe gant un diskoulm neptu : *dont d'ar c'hraf pennañ*, *stagañ gant an argraf pouezusañ*, *mont d'ar pep pennañ*, *d'ar penndivoud*.

• *Mont d'ar gwiridig ?* : Br. *gwiridig* a dalvez al lec'h kizidik, a ra droug. N'eo ket tre Gl. *l'essentiel*, *le point le plus important*. Ha ne ve ket da ginnig kevatal mui pe vui d'ar Gl. *aborder la question sensible*, *la question qui fâche ?*

KIS-1483

I – P da YBAN 10 06 17

Setu me degouezhet e penn va zrevell gant Kalloc'h. Ne oa ket diaes koulskoude, hir avat.

Klask a ran ur ger evit lavarout « posture » .

Setu pezh a skriv Kalloc'h :

C'hwec'h 'oamp neuze, santez Mari,
N'omp mui met tri...

Ar Marv àr an nor 'n deus stoket,
Deuet eo e-barzh :
Hon eurvad ' zo aet kuit 'n un arc'h
Er vered-parrez da gousket...
Hag ennon e c'hanas ur barzh.

Ar werzenn diwezhañ zo an hini bouezusañ, evel just.

Dedennus eo gwelout penaos e liamm e c’halvidigezh a varzh hag e vuhez.

Lavarout a ran ez eo ur “posture” lennegel avat, rak an 3e marv damveneget aze zo c’hoarvezet e 1909 ; kroget en doa da sevel barzhonegoù kalz a-raok.

A hent all, ez on bepred oc’h en em c’houlenñ penaos ober gant deiziañ : deiziet an 3 Eost, pe deiziet d’an 3 Eost ?

II – YBAN da P 10 06 17

Setu un notenn skrivet gant GE : kinnig a ra *dezelviñ, dezelv, dezelvad*. An deur eo ar verb, a verk an ober : *dezelviñ udb*. E kudenn Kalloc’h, pa rez anv a *posture*, e ve dav gouzout “une *posture* de quoi” ? Pe neuze ober gant *dezelv, dezelvad*, hep ken tra.

POSTURE

Er studi a ris war Gl. *attitude* (La-09 409-411), e riklan adalek an termenoù oc’h arouezañ an neuzioù korf (*loadur ar gourvez, lakadur an divvrec’h war bleg*) “etrezek amgant ar bred”, dre zibourc’hañ diouzh “Gl. *attitude* nep dave da amgant ar c’horf” hag ober dezhañ denotañ “ur real kentoc’h eget e lakadur”. Kinnig a raen ober gant *emzalc’h, emstumm, tuedigezh*. Er rann notenn da heul e raen ur rikladur heñvel e-barzh steriegezh Gl. *posture*, dre loc’hañ adalek arverioù ar ger en Nervouriezh hag el Leuñvouriezh (*pozad oberiat, pozad gouzañvat, damoug diaboz*) betek an arver anezhañ da verkañ an emzalc’h kemeret evit pe e ser eztaoliñ (*pozadoù orbidus*), eleze evel meid (sl. La-17 229-230)

Skort e kavan Br. *pozad* e-skoaz an durc’hadurioù ster a zigejer e domani emzalc’hioù ar gedvuhez. Kemeromp skouer daou zen o vreutaat. Pep hini a c’hell gwiskañ un emzalc’h taer, feuls, habask, gounidus, argilus, h.a. ; an emzalc’hioù-se a c’hell bezañ a-geñver gant saviad gwerc’hel ar breutaer, ac’hoel bezañ eztaol diarzoug e askreadoù ; bez’ e c’hellont bezañ ivez tunioù kaderezh diarvenn heñvel ouzh ar re arveret gant ar c’hoarierion poker. Boutin eo en darempredoù pemdeziek hevelep emzalc’hioù nad int ket eztaol kewer un askread, met tunioù jedet gant pe hep rat e sell d’un amkan : emzalc’hioù loavus, anc’havaelus, emziogelus an orged, ar c’henwerzh, ar politikerezh.

Kinnig a rafen ur pennrann oc'h aroueziñ hevelep emzalc'hioù, emstummoù, pozadoù o devez er gedvuhez ur roll heñvel ouzh roll an darlezadoù er gomz. Ouzh ar stirann *-delv-* — a gaver en *emzelviñ*, *allzelviñ* (GBLF § 153), *gouzelviñ*, *kentelv* (La-17 117 hh.) — o kennotañ ar stumm an neuz roet pe gemeret, e stagfen ar rakger *de-* o kennotañ ar mont etrezek, an argerzh e sell da — evel e *dezerc'hañ*, *deveizañ* — , evit luniañ an termenoù *dezelv* (*gwiskañ un dezelv a gonnar*), *dezelvad* (*n'eus gantañ nemet dezelvadoù*), *dezelviñ* (*dezelviñ ar sujidigez*h).

KIS-1484

I – P da YBAN 21 06 17

Ma n'out ket c'hoazh teuzet penn da benn, e c'helli marteze reiñ din un ali.

A-zivout troidigezh vrezhonek *Kou* eo. Diwar-benn unan eus ar vugale a vev en hevelep ti hag eñ e lavar Kou « il était mon aîné ».

Morgan a ginnig « va henañ e oa ». Ha reizh eo ?

“Va breur henañ” ne glot ket, rak e gwir n'int ket breudeur, Kou o vezañ ur bugel “kavet”.

Gant mall e c'hortozan ar glav !

II – YBAN da P 21 06 17

Ya, diaes gouzañv an tommder-se, nad eo netra e-keñver ar pezh hor boa bet e Kantpig e 2003 : banne aer fresk ebet deiz ha noz.

Diaes ober un dra bennak, ken grizias eo.

Da c’houlenñ :

Morgan a glask hepkoriñ ar gudenn dre skrivañ *va henañ e oa* ha n’eo ket *va breur henañ e oa*, hogen he frazenn ned eo ket reizh, hag ur plakadur eo penn da benn.

Evel just e ve tu da lavarout *koshoc’h e oa egedon*, met ne glot ket, rak dre skrivañ *il était mon aîné*, e verk un nesaegzh, un unvez etrezo o daou, gant **mon aîné** e ra dave da zaou vreur, hep arverañ ar ger *frère*. E brezhoneg ne c’haller ket lavarout *va henañ*. Dav kavout un doare d’ober dave d’an unvez “damvreudeur” a amparont. Neuze :

- an hini henañ e oa
- an hini henañ ac’hanomp e oa
- eus hon daou e oa an hini henañ
- va “breur” henañ e oa (o lakaat etre daouskilfoù e klasker merkañ n’int ket breudeur wirion. Marteze e ve tu da empentiñ ur ger “nevez” : **advreur**, evel ma lavarar *adtad, advamm, advugel*, h.a. ?

Tu zo ivez da erlec’hiañ *koshañ* ouzh *henañ* : *eus an daou “vreur” e oa an hini koshañ ?*

Marteze ez eo *va “breur” henañ e oa* ar pep gwellañ, pe zoken hep an daouskilfoù *va breur henañ e oa*, pezh a dalvez ez a ar vreudeuriez en tu all d’un afer a hil ha breudeur int daoust ma’z eo Kou ur bugel kavet.

Gast ! Tomm eo c’hoazh.

III – P da YBAN 22 06 17

Dibab a ran « eus hon daou e oa an hini henañ », se eo a gloto ar gwellañ.

Troidigezh Morgan zo ur gwalleur eus ur penn d’egile. Klasket ’m boa he lakaat da gompn e c’halle lezel al labour-se gant tud all (ganin, en degouezh). Netra d’ober.

Forzh penaos, din e vo da gempenn an traoù !

KIS-1485

I – LM da YBAN, MC, JMM, YBQ, RAD 05 07 17

Sed a lenner war Facebook. Petra eo da veno war an divoud ?

Goulc’hen B :

- Piv a ouife treiñ “smart city” ? Gant ur ster luget ouzh internet, poellgomzerioù ha tout.

“Kêriadenn speredek” n’eo ket brav, ha gwall hir eo. An Ofis a ginnig “naouek”, n’eo ket re chimik ?

“Poellgêr” a vefe komprenus ?

Trugarez evit ar sikour.

- LM :

Mar rankfes skarzhañ eus da c’halleg an holl c’herioù “chimik” ne chomfe ganit nemet ur yezh treut askorn na c’hallfes ober netra ganti er bed-mañ. Er bed all... ?

- Gaël B :

An itron hag an aotrou Naouek o deus ur mab : Guy.

- Eric D :

Penaos e vez laret e galleg dija ?

- Jakez AB :

E galleg : smart ciy ! Evel just.

• Olier AM :

An “Ofis” ne ginnig ket “naouek” en degouezh-se. E galleg e vez lavaret “ville intelligente”. Diwar skouer “Poellgomzer” e kinniger adloc’hañ diwar poell-. Kêr boellek a vefe mat a-walc’h neuze, dre verrdro, da lavaret kêr gouest da verañ hec’h energiezh, he barregezhioù, en un doare poellek.

• Goulc’hen B :

Trugarez deoc’h, ober a raimp gant kêr boellek enta.

II – YBAN da LM, MC, JMM, YBQ, RAD 05 07 17

Setu ur skouer ouzhpenn eus an *hebetudo gentis Britanniae*, lizh da Nennius ha meneget lies gwech gant Gwion. Perak kenderc’hel da dabutal gant tud ken ... diboell. War load Preder, er geriadurioù kevlenn, e kaver an diskoulm : **adeilad naouek, ijinenn naouek, avead naouek...** Evit ar paour kaezh Ofis, gant displegadurioù Olier Ar Mogn, e tiskouez e ziboellded, pa haer “kêr gouest da verañ hec’h energiezh, he barregezhioù, en un doare poellek”. Hag ar c’hêrioù all a ver o zraoù en un doare diboelel enta ? Diaes eo bezañ drochoc’h. E Gl., an droienn *ville intelligente* n’he deus tra da welout gant ur gêr gant pe hep poell. Ne ra dave nemet da Gl. *intelligence artificielle*. Pa lenner kement-mañ (GSTL) :

immeuble intelligent ◇ **smart building** ◇ **adeilad g. -où naouek**

Adeilad pe stroll adeiladoù a vez rakfuniekaet ennañ da vare e savidigezh an holl geweriusteroù a-zalc’h ouzh ar c’hehentiñ, an diogelroez, ar mererezh. Trevnad ar rakfuniegezh a rank gallout emdreiñ a-geñver gant an ezhommoù ha bezañ adkefluniadus hep postadur ouzhpenn, alese bezañ diazezet war ur reizhiad sadam.

e weler ez eus kel eus an doare da ardeiñ ar gêr, bennozh d’ar stlenniñennoù. A-raok staladur an kez binvioù e oa tu da gomz eus *kêr diboelel*, mar heulier hon “arbennigourion”.

Du-mañ hon eus ivez ur *smart TV*, Gl. *télévision connectée, télévision intelligente*, kennasket ouzh ar Gwe. En degouezh e ve tu e brezhoneg d'ober gant *skinweler kennasket* pe *skinweler gougediet*. Va *skinweler* zo kennasket ouzh ar Gwe hag ivez ouzh rouedad diabarzh an ti. Bez' ez eus ar WAN = World Area Network, eleze Internet WWW hag ar LAN = Local Area Network, eleze ar rouedad lec'hel e-barzh va zi. Setu perak e 'm eus bepred kavet iskis an termen *kenrouedad*, arveret er Mouvement evit *Internet*. Rak, en un ti, en un embregerezh, pe en ur gêr zoken e c'hellfe bezañ ur rouedad lec'hel ivez, a ve ur genrouedad. N'eo ket tre evel ar Gwe = Internet = World Wide Web, a ve ur rouedad ved, ur vedrouedad.

Evit ar Sz. *smart city* Gl. *ville intelligente* Br. *kêr naouek* e ve tu ivez da lavarout *kêr stlennekaet, kêr kennasket, kêr c'housediet*. Met *kêr naouek* zo ar pep berrañ hag ar pep gwellañ.

N'eus tra da c'hounit o vont da furchal e lukubrasionoù an Ofis, pe Favereau, h.a. N'eus met adlenn pezh a skrive GE war an divoud.

III – YBQ da YBAN, LM, MC, JMM, RAD 05 07 17

Ar brezhoneg abupre zo bepred o reuziañ.

Naouek a glot, war a 'm eus kredet kompren, gant pezh a zo endalc'het gant ar galleg “intelligence” en droienn c'hallek “intelligence artificielle”, saozneg “artificial intelligence”.

Menegiñ a ra, war a 'm eus kredet kompren, binvioù barrek da reizhañ o jediñ e saviadoù 'zo, hervez an elfennoù degaset dezho da heul ur jediñ kent. Un naouegezh alvezel koa.

Ur ger resis eo a ro tro da bellaat diouzh trap ar galleg “intelligence” a zo un tammig gra pep tra...

Naouegezh buhezel (?) an Ofis a grouas an droienn “naouegezh artifisiel”. Me a vefe laouen da anavezout dre beseurt poellata, mar bez unan, int degouezhet gant seurt hironadur cheuc'h (smart).

Ur smartphone n'eo nemet ur pellgomzer a c'hell ober meur a labour diforc'h hervez ar meziantoù a zo e-barzh ? Hag emeur bepred e-par an naouiñ, pe ha n'eo nemet ur gontell helvetiat araokaet ?

War a hañval ur “smart city” zo un tammig evel ur pellgomzer, leun a vinvioù. “Trevnad ar *rakfuniegezh* a rank gallout emdreiñ a-geñver gant an ezhommoù”. Hag ez emdro dioutañ e unan an trevnad pe hag ez eo lakaet da emdreiñ dre zegas kemmoù er meziantoù da skouer, ha dre ouzhpennañ binvioù nevez er c'horzennoù ?

Ha ne zerefe ket gwelloc'h “kennasket” neuze ?

Va digarezit da vezañ ken diresis.

KIS-1486

I – YBAN da MC 08 07 17

Kevret disoc'h va labour war GEVEZ 10. Hiroc'h eo bet a-benn ar fin.

Bremañ e c'hortozan ar c'hwennadurioù.

Trug evit ho kartenn eus Armenia. Tri fav o deus Armeniz, ha ni Breizhiz ?

II – MC da YBAN 11 07 17

Dreist ! Ne 'm eus ket respontet diouzhtu, fellout a rae din echuiñ buan gant un trevell borodus : sevel renabl holl gaieroù Preder (1958 -1980) gant daveoù resis, evit stalañ war al load.

D' am meno eo mat diskouez d'ar re a zeu da wedeñ war load Preder an holl labourioù sevenet abaoe an deroù. Goude e savin ur skrid a-zivout S.A.D.E.D. An istor eo, rak kalz tud o kregiñ gant un ober bennak a gred n'eus bet graet netra araozo. Gweladennerion eus an estrenvro a ra un dro war al load : daou levr di saoz o deus, nevez 'zo goulennet stlenn a-zivout ar *Geriadur Istorel*, moarvat n'eo ket na fraezh na resis kement a zo war al load, da adwelout eo.

Bremañ e c’hallin sevel ar goulenn skoaziad evit GEVEZ, ne dalvez ket e ober re abred, un termen zo evit embann ul levr skoazellet. Gallus e vo lakaat al levr e gouloù evit Gouel Karaez, nemet e asv ur gudenn : piv a c’hwenna ar vioù koukoug, ne ’m eus ket keloù eus Alan abaoe pell. Kaset ’m boa dezhañ darn kentañ GEVEZ 10, kerkent hag az poa daveet din an darn-se. Gwir eo ne ’m eus ket e voumounet evel ma rae Gwion.

Armenia, ur vro reuzeudik a glask adsevel goude he disparti diouzh an Unvaniezh Soviedel (edont soviedat abaoe 1920), a emgavas hep tredan na aezhenn na gremm, hag a rankas lezel ar greantioù da serriñ (rivinoù greantioù a weler e pep korn ar vro, kolkozioù kouezhet en o foull h.a., koadoù distrujet evit emdommañ e-pad ar pezh a anvont “ar Bloavezhioù ifern 1991-1995”, divroadur an nerzhoù labour, ar brezel ouzh Azerbaidjan (a gendalc’h a vare da vare) he deus Armenia trec’het war Durked ar reter, un dizemglev gant Turked ar c’hornog (harzoù kornog ha reter zo serret kloz), ur grenadenn douar e 1988, 75 000 den lazhet, kêriadennoù distrujet penn da benn, h.a. Nemet youl o deus da adsevel, rak marteze e tonkadur Armeniz eo deuet da vezañ ur boaz. Abaoe milvedoù int bet rediet da stourm dibaouez da na vezañ lonket gant o amezeion.

Un arz kristen kaer hag arbennik tre zo bet krouet, ur gristeniezh dezho hepken eo ar gristeniezh armeniat. Unan eus piler ar vro eo gant ar yezh hag al lizherenneg (36 + 3 lizherenn). An teier lizherenn zo evit treuzskrivañ gerioù ar yezhoù all.

III – YBAN da MC 11 07 17

Ya, soñjet ’m eus ivez e teuy an traoù da vezañ diaes gant Alan, rak ned eomp ket war yaouankaat. Piv a ve gouest da c’hwennañ ? Un den a fiziañs eo a zo ret kavout. Piv ? RAD a ve an hini barrekañ, met hag a-du e ve da sammañ al labour ? Ha padal e soñj din e ve mat dezhañ en em varrekaat, an hini gouestañ eo a-douez an holl. Emañ o sevel un droidigezh : *They Twinkled Like Jewels* gant Philip José Farmer (Brezhoneg gant Ronan an Deroff). Goulennet en deus ouzhin teurel ur sell, pezh ’m eus graet. Me zo o vont da gas va evezhiadennoù dezhañ ha goulenn a rin evit ar c’hwennañ ?

Sevel a ran notennoù ivez evit Motrot a-zivout *hanc’herieg ar sevel deñved*. Ez a c’hoazh da furchal e geriadurioù Favereau ! Ha bleupadoù a gav, me lavar dit !

Ha lennet en deus pezh a lavare Gwion war an divoud en ul lizher dit (16 10 08) :

« Laorañs diouzh e du a gendalc'h da besketa gerioù eus Geriadur Favereau (*plat de résistance = mañjer*), pa 'z eo anat ur wech ouzhpenn ez eo ar geriadur-se ur skublec'h ha netra ken. Arwarzh ar paper moulet ! Laorañs a zo o vont da glevout e begement pa vo deuet an nerzh en-dro ganin. »

N'ouzon mann a-zivout ar pegement grataet da Laorañs. Met, hañval ganin n'en deus ket komprenet.

An deiz all e lennen un niverenn LAVAR, ha dreist e kaven an notennoù gramadegel. Marteze e ve mat o bodañ en ul levr dindan an titl **Notennoù gramadegel Lavar** ? Piv a ve prest ?

IV – MC da YBAN 12 07 17

Ur gerig hepken :

« Ret eo difenn ar brezhoneg hag an doare gwellañ da zifenn ur yezh eo reiñ dezhi ul lennegezh, ur wir lennegezh n'he devo mui **netra da ober gant an holl brezhonegachoù kartenn-bost** »

Tangi Malmanche, *Spered ar Vro* 1903.

KIS-1487

I – LM da YBAN, MC, YBQ, JMM, RAD 17 07 17

Écopâturage : ha ne ve ket tu ijinañ ur Br. *peuriñ difraostañ* pe *peuriñ distrouezhañ* pe c'hoazh *strouezhpeuriñ* pa nad eo ket ar pal magañ loened e sell d'ar c'hig pe d'al laezh met da hepkoriñ arver ar mekanikoù dre strilheoul ?

II – LM da YBAN, MC, YBQ, JMM, RAD 20 07 17

En nevez-hañv e krog an ijinenoù bras da labourat er pradeier evit dastum hag arbarañ ar geot nevez kresket. Daou galvezerezh a vez embreget :

1. – Gl. *Le fauchage en herbe mûre , le fanage complet et la mise en bottes (ou rouleaux)* : Br. *ar falc'hat, ar foennat hag ar boutellañ (pe ar rolledañ)*.

Er c'hentañ degouezh e vez pe fiselet (fisel glas alies) ar boutelloù pavezek pe lakaet ul lietenn wiadet (luc'hskeudenn amañ dindan) en-dro d'ar rolledoù.

Aze e lavarfen *lietennañ ar rolledoù* (250/350 kg en ur rolled eus ar seurt).

2. – Gl. *Le fauchage avant épiage, le fanage incomplet et la mise sous film (enrubannage) : Bt. ar falc 'hat a-raok evodiñ, ar foennat diglok hag ar ?.*

En eil degouezh e c'hoarvez da sukroù ar geot goññ a drugarez d'ar bakteri e diouer oksigen.

Aze e kinnigfen a-walc'h ober gant *rochedañ/-iñ ar rolledoù* pe c'hoazh *krezañ ar ar rolledoù*.

III – YBAN da LM, MC, YBQ, JMM, RAD 21 07 17

Da c'houlennoù :

- **Ecopâturage :**

Gwechall e veze lakaet ar saout da beuriñ ivez war wrimenn ar parkeier, ar c'hoadeier hag ar ger evit-se oa **gwrimennañ** (ar saout, an deñved, ar givri, h.a.). Evit “lakaat ar saout da zebriñ ar geot” e lavarer *lakaat, kas ar saout da beuriñ pe peuriñ ar saout*, tra ken. Evit a sell “lakaat al loened da beuriñ en ur park, en ur maez” ez eus *maesa (mesa) al loened pe parka(ñ) al loened*. Aze c'hoazh e stader ur c'hemmesk etre ar verboù en *-(h)a* ha en *-añ*. N'eus met gant *maez+(h)a* → *maesa* ez eo fraezh. E GReg e lennan Gl. *je vous enverrai paître* Br. *me o caçzo da driñchina* ou *da vale*. Er geriadur-se e lenner ivez : **PAÎTRE**, peuri, peura. Pezh a ziskouez e veze graet c'hoazh an diforc'h etre *peuriñ* “debriñ ar geot” ha *peura* “klask ar geot da zebriñ”. E BrE. e kaver *peur, peuraj* g. hag ivez *peuriñ, peurat*. Menegomp ivez *peurle, peurlec'h* ha *peurvan* (b.). Petra da zezastum ? Gwell loc'hañ diwar al lec'h ma kaser al loened da gavout o boued. O vont da heul *maesa* e ve gwell *gwrimenna, peura* zoken, met n'eo ket fur lakaat ar reveulzi e pep lec'h. Miromp ar gerioù a zo evel m'emaint. Hogen evit ar gerioù a saver a nevez e c'haller kaout frankiz. A se Br. *strouesha an deñved* = “lakaat an deñved da beuriñ er stouezh”. Br. *fraosta an deñved, ar givri* = “lakaat an deñved er fraost da beuriñ”. Br. *difraostañ* zo un dra all ha ne zifraoster ket un douar o peuriñ al loened warnañ. Tu zo ivez da empentiñ Br. *tiriensha an deñved*. War a hañval ez eo “lakaat al loened da zebriñ stouezh” ar pep deurusañ, pezh zo bet graet a holl viskoazh ha ne veze ket graet anv a *ecopâturage*, kuit a flapach moederezh. Ha n'eo ket evit espern ar strilheoul e ve, met evit dizarbenn an tangwalloù. Pa welan ar c'hirri nij o tremen a viliadoù a-us da 'm fenn bemdez e soñj din e vez graet goap ouzhimp gant an holl flapach ekolo a-zivout “saveteiñ ar blanedenn”. Kement-se ne sell ket ouzh pitaoded hag oterion ar bed-mañ o nijal uhel en ebr. Armodet hon eus dispakadur seurt yezh moederezh er metoù bio-ekolo e tro ar bloavezhioù 1998-2000. Amprouet er metoù-se, geriennoù evel “diorren

padus, saveteiñ ar blanedenn, kenwerzh kevion, kenderc'hadoù lec'hel, bevezet-niñver (*consomm'acteur*)", hag all, hag all. Penaos mont a-enep ? An holl zo a-du gant se. Nemet an embregerezhioù bio a oa ar re gentañ o touellañ an dud hag o kenlabourat gant an embregerezhioù saotrusañ eus ar bed ! Peadra da c'hoarzhin "glas" ! Ha traoù farsus hon eus gwelet... Ar flapach-se a vez arveret bremañ gant ar galloud da ren ar boblañs : penaos mont a-enep d'an divezouriezh ? Heñveldra gant "gwirioù an den". Lezel a ran an dud da embrederiañ o unan ha paouez a ran gant va c'hentelioù.

Neuze, distroomp d'hon deñved hag a-fet termen hollek e c'haller kinnig Br. *strouesha, stroueshaerezh*.

- En nevez-hañv e krog an ijinenoù bras da labourat er pradeier evit dastum hag arbarañ ar geot nevez kresket. Daou galvezerezh a vez embreget :

Mar komprenan mat ez eus daou galvezerezh : 1. Lietennañ ar rolloù evit ar foenn (sec'h) ha 2. Pakañ kloz ar rolloù evit ar geot kent an evod. Ya, Br. *krezañ ar rolloù* a hañval din bezañ kevazas. Da skouer, *krezenn ar skevent* zo al lienenn o c'hronnañ ar skevent. Da 'm meno, gwell Br. *roll eget rolled*, a zo un dra all ivez. Diouzh ret e vo komzet eus ur *rollad foenn* a bouez 250 kg, evit komz eus ar c'hementad. A hent all e kavfen ponner **rolledad*. Bepred an damant d'an eounded.

Gourc'hemennoù evit da labour, an doare nemetañ da vont war-raok.

KIS-1488

I – YBQ da YBAN, LM, JMM, RAD 27 07 17

Ha kejet hoc'h eus gant ar ger-se c'hoazh *curator* ?

- Saozneg *curator* : official in charge (esp of a museum or art gallery).

The exhibition has been curated by Smith Wesson.

• Galleg *commissaire d'exposition* : personne chargée de concevoir et d'organiser une exposition artistique.

L'exposition a été conçue par Smith Wesson.

Br. *kefridiad an diskouezadeg, diskouezadeger, aozer an diskouezadeg.. ?*

An diskouezadeg zo bet e kefridi Yann Leue ? An diskouezadeg zo bet savet gant Yann Leue... Diskouezadeget gant...

Dre vras e roer un dodenn d'un den, pe eñ zo en orin an dodenn. Gant e vuhezañ eus an danvez ez ay da gavout an dud da gaout diganto teulioù, kalvezadoù, o ferzhiadur en darvoud e pep seurt doareoù.

Dezhañ e vo ret pourchas an dafar da staliañ pep tra, ha frammañ pep tra er sal ma vo graet an diskouezadeg. Degas a ra e vuhezadur eus ar c'halvezadoù a vo bodet, pezh a vo en orin kalvezañ-buhezañ an diskouezadeg.

Gant e labour hag e oberiañ e vo eus an diskouezadeg, padal hep e vuhezañ e vefe treut an trehontiñ. An arvesterion a zibunfe e-touez kalvezadoù, da zastum stlenn, anaoudegezh, da gemer plijadur, kenkoulz hag en ur gourleur pe e mirad ur mirdi.

II – YBAN da YBQ, LM, JMM, RAD, MC 28 07 17

Me lavarfe Br. *frammer*, tra ken. Br. *frammataer* kinniget gant GEAK a ra dave d'ar politikerezh dreist holl : *frammataerion* ha *sternataerion*.

III – YBQ da YBAN, LM, JMM, RAD, MC 28 07 17

An eeunañ ar gwellañ. Ne ro ket un alberz eus pinvidigezh al labour, hogen gwir eo evit an holl vicherioù.

KIS-1489

I – YBAN da P 07 09 17

Goulennoù evit treiñ ar bommoù latin da heul :

- *Credere Deum esse = krediñ ez eus eus Doue ? Soñjal ez eus eus un Doue ?*
- *Credere Deo = fiziout e Doue ? = kaout fiziñs e Doue ? Krediñ er pezh a lavar ?*
- *Credere in Deum = Krediñ e Doue ?* Da skouer, an bedenn gristenn : “credo in unum deum, patrem omnipotentem, ...”

Taolet 'm eus ur sell war ar Gaffiot ha krediñ a ran (dres !) n'on ket faziet betek re. Da ali ?

II – P da YBAN 08 09 17

N'out ket faziet, a gredan, evit an div frazenn gentañ. Evit an trede kennebeut, nemet eo latin iliz, eleze dister ; met degemeret an droienn en hengoun kristen. N'eo ket yezh Cicero avat...

Ur goulenn da'm zro :

« ...Alies e 'm, pe a 'm ? dougez, Alarc'h Lostenk, War zivaskell da garantez... »

III – YBAN da P 08 09 17

Ur frazenn da gentañ : « Alies **e** tougan koad eus traoñ al liorz d'al laez »

Ar rannig zo **e** er frazenn-se, anat.

Er frazenn : « Koad **a** zougan alies ... », **a** eo ar rannig, pa 'z eo “koad” klokaenn eeun.

≠ « D'an ti **e** tougan koad alies », anat ar rannig **e** pa 'z eo “d'an ti” klokaenn lec'h.

Neuze :

War-lerc'h an adverb “alies” — nad eo ket ur glokaenn eeun — e teu ar rannig **e** :
« Alies **e** 'm dougez, Alarc'h Lostenk war zivaskell da garantez »

En ur yezh laoskoc'h : « Alies **e** tougez ac'hanon ...»

Trouz ar glav war an **tobe**... Eus *to* (toenn) + *pe* (prenestr) = Gl. *vélux* ! Ar ger-se zo ur merk hag e galleg e lavarer ivez *fenêtre de toit*.

KIS-1490

I – P da YBAN 10 09 17

Un nebeut goulennoù :

1. *Ur bellenn ardremmañ : ballon de reconnaissance. A-du emañ ?*
2. *En amzer-se e veze tommet an holl diez war ar maez gant tan koad er siminalioù, e-pad ar goañv, ha poazhet e veze ar boued kement evit an dud hag evit ar moc'h, a-hed bloaz war dan koad ivez.*”

Treuzplaket-mik diwar ar galleg, da'm meno.

3. A-zivout ur stêrig : *kemer a ra he andon. Kinniget 'm eus : emañ he andon.*

II – YBAN da P 11 09 17

Da c'houlennoù

1. Chigardus eo bet a holl viskoazh Gl. *reconnaissance*. Amañ e ster milourel ar ger e kinnig Vallée *anavevadenniñ*, adkemeret gant Ménard. Neuze e ve an diskoulm “gwarlarnek” : *baloñs anavevadenniñ*, diwar *anavevadenn* Gl. *reconnaissance militaire*. Krediñ a ran kompren an treug. Br. *anaout*, *anavezout* a dalvez 1. “connaître, savoir” ; 2. “reconnaître”. Neuze, diwar ar ster 2., ur *wezhiadenn anaout* zo un *anavevadenn*, un

anaoudadenn. Evezhiadenn gentañ : me a gav din e ve bet a-walc’h *anavezad*, *anaoud* ? Berroc’h e ve endeo *baloñs anaouadiñ* pe *baloñs anavezadiñ*. Met perak ket neuze *baloñs anaout* pe *baloñs anavezout*, pa ’z eo eil ster an daou verb-se “reconnaître” ? Moarvat peogwir ez eo re ledan , re ziazez e yezh an ober pemdeziek “anavezout”. Kompren a ran enta e klask Vallée pellaat un tammig evit ur ster kalvezel, evel “gwezhiañ evit anaout ardremez ur load”, pe “benveg da anaout dremm un tolead”, Br. *dremm visage, vue, regard [...] ; surface ; aspect*.

Br. *pellenn* zo re ledan e sterva : Gl. *sphère*. Hag an *ardremmañ* kinniget zo un hironadur etre Kb. *trem, drem* “look, sight, aspect”, *tremio, tremu, dremu* “to observe” ha Br. *dremm* “vue, regard”, *dremmañ* “envisager”. Sl. La-11 146. Tennet eo bet *ardremmañ* eus Geriadur Imbourc’h ha jilewaneg eo *ardremmañ* “observer”.

GE en deus labouret war an dachenn ha kinniget Br. *denaout* “kemer anaoudegezh eus udb.” ha *daznaout* “hennadiñ udb. anav endeo”, evel diskouezet en enmoned *agnosie* eus GEVEZ :

agnosie ◇ **agnosia** ◇ **andenaoud** g., **andaznaoud** g.

koll ar galloud da hennadiñ (denaout pe daznaout) an ergorennoù dre ur skiantenn ; ent damkanel e lakaer kemm etre an andenaoud (koll ar galloud da gemer anaoudegezh eus udb. a oa dianav betek neuze) hag an andaznaoud (koll ar galloud da hennadiñ udb. anav endeo) ; ent embregel e c’hoarvez a-gevret peurliesañ an daou strafuilh hag el lavar klinikel e reer hepken gant an termen *andenaoud* hag e zeveradoù

Ar pezh a glaskomp kenderc’heriañ zo arselliñ neuz, dremm un tolead evit kemer anaoudegezh anezhañ, e zeskrivañ. Bremañ e-lec’h baloñsoù ez eus dronoù hag amgerc’helloù gouest da lerc’hwezañ glenn, dremm ar vro.

Evit kinnig un diskoulm eo dav gouzout emsavlec’hiañ. En amgant ar skrid e kav din eo gwell chom gant udb. eeun ha neuze Br. *baloñs anavezadenniñ* (tren patatez) pe *baloñs anaoudadenniñ* (eil tren patatez), pe berroc’h *baloñs anavezadiñ*, *baloñs anaouadiñ*. Iskis e ve *baloñs denaout*. A hent all Br. *baloñs glennwezañ*, *baloñ dremmwezañ* (eleze lerc’hwezañ ar glenn, an dremm) ha zoken evit bremañ Br. *amgerc’hell c’hlenmwezañ*, *amgerc’hell dremmwezañ*, *amgerc’hell douarwezañ*.

Pe c’hoazh, *baloñs arsellin*, eleze “sellout war”, hag an holl a oar perak e “seller pizh war c’horre ar vro”.

Sellout ivez Kb. :

arsyllaf: arsyllu

[*ar-*+*syllaf*²: *syllu*]

bg. ac yn eithriadol *ba*.

Arsylwi (*ar*) (hefyd yn wyddonol, &c.), edrych yn graff, syllu, tremio:

to observe (also in scientific, &c., usage), look keenly, stare, gaze.

Me a zibabfe an diskoulm diwezhañ ha berrañ : ***baloñs arsellñ***.

2. Lavaret e vez *tan lann*, *tan koad*, *tan taouarc'h*, digudenn. Ne gav ket din eo plaket diouzh ar galleg. Moarvat e lavarer ivez Br. *tan keuneud*.

3. Aze ez eo un treuzplakadur glez. Ur stêr ne gemer netra. Da ziskoulm zo mat : “Emañ andon ar stêr...” Lavarout a reer ivez *penn ur stêr*. Neuze : “Emañ penn ar stêr e...” Hep ankouaat ar verboù *eienennañ*, *andoniañ*, *mamenniñ*. A se “Emañ ar stêr oc’h eienennañ e...”.

KIS-1491

I – RM da PREDER 13 09 17

A hent all emañ o klask gouzout penaos lavarout *littérature/letrure* e brezhoneg. *Literacy* e saozneg ha *llythrennedd, llythrenogrwydd* e kembraeg.

II – YBAN da RM, P 13 09 17

Sz. **literacy**, Gl. **littérature** :

Gwelout a ran daou hent : 1. diwar *lizh(er)-* ha 2. diwar *lenn-, le-*. Sz. *literacy* ha Gl. *littérature* (un doare amprest) zo diazezet war *liter-, litterat-*. Kb. *llythrennedd* [*llythyren+edd*] eg. “Y gallu i ddarllen ac ysgrifennu” + daou heñvelster *llythrenogaeth, llythenogrwydd* a loc’h diwar *llythyren*, hKn. *litheren*, hBr. *literenn*, Brb. *lizherenn*, diwar an hevelep gwrizienn latin *littera*.

N’eo ket nevez studi an argraf-se gant Preder, sl. da skouer :

<http://www.preder.net/r/bibli/lavar/pdf/lavar-10/kis-416.pdf>

III. – ANALPHABETISME NDBF. a ro **dilizherennegezh**, moarvat diwar Kb. *anllythrennog, anllythrengrwydd* (merkomp e ro NDBK. ivez : **dilizherennek** “*analphabète, illettré*” ha GPC ar c’hevatalioù Sz. ketep : “*unlearned, illiterate*”, “*illiteracy*”).

Tu a ve da vont hebiou da seurt mesk o rekouriñ d’an daouad rakgerioù savelet gant VALLEE : **di-** o verkañ an diouer razh, **am-** un damziouer hepken, ha kevenebiñ **dilizherennek** “analphabète” hag **amlizherennek** “illettré”.

Mar be kavet strobellus hevelep gerioù pemp ha c’hwec’h silabenn e c’hallfed soñjal en un diskoulm all : ober gant henvonad ar verb **lenn**, eleze **le-** hag e zenzen diwar-bouez an trevnad rakgerioù arveret e lavar ar Vezekniezh : **an-** “diouer razh”, **is-** “damziouer”, **he-** “reol”, **us-** “reñver” ; an termenou o vezañ luniet evel henn :

rakger + -bonad ; sk. : **aneraez** “anesthésie”, **iseraez** “hypoesthésie”. Degouezhout a rafemp gant :

- Br. **anle** g., **anleegezh** b., Gl. *analphabétisme*.
- Br. **anleek** aa. Gl. *analphabète*.
- Br. **isle** g., **isleegezh** b. Gl. *illettrisme*.
- Br. **isleek** aa. Gl. *illettré*.

En doare-se e ve hepcoret ar c’hemmesk gant Br. **anlenn** (luniet diwar nevezvonad ar verb), Gl. *alexie* “koll ar galloud da lenn e dianlen un anaf empenn”. A-du-rall, o lakaat e penn kont ar furmoù **le-** all (sl. KIS-259, La-08, p. 96) e kav din e chom bihan an arvar a gemmesk bennozh d’an divellegezh.

O vont gant an hent kentañ e teu Br. **lizherennegezh** ha gant an eil Br. **leegezh**, mar heulier ar Sz.Am. *illiteracy* ≠ *literacy*. Ar c’hinnig kentañ zo nes tre da Kb. *lythrenogaeth*, p’en doa Vallée azasaet Kb. *anllythrennog*, *anllythrenogrwydd*. Tu a ve c’hoazh da amprestañ Kb. *llythrennedd* ha kinnig Br. *lizherennez* (g.). Hogen ha n’eus ket endeo gerioù a-walc’h en dro da *lizherenn* ? Peadra d’en em goll. Evidon me a zibabfe an eil hent, eleze Br. **leegezh**, war an amboaz arloezañ hent ar meizad arnevez ez eo *literacy*, ledanoc’h e sterva eget “ar bezañ lizherennek pe lenne”. Un doare da adkavout ster kozh Lat. *legere* 1. Dastum, dibab, dizoleiñ ul lec’h (ul load !), ha da heul 2. Dastum gant an divskouarn, gant an daoulagad, eleze **lenn** hag an holl sterioù-se a vo adkavet neuze gant Br. **leegezh**. Setu pezh a lenner war ar Gwe :

<https://en.wikipedia.org/wiki/Literacy>

Literacy is traditionally understood as the ability to read, write, and use arithmetic.[1] The modern term's meaning has been expanded to include the ability to use language, numbers, images, computers, and other basic means to understand, communicate, gain useful knowledge and use the dominant symbol systems of a culture.[2] The concept of literacy is expanding in OECD countries to include skills to access knowledge through technology and ability to assess complex contexts.[2] A person who travels and resides in a foreign country but is unable to read or write in the language of the host country would also be regarded by the locals as being illiterate.

Literacy has traditionally been thought of as reading and writing. Although these are essential components of literacy, today our understanding of literacy encompasses much more. Alberta Education defines literacy as the ability, confidence and willingness to engage with language to acquire, construct and communicate meaning in all aspects of daily living. Language is explained as a socially and culturally constructed system of communication.

KIS-1492

I – LM da YBAN, MC 27 09 17

Setu ur forc'had all :

1. **doareenn / naouster** : ne veizan ket mat an diforc'h a zo e galleg etre *caractère* ha *caractéristique* en degouezh. Heñvelster a daou ?

2. al lostgerioù **-ek** ha **-el**.

Caractère : doareenn (*b.*) -où ; [*bred*] *neuzid* b. -où

Caractère dominant : doareenn drec'hek

Caractère génétique : doareenn hilel

Caractère héréditaire : doareenn hêrezhel

Caractère récessif : doareenn enkilek

Caractère sexuel secondaire : doareenn revel eilrenk

Trait de caractère : tres neuzid

Caractéristique : naouster g. -ioù

Caractéristique génétique : naouster hilel

3. Fièvre puerpérale : terzhienn ar vammenn

4. Filière [agnelage] : forzh *b.* -ioù

Le fœtus doit parcourir la filière pelvienne : Bez' e rank ar grouell mont dre ar forzhioù lestr / dre forzhioù al lestr

5. Flore cellulolytique : garveveg kellulolitek

6. Fonds de mutualisation sanitaire : font kilezekaat yec'hedel

7. Unité Fourragère (UF) : Unanenn Vagañ (UM)

8. Strongles gastro-intestinaux : Strongl kreuz-pervez

9. Fixer un gène : stabilaat (festaat ?) v. ur c'henenn

10. Tableau de gestation (ovine) : taolenn vec'hiegvezh (deñvedel)

Ma, setu evit ar poent.

II – YBAN da LM 17 09 29

1. An diforc'h etre Gl. *caractère* ha *caractéristique* zo un dra, hag ar c'heñver etre Br. *doareenn* ha *naouuster* zo un dra all. Gwell prederiañ war ar brezhoneg dre ar brezhoneg war-eeun ha gwelout da heul gant petore gerioù gallek e klotont.

Br. *doareenn* zo ur ger eus ar yezh voutin, deveret eus *doare* “manière, façon, aspect, apparence ; manière d’être ; attribut ; nouvelle ; convenance, bonne apparence”, un *doareenn* zo un *doare* dibarek enta. An daou dermen-se a c'hell bezañ arveret da gendec'heriañ Gl. *caractère*, *attribut*.

Br. *naouuster* zo ur ger kalvezel, deveret eus *naouiñ dre*, *naouus dre*. Adalek an henvrezhoneg hon eus **(g)nou**, **(g)noe** “connu”, ger a adkaver e krennvrezhoneg

gnou “évident, connu, manifeste”, dindan ar stumm **gnaou** e *Geriadur Istorel ar Brezhoneg* Roparz Hemon hag ivez **gnaouaat** “connaître, distinguer”, **gneviñ** v. **gnaouet** “apparaître”. Er brezhoneg kempred e kouezh ar (g) e derou ar ger (sl. ivez LAVAR, niv 10, p. 117).

Pezh a dalvez e c’hell unan eus *doare(enn)où* un ergorenn bezañ *dezverkus* dezhi. *Naouiñ* a ray neuze an kez ergorenn dre an doareenn-se, e gerioù all e c’haller lavarout ez eo un *naouuster* un *doareenn dezverkus*.

Ne c’haller ket ober dizehan gant gerioù ar yezh voutin evel hanc’herioù kalvezel, rak ledan eo stervaoù gerioù ar yezh voutin ha n’eo ket mat o enkañ en un arver bevennet d’un diskiblezh bennak. Un arvar eo evit ar yezh ober atav gant an hevelep teskad gerioù boutin evit termenoù ar yezh skiantel ha kalvezel. Roparz Hemon a oa techet da grediñ e spire ar boniad gerioù bezant en e amzer ha ne oa ket un ezhomm luniañ reoù nevez. Ul lennegour e oa, hogen al lennegezh — ha hi a bouez bras — ned eo ket ar vuhez holl. Merzhout ivez e veze arveret en deroù Br. *dezverk*, *dezverkañ* (Da-63 “merkañ spis, arouzennañ”), met ar gerioù-se degaset gant Vallée, adkemeret gant Gwalarn hag arveret er yezh lennegel, ne vastont ket mui er yezh kalvezel. Kement-se ne dalvez ket ez int da vezañ dilezet en diskiblezhioù kalvezel, hogen da vezañ arveret da “harpañ” an hanc’herioù kalvezel. Da skoueraat ar pezh a haeran ez eus kemm etre un transistor hag un den. E-se e vo lavaret *naouusterioù un transistor* ha *doareennoù hêrezhel un hinienn, doareennoù bred(el) ur gouzrec’h*.

En tri enmoned da heul tennet eus GEVEZ e verzher penaos merañ an termenoù : *doare*, *doareenn*, *dezverk (merk)*, *arouez*, *naouusrter*.

caractère ◇ **character** ◇ **1 nod** g., **arouezenn** b. || **2 doare** g., **doareenn** b., **naouuster** g. || **3 neuzid** g.

1 elfenn skritur (Moulerezh, Stlenneg, h.a.) || 2 elfenn, merk, tres piaouel d’un dra || 3 hollad an doareoù piaouel d’un den : tuedoù e gantaezelezh hag e gefredelezh, plegoù realezh en e vuhez prevez hag er gedvuhez, hanren e noa, h.a. (sl. *caractères sexuels*)

caractères sexuels ◇ **sex characters** ◇ **arouezioù** l. (b.) **revel**

naouusterioù hervez ar rev ; kemm a lakaer etre ar *c'hentarouezioù revel* (an organoù revel) hag an *eilarouezioù revel*, neuziadurel, bevedourel, bredelel

personnalité ◇ **personality** ◇ **personelezh** b.

termen anskiantel arveret e meur a ziskiblezh, “a gonter ur 50 despizadur anezhañ” (Allport) ; er bredelfennerezh ez eo kevastenn ar *p.* d’ar *benvegad bred* (Al. *psychischer Apparat*, sl. GBLF § 91) ; er vredevezekniezh e reer kel dreist holl eus *strafuilhoù ar p.* (sl. *dédoublement de la personnalité, dépersonnalisation, étrangeté : sentiment d’~*, La18 106108) ; amparet eo keal ar *p.* da gentañ diwar arselliñ realezh an dud, ha stadañ enni naouusterioù padek, evel doareennoù an neuzid, ar c’hantouezañ hag ar c’hantaezañ, ar meizañ, an ersaviñ, an hambout, h.a., d’an eil diwar emouezañ ouzh an unan, a ra d’an hinienn emanaout evel ur *me* o trebadout en e gevanded, eleze o treüniñ (sl. La-10 266-267)

2. Al lostgerioù *-ek* ha *-el*. Darbar a roont dimp, avat ! Pezh zo mat evit hon devezout.

Embrederiañ da gentañ. Al lostger **-ek** a verk ur perzh enlenat, eleze “peg, stag” ouzh an ergorenn, ster Br. *lenañ* eo. Evit al lostger **-el** a verk ur perzh daveat, eleze “oc’h ober dave da”, pezh na dalvez ket dre ret ned eo ket “ur perzh diabarzh” ivez a-wechoù. Un tun a arveran : gant **-ek** e c’haller empentiñ derezioù, eleze arverañ an usrez. Da skouer e vo tu da lavarout : *denekoc’h eo sell ur c’hi eget hini ur vuoc’h*, lakaomp (digarez a c’houlennan ouzh ar saout). Hag ivez : *glavekoc’h eo miz du eget miz gouere*. Gant **-el** eo skoempoc’h. Da skouer, mar komzan eus *hanren glavel, erc’hel* e ran dave d’ar glav ha d’an erc’h. Ne c’hellan ket ober dave muioc’h dezho. Er bommoù-se e talvez *glavel = (eus) ar glaveier* hag *erc’hel = (eus) an erc’h*. An adanvioù-se a dalvez da rummañ. Heñvel dra evit a sell ar *gremm denel pe loenel*. Ur *gremm denel* ne c’hell ket bezañ *deneloc’h eget unan denel all. Aze ivez e c’hoari an adanv *denel* ur gefridi rummañ, eleze *gremm denel = gremm den*.

Un enklask war ar gelaouenn *Emsav* a ziskouez un nebeut adanvioù en **-el** arveret en usrez :

- “un dasparzh **armerzheloc’h** avat eo an hini diouzh tri gennad kentael, eilvedel ha tredeel”. A-raok en destenn e oa anv a zaspazhañ ar boblañs labour hervez ar micherioù. Neuze, renkañ ar boblañs labour hervez ar micherioù a ra dave d’an armerzh (ha n’eo ket d’ar rev pe d’ar relijion, lakaomp). Met war dachenn an armerzh ez eo kantratoc’h an dasparzh hervez ar gennadoù. A se armerzheloc’h eo an dasparzh gennadel eget an dasparzh micherel, e gerioù all ez eo un dasparzh *gwelloc’h ent armerzhel, a-zave d’an armerzh*.
- “Lennerion all, en enep, a glemm en abeg d’ar pennadoù-se, **lennegeloc’h**, aesoc’h da lenn, met e diouer ar resisted yezh ha danvez a ra, gouez dezho, talvoudegezh ar studiennoù evel Petra eo ar framm.” Ha ne c’hoari ket levezon ar Gl. *littéraire* en degouezh-se ? Vallée a lavar Gl. **littéraire** *lennek* hag er Vall.Sup “et aussi *lennegel*”. Bez’ ez eus pennadoù a ra dave d’al lennegezh ha reoù all a ra dave d’ar skiantoù ha d’ar studioù kalvezel (armerzh, politikerezh, kevredadouriezh, h.a.). Lavaromp neuze pennadoù lennegezh = pennadoù lennegel ≠ pennadoù skiantel ≠ pennadoù relijiel, hervez an erdal enta. Emsavlec’hiomp bremañ war dachenn ar studiennoù politikel, kevredadouriel. Tu zo da empentiñ e vo solietoc’h, kantratoc’h ur pennad eget unan all, aesoc’h da lenn, hogen diresis hag o tennañ neuze d’al lennegezh. Skoemp eo, rak “o tennañ d’al lennegezh” zo ur perzh enlenat, ha perak na arverañ aze *lennekoc’h, pe lennegekoc’h pe lennegezhkekoc’h* ? Pe c’hoazh dre ur c’herienn evel “a denn muioc’h d’al lennegezh” ?
- “Kemer a ris perzh ivez en oberoù **lec’heloc’h** (e bannlev Paris)”. Bez’ ez eus diouzh an erdal : oberoù lec’hel, rannvroel, riez, kevandirel, bedel... Lakaomp ez eo oberoù war an dachenn politikel, e kevrenn lec’hel ur stollad. Lec’hel eo an oberoù. Empentomp neuze oberoù all en ur c’hweluniad, oberoù c’hweluniadel enta en un embregerezh da skouer. Lec’hel eo ez int ivez. Met ned eo ket dic’hallus ijinañ ur renkador diouzh an ental e par an oberoù lec’hel, ar re bolitikel o kaout ur par brasoc’h, o c’hoari er par riez da skouer. Neuze *oberoù lec’heloc’h = oberoù lec’hel diazezet muioc’h war al lec’h* eget reoù all.

Poent eo gwelout da c’houlennoù :

- ▷ **Caractère dominant** : *doareenn drec’hek*, ya. Pa ’z eo un doareenn treuzkaset gant ur c’henenn drec’hek. An trec’h zo ur perzh enlenat enta.
- ▷ **Caractère génétique** : *doareenn hilel*, ya.

- ▷ **Caractère héréditaire** : *doareenn hêrezhel*, ya.
- ▷ **Caractère récessif** : *doareenn enkilek*, ya.
- ▷ **Caractère sexuel secondaire** : E GEVEZ ez eus *caractères sexuels primaires et secondaires* **kentarouezioù** hag **eilarouezioù** revel. Merzhomp n'int ket merkoù o toareañ ur rev hepken, neuze n'int ket *doareennoù* er ster-se. Rak ur venev a c'hell kaout un nebeut eilarouezioù gourevel evel ar barv, ar mourroù, da skouer. Hag ur gourev a c'hell ivez kaout eilarouezioù benevel evel kresk an divvronn, ezvezañs ar barv, ledanaat an divlez, finded ar c'hroc'hen hag ar blev.
- ▷ **Trait de caractère** : bez' hon eus endeo *traits de comportement* “plegoù realezh”. Neuze *pleg neuzid*.
- ▷ **Caractéristique** : *naouuster*, ya.
- ▷ **Caractéristique génétique** : *naouuster hilel*, ya.

3. Fièvre puerpérale : *terzhienn eskorvezhel*.

4. Filière [*agnelage*] : bez' hon eus e GEVEZ *filière génitale* naoz ar genel. Neuze e lavarfen ivez *naoz al lestr* ? Le fœtus doit parcourir la filière pelvienne : *ar grouell a rank diskenn (trehentiñ, tremen) dre naoz al lestr*.

5. Flore cellulolytique : ar garvevion-se zo barrek da goazhañ ar c'helluloz ha d'e dreuzfurmiñ e danvezennoù beveladus. Evel an termen *proteinloezus* e c'haller luniañ Br. *kellulozloezus*. Neuze *garveveg kellulozloezus*.

6. Fonds de mutualisation sanitaire : war ar Gwe e kavan *Fonds national agricole de mutualisation du risque sanitaire et environnemental*. Br. *Font riezal gounezal kilezekaat ar riskl yec'hedel ha trevvael*.

7. Unité Fourragère (UF) : “unité utilisé par l'INRA pour déterminer la valeur énergétique d'un fourrage”. Da ginnig *unanenn vagañ* zo re ledan ha ne ra ket dave d'ar boued chatal. Ha muzuliet e vo maguster un tamm bara-amanenn gant seurt unanennoù ? Perak ket Br. *unanenn voued chatal (UB)* ?

8. Strongles gastro-intestinaux : GEVEZ a ginnig Br. *strongil* s., neuze *strongil kreuzpervez*.

9. Fixer un gène : me lavarfe *festañ ur c'henenn, festañ un allelenn*, da skouer.

10. Tableau de gestation (ovine) : Sz. *Gestation Table for Sheep*, diazezet war ur vec'hiegezh 148 devezh, o reiñ deiziad an oaniñ a-geñver gant deiziad ar frouezhigiñ.

Br. *Taolenn ar Bec'hiegvezhioù evit an Deñved (TBD), taolenn vec'hiegvezhel an deñved (TBD).*

KIS-1493

I – P da YBAN 01 10 17

Ur goulenn 'm eus :

JMM zo bet lakaet diaes gant troidigezh ar saozneg *uncorrupted* : anv ez eus eus ur c'helan daou gantved a vije bet kavet “uncorrupted” pa voe digoret an arched. En ur gevellenn gant Tremayne.

Neuze e kinnig : *na oa ket aet brein*. Un tammig “realour” eo, met ne gavan ket fall. Ha te ?

Ouzhpenn, ne gredan ket e talvez ar boan da unan terriñ e benn gant se. An eeunañ ar gwellañ !

II – YBAN da P 01 10 17

A-zivout ar c'helan *uncorrupted* e kavan *brein* un tammig skort. Tu zo da vezañ *corrupted* hep bezañ brein 100 %. *Uncorrupted* a dalvez (evidon) n'eus distresadenn ebet, takad ebet, kousi ebet, evel — a-hervez — kelanoù ar sent hag ar sentezed-hont, a oa frondus ouzhpenn bezañ digousi.

Danvez kinnigoù : *chomet anterin, chomet digousi, chomet e-maez krap ar vreinadurezh...*

Kement-se lavaret, an diskoulm kinniget *na oa ket aet brein* (pe *chomet divrein* ?) zo an hini eeunañ, kenkoulz ha bommoù hiroc'h, na zegasfent netra ouzhpenn.

KIS-1494

I – LM da YBAN, MC, JMM, YBQ, RAD 12 10 17

Trugarez evit da gasadenn eus an 01/10.

Ma, tremenet 'm eus ur sizhunvezh en trummadoù abalamour da 'm c'halon fall a oa emlakaet da c'haloupat (hep ober an disterañ striv, o kousket oan) da 155... Ha dre ma c'houzañvan skorted vintrek (pazenn 2) ha skorted aortek (pazenn 3) e oa riskloù da welout ur gaouledenn o vont d'ober un tamm pourmen pe e 'm empenn pe e 'm skevent. Fourret ez eus din un toullad liaoù da lonkañ betek ma tivizo ar c'halonour (ned eus ket a vall) kas va jez etre daouarn ar c'higer.

Setu un toullad traoù all :

1. point de production de graisse (aine) : *poent borc'hañ behin* (pleg bihan lec'hiet tamm pe damm a-bep tu d'an tezh pe d'an divgell)
2. graminée : Martial a ginnig *graminegenn* l. *gramineged*
3. Protecteur hépatique : *gwarezer* g. *-ioù avu*
Hépatoprotecteur : *avugwarezus* aa.
Hépatoprotecteur : *avugwarezer* g. *-ioù*
4. Refus, touffe d'herbe non broutée : *nac'henn* b. *-où*

(ger krouet e diouer unan anavezet... Moarvat ez eus gerioù henvoazel. E gallaoueg e 'm boa klevet *dimaine* = "dimanche" da skouer)

5. Herbomètre : *geotmenter* g. -*ioù* (pe *geotventer* ?)
6. Homozygote (masc.) : *unreeg* g. -*ed* (*unreeion* ?)
7. Identification : *hennaderezh* (*hennadur* ?) g., *hennadiñ* v.
 - Barrette, boucle d'identification : *barrennig*, *bouklenn hennadiñ*
 - Identification ovine : (*an*) *hennadiñ deñved*
 - Marque d'identification : *merk hennadiñ* Identifier : *hennadiñ* v.
 - Identifier les animaux selon la législation en vigueur : *hennadiñ al loened hervez an dezvadurezh e talvoud*
8. Intérêt nutritif limité : *laz mezhurel berrek*
9. glande sébacée : *gwagrenn* ?
10. Lutte: sl. *Rut*
 - Mettre les béliers en lutte : *lakaat an hourzed e reuz*
 - Première mise en lutte : *kentañ reuzadur*
 - Lutter [*reproduction*] : *reuziñ* v.
 - Le troupeau est lutté en 4 périodes : *reuzet e vez an tropell e pevar lankad*

II – YBAN da LM, MC, JMM, YBQ, RAD 16 10 17

Skorted vintrek + skorted aortek. Hopala 'vat ! Dinoasoc'h ar gerioù-se war ar paper, hogen un tamm mat siriusoc'h er werc'helezh. Spi 'm eus ez a gwell ganit. Neuze, er ster kewer ha diarneuz an droienn : kalon vat dit !

Kevret va respontoù da'z koulennoù. Pell a vezañ un arbennigour war an deñved ez on avat. Gant ma talvezo dit.

1. *poent amparañ behin*, Br. *borc'hañ* a sell ouzh ar wagrennoù, organoù 'zo , kelligoù, h.a., o tedaoliñ hormonoù, pe liñvennoù korfel (laezh, sper, troazh, h.a.).

sl. GEVEZ :

adipogène ◇ **lipogenic** ◇ **behinbar** aa.

en araez da amparañ behin pe gwiad behinel

2. Al liester roet gant MME (*gramineged*) a c'houlaka un unander *gramineg*, kinniget gant Roparz Hemon Br. *gramineg* g. -ed. Ober evel gant *molekul*, *proton*, ... , eleze *gramineg* s. & g., u. *graminegenn*, ls. *graminegenned*, *gramineged*, *gramineier*.

<https://cnrtl.fr/lexicographie/gramin%C3%A9e>

A. – *Au plur.* Famille de plantes monocotylédones phanérogames, généralement caractérisées par des racines fasciculées, par une tige herbacée, rigide, simple, cylindrique, renflée de nœuds réguliers, creuse ou médulleuse, par de longues feuilles engainantes et lancéolées, par de petites fleurs anémophiles groupées en épillets, par des caryopses à graines farineuses, et utilisées pour leurs propriétés alimentaires et fourragères. *La nature a donc formé plusieurs sortes de farines dans les grains de blé et des autres graminées, depuis ceux du froment jusqu'à ceux des amourettes, destinés aux plus petits oiseaux* (Bern. de St-P., *Harm. nat.*, 1814, p. 59).

B. – *Au sing.* ou *au plur.* Plante de cette famille. *Annie, il y a dans les champs, chez nous, une graminée fragile qui vous ressemble, à tige mince, avec une lourde chevelure de graines qui la courbe toute* (Colette, *Cl. s'en va*, 1903, pp. 201-202). *Une végétation exubérante d'herbes sauvages, de frêles graminées, hérissant leurs épis barbus, pareils à des épis d'orge* (Moselly, *Terres lorr.*, 1907, p. 288). *Les gazons non encore fauchés (...) emplis de fleurs exquises, mais point si belles que ce fouillis léger de graminées, bain vaporeux où leur réalité se subtilise* (Gide, *Journal*, 1929, p. 925) :

3. Gl. *protecteur* Br. *gwarezus*. Bez' ez eus endeo *kelligwarezus* e GEVEZ, neuze Gl. *hépatoprotecteur* = Br. *avwarezus* aa. Evit ar pennanv e lavarfen *gwarezuzenn avu* + *gwarezer avu* pe *avwarezuzenn*, *avwarezer*.
4. Kraf studiet endeo e YBAN da LM – 30 09 16. Br. *nakad* → *drailherezh an nakadoù*. (sl. Kb. *nacâd*).
5. *geotventer*.
6. *unreeg* g. -ed, evit al loened, evel *unkarneged* (azen, marc'h), a gav din. Evit an dud e ve *unreeg* g. -eion, evel *unarneveleg* g. -eion.

7. E-lec'h *bouklenn* e rafen gant *boukl* g. -où. A hent all, a-du.
8. Br. *deur* pe *laz* ? GEAK a ro : (fait d'importer) *deur* ; (avantage) *laz*. Pa lavarer "intéret nutritif" ez eus kel eus live magusted ur boued. Ha n'eo ket un dro lavar e gwirionez : "intéret nutritif limité d'un aliment" = "aliment peu intéressant du point de vue nutritif", eleze "boued dizeur, displeit ent mezhurel" pe "boued dezhañ un deur, ur splet mezhurel bevennet" ha neuze e vo komzet eus *deur mezhurel bevennet ur boued, splet mezhurel izel ur boued*. Tu a ve ivez da ouzhpennañ *pouezusted mezhurel bevennet* ? Un dra all eo *laz* ar mager loened.

9. GEVEZ gwagrenn ar soav ◊ glande sébacée

10. Anavezout a reer *emañ ar giez e reuz*, evit ar parezed da nebeutañ, rak hervez *Geriadur brezhoneg* an Here ez eo ar *reuz* "ar prantad ma asant ur barez d'en em barañ gant ur par ; stad ar parezed e-doug ar prantad-se". Hag astennadus e ve d'ar pared ? Diaes eo, hervez despizadur an Here. Gl. *mettre les béliers en lutte* a dalvez neuze "lakaat an tourzed e stad da respont d'ar goulenn evit ar reuz" ! E galleg n'eus kudenn ebet pa dalvez *lutte* "accouplement des béliers avec les brebis". Neuze : *prientiñ an hourzed evit ar reuz* ?

Pe loc'hañ eus *parañ, paradur, paradurezh* pe *embarañ* ? Da skouer *prientiñ an hourzed d'an embar, prientiñ an hourzed d'ar parañ, d'ar paradur*.

Pe c'hoazh, diwar *rud* — kevatal *reuz* evit ar pared — : *prientiñ an hourzed d'ar rud = derudañ an hourzed* ?

Berr va skoazell...

- *Première mise en lutte* : kentañ *derudadur* ?
- *Lutter* [reproduction] : Talvezout a ra moarvat e vez rannet ar bloavezh e **pevar** lankad evit a sell ar reuz ? Ne gav ket din e ve pevar reuzvezh...

KIS-1495

I – MA da YBAN, MC 12 10 17

Lavaret en doa din Mikael e ves plijet o kaout diganin ur renabl gramadeg eus ar pennadoù a vez kavet e levrennoù Lavar. Hevelep trevell a 'm boa deraouet evidon va unan evit va erbaroù personel evit a sell ar c'hramadeg vrezhonek (a zo pell a vezañ echuet hag a vez alies war va spered). Sede ur restr a hetan klok, spi 'm eus e vo talvoudus dit.

Aes a-walc'h eo bet sevel ar renabl-se estreget evit al levrennoù 18 ha 19 a ziuver un daolenn (biskoazh kement all !) evit al levrennoù 6 ha 14 n'o deus war a welan notenn c'hramadeg ebet. Marteze e 'z po tro da glokaat va labour mar kouezhez dre zegouezh en ur c'horn teñval eus Lavar !

Un nebeut goulennoù zo war va spered er mare-mañ, hag amzer 'z pe da reiñ dorn din ?

1. Ne gavan roud ebet eus ur ger evit Gl. *synthétiseur*, ar piano elektronek a sav sonioù kendodek. Marteze ez eus bet kinniget un dra bennak gant Jil Ewan ha Perig Herbert en o Geriadur a 'r sonerezh ?
2. Abaoe ma tarempredan gant Preder e 'm bez alies klevet e oa gwell ober gant “pezh” eget gant “ar pezh” pa gemer hennezh kefridi ur raganv (Sk. “Paour on, pezh a 'm glac'har”). E YBBR, en HMSB nag en ÉSB digant Le Gléau ne welan roud eus seurt reolenn ; er c'hontrol, e hañval Kervella ha Hemon bezañ a-du o lavarout eo gwell ober gant “ar pezh”...

3. E La-10 (KIS-440, p. 148 ha d.h.) eo meneget arverioù ragarvezat ha dregarvezat an diskouezelloù, “an...-se” o vezañ arveret evit daveiñ d’ur parzh kemennad kent (“Gwelout a rez ar c’hreion war an daol ? Ar c’hreion-se (An kez kreion / Hennezh) zo din”), “an...-mañ” o vezañ arveret evit daveiñ d’ur parzh da zont (“An dud-mañ a zeuy d’ar gouel : Lena, Alan ha Soaz”). Sklaer ar reolenn evidon hogen ur gudenn a van pa vez daou barzh kemennad kent : ha gallout a c’hell “an...-mañ” (pe “hemañ”) bezañ ragarvezat neuze ? Ur skouer savet ganin : “Bez’ e ’m eus ur c’hazh hag ur c’hi. Hemañ (= ar c’hi) zo du, hennezh (= ar c’hazh) zo gwenn. Ha reizh eo ar frazenn-mañ ? Pebezh luziadell ?

Diwar vont e vezan tregaset er mare-mañ gant krefen a neuziadurezh. Kalzik atersoù all ’m be, mar bez amzer ganit... Unan e-touez reoù all : a-du omp ez eus eus *mañ/se/hont* parzhioù dalc’hiat ouzh ar ger mell ha neuze eo diaes o renkañ evel adanv ; spizadoù (ger kavet e menegva ul Lavar bennak) int da vat hogen spizadoù “dastorr” (ankendalc’hek ?), Gl. *déterminant discontinu* (n’eus ket eus hevelep tra e galleg)... petra eo da soñj ?

Kemer da amzer evit respont din evel just. Beuzet on gant va doktorelezh endeo, neuze e savan atersoù war va amzer vak, diouzh ar beure !

Roll ar pennadoù a-zivout gramadeg embannet er steudad *Lavar*

Lavar 01 :

- Goulven Pennaod, « Kentskrid d’ur studi frammadel eus ar brezhoneg », p. 7.
 K. I. S., « Notennoù a-zivout anvadur ar verb », p. 75.
 Goulven Pennaod, « Notennoù a-zivout skoueriekadur ar gwenedeg », p. 119.
 , « Ar c’hwezhenoù-dent hag ar c’hwibanenoù », p. 127.

Lavar 02 :

- Ronan ar Glew, « Emdroadur stummoù an eilragor e rannyezh Gorre-Leon », p. 5.
 Goulven Pennaod, « An aroueziadurioù yezhoniel evit studiañ ur yezh », p. 55.
 Abenez, « E-sigur Lennegezh rannyezhel bro-Ereg », p. 73.
 Goulven Pennaod, « An niver gramadeg e brezhoneg », p. 95.
 , « Ar c’hwezhenoù gweuz-dent hag al ledsonenoù gweuz », p. 115.

Lavar 03 :

Goulven Pennaod, « Diwar-benn ar raganvioù-gour 3e un. gourel ha nepreizh ha raganvioù-diskouezañ zo », p. 29.

KIS-E013 « Notenn war ar goulennata », p. 72.

KIS-E014 « Goulennata dre **ha(g)** », p. 74.

Lavar 04 :

Goulven Pennaod, « An droienn war-gresk », p. 5.

KIS-E034, « ar Tchekiz », p. 16.

KIS-E038, « ent dirak anv-gwan hepken », p. 18.

Lavar 05 :

Goulven Pennaod, Elmar Ternes, « Grammaire structurale du breton de l'Île de Groix », p. 5-31.

Lavar 06 : ø**Lavar 07 :**

KIS-177, « Kemmadurioù war-lerc'h **ent** », p. 55.

Lavar 08 :

KIS-206, « Kevaotañ an islavarennoù anvel renadenn ameeun », p. 12.

KIS-221, « Kemmadurioù g- », p. 30.

Lavar 09 :

KIS-400, « Adanv ha pennanv adanvaet », p. 390.

Lavar 10 :

KIS-479, « Liester ar pennanvioù dre **-iad** », p. 295.

Lavar 11 :

KIS-554, « Br. **mard eo** / **mar bez** er Jedoniezh », p. 344.

KIS-561, « Arvariñ ha tebiñ », p. 394.

Lavar 12 :

- KIS-572, « Rezioù an adanv dre **mui, muiañ, lei, leiañ** », p. 59.
 KIS-588, « Br. **ne + bout + nemet** + divoud spis / amspis », p. 182.
 KIS-589, « **-et** adanor, **-et** adanv », p. 183.
 KIS-599, « Gl. **un(e) certain(e)** », p. 252.
 KIS-601, « Adanvaennoù », p. 257.
 KIS-607, « E sigur ar c'hemmadurioù », p. 276.
 KIS-620, « Ur yezhadur a 'r brezhoneg ? », p. 341.

Lavar 13 :

- KIS-628, « Kenonenn dibenn pennanvioù hag adanvioù », p. 15.
 KIS-630, « Ur yezhadur a 'r brezhoneg ? II », p. 24.
 KIS-677, « Notennoù gramadeg I –An islavarennoù », p. 301.
 KIS-678, « Notennoù gramadeg II –Ar c'hevarzhelloù », p. 308.
 KIS-687, « Notennoù gramadeg III –Ar c'hevor reol », p. 342.

Lavar 14 : ø**Lavar 15 :**

- KIS-739, « Notennoù gramadeg IV –Ar rakgerioù », p. 13.
 KIS-741, « Notennoù gramadeg V –Br. **nemet** », p. 36.
 KIS-763, « Notennoù gramadeg VI –An troadelloù verbel », p. 208
 KIS-772, « Notennoù gramadeg VII –Gl. **flexion, déclinaison, conjugaison, prépositions combinées** », p. 256.
 KIS-775, « Furmoù hag arverioù ar gerioù mell », p. 281.

Lavar 16 :

- KIS-790, « Notennoù gramadeg IX –Br. **'m eus, 'c'h eus, ma / mar** », p. 17.
 KIS-791, « Notennoù gramadeg X –Ar raganvioù angediet ouzh an araogennoù », p. 22.
 KIS-795, « Notennoù gramadeg XI –Br. **pep, kement** », p. 49.
 KIS-809, « Notennoù gramadeg XII –An destieroù –1. An hogozennoù », p. 216.

KIS-810, « Notennoù gramadegel XIII –An disav ambredadurel », p. 218.

KIS-813, « Notennoù gramadegel XVI –Ar raganvioù », p. 243.

KIS-817, « Notennoù gramadegel XV –En-dro d’ar verb ha d’an anv », p. 287.

KIS-820, « Notennoù gramadegel XVI –An douor », p. 323.

KIS-824, « Notennoù gramadegel XVII –Al lezgeriennoù », p. 356.

KIS-825, « Notennoù gramadegel XVIII –Ur gudenn a niver e lavar ar skiantoù », p. 361.

Lavar 17 :

KIS-828, « Notennoù gramadegel XIX –Krefen bihan a skrivadur hag a yezhadur (I) », p. 16.

KIS-831, « Notennoù gramadegel XX –Moz erveziadel ha moz disveziadel », p. 32.

KIS-843, « Notennoù gramadegel XXI –Krefen bihan a skrivadur hag a yezhadur (II) », p. 79.

KIS-853, « Notennoù gramadegel XXII –An darlezañ », p. 171.

KIS-854, « Notennoù gramadegel XXIII –Krefen bihan a skrivadur hag a yezhadur (III) », p. 178.

KIS-864, « Notennoù gramadegel XXVI –Krefen bihan a skrivadur hag a yezhadur (IV) », p. 264.

KIS-869, « Notennoù gramadegel XXVII –Ar c’hemmadurioù er c’henstrolladoù », p. 315.

KIS-875, « Notennoù gramadegel XXVIII –Br. **gou-**, **arou-**, **diou-** », p. 349.

KIS-877, « Notennoù gramadegel XXIX –Krefen bihan a skrivadur hag a yezhadur (V) », p. 374.

Lavar 18 :

Adversatif , p. 30.	Indice, indiciel , p. 197.
Contrastif , p. 77.	Isoglosse , p. 203.
Défini, indéfini , p. 95.	Lexic- , p. 207.
Déverbatifs , p. 117.	Morpho- , p. 247.
Distinctif , p. 126.	Mutations , p. 253.
Épicène , p. 141.	Plosive , p. 285.
Exprimer , p. 153.	Préfixes , p. 296.
Fonction , p. 163.	Pronoms infixes , p. 299.
Formant , p. 165.	Troienn war-gresk , p. 339.
Homonymie , p. 182.	

Lavar 19 :

KIS-916, p. 7.	KIS-981, p. 226.
KIS-919, p. 15.	KIS-982 (1), p. 229.
KIS-920 (13), p. 20.	KIS-983, p. 234.
KIS-923, p. 26.	KIS-987 (5), p. 250.
KIS-927 (12), p. 42.	KIS-990 (5), p. 276.
KIS-928, p. 44.	KIS-993 (9), p. 290.
KIS-931, p. 50.	KIS-994 (1), p. 295.
KIS-946 (12), p. 113.	KIS-998 (VI), p. 313.
KIS-970, p. 182.	KIS-1000, p. 321.
KIS-977 (12 & 14), p. 208.	KIS-1001 (9), p. 326.

II – YBAN da MA 13 10 17**Renabl gramadegel :**

Trugarez evit ar renabl. Pezh a ve deurus eo sevel ul levr diwar an notennoù gramadegel-se. O vezañ ma 'z out arbennikaet war ar c'hramadeg e kave din ez out

an hini barrekañ da sevel al levr-se. Kalz tud a ve deuriet gant seurt oberenn, a c'hellez krediñ.

Da gentañ, bodañ an notennoù evel m'emaint, dindan ar mentrezh .odt da skouer, pe .rtf. Goude ez eus tu da dreuzodiñ pep tra e .tex. Ha ne chom nemet kevrikaat pep tra.

Soñjal a ra din e ve pouezus evidout deskiñ ober gant L^AT_EX, na pa ve evit sevel da gounskrid doktorelezh, hag an holl studiadennoù a seveni da heul, e brezhoneg, e galleg hag e saozneg, diouzh ezhomm.

Da c'houlennoù :

1. Gl. *synthétiseur*, berraet alies *synthé* anvet ivez *orgue électronique*, Sz. *synthesizer*.
E Kb. e kaver ur ger hiron :

syntheseinydd

[cfdds. o'r S. *synthes(izer)+seinydd*]

eg. ll. *-seinyddion*, *-seinwyr*.

Offeryn cerdd electronig, yn enw. un ag allweddell, sy'n cynhyrchu amrywiaeth eang o seiniau drwy gynhyrchu a chyfuno signalau o wahanol amleddau.

An despizadur saoznek :

Synthesizer

A musical instrument that generates *sound* using oscillators, LFO's, filters, sequencers, and other things of that nature. Most true synthesizers are controlled with three things, a keyboard of various sizes, pitch bend and modulation wheels, and a complex interface of knobs and switches. The Minimoog is a *great* example of this. But the *main thing* that makes synthesizers so *unique* and *beautiful* sounding is that they are not limited by the physical world to create sound. They are not a string instrument, wind instrument, or percussion instrument. Synthesizers are classified as quintephones. Which means they create sound informatiely. Synthesizers are very expensive but are a great thing to own and use!

synthesizer (v.)

1869, agent noun from **synthesize**. As a type of instrument for generating musical or vocal sounds from 1909; the electronic version is from 1950s.

synthesize

synthesize 1830, from **SYNTHESIS** (*Cf. synthesis*) + **-IZE** (*Cf. -ize*). A correct formation would be **synthetize*. Related: *Synthesized*; *synthesizing*.

Ne ouzon ket petra zo bet fardet gant Jil Ewan ha Perig Herbert, hogen Geriadur Imbourc'h a ginnig *kevanaozer* g. - *ioù*. Karezet eo bet endeo gant GE an doare da arverañ al lostger *-ell* evit un toullad binvioù sonerezh. Evel anvioù ar c'hebell touseg gant al lostger *-og*. Seurt tech faziek zo bet arveret gant MME, re alies siwazh. Lent, berrboell en e zibaboù eo bet hon geriaour, hep reiñ morse an disterañ displegadur. Seurt doug da gemer un “aelad izel” zo dereat kenan ent politikel ha degemeradus meurbet gant aotrouniezhoù ar veli hag ar mediaoù gouarnamantel. Heñvel dra gant ar mall da lamm war ar gerioù tost ouzh ar galleg... Setu perak n'eo ket *Dictionnaire français-breton* Martial Ménard un oberenn eus ar c'hentañ. N'eo ket an hent hon eus dibabet, rak brezhoneg an *Office* — na pa ve gwellaet un disterañ gant MME — a gas hon yezh etrezek an distered, dic'houest da dalañ ouzh ar bed o tont.

Distroomp d'hon divoud. E GSTL e ro GE *kevanaozañ* (ar gomz, ar skeudennoù). Neuze, a-du gant Br. *kevanaozer*.

Un evezhiadennig : komz a rez eus *sonioù kendodek* . Dav lakaat kemm etre :

- *kendodiñ* : lakaat (dodiñ) a-gevret (ken-), evel teulioù da skouer : teulioù kendodiñ ar jederezh (sl. *Steuñv ar Jederezh*), roadennoù kendod (Gl. *données de synthèse*), danevelloù kendod (Gl. *rapports de synthèse*), h.a.
- *kevandodiñ* : arveret er politikerezh, er brederouriezh, en arz zoken, pa vez anv a enteuziñ en un hollenn lies tuadur, doazhadur, selladur. Nes a-walc'h eo *kendod* ha *kevandod* , an eil o pouezañ war an enteuzidigezh en ur c'hevanad. Preder - Dictionnaires en ligne
- *kevanaozañ* : bremañ n'eo ket mui *dodiñ* en ur ser lies elfenn, hogen *aozañ* en un doare *kevan* , ent kalvezel ar peurliesañ. Er sonerezh e tremen pep tra dre vinvioù elektronek, na pa ve savet stenioù gant luskelladerioù, kemalerioù, siloù, ha traoù all eus ar seurt, pe c'hoazh treuzfurmet sonioù lerc'hwezet. Heñvel dra ar gimiezh

$2H + O \longrightarrow H_2O$, kevanaoz an dour diwar e elfennoù aezhel, an hidrogen hag an oksigen.

2. *ar pezh / pezh*. An daou zoare zo kevatal, hag un afer a bluennadur eo. Roparz Hemon a skriv : “ *generally* preceded by the definite article [...]” (stouedoù ganin, HMSB pp. 128-129).

3. Evel (pezh, ar pezh) a skriv GE da GWP (28 03 11), da vezañ embannet e LAVAR 20 (war ar stern) :

"Bepred a-zivout an diskouez : merzhout a ran ne arverit ket reizh atav an diskouezelloù *-mañ* ha *-se*. Kemm zo da lakaat etre an arc'hwelioù kantarvezat, dregarvezat, ragarvezat (pe deiktek hag anaforek mar kavit gwell). War se, sellit an notenn e La-10 148 hh."

Pezh a zisplegez zo reizh evit *-mañ* ha *-se*. Traoù meneget uheloc'h, a-gent \longrightarrow *-se* ha traoù meneget izeloc'h, war-lerc'h \longrightarrow *-mañ*.

Troiennoù zo o tennañ d'ar gudenn-se c'hoazh. Pa skriver :

– “Houmañ eo ar gudenn : deskrivadur ar gudenn flap flap flap ...” izeloc'h emañ deskrivadur ar gudenn \longrightarrow arver hou *mañ*.

– “Evit a sell arver pezh/ar pezh, *-mañ/se* ez eo anat e rankan kaout amzer da studiañ c'hoazh. *Aze* emañ an dalc'h.” Uheloc'h emañ an dalc'h \longrightarrow arver *-se*.

Bremañ e van ar gudenn-mañ :

"Daou loen 'm eus : ur c'hazh hag ur c'hi. *Hemañ* (= ar c'hi) zo du, *hennezh* (= ar c'hazh) zo gwenn."

Er frazenn-*se* emañ izeloc'h (en destenn) *ur c'hi* eget *ur c'hazh* \longrightarrow *hemañ* ha neuze *ur c'hazh* zo uheloc'h (en destenn) er frazenn \longrightarrow *hennezh*.

Luziadell ebet a-benn ar fin : gant *-mañ* e veneger un dra bennak tost ha gant *-se* un dra bell.

Skrivañ a rez ivez :

“a-du omp ez eus eus *mañ/se/hont* parzhioù dalc’hiat ouzh ar ger mell ha neuze eo diaes o renkañ evel adanv ; spizadoù (ger kavet e menegva ul *Lavar* bennak) int da vat hogen spizadoù “dastorr” (ankendalc’hek ?), Gl. *déterminant discontinu* (n’eus ket eus hevelep tra e galleg)... petra eo da soñj ?”

- “parzhioù dalc’hiat ouzh ar ger mell”. N’eo ket an degouezh atav. Ma ne fazian ket — rak pell a vezañ ur gramadegour ez on — ez eo ar ger mell *an* (*al*, *ar*) un diskouezell en orin. Fleuriot a zispleg e oa rouesoc’h arver ar ger mell en henvrezhoneg (GRVB 271-273) evel e PONT CAUPAL HINT “pont kobal hent” ... Mechal ha ne gaver ket kement-se en anvioù lec’h c’hoazh, evel Hent Mein Sav, Hent Feunteun Aodoù e Trevignon (Tregon). Goulakadenn eus va ferzh : ar ger mell *ar* o koll tamm ha tamm e ster diskouezañ eo bet ouzhpennet un diskouezell goude ar pennanv ? Dav merzhout ne gaver ket bepred ar ger mell + an dikouezell : *kement-mañ*, *kement-se*, *evel-se* ha *du-mañ/du-se/du-hont* (kemmadur *tu* e *du* o c’houlakaat un *a* dirak ?). Ha quid eus an adverboù : *avamañ*, *avaze* (a ve da skrivañ *a va-mañ* hag *a va-se*, Br. *ma* = “lec’h”) a ziskouez ezvezañs ar ger mell. Heñvel dra evit *aze* = (v)*aze* < **mase* = **man-se* < Kt. **mageni sai* « en ce lieu-ci », locution au locatif (hervez Henry).

Kement-se evit lavarout e ve dav ober ur studiadenn dreadegel da zigejañ ar bloue, hervez an diarsell a zo bet hini gramadegourion ar brezhoneg kempred. Dreist da ’m barrezhioù ha da ’m amzer.

A-zivout Gl. *déterminants discontinus*, mar komprenan mat ez eo evel *an dra-mañ*, eleze *an ...-mañ* ? Neuze, ar ger kevazas zo Br. *destier* (KIS-809, p. 216), ha n’eo ket *despizad*. Marteze e spirfe udb. evel *destier diskalfet* ? Pe, mar kavez gwell, *destier ankendalc’hek*.

N’eus ket eus an destieroù ankendalc’hek e galleg ? Ha “cette maison-ci appartient à cet homme-là” ?

III – MA da YBAN, JMM, MLG, CG, GG, MC, LM, RAD, FC, YVT 16
10 17

Trugarez evit da respontoù diwar-benn *synthétiseur* hag (*ar*) *pezh*. Trugarez ivez evit da evezhiadennoù kantrat war an destieroù diskouezel *mañ & co.* ; traoùigoù 'm boa da ouzhpennañ, spi 'm eus e vi deuriet (hag hon c'heneiled ganit) gant va notennoù.

Ouzhpenn se e kavi e 'm lizher ersavioù da grefen all, evel ar Renabl, \LaTeX h.a.

Dre m'emaon o plediñ gant meur a erbar o tennañ d'ar c'hramadeg vrezhonek, e rankfes kaout atersoù diganin buan a-walc'h ! Lavar din avat ma ne 'z pezh ket amzer a-walc'h.

IV – MA da YBAN, JMM, MLG, CG, GG, MC, LM, RAD, FC, YVT 16 10 17

I. Renabl gramadeg :

Gwir eo pezh a lavarez diwar-benn ul levr a vodfe an holl notennoù gramadeg embannet e *Lavar*. Neoazh, dav din lavarout dit e 'm bo nebeut a amzer etre va labour doktorelezh, Nidiad ha raktresoù all. Ur raktres war grenn dermen e vo enta ; emichañs e 'm bo tro da gomz eus se gant Mikael da geñver Saloñs al Levrioù e Karaez e dibenn ar miz.

A-fet erbaroù gramadeg eus ganin tri d'an nebeutañ : sevel ur *Petite grammaire* e galleg (deraoet ganin ur bloaz 'zo mui pe vui) a ve un handelv kempred da hini Roparz Hemon. Da 'm meno ez eus meur a dra yael gant ur raktres evel hennezh : 1) desachañ tud nevez deuet d'ar brezhoneg war-du ar yezh kempred ; 2) divrazañ an neuziadur brezhoneg, a gavan gwall foutouillek (disoc'h va stummadur war ar c'hramadeg c'hallek sur a-walc'h !); 3) prientiñ un oberenn a vo brasoc'h, klokoc'h, hag e brezhoneg (YBBR e brezhoneg kempred, mar fell dit). Marteze e chomo ar skrid diembann e-pad ur frapadig amzer hogen un doare mat eo din lakaat goulennoù da eskoriñ, ha se a gavan mat tre endeo.

An eil erbar, a rank bezañ embannet, eo *Kevreadurezh vrezhonek* RLG. Evit ar poent ez eus tri ac'hanomp o plediñ gant se, Mikael (ouzh o c'hwilerviñ), Hoel (ouzh o niverelaat), ha me (ouzh o azverañ). Un eienenn all a atersoù, a rankfes degemer a-raok pell...

An trede erbar eo hini ar *stummañ*. Kalzik notennoù gramadeg 'm eus savet evit va c'heneiled eus Nidiad e-ser va reizhadennoù, pezh a ro tro ivez da gaout ur roud skrivet

eus goulennoù aes hogen re zianavezet (« *va pe ma ?* », « *-ien pe -ion ?* », « pelec'h lakaat kedelloù ? »...). Hag ul levr e vo savet diwar-se ? An dazont en lavaro dimp !

Chomomp a-du : erbaroù a hir dermen eo an tri-se. Tevetegezhioù zo ganin ha gant va c'heneiled, ha klasket e vo ober diouzh ar gwellañ. Un abeg dreist e vo enta evit eskemm ha prederiañ a-gevret war kement kraf gramadeg ! Marteze e rank an notennoù gramadegel bezañ kendalc'het rak kalz traoù a chom c'hoazh da zigejañ...

II. Arverañ \LaTeX :

Betek bremañ e 'm eus arveret \LaTeX e 'm holl labourioù universitel. Se a vo graet ivez evit va c'hounskrid doktorelezh hag evit pezh a vo embannet e Preder. En hon eskemmoù e virin an .odt avat, aesoc'h da arverañ.

Marteze koulskoude e rankfe ar *Gevreadurezh vrezhonek* bezañ en hevelep mentrezh ha *Gramadeg ar Verb* evit abegoù a embann (en un « dastumad » e vent). Gwir eo n'eo ket bet lennet GRAMV gant tregont mil den hogen evit an nebeud re o deus e c'hraet, ne ve ket fall kaout ur mentrezh a ve anavezadus... Marteze e vo mat amañ kaout ali Mikael, hon embanner benniget !

III. Destieroù :

1. A-du evit *destier* evel parzh a 'l lavar. Ne gomprenan ket tech ar c'hramadegourion gent (Hemon ha Kervella peurgetket) d'ober ur chabistr diwar-benn ar ger mell e unan hep bodañ an holl zestieroù a-gevret...

Bezef pe vezef, un dachenn zo da zifraostañ aze. Ha da 'm meno e rankomp da gentañ emlakaat a-du war an destladur neuziadurel. N'eo morse peurvat ar reizhiad neuziadurel, evel pep reizhiad a glask deskrivañ ar yezh — sed unan eus ar reolennoù pouezusañ bet desket din gant va c'helenner gramadeg en universited, a gelenne c'hwec'h arc'hwel al lavar hervez Jakobson en ur lavarout e oa gwall hegreidik krediñ ne oa nemet c'hwec'h anezho. Rekis eo avat, dreist holl o c'houzout hon eus parzhioù a 'l lavar disheñvel diouzh re ar galleg.

Re vuan emañ o vont ganti. Da gentañ, ret din ersaviñ da 'z respont da 'm goulenn.

2. An destieroù diskouezel :

[Marteze e vo kavet foutouilhek an notenn da heul. Klasket 'm eus urzhiañ va freder ha bezañ ar sklaerañ ar gwellañ. Ul lodenn vras eus va evezhiadennoù ned int nemet stadadoù a ranken ober ent hentennel evit bezañ sur eus pezh a lavaran.]

A-wechoù hor bez ezhomm eus ur sell diavaez evit degas dimp traoù ken anat ma n'o gwelemp ket. Re wir pezh a lavarez diwar *kement-mañ*, *kement-se*, *du-mañ*, h. a. (trugarez evit *avamañ* hag ar re all na anavezen ket). Alese ez eus tu da savelañ ur reolenn a vo a zo marteze nemedennoù dezhi :

Gant ur pennanv e rank an destier diskouezel bezañ kevredet gant ar ger mell. Un diskouezell gemplezh pe destier diskouezel kemplezh a sav neuze.

Da ziwall : destier diskouezel = diskouezell met diskouezell ≠ destier diskouezell ; an diskouezelloù n'int ket ur rummad neuziadurel hogen un isrummad bezant e meur a rummad neuziadurel : evel henn e komzer a raganvioù diskouezel da skouer.

Un nebeud kudennoù a van avat :

1) Pe furm eo « an...-mañ » hag e geneiled ? Mar greer un arnod amsaviñ, e c'haller emadkavout gant :

a) an adanv hogozenn daveadel « hevelep » : *an den-se > hevelep den*, ar gudenn o vezañ ne vo ket an un ster mar en amsaver ouzh *an den-mañ* pe *an den-hont*, ha ne vale nemet gant an kez adanv (un adanv daveadel all evel « riezal » n'en deus nag an un kevreadurezh, nag an un arc'hwel... dibarek eo neuze degouezh « hevelep »).

b) un destier all : ger mell *an den-mañ > an den* ; perc'hennel *ar c'hi-se > va c'hi* ; niverel *ar c'hirri-hont > tri c'harr* (ha da 'm meno gerioù all nad int ket gwelet evel destieroù gant gramadegourion, pezh a vo danvez un notenn all diganin).

2) Penaos elfennañ an destier diskouezel/ankendalc'hek ? Emañ ar gwir ganit pa venegez *cette maison-ci* e galleg ; daou ziforc'h avat :

a) e galleg avat eo deveret *ci* ha *là* eus adverboù pa 'z eo war a hañval an adverboù *amañ* h.a. a zo deveret eus *mañ* hag e vignoned.

b) ar savadur zo disheñvel : e galleg *destier diskouezel + rannig adverbel*, e brezhoneg *ger mell + destier diskouezel*. Evel ma 'c'h eus e c'halvet din gant deveradoù diwar *kement* e c'hell an destier diskouezel bezañ dizalc'h diouzh ar ger mell. Ret e vo din distreiñ war degouezh *kement* (a 'm chale kalzik betek henn).

3) Petra ober eus troiennoù evel « an dra-mañ tra » ? Endra eo sklaerik natur hag arc'hwel tri ger kentañ an droienn, petra ober eus ar pevare ?

Elfennañ neuziadurel : pennanv gourel en unander arveret evel hogozenn.

Elfennañ kevreadurel : e GRAMV 94 ez eus anv eus ar c'houblad kevreadurel streilh-askouezh (kenstur d'ar reizhiad keffloadurel dreistambilh-askouezh). Dre m'eo arveret evit komz eus parzhiañ anvel ha neket verbel, ne welan skoilh ebet oc'h eilsammañ an destladur-se. Neuze eo *tra* askouezh ar streilh *an dra-mañ*, ha dre se eo dalc'hiat dezhañ ent kevreadurel.

4) Kudenn *kement-mañ* : e GIBR ez eus anv eus meur a furm evit a sell *kement*, unan anezho o vezañ raganv (hag a-du on gant Roparz Hemon). Klokaat ar reolenn a c'haller enta :

Gant ur raganv ne vez ket kevredet an destier diskouezel gant ar ger mell. Un diskouezell eeun eo enta.

Ne savan ket a-du ganit evit degouezh *evel se* : erbedet eo dres dilemel ar gedell peogwir n'eo ket *se* an destier diskouezel hogen ur *raganv diskouezel*. Ur savadur *araogenn + klokaenn* klasel eo hervezon.

IV. Ersavioù da 'z respont kent

Daoust ma 'z on a-du gant da evezhiadennoù hag en o c'havan kantrat, eo ret, hervezon, diwall rak meskañ yezhoniezh treadegel ha gramadeg dre ret kevadegel. Ur skouer a zeu war va spered, a 'm eus desket nepell 'zo en ur gentel grenngembraek hag a glot gant ar stlenn a oa tremenet dirak va daoulagad en ur lenn *Splet an henvrezhoneg* : kevreadurezh ar predeneg oa tostoc'h d'an iwerzhoneg, eleze Verb-Rener-Klokaenn ; ur furm eus *bout* kollet hiziv er predenegoù a veze kavet e blein ar frazenn.

The pre-verbal particle is in fact the relative pronoun ('who, which, that') and the original form of the abnormal order was :

It is Arawn who asks for his homage.

Ys Arawn a eirch ei wrogaeth.

[Tennet eus kentelioù krenngembraeg Gareth Morgan,
<http://www.mit.edu/~dfm/canol/chap07.html>]

Kement-se evit lavarout n'eus abeg ebet da welout en *a* en unlavarennoù brezhonek evel « Un aval a zebran » ur berzhenell, daoust m'eo gwir ent treadegel. Ne ra nemet displegañ un emdroadur yezhoniel. Ha sede perak e kav din, daoust m'eo kantrat ent gramadegel pezh a lavarez diwar-benn *kement-mañ* hag e geneiled, n'eo an evezhiadennoù liammet ouzh an henvrezhoneg hag ouzh gerdarzh *avamañ* hag *avaze nemet evezhiadennoù treadegel* ha neuze, daoust ma 'z in deurus, ne c'hellont ket bezañ ur sol da reolennoù gramadegel. A-du e choman ganit evelkent war ar rekis ez eo ren ur studiadenenn dreadegel. Hogen va barregezhioù ha va amzer me n'int ket a-walc'h kennebeut, pell a-se ! Aon 'm eus e vo ret studiañ pep degouezh evel ma teuy.

V – YBAN da MA, MC 18 10 17

I. Notennoù gramadegel Lavar : OK ! Marteze e klaskin gwelout ha tu zo da ober udb.

Da erbaroù gramadegel : *Bis repetita...*

« Da 'm meno ez eus meur a dra yael gant ur raktres evel ~~henn~~ » : 1) desachañ tud... »

« Da 'm meno ez eus meur a dra yael gant ur raktres evel **hemañ** : 1) ... » pe « evel hennen ». Lavaret e vez ivez : *evel-henn = evel-mañ = « en doare-mañ »*.

Mennoz mat, hini ul levr gramadeg klok e brezhoneg. Pebezh daeadenn avat.

N'ouzon ket hag an den azas e vin evit respont da 'z koulennoù a-zivout RLG, Gwion eo a oa ar gramadegour. Evidon me a zo un den a glask lakaat e boell hag e skiant vat da c'hoari, tra ken. Neuze, klask a rin ober va seizh gwellañ.

II. Arverañ ~~LaTeX~~ OK !.

Evit an eskemmoù : a-du ganit, gwell .odt pe .rtf, arveret gant an holl.

Evit a sell *Gramadeg ar Verb* : marteze e ve mat embrederiañ. Gwion a oa bevennet e araezioù embann. A se ar barrennoù tortiset er marz, ar bommoù islinennet, ar pajennoù peurchouket. Me a welfe muioc'h a liyor, livioù marteze... Ur goulenn n'eo ken.

Ur wech c'hoazh : war dachenn ar c'hramadeg ne c'hallan nemet bezañ ur yezhour a youl vat o klask lakaat e boell da c'hoari. Va stummadur a denn d'an alvezouriezh hag d'ar jedoniezh da gentañ. An nemorant 'm eus desket dre va labour e PREDER.

III. Destieroù :

Ne vi ket feuket mar lavaran dit n'on ket gwall blijet gant ar ger *universited*. Greomp ma vo **meur** hon embreg, na pa ve ur skol pe un dra all.

Mechal ha talvezout a ra *hevelep den* kement hag *an den-mañ*. Ha ne ve ket kentoc'h : *un den eus ar seurt, ur seurt den*. Kompren a ran Br. *destiañ, destier* dre ar brezhoneg ha meur a zoare zo da zestiañ. An ergraf zo amañ diskouez, eleze "lakaat a wel, a-ouez". Neuze e c'haller empentiñ lies doare. Gant ar biz, dre lavarout *sell !*, ha da heul *sed, setu* (sell te, sellit c'hwi), pe "an ti !", pe hep ger mell "Douar !". Dre skrid e kemer an diskouezelloù kefridi an araezioù ledyezhel. Ne gomzan nemet eus an diskouezañ, rak destieroù all zo (sl. La-16, p. 406).

Na deveret e ve *ci* ha *là* eus adverboù, petore anv a vo roet da *mañ, se, hont* ? Evel Hemon ? *particules démonstratives* !

Ha quid eus ar c'hembraeg : *y dyn hwn = y dyn yma, y dyn hwnnw = y dyn yna, y dyn acw*. Eleze e c'hell ur raganv diskouezañ (*hwn, hwnnw,...*) bezañ un adanv diskouezañ, o kemer kefridi *yma, yna*, sellet evel adverboù. Sl. Henry (LEBM) "Mañ, pour amañ". Sl. ivez "emañ, ema, il est, voici : exactement « ici » [est], etc."

Neuze *amañ > mañ*, ha n'eo ket ar gin, evel a lavarez.

E dibenn dezrann, an eztaol a gav e vonveziadoù evel ma c'hell, ha hebleg kenan eo ar brezhoneg. D'ar sell kentañ ez eo ar galleg *cet homme-ci* pe *cette maison-là*, tost a-walc'h ouzh ar brezhoneg hag ar c'hembraeg.

- Troiennoù evel *an den-mañ den = an den-mañ (pe un) den (se, all)* ?

- Degouezh *evel-se*. Te a lavar e ve gwell *evel se*, hep kedell. Komprenadus eo, eleze evel *ouzhpenn se*, en degouezhioù-se ez eo *se = an dra-se*. Hogen kement-se ne vir ket ez eo an hevelep *se* hag en *an dra-se*. Ha n'eo ket ur meztroc'h : *evel-se = evel (an dra)-se* ? Ha quid enta eus *evel-henn, evel-hont, evel-mañ* ? Diaes e ve skrivañ : *evel mañ*, a gav din (daoust ma ne glever ket ar gedell dre gomz !). Da 'm meno eo ret distreiñ d'an diarsell a zo bet hini GE ha GP, eleze lakaat kemm etre **furm** hag **arver**, kuit a gudennoù orin.

Ar reolennoù a roez zo da lakaat e skourr betek gouzout hiroc'h ha bezañ savelet luniadur ar yezh en tachennoù-se, evel ma 'zeo bet graet evit ar verb. Ne fell ket din "meskañ yezhoniezh treadegel ha gramadeg", met dedennañ da evezh war an divoud-mañ : n'eo ket perzhek komz eus adverboù, raganvioù, pennanvioù e brezhoneg. Gerioù 'zo a c'hell c'hoari an holl rolloù-se. A-benn ar fin emañ a-du evit studiañ ar yezh ent-treadegel, met ne c'haller ket diazezañ ar c'hramadeg war se. Met piv a lavar ar c'hontrol ? Adlavarout a ran : kemer da skouer *Gramadeg ar Verb*, tra ken. Hag el levr-se e kaver ivez daveoù treadegel.

Ya, berr eo hon barrezhioù ha hir e vo an hent.

Ha berr ivez hon amzer, gwir eo ha respont a rin evel ma vo tu.

VI – MA da YBAN, JMM, MLG, CG, GG, MC, LM, RAD, FC, YVT 27 10 17

Trugarez evit da respontoù ha da evezhiadennoù prizius. Setu va ersavioù.

A-du

War *an den-mañ den*, evel + rannigoù adverbek, *amañ*, *hemañ* ha *hennezh*, pajennaazañ \LaTeX , e savan a-du ganit.

Br. universited

Diwar-benn *universited* e 'z komprenan ha n'on ket feuket. N'eo nemet e heulian disoc'h an eskemmoù etre GWP ha GE (re 2012-13 pergen) ha pennad GWP « Sevel ha holl'hiñ » (*Nidiad 16*, p. 23 ha dh.). Un eskemm all (gant Yann Mikael) diwar-benn an kez kudenn a gavi e *Nidiad 19* (p. 30 ha dh.). Meur eo hon embreg, n'eo ket **skolel** evelkent (hag ar ger diwezhañ-mañ eo a 'm chal, pa ve en arver brezhonek, kembraek, iwerzhonek pe islandek, a ra hervezon an hevelep fazi).

Renabl gramadegel

Tro 'm eus bet da brederiañ en-dro er raktres a ginniges. Marteze e c'hallfed, kentoc'h eget un dastumadeg eus ar pennadoù gramadegel embannet e-barzh *Lavar*, sevel ur restr evidomp ha prientiñ ul levrig a ve ur gendodenn eus an holl imboure'hioù-se ? Un oberenn a ve un digoradur d'ar « c'hramadeg vrezhonek arnevez » ? Un dalvoudegezh

ouzhpenn a ve gant un oberenn eus ar seurt, a ve an arvez diougonadel, o reiñ tro evel-henn d'ar re en menn da emsplujañ e hanc'herieg GRAMV...

Neuziadurezh vrezhonek : an destieroù

Daoust ma 'z komprenan pa lavarez :

n'eo ket perzhek komz eus adverboù, raganvioù, pennanvioù e brezhoneg. Gerioù 'zo a c'hell c'hoari an holl rolloù-se.

ez eo diaes din asantiñ penn da benn da hevelep haeradenn, dreist holl o welout e lavarez :

Da 'm meno eo ret distreiñ d'an diarsell a zo bet hini GE ha GP, eleze lakaat kemm etre **furm hag arver**, kuit a gudennoù orin.

Ha dres, sede daou soñj na gavan ket dislavarus, er c'hontrol ! Penaos diforc'hiñ furm hag arver ma n'eus ket a c'herioù da zeskrivañ furm ar gerioù ? Marteze ez eus anezho endeo hogen diaes eo din o c'havout. N'eo ket perzhek komz eus adverboù, raganvioù pe pennanvioù, emezout. N'eo ket peogwir ez eus ijinet doareoù elfennañ nevez gant GRAMV e rank an neuziadurezh hag ar gevreadurezh bezañ distaolet evelkent ! Lakaat kemm etre furm hag arver a vennan kement ha va diaraogerion hogen evit ober kement-se e rankan klokaat va dastumadeg furmoù.

Distroomp da Br. **destier**. Deurus tre pezh a lavarez diwar-benn an destieroù lies hogen o lenn gant muioc'h a aked « An disav ambredadurel » (La-16 218-222), e welan se diwar bluenn GE. Ar ger *beure* en droienn *ar glizh beure* a elfenn evel henn :

ent neuziadurel pennanv, ent kevredadurel hogozen, ent ambredadurel destier amzeriañ.

Hag un elfenn ambredadurel e ve *destier* neuze ? Sed a gemm ur bern traoù rak ne glot ket gant ar « rumm furmel » hogen gant « staelad an unvezioù yezh e-barzh maezienn an ambredann hervez ar monedoù e gizyezh da hontyezh » (La-16 222). Roll destieroù ar bajenn 406 ne ro e gwirionez rumm furmel ebet, hogen skritelloù ambredadurel. Mat eo met n'eo ket prepoz hon eskemmoù betek bremañ.

Touellet omp bet, war a seblant, gant ar galleg ur wech adarre ! Neket Gl. **déterminant** a zo bet troet hogen e gemeratur ambredadurel. Me gred din e ve ret kaout ur ger disheñvel evit ar c'hemeratur neuziadurel, eleze ar rumm furmel a c'hoarvez anezhañ :

– ar gerioù mell,

- ar perc'hennelloù,
- an diskouezelloù,
- an niverelloù
- un nebeud gerioù (*kement, pe*) ha troiennoù all (*meur a, kalz a, h.a.*)

Ar gerioù-se a c'hell bezañ erlec'hiet an eil gant egile : bez' e vezont lakaet a-raok ar pennanv, o teluskañ alies kemmadurioù (pa 'z eo nemedennek kement-se gant an adverboù ha zoken an adanvioù, ar re-mañ diwezhañ o teluskañ kemmadurioù pa vezont en a-raok ar pennanv hepken). Me a gav din eo ur fazi an tech a vez gwelet da skouer e *Yezhadur berr* Roparz Hemon rummañ ar gerioù hervez rummoù **ster** (an diskouezañ, ar perc'hennañ, h.a.). Amañ n'emeur ket ken o sevel kemm etre furm hag arver, dres. Gwir eo e vez alies trozet ar rummoù neuziadurel, ne dalvez ket n'eus ket anezho avat !

Ur skouer a neuziadurezh : *hevelep, seurt h.a.*

Pezh a lavarez diwar-benn *hevelep, seurt* ha da heul destieroù all, zo reizh. A-fet neuziadurezh rik, *hevelep* ha *seurt* zo adanvioù : evel ar re all o deus reziou, e c'hellont bezañ arveret evel hogozenn pe gwereenn, e vezont lakaet goude ar pennanv. Ne c'hellont ket bezañ amsavet ouzh un adverb pe un araogenn.

Padal : *hevelep* ha *seurt* a c'hell dont a-raok ar pennanv. Daou rizh adanv en gell :

1) evit kemmañ ster ha pouezañ war un arvez diouzh voaz dangorel (gant ur sell nac'hel alies mat) : *kozh ki, paourkaezh den...*

2) evit sammañ kefridi ur rummad neuziadurel all, pezh a c'hoarvez gant *hevelep* (evit *seurt* e 'm eus muioc'h a zouetañs).

Ar pal n'eo ket ouzhpennañ rummoù forzh pegement hogen kompren pishoc'h arc'hwel an kez rummoù. O welout degouezh *hevelep* e komprenan me ez eus c'hoazh traoù da skrivañ diwar-benn an adanv hag e arc'hwelioù. Se a rank, ent neuziadurel hag ent kevreadurel, bezañ graet dre sevel isrummoù.

Ar rannigoù

Graet 'c'h eus anv eus ar *particules démonstratives* hemonek. Marteze goude holl eo mat mirout an anvad **rannig**, en deus e vezañs e GRAMV 20 va zregaset. Ur rumm furmel ne c'hell bezañ ken.

Marteze ez eus tu da gomz neuze a rannigoù evit *a*, *e(z, n)*, *ma*, ha *mañ*, *se*, *hont*. Kement hag ober, ez afen betek penn amboaz paotred SADED hag e kinnigfen isrummoù furlmel a-grenn : *rannig verbel*, *rannig adverbel*, h.a.

VII – YBAN da MA, MC 05 11 17

- Er stad m'emaon eo diaes din degas elfennoù ouzhpenn. Gant ar renabl gramadeg e 'm boa ar mennoz-mañ : lakaat war wel en heuliad notennoù ur meni durc'hadur da sevel un deroù Gramadeg evit ar brezhoneg.
- Er bloavezhioù 2000 e 'm boa savet un dornlevr brezhoneg, ennañ kalzig a notennoù "yezhadur". Ar gerioù kalvezel zo re an amzer-se. Petra a ve da dennañ diouto ?
- Pezh a c'hallez ober : tennañ eus an holl zafar ur meni geriaoueg. Ha gwelet e vo penaos e vo tu da genderc'hel.
- Ouzhpennañ a ran un nebeut rolloù gerioù (niverelaet ganin diwar labour GP hag unan savet gant Gab Chere). Dit da welout ha spletus eo. Marteze ez eus gerioù n'o deus ket tiñvet.

Tennañ a ran an arroud-mañ da heul eus Lavar 20 KIS-1154, pp. 520-521 :

YBAN : *diazremm* ha *diazerc'h* a c'hell bezañ kemeret evel pennanvoù ivez, skouer : « [. . .] rak freuzañ an diazremm ne spir ket evit ober d'an diazerc'h nodiñ. » (La-09 KIS-349, p. 24). Evel reizh e c'haller degemerout ivez Br. *diazremmed* ha *diazerc'hded*. Ali Gwion?

GE (05 12 11): diorreetoc'h eo ar galleg eget ar brezhoneg a-fet fonnusted steriegezh ar gerioù bennozh d'ar c'hantvedadoù sevenadur a zo a-dreñv dezhañ. Kalz hezelvoc'h eo ar brezhoneg avat : da skouer ar pezh a verkez evit a sell arver *diazremm* evel adany, adverb (e-kichen *a-zremm*), pennanv ; ivez dre baoted an deveradoù : *diazremmed*, *diazremmder*, *diazremmelezh*, *diazremmegezh*, anticonstitutionnel h.a., o klotañ gant pep a gemeradur eus *horizontal*, *horizontalité* hervez m'o eztaoler er Jedoniezh, er Fizik, er Varzhoniezh, er Brederouriezh, h.a. Eno emañ unan eus an diaesterioù o devez ar c'heriadurourion da dalañ outañ.

Tennet eus labour GP, termenou gramadeg :

adanv g. -où ◇ <i>adjectif</i>	bonadel ◇ <i>thématique</i>
adlavaradel ◇ <i>répétitif</i>	bonator g. -ioù ◇ <i>"indicatif prétérit" (forme)</i>
adverb g. -où ◇ <i>adverbe</i>	bonframnl g. -où ◇ <i>structure fondamentale</i>
akuzativ g. -où ◇ <i>accusatif</i>	bongevor g. -ioù ◇ <i>"indicatif présent" (forme)</i>
amdreiñ ◇ <i>convertir</i>	bonvouezhienn b. -où ◇ <i>voyelle thématique</i>
amkan g. -ioù ◇ <i>objet</i>	briataenn b. -où ◇ <i>accolade</i>
amlivadur g. -ioù ◇ <i>affection vocalique, Umlaut, métaphonie</i>	c'hwibanenn b. -où ◇ <i>consonne sifflante</i>
amveziad g. -où ◇ <i>circonstance</i>	damouezh, damoug- ◇ <i>réfléter</i>
amwered g. -où ◇ <i>effet</i>	daouel ◇ <i>double</i>
anadenn b. -où ◇ <i>phénomène</i>	daouelaat ◇ <i>(se) redoubler</i>
anizel ◇ <i>non bas, non ouvert</i>	daouelâd g. ◇ <i>redoublement</i>
ankemparzhek ◇ <i>asymétrique</i>	darnel ◇ <i>partiel</i>
anorek ◇ <i>nominal (forme du verbe)</i>	daskemmañ ◇ <i>modifier</i>
anuhel ◇ <i>non haut, non fermé</i>	deveradur g. -ioù ◇ <i>dérivation</i>
anv g. -où ◇ <i>nom (substantival ou adjectival)</i>	deverañ ◇ <i>dériver</i>
anvel ◇ <i>nominal (substantival ou adjectival)</i>	diadreñv ◇ <i>postérieur</i>
arallneuz b. -ioù ◇ <i>allomorphe</i>	diaraogañ ◇ <i>antérieuriser</i>
arallskridad g. -où ◇ <i>allographe</i>	diaraok ◇ <i>antérieur l</i>
arallsoniad g. -où ◇ <i>allophone</i>	diaraokaat ◇ <i>antérieuriser</i>
arallzispieg g. -où ◇ <i>version</i>	diaraokter g. -ioù ◇ <i>antériorité</i>
arc'hwel g. -ioù ◇ <i>fonction, fonctionnement</i>	diazazel ◇ <i>fondamental</i>
argerzh g. -ioù ◇ <i>procès, processus</i>	diazneuz b. -ioù ◇ <i>forme fondamentale, de base</i>
arlezat ◇ <i>marginal</i>	diazonus ◇ <i>non significatif, non caractéristique</i>
arouez b. -ioù ◇ <i>symbole</i>	dibenn g. -où ◇ <i>terminaison, désinence</i>
aroueziadur g. -ioù ◇ <i>notation</i>	diberzhek ◇ <i>non peninent</i>
arvez g. -ioù ◇ <i>aspect, forme extérieure, shape</i>	dibouez ◇ <i>inaccentué</i>
azon g. -où ◇ <i>caractéristique</i>	digemm ◇ <i>invariable</i>
azonañ ◇ <i>caractériser</i>	digenstag ◇ <i>incohérent</i>
benel ◇ <i>féminin</i>	dihanterat ◇ <i>immédiatement</i>
benelder g. -ioù ◇ <i>féminin</i>	iredi ◇ <i>facultatif</i>
berr ◇ <i>bref ; court</i>	diront ◇ <i>tendu</i>
berraat ◇ <i>abréger, rendre bref</i>	disurtelaat ◇ <i>différencier, varier</i>
beskell b. -où ◇ <i>trait oblique</i>	disoc'h g. -où ◇ <i>résultat</i>
bonad g. -où ◇ <i>thème</i>	disoc'hañ ◇ <i>résulter</i>

dispan ◇ <i>continu</i>	gorreel ◇ <i>de surface</i>
disreol ◇ <i>irrégulier</i>	gorreneuz <i>b.</i> -ioù ◇ <i>forme de surface</i>
distagerezh <i>g.</i> -ioù ◇ <i>prononciation, réalisation</i>	goubarel ◇ <i>abstrait</i>
distillherezh <i>g.</i> -ioù ◇ <i>phonématisation, prononciation phonématique</i>	gougevret (ouzh) ◇ <i>appartenant (à)</i>
divleñvennel ◇ <i>disyllabique</i>	gour <i>g.</i> -ioù ◇ <i>personne grammaticale</i>
divonadel ◇ <i>athématique</i>	gourel ◇ <i>masculin</i>
divoueshaat ◇ <i>dévoiser</i>	gourelder <i>g.</i> -ioù ◇ <i>masculin</i>
divoueshadur <i>g.</i> -ioù ◇ <i>dévoisement</i>	goureol ◇ <i>subrégulier</i>
divouezh ◇ <i>dévoisé</i>	gramadeg <i>b.</i> -où ◇ <i>grammaire</i>
divweuzel ◇ <i>bilabial</i>	gramadegel ◇ <i>grammatical</i>
doareañ ◇ <i>déterminer</i>	gwan ◇ <i>faible</i>
don ◇ <i>profond, sous-jacent</i>	gwerc'hel ◇ <i>réel</i>
donneuz <i>b.</i> -ioù ◇ <i>forme profonde</i>	gwerc'helaat ◇ <i>réaliser (un son)</i>
drekgenaouenn <i>b.</i> -où ◇ <i>consonne orale postérieure</i>	gwerc'heladur <i>g.</i> -ioù ◇ <i>réalisation (phonétique)</i>
drekmuozhienn <i>b.</i> -où ◇ <i>phonème vocalique postérieur</i>	gweuzdentel ◇ <i>labiodental</i>
eeunaat ◇ <i>simplifier</i>	gweuzel ◇ <i>labial</i>
eeunadur <i>g.</i> -ioù ◇ <i>simplification</i>	gweuzenn <i>b.</i> -où ◇ <i>consonne labiale</i>
eilpouez <i>g.</i> -ioù ◇ <i>accent(uation) secondaire</i>	hebouez ◇ <i>accentué</i>
elsonenn <i>b.</i> -où ◇ <i>diphthongue (phonétique)</i>	heront ◇ <i>arrondi</i>
elsonennekâd <i>g.</i> ◇ <i>diphthongaison, breaking</i>	heuliad <i>g.</i> -où ◇ <i>séquence</i>
elvouezhienn <i>b.</i> -où ◇ <i>phonème diphthongué (polyphthongué)</i>	hevonadel ◇ <i>thématique</i>
elvouezhiennekaat ◇ <i>diphthonguer</i>	hevouezh ◇ <i>voisé</i>
elvouezhiennel ◇ <i>diphthongué (phonématique-ment)</i>	heñvelekaat ◇ <i>(s') assimiler</i>
emgefreek ◇ <i>automatique</i>	heñvelekadur <i>g.</i> -ioù ◇ <i>assimilation</i>
fronellenn <i>b.</i> -où ◇ <i>consonne nasale</i>	heñvelekâd ◇ <i>assimilation</i>
froumus ◇ <i>vibrant</i>	hir ◇ <i>long (son) ; long, étendu</i>
geriadel ◇ <i>lexical</i>	hiraat ◇ <i>allonger</i>
gevellekaat ◇ <i>(se) géminer</i>	hirder <i>g.</i> -ioù ◇ <i>longueur</i>
gevellekadur <i>g.</i> -ioù ◇ <i>gémiation</i>	hirâd ◇ <i>allongement, lengthening</i>
gorre <i>g.</i> -où ◇ <i>surface</i>	hogozenn <i>b.</i> -où ◇ <i>épithète</i>
	izel ◇ <i>bas, ouvert</i>
	izelaat ◇ <i>ouvrir</i>
	izelsonenn <i>b.</i> -où ◇ <i>voyelle ouverte</i>
	kavenn <i>b.</i> -où ◇ <i>cavité</i>
	kavenn ar genoù ◇ <i>cavité orale</i>
	kedrann <i>b.</i> -où ◇ <i>constituant</i>

kefin ◇ *adjacent*
 keinbonad ◇ *final de thème*
 keingedaoz *b.* -ioù ◇ *combinaison finale*
 keinger ◇ *à la finale, en Auslaut*
 keinlec'hañ ◇ *se trouver à la finale (d'un lexème)*
 kementad *g.* -où ◇ *quantité*
 kementadel ◇ *quantitatif*
 kemm *g.* -où ◇ *changement*
 kemplezh ◇ *complexe*
 kenarroud *g.* -où ◇ *contexte*
 kendeuziñ ◇ *(se) confondre*
 kenere *g.* -où ◇ *correspondance, lien mutuel*
 kenglotadur *g.* -ioù ◇ *correspondance*
 kensonennfadur *g.* -ioù ◇ *amuïssement consonantique*
 kensonenn *b.* -où ◇ *son consonantique, consonne*
 kensonennel ◇ *consonantique (phonétiquement) [diwar astenn (phonologiquement)]*
 kenstag ◇ *cohérent*
 kenstrollad *g.* -où ◇ *composé*
 kentlavar *g.* -ioù ◇ *introduction*
 kentpouez *g.* -ioù ◇ *accent(uation) primaire*
 kenvevañ ◇ *coexister*
 kenvouezhienn *b.* -où ◇ *phonème consonantique*
 kenvouezhiennel ◇ *phonématiquement consonantique*
 kern *g.* -ioù ◇ *sommet (Syllabique)*
 komzregenn *b.* -où ◇ *segment de parole*
 kreskenn *b.* -où ◇ *augment*
 kreskiñ ◇ *augmenter, pouvoir d'un augment*
 lavarenn *g.* -où ◇ *phrase*
 lec'hiadur *g.* -ioù ◇ *position*
 ledsonenn *b.* -où ◇ *semi-voyelle*
 ledvouezhienn *b.* -où ◇ *phonème semi-vocalique*

leñvenn *b.* -où ◇ *syllabe*
 lies ◇ *pluriel*
 liñvenn *b.* -où ◇ *consonne liquide*
 luniad *g.* -où ◇ *structure*
 luniadel ◇ *structurel*
 luniaderezh *g.* -ioù ◇ *structure, structuration*
 mann ◇ *zéro*
 mcztroc'hañ ◇ *syncoper*
 mezel ◇ *médial*
 mezger ◇ *médial de mot*
 mezneuziad *b.* -où ◇ *morphème médial*
 mezsouenn *b.* -où ◇ *voyelle médiane*
 meztroc'h *g.* -où ◇ *syncope*
 mouezhiad *g.* -où ◇ *phonème*
 mouezhiadel ◇ *phonémique*
 mouezhiadoniel ◇ *phonologique, phonématique*
 mouezhiadurezh *b.* -où ◇ *phonétisme, structure phonémique*
 mouezhienn *b.* -où ◇ *phonème vocalique*
 nepreizh ◇ *neutre*
 nepreizhter *g.* -ioù ◇ *neutre*
 neuz *b.* -où ◇ *forme (morphologique)*
 neuziadoniel ◇ *morphologique*
 neuzvouezhiad *g.* -où ◇ *morphophonème*
 neuzvouezhiadel ◇ *morphophonémique*
 niver *g.* -où ◇ *nombre (grammatical)*
 no ◇ *ou (exclusif)*
 nominativ *g.* -où ◇ *nominatif*
 nominativel ◇ *nominatif*
 orek ◇ *fini (forme verbale)*
 parenn *b.* -où ◇ *facteur*
 pebeil *g.* -où ◇ *alternance*
 pennanv *g.* -où ◇ *substantif*
 pennrann *b.* -où ◇ *radical*
 perc'hennel ◇ *possessif*
 perc'hennell *b.* -où ◇ *pronom possessif*

perhiad g. -où ◇ <i>qualité</i>	soniadel ◇ <i>phonique</i>
perzhek ◇ <i>pertinent</i>	soniadoniel ◇ <i>phonétique</i>
perzhiadel ◇ <i>qualitatif</i>	sonusted b. ◇ <i>sonorité</i>
plegadel ◇ <i>flexionnel</i>	staelad g. -où ◇ <i>statut</i>
plegadenn b. -où ◇ <i>désinence, forme de l'élément de flexion</i>	stambouc'huzik ◇ <i>assez emphatique</i>
plegañ ◇ <i>fléchir</i>	stankenn b. -où ◇ <i>consonne occlusive</i>
raganv g. -où ◇ <i>pronom</i>	stavnekaat ◇ <i>palataliser</i>
rakgenaouenn b. -où ◇ <i>consonne orale antérieure</i>	stavnel ◇ <i>palatal</i>
rakgeriad g. -où ◇ <i>préfixe</i>	stiloniel ◇ <i>stylistique</i>
rannyezh b. -où ◇ <i>dialecte</i>	sturiadenn b. -où ◇ <i>guide</i>
regenn b. -où ◇ <i>segment</i>	tal g. -ioù ◇ <i>initiale, tête</i>
reizh b. -où ◇ <i>genre</i>	talgedaoz b. -ioù ◇ <i>combinaison initiale</i>
reizhiad b. -où ◇ <i>système</i>	talgenonenn b. -où ◇ <i>consonne initiale</i>
reizhiadek ◇ <i>systémique</i>	talgenvouezhienn b. -où ◇ <i>phonème consonantique initial</i>
reizhskrivadel ◇ <i>orthographique</i>	talger ◇ <i>initial de mot</i>
reizhskrivadur g. -ioù ◇ <i>orthographe</i>	tallec'hiadur g. -ioù ◇ <i>position initiale</i>
rener g. -ioù ◇ <i>sujet</i>	tidek ◇ <i>arbitraire</i>
reol ◇ <i>régulier</i>	toenn b. -où ◇ <i>consonne tectale</i>
reolenn b. -où ◇ <i>règle</i>	treadegel ◇ <i>diachronique</i>
reollun g. -ioù ◇ <i>formule</i>	tredepouez g. -ioù ◇ <i>accent(uation) tertiaire</i>
rimienn b. -où ◇ <i>consonne fricative</i>	trevouezhiad g. -où ◇ <i>diaphonème</i>
rizh g. -où ◇ <i>type</i>	trevouezhiadoniel ◇ <i>diaphonématique</i>
rontaat ◇ <i>arrondir</i>	trevouezhiadoniezh b. ◇ <i>phonématique diachronique</i>
rontter g. -ioù ◇ <i>arrondissement</i>	trevouezhienn b. -où ◇ <i>diaphonème vocalique, phonème vocalique profond</i>
rummad g. -où ◇ <i>classe, catégorie</i>	tro b. -ioù ◇ <i>cas</i>
saveladur g. -ioù ◇ <i>formation, construction</i>	troel ◇ <i>casuel</i>
skañv ◇ <i>léger (syllabe)</i>	troienn b. -où ◇ <i>expression, locution, phrase</i>
skolel ◇ <i>classique</i>	tromm ◇ <i>lourd (syllabe)</i>
skoueriekaat ◇ <i>normaliser</i>	trommder g. -ioù ◇ <i>lourdeur (syllabique)</i>
skoueriekâd g. ◇ <i>normalisation</i>	tuadur g. -ioù ◇ <i>tendance</i>
skrid g. -où ◇ <i>texte</i>	uhel ◇ <i>haut, fermé</i>
skridad g. -où ◇ <i>graphie</i>	uhelsolnenn b. -où ◇ <i>voyelle fermée</i>
skrivad g. -où ◇ <i>graphème</i>	uhelâd g. ◇ <i>fermeture, raising</i>
skrivadoniel ◇ <i>graphémique</i>	unan ◇ <i>singulier</i>
sonenn b. -où ◇ <i>son vocalique, voyelle</i>	

unander *g.* -ioù ◇ *singulier*
 unann *b.* -où ◇ *unité*
 unel ◇ *simple (son), unique*
 ungeriad *g.* -où ◇ *mot simple, simplexe*
 unleñvennel ◇ *monosyllabique*

uslemm *g.* -où ◇ *accent aigu*
 usrez *g.* -ioù ◇ *comparatif*
 verb *g.* -où ◇ *verbe*
 verbel ◇ *verbal*

Gab CHEREL : YEZHADUR, GRAMADEG, YEZHONIEZH, H.A.

Kentnotennoù

« Heuliañ a ra hon mignoned doareoù henvoazel ar yezhadurezh, eleze e wiskont gant troidigezhioù (treuzplakadurioù) brezhonek ar c'hramadeg o devez bet tu da zeskiñ p'edont er skolajoù en o bugaleaj. Ne fell ket din o c'hondaoniñ rak skouerioù 'meurdezus' o deus bet dirak o daoulagad, hini Kervella ha hini Hemon, hemañ diwezhan o tisplegañ fraezh e digoradur e zomlevr : « I have used the framework and terminology of traditional grammar » (*A Historical Morphology and Syntax of Breton*, p. 3), oc'h ouzhpennañ e giz digarez : « as I find on the whole preferable to all the other systems », da lavarout eo, e gwirionez : « peogwir ne 'm eus komprenet tra ebet e doareoù nevez studi ar yezhoù ha ne fell ket din, da 'm oad, klask studiañ an doareoù nevez-se tra ma vez ken boas ha ken natur hentennoù Donatius ha Port-Royal » ... Evit gwir, ned eo ket ken sot se, dre ma voe ijinet gant reoù zo hentennoù ken kevanaozel all ha gwall deñval meur a wech hep degas nevezinti ebet gouest da zeskrivañ yezhoù dilatin ar bed gwell eget ar gramadegoù henvoazel.

Evidon-me [...], e kav din e rankomp plegañ ar yezhadurezh dindan framm ar yezh a studier. »

Goulven Pennaod in *Lavar* 13, p. 306).

Lakaet ez eus bet ur * dirak an nevezc'herioù gallek kinniget da gevatal da c'heriennoù brezhonek 'zo.

accorder (ex. : le verbe s'accorde avec son sujet) ◇ treouezañ (sk. : *treouezet eo ar verb gant ar rener*)
 actif, voix active ◇ gwezhod *g.* -où
 adjectif qualificatif ◇ adanv *g.* -ioù doareer
 adverbe ◇ adverb *g.* -où
 analyse *intentionale ◇ elfennadur ambredadurel
 analyse morphologique ◇ elfennadur neuziadurel
 analyse syntaxique ◇ elfennadur kevreadurel

antécédent (d'un pronom relatif &) ◇ streilh *g.* -où (ur berzhenell &)
 apposition ◇ lezgerienn *b.* -où
 article défini ◇ ger *g.* -ioù mell strizh
 article indéfini ◇ ger *g.* -ioù amstrizh
 articuler principale et subordonnée ◇ kevaotañ pennlavarenn hag islavarenn
 aspect ◇ arvez *g.* -ioù
 attribut ◇ gwereenn *b.* -où (sk. : prestañ zo *ur fazi*)
 attribut # prédicat ◇ ardaolad *g.* -où

auxiliaire # *licteur ◇ skorell <i>b.</i> -où (sk. mont <i>a ran</i>)	correct ◇ kevreol
bonator ◇ bonator <i>g.</i> -ioù	décliner (nominatif, h.a.) ◇ amstouiñ (nominatif, h.a.)
bongevor ◇ bongevor <i>g.</i> -ioù	définir ◇ despizañ
bongevor reol ◇ bongevor reol (<i>bezan, bezez, h.a.</i>)	démonstratif ◇ diskouezell <i>b.</i> -où
bongevor anreol ◇ bongevor anreol (b. spiskediel <i>on, out, h.a.</i> ; b. margediel <i>eus</i> ; b. leel <i>emañ</i> ; b. perzheneel <i>zo</i>)	dérivé ◇ deverad <i>g.</i> -où
bonragor ◇ bonragor <i>g.</i> -ioù	désinence ◇ dibenn <i>g.</i> -où
cas (nominatif, etc.) ◇ tro <i>b.</i> -ioù (nominatif, h.a.)	dialecte ◇ rannyezh <i>b.</i> -où
cas morphologique ◇ el <i>g.</i> -où	douor # impératif ◇ douor <i>g.</i> -ioù
champ sémantique ◇ sterva <i>g.</i> -où	eilator ◇ eilator <i>g.</i> -ioù
circonstanciel ◇ amveziadel	eilgevor ◇ eilgevor <i>g.</i> -ioù
collectif ◇ strollder <i>g.</i> -ioù	eilgevor anreol ◇ eilgevor anreol (e. spiskediel <i>oan, oas, ha.</i> ; e. leel <i>edon, edos, ha.</i>)
combinaison (& se ~) ◇ angediañ (sk. : <i>anezho</i> = raganv angediet)	eilgevor reol ◇ eilgevor reol (<i>bezen, bezes, ha.</i>)
comparatif (d'un adjectif &) ◇ usrez <i>g.</i> -ioù (un adanv &)	eilragor ◇ eilragor <i>g.</i> -ioù
complément ◇ klokaenn <i>b.</i> -où	énonciateur # locuteur ◇ eztaoler <i>g.</i> -ion
complément circonstanciel ◇ klokaenn amgorzh	épithète & complément de nom ◇ hogozen <i>b.</i> -où
complément d'objet direct ◇ klokaenn amkan eeun	équatif (d'un adjectif &) ◇ kevrez <i>g.</i> -ioù (un adanv &) (sk. : <i>ken bras ha</i>)
complément d'objet indirect ◇ klokaenn amkan ameeun	exprimé (verbe &) ◇ geriet (verb &)
complément de nom ◇ klokaenn bennanv	figuré (emploi & ~) ◇ diarneuz (arver & ~)
complément de nom & épithète ◇ hogozen <i>b.</i> -où	fonction grammaticale ◇ kefridi <i>b.</i> -où c'hramadegel
concordance des temps ◇ kedoriañ	formation préfixale # préfixe ◇ rakrann <i>b.</i> -où
conjonction de coordination ◇ kevarzhell <i>b.</i> -où	formation suffixale # suffixe ◇ lostrann <i>b.</i> -où
conjonction de subordination ◇ kewazell <i>b.</i> -où	forme ◇ furm <i>b.</i> -où
conjuguer un verbe ◇ argenañ ur verb	forme auxiliaire d'un verb ◇ furm skorek ur verb
contexte ◇ kemperzh <i>g.</i> -ioù	forme réduite d'un participe passé ◇ furm goazh un adanor (sk. <i>serr eo an nor</i>)
copule ◇ ereenn <i>b.</i> -où (sk. : ront <i>eo</i> an Douar ; an oabl <i>zo glas</i>)	forme réfléchie indirecte ◇ amod <i>g.</i> -où
	forme verbale conjuguée ◇ or <i>g.</i> -ioù
	forme verbale non conjuguée ◇ anor <i>g.</i> -ioù (sk. : adanor, pennanor)
	genre (masculin, féminin, etc.) ◇ reizh <i>b.</i> -où (gourel, benel, h.a.)
	gérant d'une langue ◇ yezhour <i>g.</i> -ion
	grammaire descriptive ◇ yezhadur <i>g.</i> -ioù
	grammaire normative ◇ gramadeg <i>b.</i>

- idiome ◇ idiom *g.* -où
 idiome # jargon ◇ gouyezh *b.* -où
 impératif # douor ◇ douor *g.* -ioù
 impersonnel ◇ angour (sk. *hader*)
 indéfini (adjectif ~, adverbe ~, pronom ~) ◇
 rouezell *b.* -où
 indéfini, indéterminé ◇ amspis
 indéterminé, indéfini ◇ amspis
 infinitif ◇ pennanor *g.* -ioù
 interjection ◇ ezgeur *b.* -ioù
 interrogatif ◇ atersell *b.* -où
 interrogation, question ◇ aters *g.* -où
 irrégulier ◇ ankevrizh
 jargon ◇ jagouilh *g.*
 jargon # idiome ◇ gouyezh *b.* -où
 langage ◇ lavar *g.* -où
 langage écrit ◇ lavar skrivet
 langage oral # langage parlé ◇ lavar teodel #
 lavar komzet
 langue corrompue ◇ trefoed *g.* -où
 langue familière ◇ kaozeeg *g.*, yezh *b.* -où
 kaozeek
 lexicographie ◇ geriadurezh *b.*
 *licteur # auxiliaire ◇ skorell *b.* -où (sk. *mont
 a ran*)
 linguiste ◇ yezhoniour *g.* -ioù
 linguistique ◇ yezhoniezh *b.*
 littéral (emploi & ~) ◇ diarlenn (arver & ~)
 locuteur # sujet parlant une langue ◇ yezher *g.*
 -ion
 locuteur # énonciateur ◇ eztaoler *g.* -ion
 mode ◇ moz *g.* -ioù
 mode présentatif ◇ moz arvestel
 mode volitif ◇ moz arwantel
 morphologie ◇ neuziadurezh *b.*
 mot fort (nom, verbe, etc.) ◇ ger *g.* -ioù
 ergeñveriñ (anv, verb, h.a.)
- mot outil (conjonction, préposition, etc.) ◇
 ger *g.* -ioù benveg (kevarzhell & kewazell,
 araogenn, h.a.)
 nature du mot ◇ rumm *g.* -où ar ger
 nom # substantif ◇ pennanv *g.* -ioù
 nom propre ◇ anvenn *b.* -où
 nom verbal ◇ anor *g.* -ioù
 nombre grammatical (singulier, pluriel, duel,
 etc.) ◇ niver gramadegel (unander, liester,
 daouder, h.a.)
 non exprimé # sous-entendu (sujet &) ◇
 angeriet (rener &)
 normal # standard ◇ kevrizh
 numéral ◇ niverell *b.* -où
 parler local ◇ parlant *g.* -où lec'hel
 participe ◇ adanor *g.* -ioù
 particule de liaison ◇ rannig *b.* -où eren
 passif # voix passive ◇ danod *g.* -où
 périphrase verbale # verbe périphrastique ◇
 troadell *b.* -où verbel # verb *g.* -où troadellek
 personne (première ~ du singulier, etc.) ◇
 gour *g.* -ioù (kentañ ~ unan, h.a.)
 phrase ◇ frazenn *b.* -où
 pléonasme ◇ aterc'had *g.* -où # gourleizhad *g.*
 -où
 pluriel ◇ liester *g.* -ioù
 point d'exclamation ◇ sikell *b.* -où
 point d'interrogation ◇ digorell *b.* -où
 ponctuation ◇ astaliñ
 positif (d'un adjectif &) ◇ bonrez *g.* -ioù (un
 adanv &)
 possessif ◇ perc'hennell *b.* -où
 prédicat # attribut ◇ ardaolad *g.* -où
 préfixe ◇ rakger *g.* -ioù
 préfixe # formation préfixale ◇ rakrann *b.* -où
 préposition ◇ araogenn *b.* -où
 préverbe ◇ rakverb *g.* -où
 procès ◇ argerzh *g.* -ioù
 pronom ◇ raganv *g.* -ioù
 pronom démonstratif ◇ diskouezell *b.* -où

pronom indéfini (& adjectif indéfini, & adverbe indéfini) ◇ rouezell <i>b.</i> -où	superlatif (d'un adjectif &) ◇ dreistrez <i>g.</i> -ioù (un adanv &)
pronom interrogatif ◇ atersell <i>b.</i> -où	syllabe ◇ leñvenn <i>b.</i> -où
pronom personnel ◇ leurell <i>b.</i> -où	syntaxe ◇ kevreadur <i>g.</i> , ereadurezh <i>b.</i>
pronom possessif ◇ perc'hennell <i>b.</i> -où	temps ◇ amzer <i>b.</i> -ioù
pronom relatif ◇ perzhenell <i>b.</i> -où	thème # sujet ◇ divoud <i>g.</i> -où
proposition ◇ lavarenn <i>b.</i> -où	thème (latin &) ◇ allizhad <i>g.</i> -où (latin &)
proposition hypothétique affirmative ◇ lavarenn tebiñ yaus	tournure idiomatique ◇ troienn <i>b.</i> -où idiomatek
proposition hypothétique négative ◇ lavarenn tebiñ nac'hus	ullipersonnel ◇ nepgour (sk. : me a <i>had</i>)
proposition indépendante ◇ unlavarenn <i>b.</i> -où # lavarenn dizalc'h	unité lexical ◇ unvez <i>b.</i> -ioù c'heriadel
proposition principale ◇ pennlavarenn <i>b.</i> -où	usuel ◇ boaziek
proposition subordonnée ◇ islavarenn <i>b.</i> -où	variante (d'une forme) ◇ stumm <i>g.</i> -où (ur furn)
question, interrogation ◇ aters <i>g.</i> -où	verbe auxiliaire ◇ skorverb <i>g.</i> -où (sk. hadañ a <i>ran</i> ; <i>dont</i> da vezañ)
radical ◇ bonad <i>g.</i> (sk. <i>taol-</i> = bonad ar verb <i>teurel</i>)	verbe auxiliaire conjugué ◇ skorverb orek
réciproque ◇ kenemod <i>g.</i> -où	verbe auxiliaire non conjugué ◇ skorverb anorek
réfléchi direct ◇ emod <i>g.</i> -où	verbe conjugué ◇ verb orek
régulier ◇ kevrizh	verbe intransitif ◇ verb antrazeat
relatif ◇ perzhenell <i>b.</i> -où	verbe irrégulier ◇ verb ankevrizh
sabir ◇ sabir <i>g.</i> -où	verbe périphrastique # périphrase verbale ◇ verb <i>g.</i> -où troadellek # troadell <i>b.</i> -où verbel
singulier ◇ unander <i>g.</i> -ioù	verbe régulier ◇ verb kevrizh
sous-entendu # non exprimé ◇ angeriet	verbe transitif ◇ verb trazeat
standard # normal ◇ kevrizh	vernaculaire # langue vernaculaire ◇ teodyezh <i>b.</i> -où
substantif # nom ◇ pennanv <i>g.</i> -ioù	version (latine &) ◇ delizhad <i>g.</i> -où (latin &)
suffixe ◇ lostger <i>g.</i> -ioù	vocable ◇ hanc'her <i>g.</i> -ioù
suffixe # formation suffixale ◇ lostrann <i>b.</i> -où	vocabulaire ◇ hanc'herieg <i>b.</i> -où
sujet # thème ◇ divoud <i>g.</i> -où	voix (active, passive, etc.) ◇ od <i>g.</i> -où (gwezhod, danod, h.a.)
sujet défini ◇ divoud spis	voix active # actif ◇ gwezhod <i>g.</i> -où
sujet indéfini ◇ divoud amspis	voix passive # passif ◇ danod <i>g.</i> -où
sujet parlant une langue # locuteur ◇ yezher <i>g.</i> -ion	
sujet syntaxique # sujet du verbe ◇ rener <i>g.</i> -ioù ar verb	

KIS-1496

I – P da YBAN 12 10 17

Ar ger **gwianten** zo benel, pe gourel ?

II – YBAN da P 13 10 17

Gwianten zo gourel, evel Kb. *gwanwyn* ha Kn. *gwaynten*.

N'eo ket an abegoù da daeriñ a ra diouer er mare-mañ. E niverenn ar *Magazine du conseil départemental du Finistère, octobre 2017* da skouer, e 'm eus lennet ar pezh a gavi war al liamm-mañ :

<https://www.calameo.com/read/0002827652cfff7db338b>

KIS-1497

I – LM da YBAN, MC, JMM, YBQ, RAD 18 10 17

Trugarez evit da evezhiadennoù hag alioù.

Evit a sell Gl. *refus* ne 'm boa ket kemeret da ginnig e kont c'hoazh (ha disoñjet e 'z poa pledet gant se endeo) gant ar spi da gavout ur ger henvoazel (pa rank bezañ bet unan pe meur a hini). Graet eo bremañ.

Kendalc'homp gant 10 ger pe droienn all (va c'hinnigoù) :

1- maladie à déclaration obligatoire : *kleñved da zisklêriañ dre ret, kleñved ret e zisklêriañ.*

2- mammaire : *brannel, tezhel (?)*

– modification de la structure mammaire : *daskemm e aoz an tezh.*

3- manque de tonus, d'énergie : *diouer a dant (kaherel), istant (?) kaherel ; diouer a startijenn.*

4- matière grasse brute (lait > taux butyreux) : *druzenn grai.*

5- protéine microbienne : *protein garvevek.*

6- morphe : *neuziad.*

- 7- nécrobacillose : **kelanvazhellegezh b.**
 – nécrobacillose ovine : **kelanvazhellegezh an deñved.**
- 8- nuances de toison : **arlivioù kreññ.**
- 9- œstrose : **estroz.**
- 10- ongulé artiodactyle : **karneg artiodaktil**

Setu evit ar wech-mañ.

Gwelloc’h an traoù ganin daoust ma anglevan dreistsistoloù ur wechig an amzer c’hoazh. Ha skuizh on atav.

II – YBAN da LM, , MC, JMM, YBQ, RAD 22 10 17

1. Gl. *maladie à déclaration obligatoire* : sl. GEVEZ

déclaration obligatoire : maladies à ~ ♦ ♦ kleñvedoù endalc’hek o diskleriañ

e Frañs, keloù roet gant ur mezeg da Renerezh Departamantel an Oberiezh Yec’hedel ha Kedvuhezel (Gl. *Direction Départementale de l’Action Sanitaire et Sociale, DDASS*) pe da Wazva ar Yec’hedouriezh (Gl. *Bureau d’Hygiène*) evit ditouriañ ar stadadenn en deus graet war ur c’hlañvour eus ur pore enskrivet war ur roll kefridiel savelet dre zaved : *avufo lemm A, brukelloz, bosenn, botulegezh, chikungunya, deng, difteriezh, gousell kleñved Creutzfeldt-Jakob hag empennaouedoù all goulemm spouevanek dendreuzkasadus, kolera, konnar, legionelloz, listerios, louetvelfo, ortopoksviroz hag ar vrec’h pergen, paludegezh vroat, paludegezh allvroat en departamantoù tramor, pistriboread bouedel stroll, plomegezh a ’r bugel minor, poread dre ar VIHAD e forzh pe bazenn, poread ennerus dre ar meningokok, poread lemm azoniek dre viruz an avufo B, ruzell, serk, terzhienn velen, terzhiennoù gwadliñvus afrikat, tetanoz, tifoïd ha paratifoïdoù, torzhellegezh, tularemiezh*

2. Gl. *modification de la structure mammaire.*

Kavet e vez *bronn* a-wechoù evit al loened ha *tezh* ivez a-wechoù evit ar merc'hed, met dizeoere eo neuze. Aliañ a rafen evit ar maouezed : Br. *daskemm luniad ar vronn* hag evit parezed loened 'zo : *daskemm luniad an tezh(ioù)*.

3. Gl. *manque de tonus, d'énergie*.

Diouzh a gomprenan ez eus kel amañ eus diflakadur ul loen, o koll e “startijenn”, evel a lavarez. Neuze GEVEZ (Rann 4 p. 618, <https://preder.net/r/bibli/gevez.pdf>) :

- *force vitale, énergie, tonus, sthénie* nerzh bevedel, eniñv.

A se Gl. *manque de tonus, d'énergie* : Br. *diouer nerzh bevedel, diouer eniñv* ; *izeladur an eniñv, iseniñv*.

hyposthénie ◇ **hyposthenia** ◇ **iseniñv** g.

diouer nerzh bevedel, kadarni, deltu, embregusted, harzusted ouzh ar skuizhnez, asiktet skañv (sl. *ady-namie, asthénie, endurance, hypersthénie, sthénie*)

NOTENN – Kevatal eo Br. *tant* da Gl. *tonus musculaire*, stambouc'h ne ve ken enta ober gant ur Br. *tant kaherel, kahertant*.

4. Gl. *taux brut de matière grasse* hag evit al laezh Gl. *taux butyreux*.

taux butyreux :

Teneur en matières grasses du lait, exprimée en grammes de matières grasses par kilo de lait.

Le taux butyreux est variable d'une espèce à l'autre : il est, en moyenne, plus élevé chez la brebis (65 %) que chez la vache (41 %) et la chèvre (34 %) ; il varie aussi selon les races (chez la vache, 37 % en tarentaise et 57 % en jersiais) et les conditions d'élevage et d'alimentation. Au niveau individuel, le taux butyreux, minimal vers le 2e-3e mois de lactation, augmente progressivement dans les derniers mois de lactation.

Br. *bec'h an druzennoù el laezh, feur kriz an druzennoù el laezh, laezhvec'h druzennoù, druzlaezhvec'h*.

Notenn : Br. *druz* aa. & g.

5. Gl. *protéine microbienne* Sz. *microbial protein*. Kel a vez eus la *synthèse des protéines microbiennes dans le rumen*, da lavarout eo enaoz protein gant garvevion er rumen. Neuze Br. *protein garvevel*.

6. Gl. *morphe*. Br. *stumm pe neuz*, an daou o vezañ arveret e GEVEZ ?

An despizadur :

1. En biologie, les **morphes** désignent des regroupements phénotypiques qu'ont les individus d'une espèce :

Une **morphe**, synonyme scientifique de forme, qualifie une forme, une morphologie ou une apparence anatomique qui peut, en plus, impliquer une coloration. En biologie et zoologie, les morphes expliquent les différences visuelles ou comportementales entre les organismes de populations distinctes d'une espèce. Voir polymorphe et le polymorphisme.

2. **Polymorphism**^[1] in biology and zoology is the occurrence of two or more clearly different **morphs** or **forms**, also referred to as alternative *phenotypes*, in the population of a species. To be classified as such, morphs must occupy the same habitat at the same time and belong to a panmictic population (one with random mating).

Hogen, diwar an durc'hadur ster roet da *neuziad*, da skouer :

morphotype ◇ **morphotype** ◇ **neuzrzh** g.

rumm ma vez renket un hinienn hervez he neuziadoù

e kav din ez eo kevazas Br. *neuziad* evit Gl. *morphe* Sz. *morph*, evel despizet amañ diaraok.

7. Gl. *nécrobacillose*.

Despizadur Larousse : Maladie fréquente chez les bovins, provoquée par le bacille de la nécrose, se traduisant par des suppurations des muqueuses, de la peau et des viscères.

<http://www.dictionnaire-medical.net/term/15727,1,xhtml>

Médecine biologique - N. f. * *nécro* : du grec *nekros* [*nécr(o)-, nécrose*], mort, cadavre ; * *bacillo* : du latin *bacillus* [*bacille, bacillus*], petit bâton; nom donné à toutes les bactéries en bâtonnet ; * *ose* : du grec *-ôsis* [*-ose*], suffixe désignant des maladies non inflammatoires ou/et des états chroniques. La nécrobacillose est une pathologie provoquée par une bactérie : le bacille de la nécrose *Spherophorus* (ou *Fusobacterium*) *necrophorus*, qui agit au niveau de la peau, des muqueuses et même d'autres organes, en y faisant apparaître des lésions et des suppurations. Cette pathologie s'observe essentiellement chez les animaux.

Neuze, ar rakger Gl. *nécro-* a ra dave amañ da Br. *marvenn* ha n'eo ket da Br. *kelan*. E GEVEZ e kaver Br. *bakilloz* (*kolibakilloz*) ha Br. *bazhellegezh*.

bacilloscopie ◇ **bacilloscopy** ◇ **bazhellselliñ**

imbourc'h korrgreskerel war un dafar bevel (skopad, lin, liñvenn grezoù, h.a.) war glask bazhilli, a 'n dorzhellegezh peurliesañ

bacillouse ◇ **bacillosis** ◇ **bazhellegezh** b.

heñvelster da dorzhellegezh skevent

colibacillouse ◇ **colibacillosis** ◇ **kolibakilloz** g.

poreadur gant ar c'holibazhilli

Merzhout : evit envel ar c'hleñved e ra GE un amprest, met en despizadur emañ *kolibazhell*. Penaos ober enta ? Kinnig a rafen Br. *nekrobakilloz* g. Ha Br. *marvennvazhellegezh*, pa gaver ar rakger *marvenn-* e GEVEZ. Tu a ve ivez da luniañ Br. *marvennvazhell* Gl. *bacille de la nécrose*.

8. Gl. *nuances de toison*. A-dal da Gl. *toison* : *kreoñ*, pe Br. *pan* g. *panenn* b. ? Pe ar stumm *krev* (degemeret en NDBF ivez), a ro Br. *kreviañ* "tondre des mouton", *kreviadeg*, *kreviadur*, *krevier* "tondeur de moutons", *krevierezh*. Diwar *kreoñ*, n'eus deverad micherel ebet, nemet *kreoñañ* "se couvrir d'une toison, d'une chevelure" ha *kreoñek* "ayant une toison, une chevelure abondante".

Diwar vont, un c'hoariig boutin pa oan bihan : gant ar vugale e veze rimiet o blev gant ar meilh dorn en ur lavarout *knaou*, *knev* [kə'nœŋ, kə'nœŋ], o c'hoari war zistagadur damheñvel an daou c'her BrE. *knaou* — peurunvan *kraoñ* — ha BrE. *knev* — peurunvan *krev* "toison" — (sl. Kb. *cnau* "nuts", hBr. *cnou*).

Neuze : *arlivioù krev* ?

9. Gl. *æstrose* Br. *estroz* g. Ya.

10. Gl. *ongulé artiodactyle*. Br. *karneg artiodaktil*, OK.

KIS-1498

I – P da YBAN 21 10 17

En ur skrid e 'm eus gwelet : **seizh vloaziad**. En em c'houlenn a ran ha reizh eo ober ar c'hemmadur.

II – YBAN da P 21 10 17

Emañ ar gwir ganit : ne gemm ket *bloaziad* evel *bloaz*. Neuze : **seizh bloaziad**. Ha *seizh bloavezh* ivez.

KIS-1499

I – LM da YBAN, MC, RAD, JMM, YBQ 27 10 17

Kenderc'hel a ran da adlenn va *Hanc'herieg ar sevel deñved*. Setu dek kraf all (va c'hinnigoù) :

1 - Orbites saillantes : *podoù lagad balirek*

2 - Aux oreilles coupées : *golf aa*.

Couper les oreilles : *golfañ v*.

(Er c'hCatholicon e kaver *golf* ha *besk* da heñvelsterioù. E *Kroaz ar Vretoned* (n° 355) *golf* = Gl. *sans oreilles*. Kinnig a rafen a-walc'h derc'hel *besk* evit al lost ha *golf* evit an divskouarn.

3 - Organe voméronasal [*flehmen*] : *organ soc'hegfriel*

4 - Caractéristiques, propriétés organoleptiques [*viande*] : *dezverkoù, perzhioù merzh-adennel*

5 - Ovicapre [*hybride stérile d'une brebis et d'un bouc*] : ?

Chabin [*hybride d'une chèvre et d'un bélier*] : ?

(Ne 'm eus kavet netra. Evit Gl. *ovibos* e lenner *maoutejen* e-barzh geriadur Martial. *Maoutvouc'h, dañvouc'h* = *ovicapre* ? *Gavrhourz / gavrouz* = *chabin*)

6 - Ovin : *ovineg g. -ed, dañvad g. deñved*

Ovin primitif : *dañvad kentidik*

Ovin : *deñved ; deñvedel aa., ovinel aa.*

Elevage ovin (l') : *(ar) sevel, (ar) magañ deñved ; saverezh, magerezh deñved*

Elevage ovin (un) : *saverezh, magerezh deñved*

Maladie ovine : *kleñved ovinel, kleñved deñvedel*

Population ovine [d'un pays] : *poblad deñved*

Race ovine : *gouenn deñved*

Type ovin : *neuzenn deñved*

(*Neuzenn deñved* ≠ *gouenn deñved*, ar re-mañ diwezhañ zo stabilaet o fenotip hag o ferzhioù dre zoujañ d'ur skouerieg)

7 - Palpation : *(an) dornata vp.*

Palpation abdominale : *(ar) kofdornata*

Palper : *dornata v.*

8 - Paramphistome [*Paramphistomum ichikawai, douve de la panse*] : *paranfistom g. -ed*

9 - Parasitaire : *arvevadek aa., arvevadel aa.*

Coproscopie parasitaire : *monengweladenn arvevadel*

État parasitaire : *stad arvevadek*

10 - Parasitologique : *arvevadouriel aa.*

Analyse parasitologique : *elfennadenn arvevadouriel*

War wellaat eo aet va yec'hed daoust m'eo dizingal a zeiz da zeiz. Dek devezh a-raok stagañ gant al labour en-dro (ne chom nemet 8 miz da roul va yaouankiz...!).

II – YBAN da LM, MC, RAD, JMM, YBQ 02 11 17

1. Gl. *orbites saillantes*. OK evit Br. *podoù lagad balirek*.

2. Gl. *oreilles coupées, couper les oreilles*.

NDBF, GIBR *golf* ha *besk* “sans queue”, an hini kentañ o vezañ “naturellement” (hervez Ernault ivez). Reveziadenn *Kroaz ar Vretoned* n’eo ket a-walc’h evit kemmañ ster Br. *golf*, seul gent a se ma ’z eo unan rannyezhel (tregerieg).

Br. *diskouarnañ* n’eo ket mat ? Da skouer : *un dañvad diskouarnet*.

3. Gl. *organe voméronasal* ou *organe de Jacobson*

GEGO : organe de Jacobson (ORGANUM VOMERONASALE **organ g soc’hegfri**).

4. Gl. *Caractéristiques, propriétés organoleptiques* [viande].

GEVEZ10 :

- propriétés organoleptiques *perzh merzhadennel*.

Neuze e lavarfen *naouusterioù merzhadennel* [ur c’hig].

Goulenn : petore kemm zo etre *dezverk* ha *naouuster* ? Kavout a ra din emañ an *dezverk(añ)* (Gl. *critère*) diouzh tu ar gouzrec’h hag an *naouuster* (Gl. *caractéristique*) diouzh hini an ergorenn, “naouus dre” ar perzh-se. Da skouer : “Ar c’hig-se zo dezhañ *naouusterioù merzhadennel* o klotañ ouzh *dezverkoù* ar pretiañ stroll”.

5. Gl. *ovicapre* [hybride stérile d’une brebis et d’un bouc] ; Gl. *chabin* [hybride d’une chèvre et d’un bélier].

Mechal ha n’hon eus ket eskemmet endeo war an divoud ? Evit an Gl. *ovibos* a zo ur spesad ha n’eo ket un hiron. Br. *maoutejen* zo bet kinniget gant Vallée, Gl. *bœuf musqué*. N’eo ket un ejen, un doare *kaprineg*. Marteze ez eo gwell ober gant *ovineg, kaprineg* (evel MME). Neuze e teufe Br. *ovikapr* g. *-ed* ? Ha Gl. *chabin* = *mouèvre, mouchèvre* Al. *Schiege* = *Schaf* + *Ziege*. Neuze e c’haller kinnig Br. *dañvavr, dañgavr pe maougavr, hourzavr*...

Pe neuze, fraeshoc’h marteze, o loc’hañ diwar anv ar par :

- BOUC’H + DAÑVADEZ → Gl. *ovicapre* = Br. *ur bouc’hdañvad, ur vouc’hdañvadez* ;
- MAOUT + GAVR → Gl. *chabin* = Br. *ur maoutbouc’h, ur vaoutgavr*.

Gra da zibab !

- 6.

Ovin	ovineg g. -ed
Ovin primitif	ovineg kentidik
Élevage ovin (l ^o)	magañ deñved, (de)sevel deñved
Élevage ovin (un)	magerezh deñved, (de)saverezh deñved
Maladie ovine	kleñved an deñved
Population ovine [d'un pays]	gread b. (an) deñved
Race ovine	gouenn deñved
Type ovin	rizhad deñved “isrann ar spesad, rummad an hiniennoù a zo boutin etrezo un teskad doareennoù, o glad hilel da skouer”

7. Gl. *palpation* Br. *teuta*. Gl. *palpation abdominale* Br. *teuta ar c'hof*.
8. Gl. *Paramphistome* [Paramphistomum ichikawai, douve de la panse]
Br. *paramfistom* g. -ed, OK.
9. Gl. *coproscopie parasitaire* Br. *kaoc'hweliñ arvevadel*.
Gl. *état parasitaire* Br. *stad arvevat* (< stad a arvevad).
10. Gl. *analyse parasitologique* Br. *elfennañ arvevadouriel*.

KIS-1500

I – CG da YBAN, MA 18 11 17

O skrivañ ur pennad bredelfennerezh evit Nidiad emañ. En em c'houlenn a ran petra eo an diforc'h etre : *kanteul / arganteul* hag *arouesaer / arouesaed*. Daoust ha gallout a c'hallfec'h va heñchañ war an termenadurioù-se ?

E GBLF ez eus bet graet gant deveradoù *arouez-*, pe ziforc'h zo gant reoù *-eul-* ? Hag ur pennad diwar-benn kement-se a gaver e Lavar ?

II – YBAN da CG, MA, MC 18 11 17

Hervez KIS-354 (amañ dindan) ez eus heñvelsterioù eus an daouadoù *kanteul/arganteul* ha *arouesaer/arouesaed*. Me a lavarfe e tenn *kanteul/arganteul* muioc'h ouzh ar yezh (kanteulioù) hag al lavar (arganteulioù) hag hollekoc'h eo an daouad *arouesaer/arouesaed*, brasoc'h e erdalva. Sellout GBLF 1193, 1215, 1218, war load Preder. Da skouer : « le phallus en tant que signifiant du complexe de castration, ar c'hastr e kement ma'z eo an arouesaer eus kemplezh ar spazhadur (sl. FORCLUSION) », ar c'hastr ned eo ket ur ger.

Mont da welout Load Preder :

- Ar geriadurioù keflinenn : skeiñ *kanteul, arganteul, arouesaer, arouesaed* ha klask.
- Al Lavaroù : La-01, KIS-354, KIS-365, h.a.
- Emsav : pellgargañ ar gelaouenn ha furchal. Emsav 81/301, Emsav 110/55, Emsav 124, Emsav 126, h.a.
- Sellout ivez GSTL (*signal, signe, signifiant, signifié*)

Gwelout ivez :

EMSAV Niv. 81 – Gwengolo 1973

*KENDAEL A-ZIVOUT ISTOR KEALIADUREZH AL LUSKADOÙ BREIZHEK
(Trizekvet testenn, PKB-1215)*

Notenn 24

24 A-zivout an diforc'h etre eul ha ster, sl. ivez *Preder 79-81/45-46 1966* : « Ster ur ger a verk e geñverioù hollek gant yoc'had ar gerioù all, an eul en eneb a verk lec'h un elfenn-yezh en un emframmm yezhañ dibar » ; *Preder 138/36-37 1970* : « Ur forc'had zo etre va eulad (ar ster a roan d'ar [blegenn], a “enskrivan” er bed dre va ersavadenn () ha ster ergorel ar [blegenn] werc'hel) » ; *Emsav 59/359 1971* : « Setu perak e komz bepred WEBER eus “kevnaderezh-desteriañ” (deutendes Verstehen). Ent furlmel, n'eus aze e kont nemet an euladoù (sterioù dangorel) enebet ouzh ar “sterioù ergorel”, danvez ar brederouriezh ». Evit d'an diforc'h etre eul ha ster bezañ savlec'hiet un tammig disheñvel e pep hini eus an tri arroud-se, e kaver neoazh boutin etrezo an intent eus ster evel disoc'h un ergorelaat, hag eus eul evel arvez eus plegennoù dibarek. Arzaeladus-kenan eo evel just amañ arver an daouad ergorel-dangorel evit merkañ an diforc'h etre ster hag eul ; war ar poent-se, sl. *Emsav 74/50 hh., 1973*.

KIS-354

Meur a geñver bezus zo etre an derc'hennoù hag an traoù. Etre poltred Paol ha dremm werc'hel Paol ez eus ur c'hlotadur a zoareer evel keñver poltred-poltreded pe, dre vras, *keñver derc'henn-derc'henned*. Heñvel dra, etre an anv Paol hag an den PAOL e-unan ez eus ur c'heñver a dermener evel *keñver arouez-arouezed*, a zo ur seurtad all eus ar c'heñver derc'henn-derc'henned. Etre ar ger *gouloù* hag an anadenn GOULOÙ emañ an hevelep keñver arouez-arouezed. Hogen an anadenn GOULOÙ a c'hell bezañ hini an heol, hini ul lamp, h.a., ken e ranker anaout e klot an anv *gouloù* gant un teskad

diniver a arouezedoù a zo boutin etrezo ur c'heal. Seurt keal ar "gouloù", stag ouzh ar ger *gouloù*, a seller abaoe Saussure evel gougevan outañ, hag elfennañ a reer an arouez *gouloù* etre un arouesaer (pe kanteul) [gouloù], furm drael — klevedel pe weledel — hag an arouesaed (pe arganteul) "gouloù", furm argelel (sl. KIS-345, id., ibid.).

Gant ar spi e tegaso kement-se holl un nebeut sklerijenn. Lavar din, ma n'eo ket spirus.

III – CG da YBAN, MA, MC 20 11 17

Trugarez vras Yann-Baol evit ar resisadurioù-se. Kemer a rin an amzer da studiañ an dra-se. Laouen on o c'houzout e c'hellan sevel dit goulennoù ! Kalz sklaeroc'h eo bremañ !

KIS-1501

I – MA da YBAN, GP, HM, MLG, CG, GG, LM, RAD, YVT 26 11 17

Un notennig evidout war ur c'hraf a 'm zregas :

E-tal d'an arver poblek *anor + raganv araogennek anezhañ* e kaver an arver lenne *anor + leurell glokaenn* :

Karout a ran ac'hanout pe Da garout a ran

Gwelet 'm eus ac'hanout pe Da welet 'm eus

h.a.

Petra ober gant BOUT (ha DEVOUT) avat ? Meur a wech on bet oc'h emsoñjal hogen ne 'm boa skouer resis ebet da reiñ. En destenn eus va c'heneil Clément on chomet bout gant ur bomm :

[o komz eus ar gerz kastrel]

Ar merc'hed hag ar baotred o deus anezhi, an dra-se o rann.

Petra ober gant se ? Ne welan ket penaos e c'hallfed ober gant **en he deus*, ha marteze ez eus amañ ur gudenn a idiomategezh : ha ne ve tu ebet da vont gant al leurell glokaenn pa vez BOUT / DEVOUT anez ober ur gallekadur ? Marteze e ve gwell tremen gant un droienn araogennek : *Ar merc'hed hag ar baotred emañ hi ganto* da skouer ?

Da ali ?

II – YVT da MA, YBAN, GP, HM, MLG, CG, GG, LM, RAD 26 11 17

An arver a rez lennek anezhañ zo, a gav din, poblek c’hoazh e Bro Ereg. N’eo ket mui ?

E ’m eñvor, evit *an trede gour* klokaenn ez eo, ent reizhistorek, dizisrannadus diouzh devout :

- Ar baotred o *deus hi* gwelet.
- Ar baotred o *deus eñ* gwelet.
- Ar baotred o *deus int* gwelet.

Ha gant *bout* e unan, ne c’hell ket bout :

Ar merc’hed hag ar baotred o *deus hi*, kement-se o rann.

III – YVT da MA, YBAN, GP, HM, MLG, CG, GG, LM, RAD 26 11 17

Tremen a ran war ar furmoù anv-gwan verb a zo reizhistorek ha boutin : “hon saluer memes en deues hy gret.” Mes kavout a ran c’hoazh er GIBR :

- eñ en devezo hi (Farvel Goapaer)
- ma c’hallan em bo y evit va gwir bried (Trajedienn santez Jenovefa a Vrabant)
- ne fehemp ket hor bout hi (Instructioneou Santel).

IV – YBAN da MA, GP, HM, MLG, CG, GG, LM, RAD, YVT 26 11 17

Teurel ur sell ivez war *Gramadeg ar Verb*.

Arver lennek ? Tamm ebet ! E teodyezh va zilu (Sinzag-Lokrist, a denn d’an hini a gaver e levr Herri Ar Borgn, *Brezhoneg ar Skorv*, Skol Vreizh, 2012) ne ’m eus nepred klevet an doare *ac’hanon*, *ac’hanout*, ..., *anezho*. An droienn-se a gavan iskriv. Atav e vez arveret al leurell glokaenn.

En *Hor Yezh*, Ebrel 1961 : *Ar menoz* habere *e brezhoneg*, Yann Plerger.

Ne gomprenan ket gwall vat ar frazenn : “Ar merc’hed hag ar baotred o deus anezhi, an dra-se o rann.”

A-du gant Yann Varc’h enta, reizh eo : “Ar merc’hed hag ar baotred o deus hi, kement-se o rann” (lakaet er-maez ez eo gwir flapach evidon).

Ar gerz eo an *hi* aze ? An troiennoù a arver araogennoù : *gant, da, ...*, a verk ur berc’henniezh, ur gerz tremeniat. D’ar vredelfennerion da lavarout ha tremeniat, degouezhat eo ar gerz, kudennadur na heulian ket hag a zo estren din. Ar verb *en devout* a verk ur berc’henniezh pad. N’on ket evit lavarout petore dibab ober. Met reizh eo an daou zoare, ent gramadegel.

Mard eo ar “c’hastr” eo a zo an divoud ez eo gourel : “Ar merc’hed hag ar baotred o deus eñ, [...]”

Sellout ivez un eskemm gant Ronan An Derv, eztennet eus Lavar 20 : KIS-1146, pp. 505-508.

Notennoù gramadeg YBAN (2000) :

2. AR RAGANVOÙ GOUR

Arverañ a reer	war-lerc’h	dirak	skouerioù
ME TE	un douor		- Gwel me penaos e lamman. - Digarezit me - Gwelent te penaos e labourez
’M, ’Z		ur verb orek	- Va zad a ’ m gwelo. - Da vamm a ’ z kwelo. - Warc’hoazh e ’ m gwelo ivez. - Hiziv e ’ z kwelint. - Ne ’ m gwelot ket goude avat. - Ne ’ z kwelint ket fenez. - Mar ’ z kwelont e’z pedint. - Ra ’ m lezo e peoc’h.
’M, ’Z		ur pennanor	- Deuet int da’ m gwelout. - Aet int da’ z kwelout

VA		un douor	- <i>Va digarezit, me ho ped.</i>
VA, DA	a hent all	ur pennanor pe un adanor	- <i>Va gwelout a raint fenez.</i> - <i>Da welout a rin goude.</i> - <i>Va gwelet o deus dec'h.</i> - <i>Da bedet o deus ivez</i> - <i>Emañ ouzh va c'hortoz.</i>
EÑ	un douor		- <i>Gwel eñ penaos e labour !</i>
EÑ	oriouè endevout		- <i>Me 'm eus eñ gwelet dec'h.</i> - <i>Me 'm bo eñ ivez.</i> - <i>Gwelet 'm eus eñ warlene.</i> - <i>Graet 'm eus eñ.</i>
EN		ur verb orek	- <i>E vamm en gwelo warc'hoazh.</i> - <i>N'en gwelin ket mui.</i> - <i>Mar en gwelan e vo mat.</i> - <i>Hiziv en en gwelint</i>
E	a hent all	ur pennanor pe un adanor	- <i>E welout a rin warc'hoazh.</i> - <i>E welet o deus dec'h.</i> - <i>Deuet eo e vreur d'e bediñ.</i>
HI	douor		- <i>Gwel hi penaos e labour.</i> - <i>Kevarc'h hi eus va ferzh.</i>
	oriouè endevout		- <i>Me 'm eus hi staget aze.</i> - <i>Eñ en devo hi.</i> - <i>Pedet 'm eus hi.</i>
HE	a hent all	ur pennanor pe un adanor	- <i>He breur he gwelo goude.</i> - <i>N'he gwelin ket mui.</i> - <i>Me zo deuet d'he c'hemer.</i> - <i>Me fell din he zapout.</i> - <i>E kêr en he kwelin.</i> - <i>He gwelet o deus dec'h.</i> - <i>He adwelout a raint warc'hoazh.</i>
NI	un douor		- <i>Karit ni a-greiz ho kalon.</i>
HON	a hent all		- <i>Ar rener hon gwelo.</i> - <i>Hon pediñ a ray warc'hoazh.</i> - <i>Warc'hoazh en hon gwelo.</i> - <i>Mar hon gwel en hon pedo.</i> - <i>N'o deus ket hon c'hevarc'het.</i>

C'HWI	un douor		- Gwelent c'hwi penaos ez it. - Me 'm eus c'hwi .
	orioù endevout		
HO, HOC'H	a hent all		- Yann ho kwelo warc'hoazh. - Warc'hoazh en ho kwelin. - Mont a rin d' ho kwelout. - N' ho pedin ket avat. - Me ho kar a-greiz kalon. - Mar ho karan, ne ' m c'harit ket. - Ho kwelet 'm eus dec'h. - Hoc'h eilet o deus brav.
INT	un douor		- Kemerit int diouzhtu. - Gwelit i(nt) bemdez o vale
INT	orioù endevout		- Piv en deus int lazhet. - Pedet en doa int . - Me 'm bo int .
O	a hent all		- Me o gwelo warc'hoazh. - Deuet on d' o c'hemeret. - Disul en o fedin da zont. - Mar o gwelan en o fedin. - O gwelet 'm eus dec'h.

Evezhiadennoù : Er yezh komzet (prezegek) e vez graet alies gant

ac'hanon, ac'hanout, anezhañ/anezhi, ac'hanomp, ac'hanoc'h, anezho.

Skouerioù : Gwelet o deus ac'hanon. = Va gwelet o deus.

Me a gar anezhi kalz = M'he c'har kalz.

Taolît evezh :

Me 'm eus eñ kemeret = Me 'm eus kemeret anezhañ = Me 'm eus e gemeret.

Me 'm eus hi c'hemeret = me 'm eus kemeret anezhi = Me 'm eus he c'hemeret.

Me 'm eus o gwelet = Me 'm eus gwelet anezho = Me 'm eus int gwelet.

Evezhiadenn : Dirak furmoù ar raganvoù gour EN, HE, HON, HO, O

ar skorell E a zeu da vezañ EN (nemet dirak endevout). A-wechoù e steuz.

Skouerioù : *Warc'hoazh e pedin anezhi = warc'hoazh (en) he fedin.*

Mar gwelont ac'hanoc'h e pedint ac'hanoc'h ivez =

Mar ho kwelont (en) ho pedint ivez.

KIS-1502

I – LM da MC, YBAN 05 12 17

Un eskemm (?) war Facebook.

- **YM** : Klask a ran ur c'heriaoueg gant gerioù ar jedoniezh/matematikoù evit ar skolidi !
- **ET** : Geriaoueg TES. Diwallit : ar c'heriaoueg kinniget amañ zo ul labour war ober, rak n'eo ket stabilaet ar gerioù c'hoazh e...
- **JAT** : Ma hini oa ur geriadur, da lâret eo un displegadenn e brezhoneg evit pep ger implijet er 1^{añ} derez. Kani TES a gannig un droidigezh e galleg. Deoc'h da welet.
- **LM** : Labourioù Preder kaset da benn gant Yann-Baol An Noalleg.
- **YR** : Geriadur ar matematikoù – cartonné – Jean Marot. Dictionnaire multilingue des mathématiques – Jean Marot – Skol Vreizh.

II – YBAN da LM, MC 06 12 17

Ar pezh a zo kinniget gant da genskriverion ne gas da nep lec'h. Un hent dall eo. N'eus nemet ur pal gant o difreterezh : en em vlizañ o c'hoari ar brezel bihan kenetrezo.

Ar skolidi kelennet gant ur sabir eus ar seurt a chomo o fri war ar gloued gant o brezhoneg palevarzh. N'eus nemet o reveulziañ ar pezh zo bet chouket en o fenn e c'hellont dont war an talbenn e Breizh. Skouer tud Nidiad zo sklaer.

An tremen e Diwan ne laka netra da ziwanañ, sed a skrive din un ezdiwanad, diabarzhad Mezekniezh :

⌋ Kalz a labour hon eus pa vezomp diabarzhiad e medisinerezh. Ho raktres zo dedennus kenañ, maleurusament e 'm eus dija kalz eurvezhioù labour bep sizhun, setu m'eo diaes din kavout kalz amzer dieub a-benn sikour ac'hanoc'h.

⌋ Kalon vat evit ar geriadur, gwir eo eo diaes kavout ar gerioù e medisinerezh gwezhioù 'zo.

Dav ematersiñ. Ha ne glot ket seurt durc'hadur spered gant pal ar galloud gall ? An tu kleiz zo bet gwidreüs a-walc'h evit lakaat e grabanoù war un darn eus ar Mouvement breton, an darn a venn bezañ "araokadour". Dre skoaziadañ ha goprañ ar gostezenn-se en he lakaont ganoac'h ha dindan gazelge. Hag en doare-se e varvo plarik ar brezhoneg en ur mirva indianed. Ar galloud riezal en deus ur skiant prenet e-pad meur a gantved evit lorbañ ha neptuiñ furlukined bugelel a gred bezañ e penn araok ar stourm... Keizh tud.

Arabat disoñjal e c'haller tizhout hogos pep tra dre load Preder.

Hag ouzhpennañ a ran c'hoazh, evit reiñ gourc'hemenoù d'an Office : <http://www.alnas.fr/actualite/communaute/article/la-mosquee-sunna-de-brest-va>

Sur eo : saveteet e vo ar brezhoneg.

KIS-1503

I – LM da YBAN, MC, YBQ, JMM, RAD, YVT 16 12 17

Ur goulenn prim :

Goulenn a ra an Itron Sandrine Josso, kannadez gourenez Gwenrann (La Rep en Marche), penaos e vez lavaret *permanence parlementaire* e brezhoneg : *dalc'hva daelex* ?

II – YBAN da LM, MC, YBQ, JMM, RAD, YVT 16 12 17

Da c'houlenn prim, respont ken prim all : ya, Gl. *permanence parlementaire* Br. *dalc'hva daelex*.

KIS-1504

I – LM da YBAN, MC, YBQ, JMM, RAD, YVT 19 12 17

E galleg e komzer eus *repos* pe *sommeil végétatif* pe c'hoazh *dormance* evit ober anv eus ar prantad ma paouez ar plant, e dibenn an diskar-amzer hag er goañv, a greskiñ. E saozneg e reer gant *vegetative rest*, *dormancy*, *winter rest period*. Pe gevatal brezhoneg evit se ? Paouez pe *span teñvel*, *diskuizh* pe *kousk struzhel*, *paouez goañv*, *span goañv* pe *spanaenn c'hoañv* ?

En enep, pa grog ar plant da deurel bleuñv ha delioù en nevez-hañv, e komzer eus *réveil végétatif*, *débourrement*. Evit hemañ e kaver *difluk* ha *diflukañ* (*débourrer*) e-barzh GFBMM a anavezen evit a sell ar ploged.

II – YBAN da LM, MC, YBQ, JMM, RAD, YVT 20 12 17

Da zaveiñ a ran da Lavar 20, GE da MME 04 05 11 (KIS-1094, p. 363) :

Ne anavezan ket arver Gl. *dormant* er Vezekniezh, Gl. *latent* hepken, Br. *enkelat*. Er vevoniezh struzhel, e verk an *dormance* “ur stad paouez padennek devoudet gant amplegadoù an hin”, heñvel enta ouzh ar paouez goañv a c'hoarvez gant an huneganed. Meur a ziskoulm, pe deverañ diwar *-hun-* : *dazhunat* (gant an hunadur o c'hoarvezout a vareadoù) ha *dazhunadezh*, Gl. *dormance* ; pe *dargudat*,

dargudadezh ; pe diwar *-goar-* : *goarat, goaradezh,* pe *arouarek, arouaregezh, aroarat, aroaradezh...* Anzav a ran e ran kinnigoù er goubar, rak ne 'm eus nepred labouraet war an dachenn-se.

Heñveldra evidon : n'emañ ket an diskiblezh-se e 'm c'hembeli.

Gwion a ra dave d'ar c'houisk : *hun, dargud* pe d'ar c'horregezh : *goar*. Evit gwir e reer ivez dave d'ur c'hennevid gorrekaet, arouarek er Gl. *diapause* :

La **diapause** est une phase génétiquement déterminée dans le développement d'un organisme où il diminue l'intensité de ses activités métaboliques. On considère que l'animal, le végétal ou la cellule (bactérie, champignon...) est en vie ralentie selon des processus physiologiques et biologiques complexes en réponse anticipée à des variations de l'environnement. Correspondant à une période de vie ralentie, la diapause est à déterminisme génétique (dormance prédictive), ce qui la distingue de la quiescence ou de l'hibernation à déterminisme environnemental (dormance conséquentielle).

Sellout ivez (GEVEZ) :

hibernation artificielle ◇ **artificial hibernation** ◇ **goañvoriñ kalvezadel**
arouarekaat arc'hwelioù ar bevedeg dre heudañ ar reizhiad nervstruzhel diwar-bouez liaoù nervisreer ha dic'hoster kevret gant ur yenata hollel dre araез godelladoù skorn

ILCA Glossary of Livestock and Related Terms :

DORMANCY

(*agri.*) dormance ; arrêt de la végétation ; vie latente

embryo d. : dormance embryonnaire

primary seed d. : dormance primaire des graines

secondary seed d. : dormance secondaire des graines

seed d. : dormance séminale

DORMANT

en (phase de) dormance

(*agri.*) **d. stage** : (phase de) dormance

Neuze, penaos difourkañ ? Merzhout e ra ivez GE gant *paouez* ent hollek (e ruz) en despizadurioù. Termal a ran. Marteze Br. *dazhunadezh* b., ar rakger *daz-* o tegas un arvez a gemplezhded en argerzh. Bez' e ve :

- ▷ Gl. *dormance primaire* Sz. *primary dormancy* Br. *dazhunadezh kentael* = Gl. *dormance innée, dormance prédictive, diapause* Br. *dazhunadezh c'hanediged, dazhunadezh hilel, dazhunadezh darganadel*.
- ▷ Gl. *dormance secondaire* Sz. *secondary dormancy* Br. *dazhunadezh eilvedel* = Gl. *dormance conséquentielle* Br. *dazhunadezh dianlenadel*. Da skouer : Gl. *quies-cence* Br. *hezadezh* b. hag ivez Gl. *hibernation* Br. *goañvoriñ*.

Gwelout a ran en deus Martial astennet nask Br. *diflukañ* da Gl. *réveil végétatif, débourrement*. Marteze e tere ouzh ar broñsoù, evit kresk ar struzh, ne lavaran ket. A-gevenep da *dazhun-* emañ *dihun-*, ha lavarout a rafen Br. *dihun struzhel* pe *dihun struzhiñ*.

Ur wech c'hoazh : n'on ket gwall ouziek war an dachenn-se, klask a ran bezañ kempoell, tra ken.

KIS-1505

I – LM da YBAN, MC, YBQ, JMM, RAD, YVT 30 12 17

Golf : Ok . Tremen a rin gant *diskouarnañ / diskouarnet*.

Kendalc’homp (lakaat a ran 12 d’an degad, Nedeleg eo !):

1. parasitose interne, externe : *enarvevadegezh / ezarvevadegezh*
2. paratuberculose : *ledtorzhellegezh*
3. pastoralisme : *ar pastorañ, pastorerezh*
4. faire le pâtre : *buguliañ* (envoyer les enfants faire le pâtre)
(Dispredet amañ bremañ met boaziet e lec’h all)
5. vaine pâture : *gaif*

(Wikipedia)

Vaine pâture

Au Moyen Âge et sous l’Ancien Régime la **vaine pâture** est un droit d’usage qui permet de faire paître gratuitement son bétail en dehors de ses terres, dans les bords des chemins, les friches, les « terres vaines et vagues », les terres nues de leurs cultures, les bois de haute futaie, les taillis de plus de 4 ou 5 ans et, aussi sur l’ensemble des terres, après la récolte. Le **parcours** est également un droit de vaine pâture que s’accordent réciproquement deux paroisses voisines.

LE BRETON D'OUESSANT

Ouessant.	Transcr. phon.	Terrain en libre pâture. Dès que la récolte est commencée, tous les terrains non clos sont communs el chacun peut y attacher ses bestiaux ; quand la récolte est rentrée, tous les animaux errent en liberté. Les vaches sont rentrées tous les soirs ; les chevaux, quand on en à besoin ; les moutons au temps des semailles (CL. Drala). <i>Gaif</i> appartient au vieux français. Cf. Ducange, s. v. <i>Gaivus</i> .
Gáif	Gaif	

Lakaet on diaes gant an termen-mañ. E 'm geriadur henc'halleg e lenner :

⌋ **Gaif, guéf** n.m. (1292, *Britton*; d'orig. germ.). Chose perdue et que personne ne réclame.

⌋ **Gaif** (adj.) (1315, *Ord.*) Abandonné, égaré

Hiroc'h amañ : <https://archive.org/stream/dictionnairedeLa04godeuoft#page/202/mode/2up>

Ar skouerioù roet a denn da draezennoù pe loened diberc'henn ha neket da zouaroù. Met *why not* ?

N'ouzon ket ha talvezout a ra ar boan mirout ar ger.

E-barzh Favereau ('beg your pardon !) e kaver :

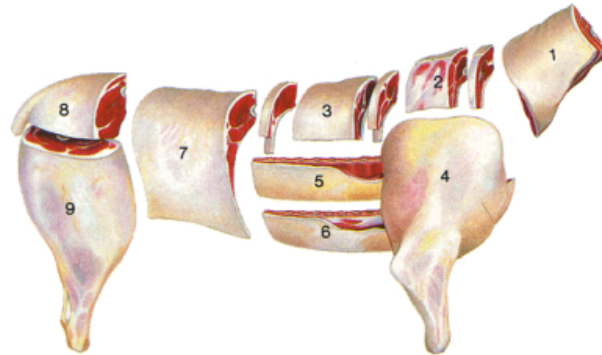
⌋ **Vain** [.....] ; vaine pâture *GLIZEN(N)* m. -où, *GOULIENN* f. -où (cf. gwrimenn, krinenn, krizenn), *DOUAROÙ VAK*, *RELACHOÙ* .

6. pédiluve : *treidolc'h g. -où (-ioù)* ?
pédiluve de passage, pédiluve de stationnement : *treidolc'h tremen, treidolc'h arsav*
7. pestivirose : *pestiviroz g. -ioù*
pestivirose ovine : *pestiviroz an deñved*
8. interdigité : *etrebizied* pe *etrebiziet* ?
9. pigmentation : *livegad g. -où, livegadur g.*
Intensités variées de pigmentation : *douestedoù livegadur liesdoare*
Palette de pigmentation : *pladennad g. -où livegadur*
10. Pivot [*cornillon*] : *paoell g. -où*
Pivot osseux [*de la corne*] : *paoell askornek*

11. Placentophage :

*plakentofag aa.*Placentophagie : *plakentofagiezh b.*12. Plat de côte : ? ha diwar vont *ribs, carré, épigramme* (graet endeo hemañ diwezhañ)

- Kavet war ul load a-zivout deñved Eusa (lamet abaoe) :

Le mouton compte différents morceaux de choix

1. *mell-gouzoug* collier, c'est le cou de l'animal, c'est un morceau charnu et savoureux.
Les côtes d'agneau comportent 13 paires de côtes qui forment le thorax. Elles sont laissées en carré ou débitées à l'unité (*kostezenn*). Elles sont formées d'une belle noix de chair entourée d'un peu de graisse
2. *Kostoùigoù dizolo* carré de côtes découvert (= 5 premières côtes), elles sont "découvertes" lors de la levée de l'épaule au moment de la découpe. Elles se trouvent à la suite du collier.
3. *Kentañ hag eil kostoùigoù* carré de côtelettes premières et secondes (= 4 + 4).
Les côtes premières correspondent à la partie dorsale de l'animal.
4. *skoaz* épaule, palette, situé à l'avant de l'animal, c'est un morceau excellent et très économique.
5. *blein-kostoùigoù* haut de côtelettes.
6. *bruched* poitrine, elle est riche en os et composée des muscles de l'abdomen.

7. *kostouïgoù kambon* côtelettes de filet (= 5 vertèbres), elles se situent dans la région lombaire, ces côtelettes flet ne comportent pas de manche.
8. *morzhadur* selle de gigot
9. *morzhed* et le morceau le plus consommé notamment pour les fêtes.

II – YBAN da LM, MC, YBQ, JMM, RAD, YVT 30 12 17 :

1. Gl. *parasitose interne, externe* : Br. *enarvevadegezh, amarvevadegezh*, o vezañ ma 'z eo heñvelster *ectoparasite* gant *parasite externe*.

2. Gl. *paratuberculose* :

La paratuberculose est une maladie connue depuis 1895 chez les bovins. Il s'agit d'une entérite (inflammation de l'intestin) chronique contagieuse et infectieuse appelée "maladie du boyau blanc" ou "maladie de Johne". C'est une maladie incurable. Elle touche les bovins, caprins et d'autres ruminants domestiques et sauvages.

Moarvat e c'haller ober gant Br. *ledtorzhellegezh* hag ivez gant *kleñved Johne*.

3. Gl. *pastoralisme* : Br. *ar pastorañ, pastorerezh*

Larousse : Mode d'élevage extensif pratiqué par des peuples nomades et fondé sur l'exploitation de la végétation naturelle, qu'on rencontre principalement dans les zones steppiques semi-arides.

L'internaute : Pastoralisme désigne une économie agricole qui repose sur l'élevage extensif. Il y a interdépendance entre l'éleveur, son troupeau et le milieu qu'il exploite. On parle de pastoralisme lorsque 90 % de la consommation du troupeau est issue du pâturage.

Reverso : caractère d'une société humaine, d'une ethnie, pratiquant essentiellement l'élevage de troupeaux.

E 'm danvez geriadur ez eus **agropastoral** nm *gounezal mesaerel* aa. Hervez an despizadurioù amañ diaraok e c'haller lakaat kemm etre a) ur mod magerezh chatal astennidik ; b) un armerzh gounezal diazezet war an kez obererezh ; c) doare, perzh ur gevredigezh dezhi ur seurt armerzh. Gwelout a ran daou alf : *pastor* ha *mesaer*. Br.

pastor hag an deveradoù *pastorel*, *pastorelezh* a vez arveret ivez en ur ster relijiel. Pezh zo un harz d’an deverañ diwar *pastor*, war an dachenn armerzhel. Ouzhpenn se, Ernault (GERI.Ern) a ro *pasturiñ* ha Jules Gros (TDBP.II) *pasturiñ*, *pasteuriñ* (“faire paître le bétail”), kemmesk etre *pastor* ha *pastur*, moarvat. Kement ha len bihan ma kavan gwell deverañ diwar *mesa-*. Neuze :

1. Gl. *pasteur* : Br. *mesaer*
2. Gl. *pastoral* : Br. *mesaerel* “a-zave d’ar mesaer, d’ar mesaerezh” ha *mesaerek* “gant perzhioù ar mesaer, ar mesaerezh”
3. Gl. *pastoralisme* : a) *mesaerezh* “obererezh mesa” ; b) *mesaerelezh* “armerzh ha doare bevañ diazezet war ar mesa” ; c) *mesaeregezh* “perzh, naouuster ur gevredigezh diazezet war ar mesa”.

4. Bez’ ez eus ivez gerioù all war an dachenn-se : Br. *bugel/bugul*, *bugeliañ* /*buguliañ*. Moarvat ez eo gwell mirout *bugel* gant ar ster “paotrig pe plac’hig” , daoust ma ’z eo ar ster gerdarzhel par da “mesaer”. Penaos treiñ neuze Gl. *envoyer les enfants faire le pâtre* ? Iskis e vije *kas ar vugale da vugeliañ* pe *da vuguliañ*, zoken. Moarvat e c’haller lavarout *kas ar vugale da ziwall al loened, da vesa an deñved*.

5. Br. *gaij* ? Iskis e ve kavet ur ger hGl. en Eusa ha ket e lec’h all. A-hervez e teufe ar ger eus ar Gm. *waif*, sl. Sz. *waif*. Oxford Dictionary a lavar : “prob. of Scand. orig.”, gant an hevelep ster + “Homeless and helpless person, esp. unowned or abandoned child”. Neuze ez eus tu da empentiñ ur riskladur ster eus klasker bara → den paour o peuriñ e vuoc’h war ar gwrimennoù. Hag amprestet o defe Eusaiz ur ger vikingek ? Perak ket. Nemet ne gav ket din e ve mat adkemer ar ger-se. A-walc’h moarvat gant Br. *gwrimennañ*.

6. Gwell eget MME *poullig gwalc’hiñ an treid*. Sl. GEVEZ 7 *manuluve* ◇ *handbath* ◇ *leuñvolc’h*, *leuñvolc’hiñ*. Kudennig : *leuñv*, *hand* zo en unander. Evit gwir, er vezekniezh hag an diskiblezhioù nes, e vez graet war-dro al *lagad*, al *lounezh*, an *dorn*, an *troad*, a se e vez graet gant an unanderenn evit an organoù daoudañvat. Ha lavaret e vo Br. *troadolc’h*, *troadolc’hiñ*.

7. Gl. *pestivirose* : Br. *pestiviroz* g. -ioù. Gl. *pestivirose ovine* : Br. *pestiviroz an deñved*. Ya.

8. GE a ginnig Gl. *interdigital* Br. *etre-bizied*. Moarvat Gl. *interdigité* hag *interdigital* zo heñvelster.

9. GEVEZ :

pigmentation ◇ **pigmentation** ◇ **livegañ, livegad g., livegadur g.**

bezañs reol pe ezreol livegennoù e lec'hioù 'zo eus ar bevedeg, eus an amwiskadoù pergen

Gl. *Intensités variées de pigmentation* : Br. *douestedoù livegadur daskenek* ;

Gl. *Palette de pigmentation* : Br. *skalfad g.-où livegañ, skalfad al livegadoù*.

10. Gl. *pivot osseux de la corne, cheville osseuse, cornillon, axe osseux, os cornu, noyau osseux*.

Meyer C., ed. sc., 2018, Dictionnaire des Sciences Animales. [On line]. Montpellier, France, Cirad. [04/01/2018]. <URL : <http://dico-sciences-animales.cirad.fr/>>

cornillon (n. m.)

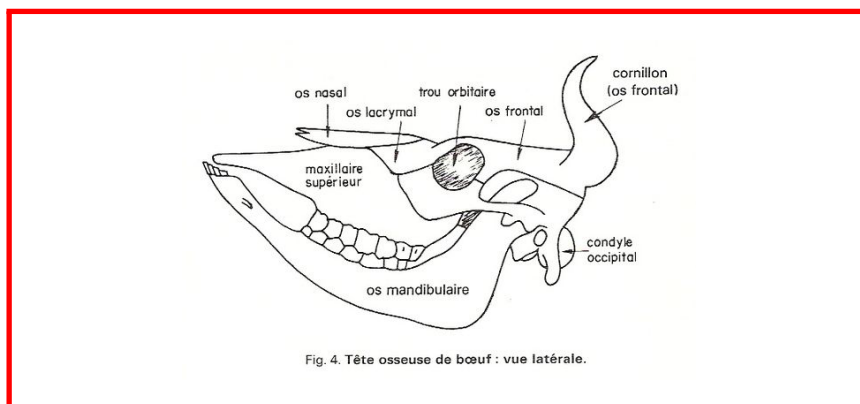

Fig. 4. Tête osseuse de bœuf : vue latérale.

Autres noms

- cheville osseuse
- os cornu

Définition

Axe osseux de la corne des cavicornes soudé à l'os frontal.

Moarvat ez eo *paoell* da *pav*, ar pezh ez eo *dornell* da *dorn* pe *troadell* da *troad*. Vallée eo a ginnig *paoell* evit Gl. *pivot*, war-lerc’h *piped*, *ahel* ha *seul* (BrE.) ivez. Pehini dibab ? *paoell* a ’m lak da soñjal er *pav*, *seul* e seul an *troad*, *ahel* en ur wikefre o c’hweldreiñ. Chom a ra *ibil* ha *piped*. Hogen *ibilioù* all zo er c’horf : *ibil troad* (“ufern”), *ibil skoaz* (“trebez”). Ne chom met *piped* “Pezh begek un ahel a c’hall treiñ warnañ e unan pe chom difiñv”, eme an Here. Kement-se ned eo ket kevazas evidon, rak an termenou-se holl zo mat evit un despizadur, evel hanc’her tamm ebet. E galleg ivez, n’eus nemet *cornillon* a-fet ger kalvezel, ar re all a dalvez da zespizañ. E Sz. e kaver *horn-core*, tra ken. Ne ’m eus kavet hanc’her ebet. En Al. ez eus *Knochenzapfen*, *Knochen* “askorn” ha *Zapfen* “ibil, hinkin, steudenn”. Da ’m meno e ve mat kaout un deverad eus *korn-*, evel e galleg. Ul lostger bihanaat eo Gl. *-illon*. E brezhoneg hon eus *-ilhon* ivez. Br. *kornilhon* pe *kornseul*, o tennañ korvo eus liessteriegezh *seul*, *seulad*, *seulenn* “pivot, socle, substrat, talon”. Darbenn a rafen *kornseul*, despizet evel “seul askorn korn loened ’zo”, hep disteurel ar gerioù all e ser displegañ en un destenn : *ibil*, *piped*, *paoell*...

11. Gl. *placentophage* : Br. *torzhiennezat* aa. ha Gl. *placentophagie* : Br. *torzhienn-ezadezh* b.

12. Gl. *plat de côte* : Br. *kostezennou plat* (MME). Evit Sz. *rib* a dalvez Br. *kostezenn*. Ha Gl. *épigramme*, ne ouzon ket mui pelec’h emañ an diskoulm. Betek gouzout e virfen ar yezh orin e stouedoù.

Sl. ivez GEKEG :

kost(ez)enn b.-où, kostoù ◇ *côte*, *côtelette*

- *Côte d’agneau* Kostezenn oan
- *Côte de porc* Kostezenn hoc’h
- *Côtelettes de mouton* : *carré de côtes découvert*, *carré de côtelettes premières et secondes*, *haut de côtelettes*, *côtelettes-filet* Kostouigoù maout : kostouigoù dizolo, kentañ hag eil kostouigoù, blein kostouigoù, kostouigoù kambon

KIS-1506

I – YBQ da LM, YBAN 11 01 18

Setu c'hoazh ar ger *tuiler* o tistreiñ. Brezhonegerion ar c'horn-bro a ra gant ar ger galleg evit komz eus an doare d'ober gant ar ganerion er c'han ha diskan.

Hag eñ zo ur ger e brezhoneg ? Hag anavezout a rit kanerion o deus ur c'heriaoueg vrezhoneg ?

Ha mat eo ober gant *teoliañ* ?

N'on ket bet pelloc'h abaoe an 03 06 13 : Ne gav ket din e vefe mat *teoliañ* a dalvez emichañs lakaat teolioù war un doenn. Klasket 'm eus e-barzh Vallée, petra soñjal eus *gwiskañ*, *skantennañ* ? *Skantennañ* a blij din hogen Vallée a ro *emskantennañ* evit Gl. *imbriquer*.

⌋ **Le Robert** DICO EN LIGNE

⌋ **tuiler** : (Technique) Disposer en faisant se chevaucher.

⌋ – *Tuiler des opérations* : commencer chacune avant la fin de la précédente.

II – YBAN da YBQ, LM, MC 11 01 18

Sed a lennan en danvez *Geriadur Hollek*, boulc'het ganin :

antiphonie *nf* [musique] gourzhkan g -où • *chant repris en alternance par deux chœurs. En Bretagne, le kan ha diskan est une sorte d' ~ tuiée, le deuxième chanteur démarrant sur les dernières syllabes du meneur doare da ganañ gant daou gor a-bep-eil. E Breizh ez eo ar c'han ha diskan un doare gourzhkan kevarlanket, an diskaner o kregiñ da ganañ war silabennoù diwezhañ ar c'haner.*

Kevarlankañ kevatal ivez da Gl. *chevaucher*, sl. *Geriadur ar mediaoù* ivez. Gl. *chevauchement des répliques* Br. *kevarlank an eilgerioù*.

Ober gant *teoliañ* zo un anzav a zic'halloud. Mar heulier bewech al leterc'hadou gallek...

III – YBQ da YBAN 11 01 18

Ne 'm boa ket soñjet da glask en-dro da *chevaucher* pa'm boa ar ger dindan ar fri.

Trugarez evit *gourzhkan* ivez.

Kejet 'm eus gant un nebeut kanerion, a zo stummerion war un dro. Ober a reont gant *tuilage* e galleg. Evit gwir n' int ket desket bras war ar brezhoneg, pezh na vir ket outo a gomz diwar-benn ar brezhoneg "reizh". Klevet 'm eus unan zoken a gan e brezhoneg, daoust ma ne oar ket brezhoneg.

Ar re a ziskriv ar c'hanaouennoù a ra ivez traoù fall a-walc'h a-wechoù. Diaes gouzout petra en destenn a zeu eus ar parlant, petra a zeu eus skouarn fall an dastumer ha petra a zeu eus e zianaoudegezh eus ar yezh. Evel ma lavare ur stummerez, « forzh penaos an dañserion ne gomprenont ket brezhoneg, neuze grit a garit gant ma vo mat da zañsal... »

IV – YBQ da LM, YBAN 15 01 18

Deuet e oan a-benn da na dreiñ titl load Silvia Aimerich. N'eo ket dall avat. N' on ket sur da gavout an droidigezh vat.

Versions Multiples : Kinnig a ran *Troidigezhioù Liesek* pe *Rezhiennoù Liesek* ? Emaon en arvar gant *lies, liesek*.

V – YBAN da YBQ, LM 15 01 18

Petra a dalvez Gl. *versions multiples* ? Eus petra ez eus anv ? Troidigezhioù eus un destenn ? Forzh penaos e kavan bepred pompus seurt troiennoù gallek. Ne ve ket cheuc'h a-walc'h skrivañ *plusieurs traductions* moarvat. E brezhoneg, o lakaat ez eus kel a droidigezhioù, e lavarfen *lies troidigezh*, pe hollekoc'h *lies doare*, tra ken.

VI – YBQ da YBAN, LM 16 01 18

Troet 'm eus testenn pajenn degemer ul load savet gant ur gatalanez : <https://sites.google.com/site/versionsmultiples/>.

Ar pal zo lakaat an hevelep skridoù e meur a yezh. Meret eo gant Silvia Aymerich a c'houlenn gwech an amzer troidigezhioù berr diganin...

An titl e katalaneg zo **VERSIONS MÚLTIPLES**. E galleg eo bet lakaet **Versions Multiples**.

Emaon o paouez klask an droidigezh. Google a ro *versions multiples* hogen bing, a hañval soutiloc'h gant ar c'hatalaneg, a ro *plusieurs versions*.

Lies troidigezh a vo mat da 'm mennoz. Ne 'm boa ket troet an titl gant ar spi e lezfe an titl e katalaneg. N' eo ket ez eo pompadus ar skrid a gav din hogen diampart ha diresis e galleg. Diaes din kompren ar c'hatalaneg war-eeun. Un nebeut diaesterioù 'm eus bet da sevel an destenn vrezhonek. Laorañs en deus degaset din un nebeut skoazell da skañvaat an traoù.

KIS-1507

I – P da YBAN 04 02 18

Ezhomm 'm eus eus ur ger evit *chimère* (ar stêrioù a ve bet anezho, pa n'eus ket bet evit gwir).

II – YBAN da P 04 02 18

Setu pezh a gavan e *Geriadur ar vezekniezh* :

chimère ◇ **chimera** ◇ **kimera** b.

hinienn a zo parzhiat enni ur c'hread kelligoù allev gougumeret ganti dre ma voe ebarzhet kent he gougonvezh hangaeñ ; ur gimera a c'hell, da skouer, disoc'h eus un amred gwad kroaziet etre daou c'hevell allvi : tremen kentrat ar gwad etrezo e-doug ar rizehellvezh a zec'hano ur gougumer ouzh ar c'helligoù allev a gendalc'ho e se da neriñ e-barzh ar c'hendouezer

Turiaw Ar Menteg en ARDM a ro *euzhwrac'h*. Lakaomp eo mat evit an ardamezouriezh.

Er ster a venegez “Ar stêrioù a ve bet anezho, pa n’eus ket bet evit gwir” sur ne glot ket nag an eil nag egile. Ha ne ve ket degemeradus ar ger *sorc’henn* roet gant Ménard, da heul Vallée ?

III – P da YBAN 04 02 18

Anat, *kimera*, evel e gresianeg, ne glot e nep doare. Diskoulm Turiaw kennebeut. Ober gant *sorc’henn*, en un doare bennak, marteze.

Meneget ’z poa un dra savet gant **man**, a gredan ?

KIS-1508

I – LM da YBAN, MC, YBQ, JMM 15 02 18

ur goulenn war ar prim : petra a rae Gwion eus Gl. *nez* e domani ar gwin ? Adlennet 'm eus al LAVARoù hep kavout tra. Daoust ha Br. *fri* a c'hallfe dereout pa rae gant Br. *korf* a-dal da Gl. *corps* ?

Titl KIS-826 (Lav 16) zo “Gwini ha gwin I”. Daoust ha ne ve ket ur “Gwini ha gwin II” tu bennak ?

II – YBAN da LM, MC, YBQ, JMM 16 02 18

Evit Gl. *nez* e domani ar gwin e rae GE gant Br. *fri*, a gav din.

Moarvat e oa mennet GE da sevel notennoù all a-zivout ar gwin, met KIS-826 eo an hini nemeti a anavezan.

KIS-1509

I – LM da YBAN 27 02 18

Setu amañ dindan an daouzekvet kasadenn.

E-keñver Gl. *placentophage* (deñved 11) e kinnigez Br. *torzhiennezat*. Evidon me a gompren **-ezat** evel “a emvag diwar” (*geotezat, kigezat, ...*). Fall e kavan ar ger gallek a ro ivez, evel *torzhiennezat*, da grediñ en em vag al loen diwar dorzhiennañ. Anv zo a barezed / maouezed ’zo a zebr torzhienn o hini bihan hep na ve o doare d’ emvagañ reol.

Va c’hinnigoù *amañ dindan* :

1. Gène de coloration : *genenn livañ*

Gène de dilution de la couleur initiale, gène “faded” : *genenn dizolc’hiñ al liv deroù*

(<http://ouessant-mouton.over-blog.com/2014/11/cornage-faded.html>) + al liamm roet > Diane Falk

2. Pheromone : *feromon g. -où*

Capter, détecter les phéromones émises par des congénères : *pakañ, dinoiñ ar feromonoù ec’hodet (dedaolet) gant kenouennadezed*

3. Pou : *laouenn s. laou*

Couvrir (se) de poux : *laouañ v.*

Faux pou du mouton [*Melophagus ovinus* : mouche aptère, parasite hématophage du mouton] : *laouenn suner(ez ?)*, *melofag g. -ed an deñved* [kelionenn diaskell, arvevad gwadezat an deñved]

Pou broyeur, mallophage [*Bovicola ovis*] : *laouenn chaoker(ez?)*, *mallofag g. -ed an deñved* [laouenn a emvag diwar goc'higennoù kroc'hen ha lodenn donañ ar gloan]

Pou du pied du mouton [*Linognathus pedalis*] : *laouenn droad* [laouenn suner(ez ?), arvevad gwadezat]

4. Introduire un nouvel animal dans un troupeau constitué : *entropellañ, engre(ad)-añ ?*
5. Prairie surpâturée : *pradenn soulbeur / rebeur*
6. Agneaux de bonne précocité : *ein abred* (anv zo aze eus ein deuet abred d'ar vent ma 'z int mat da vezañ kaset d'ar voserezh)
7. Prévention : *(an) dizarbenn vp., (an) ergurañ vp.*
Prévention sanitaire, médicale : *(an) dizarbenn yec'hedel, an dizarbenn mezege*
8. Production : *kenderc'h g.*
Production en bergerie : *kenderc'h dañvatiet, kenderc'h en dañvati*
9. Prolapsus : *izad g.*
Prolapse vaginal : *izad gouinel*
10. Prolificité : *paoterusted b. -où*
Taux de prolificité : *feur paoterusted*
Prolifique : *paoterus aa.*
Race prolifique : *gouenn baoterus*

Setu evit hiziv.

Ar mizioù da zont a vo diaes evidon pa vo ret din bezañgousilhañ oberataet a galon digor e miz Mae pe Mezheven. Skorted aortek dereziet 3 war 4 ha skorted vintrek dereziet 4 war 4 (bingo !). Ur sizhunvezh a dremenin en ospital evit imbourc'hioù da brientiñ an oberatadenn. Ur prantad azgouestaat a zeuio war-lerc'h. Etre 6 miz hag ur bloavezh evit dont war-c'horre en-dro.

II – YBAN da LM 28 02 18

Ar gerioù *skorted aortek* ha *skorted vintrek* (GE a ro *gousilhañ* ivez) a oa termenoù paper betek henn evidon. Evidout ez int louet kenan avat. Ur riboul hir da dreuziñ hag en dibenn e vo echu ar c’hudennoù kalon.

Kalon vat dit enta, er sterioù diarlenn ha diarnez.

Da c’houlennoù :

Gl. **Placentophage**

Evidout e talvezfe al lostger *-ezat* kement hag “en em vag diwar dorzhiennoù” ? Merzhomp evelkent : « Maternal placentophagy is defined as “a mother’s ingestion of her own placenta postpartum, in any form, at any time”. A zo muioc’h : emañ seurt boaz diouzh ar c’hiz er Stadoù-Unanet ha tennañ a ra d’en em ledañ er bed a-bezh.

Neuze ez eo ar *P.* ur pleustr reol evit loened ’zo. Anat eo n’en em vag ket al loened-se diwar torzhiennioù hepken (ar pazed eo, forzh penaos), ha ne gav ket din e ve peadra da faziañ o skrivañ ez eo *torzhienezat* an dañvadezed, Br. *-ezat* o talvezout aze “oc’h euvriñ ent reol”, ha n’eo ket hepken “oc’h emvagañ diwar”, dre berzh an divellekadur.

Evidout ez eo fall ar ger gallek *placentophage* (evit an hevelep arbennoù), nemet e ve mat an amprest *plakentofag* !

Anv a vez ivez e geriadurioù ’zo a :

PLACENTOTHÉRAPIE *s. f. (angl. placentotherapy)*. Utilisation thérapeutique d’extraits de placenta.

Gwion n’en deus kinniget netra pa na gaver ket an termen-se nag er Garnier-Delamare, nag er Flammarion. Hogen emañ er Quevauvilliers.

Tu zo da glask pelloc’h ul lostger o talvezout “oc’h euvriñ ent reol”. Br. *-euvrat*, *-debriat*, *-debrer*, *-lonk* ? Ha ne ve ket an hevelep aters gant al lostgerioù-se ? N’omp ket gwall savetoc’h. Gant n’eus forzh petore lostger e vo heñvel, ’m eus aon.

Diwezhatoc’h e heulio an notennoù a-zivout ar c’hrefen all.

III – YBAN da LM 14 04 18 (evit respont da LM da YBAN 27 02 18)

1. Gl. *Gène de coloration* :

Da `m meno e sav kudennoù. Ar c`henenn ne “liv” ket, ne dalvez ket da “livañ” ivez. E geriennoù evel *barr livañ*, ar verb *livañ* a verk ur pal erverket d`ar *barr* ; pe *bag pesketa* = bag evit pesketa. Troiennoù all zo : *traoù prenañ* = traoù da brenañ. Heñveldra, ar blev n`eo ket un danvez a c`haller dizolc`hiñ evel bleud, da skouer. Ul ledanviñ eo *gène de dilution*. Panenn an deñved zo e dalc`h gwered ar c`henenn-se, ha da`m meno eo kevazasoc`h Br. *genenn livrezh* Gl. *gène de coloration*. Evit ar c`henenn oc`h erzerc`hañ dre zegas un dislivadur war gresk eus ar banenn e-doug ar mizvezhioù kentañ, kiriek eus an dislivañ, a vo graet Br. *genenn an dislivadur anezhi*.

2. Gl. *Phéromone* = Br. *feromon*. OK.3. Gl. *Pou* : OK.

a) *gaoulaou an dañvad, kelienn diaskell, melofag (arvevad gwadezat an deñved)*.

a) *laou friker (MME), mallofag*.

a) *laou troad an dañvad*.

4. Gl. *introduire un nouvel animal dans un troupeau constitué* : *ebarzhiñ ul loen nevez en un tropell, en ur c`hre = entropellañ, engreañ*.5. Gl. *Prairie surpâturée* : Ar rakgerioù *dreist-, re-, soul-* a c`hell bezañ arveret, gant arsterioù etrezo.

(a) Br. *dreistpeuret* a dalvez eo bet peuret ar prad en tu all d`ar pezh a zo reizh. Hogos distrujet eo.

(b) Br. *rebeuret* : peuret eo bet re, tra ken. Ha poent eo paouez.

(c) Br. *soulbeuret* : damheñvelster gant *rebeuret*, un tammig nebeutoc`h eget re, marteze. Lakaomp eo bet peuret kalz, ken ha ken.

6. Gl. *Agneaux de bonne précocité* : Dre studiañ arver *abred* ha *kenrat* e GEVEZ e kredan diverzhout ur c`hemm. An hini kentañ a verk ur c`houlz en un dedro, evel da skouer un *arouez abred*, hep ma ve un dra bennak divoutin. Evit *kenrat* a ra dave d`un divoud hogos anreol, divoutin, evel da skouer ar *gaezheuregezh kenrat*, un *diorren kreudel ha ganadel kenrat*, ur *gozhiadegezh kenrat*... War a hañval ez eo dres degouezh an ein-se. A se va c`hinnig : Br. *ein kenrat*.

7. Gl. *Prévention* : sl. **Geriadur ar Vezekniezh****prévention** ◇ **prevention** ◇ 1 **ergurañ** || 2 **dizarbenn**

I teskad an araezioù mezegel ha gwardvezegel engwezhiet evit parraat ouzh ar c'hleñvedoù (ergurañ kentael), ouzh ar grevusadur anezho (ergurañ eilvedel), pe evit kevaraezañ adkenempradur kevredigezhel ar glañvourion en ur gedvuhez nes d'ar reolded (ergurañ tredeel) || 2 gwezh embreget evit hepkoriñ un darvoud o tennañ d'ar yec'hed

NOTENN – Emañ arver pep hini eus an daou dermen hervez an dro : ledanoc'h eo erdal *dizarbenn* eget hini *ergurañ*. An termen kentañ a ve da arverañ kentoc'h pa vez anv a hepkoriñ un darvoud yec'hedel hag an eil pa rekourer da araezioù mezegel. Da skouer : *dizarbenn ar vrazedded*, *dizarbenn distaol an organoù treuzplantet*, *dizarbenn ur poread klinikel* hag a hent all *arver al litiom da ergurañ pe da gurañ ar mania*, *arver erguradel ar gwadveizoù*, *ergurañ ur c'hleñved dre ar vaksinerzh*, *mezegadoù ergurañ evel ar vaksinoù*. A se despizadur ar *vezekniezh ergurañ* : studi hag arloañ an araezioù o parraat ouzh ar c'hleñvedoù. Nes a-walc'h eo *ergurañ* d'an damheñvelster da *prévention* a zo *prophylaxie* (sl. *séroprophylaxie*, Br. *gwadveizgurañ*). Notañ ivez arver *disgwallañ* gant kemeradurioù nes da re *dizarbenn*

Pa lenner :

prophylaxie ◇ **prophylaxis** ◇ **ergurañ**

teskad an araezioù amkanet da zizarbenn dinod pe dreled ar c'hleñvedoù. An ergurañ a c'hell bezañ hiniennel pe strollennel

e stader eo nes arverioù an daou dermen.

A se Gl. *prévention sanitaire, médicale* : Br. *ergurañ yec'hedel*, *mezegel* pe c'hoazh *dizarbenn yec'hedel*, *mezegel*, diouzh an dro.

8. Gl. *Production* : Ya, *kenderc'h en dañvati*, kentoc'h. Hag ivez, berroc'h : Br. *kenderc'h sout*.
9. Gl. *Prolapsus* : Kel zo eus izad ar gouin ha n'eo ket a-zave d'ar gouin. Neuze : Gl. *prolapsus vaginal* Br. *izad gouin*, *gouinizad*

10. Gl. *Prolificité* : Kendec'heriañ a ra Br. *paoterus* an termen Gl. *exubérant*, evel furmadur askorn, gwiad. Mechal ha kevazas e ve Br. *neriñ*, rak an kez *neridigezh* a sell ouzh ar garvevion, viruz ha kelligoù.

A hent all e lennan : <https://fr.wiktionary.org/wiki/prolificite>

prolificité pʁo.li.fi.si.te féminin

- (a) (Biologie) Fécondité d'une espèce animale
- (b) En technique d'élevage, le taux de prolificité est le rapport du nombre de petits nés au nombre de mises bas. Le taux de prolificité des ovins du Lubéron est de 119 %

Neuze

- (a) (Bevoniezh) *gouennusted*, *bevoniezh*.
- (b) Evit a sell saverezh an deñved e lavarfen *feur*, *barr nodiñ* pe *nodusted*. Abenn ar fin, ar feur-se zo niver keitat an ein en un nodad. Dav lakaat kemm etre *speriusted*, *frouezhusted* an dañvadezed en un tropellad (Gl. *fertilité*) hag an *nodusted*, *barr nodiñ* keitat an dañvadezed.

KIS-1510

I – LM da JMM, MC, YBAN, YBQ 24 03 18

Emaon distro eus 4 devezh en ospital Naoned. Ned eo ket bet atav un abadenn blijadurus. Poanius a-walc'h ar c'hurunerluniñ dre dalmerenn an arzorn pa na zeue ket ar surjian a-benn da lakaat tremen e sont abalamour d'ur pleg en dalmerenn e 'm brusk ; divizet en deus tremen dre dalmerenn ar vorzhed a-benn ar fin, aesoc'h met risklusoc'h. Tenn a-walc'h ivez ar stenerluniñ dre an treizher pa 'z on bet lakaet, digousk, da lonkañ un naer 40 cm ken tev ha va biz bihan na dremene ket da gentañ ha na baoueze ket a fiñval e 'm c'horzailhenn : c'hoant c'hwediñ + + + + +, glaourenniñ dre ar genoù (dalc'het digor gant ur pezh mezell toull a ranker dantañ ennañ) ha dre ar fri ! Pebezh plijadur... Deuet on er-maez digwener e fin ar beurevezh skuizh an tamm ac'hanon hep ar gwir da blegañ re va gar ha va dorn dehou ha nebeutoc'h c'hoazh d'ober strivoù ganto e-pad daou zevezh.

Ar benveg on bet boureviet gantañ !

Galvet e vin ac'hann d'ur pemzektez d'un emgav gant daou surjian hag ur c'halonour evit displegañ din doareoù an oberatadenn a rankfe c'hoarvezout en hanteren gentañ miz Mae.

Lavaret en deus Jean-Michel din e tistro dezhañ ar maladoù a gas din, ha c'hwi (Mikael, Yann-Baol ha Yann-Ber) zo c'hoarvezet ar memestra ganeoc'h ?

KIS-1511

I – YBAN da LM, MC 13 04 18

Kentañ penn, digarez evit ar respont diwezhat. Kudennoù 'm eus bet gant va urzhiataer kozh a zo chomet sac'het. Dic'hallus da voulc'hañ en-dro ha moarvat en doa eñ ivez strafuilhoù kalon. Kollet eo bet ar pezh a oa warnañ, hogen dre chañs un darn vras zo bet lerc'hwezet endeo war va Mac nevez. Deuet on a-benn da adloc'hañ ar Mac Power PC G4 dre sevel ur parzhadur war ar gantenn galet ha stalañ war an daou barzh an OS X 10 3. Savet 'm eus ivez un alc'houez USB gant un eilad eus ar parzh 1. Siwazh, ne c'hallan ket boulc'hañ an aval dre an kez alc'houez, un naouuster "fall" eus ar PPC G4, daoust da 'm holl furchadennoù en Open Firmware. Dic'hallus da douellañ ar banterenn (Mac Panther). Laouen e ven o c'houzout muioc'h war an divoud.

Distremenet eo ar reizhiad korvoiñ 10.3 ha bremañ e labouran war ar Mac Mavericks 10.9.5, a vo distremenet kent pell gant ar Mac High Sierra. Gortoz a ran ur frapadig evit ma ve amprouet ar reizhiad-se ha reizhet ar beiadoù. E sigur an trubuilhoù-se e 'm eus desket ur bern traoù a-zivout ar meriant-se (Open Firmware) a labour c'hoazh gant un areg FORTH ijinet er bloavezhioù 60 war IBM, ma ne fazian ket. Marteze e lakain va fri e-barzh... Pa 'm bo amzer, ur wech desket an areg Python, gwelloc'h ! (Hem...)

War va lañs e 'm eus stalet Mactex war ar PPC G4 ha bale a ra well-wazh, kement ha ken bihan ma 'z eus tu din d'ober arnodoù war GEVEZ 11 war an urzhiataer-se. Dav gouzout ez eo liammet an urzhiataerioù etrezo ha gant ar skinweler ivez. Diwar vont e kendalc'han gant GEVEZ ha savet 'm eus un 20 pajennad bennak. Gortoz a ran c'hoazh

evezhiadennoù a-zivout LAVAR 20, a zo etre daouarn an embanner. Prest on da gregiñ gant La-21.

Kement-se holl ned eo netra e-skoaz da gudennoù dit-te. Ponner kenañ. Un dra eo sevel ur geriadur mezekniezh ha gwelout anvioù ar c'hleñvedoù-se war ar paper, un dra all eo o amprouiñ en e gig, evelhout. Ya, kalonek out, hep ket a var. Un hir a imram zo dirazout, diaesoc'h eget stêrdeñ war an Nil.

Mikael a veneg en e valad diwezhañ brezhoneg *Produet e Breizh*. Un tañva hon eus bet en *Aber*. Mantrus eo stad an Emsav. Hogos neptuet gant leviadurezh ar Riez, ken dindan ren ar Sokialourion, ken dindan ar renad a vremañ, a zo tuig ha talig, forzh penaos. Emañ dremmwel an Emsav o steuziañ er mogidelloù, ha kavout a ra gwell an dud plediñ gant aferioù “dereat ent politikel”. E gwir n'eus mui pal ebet. Gwashoc'h : emañ Europa en he fezh o nezañ an neudenn vrein-se. Ha tu zo din da lavarout e kollan kalon a-wechoù (A A A !).

II – LM da YBAN, MC, JMM 13 04 18

Evidon e rank un urzhiataer arc'hwelañ evel ma arc'hwel keflusker va c'harr hep na 'm be da sevel ar golo warnañ. Ober a ran c'hoazh gant va iMac Snow leopard 10.6.8 dispredet abaoe... an deiz kentañ ma 'm eus e brenet !

Peogwir en em gav a-nevez ar maladoù ganin, ho re da nebeutañ (te, Mikael ha Jean Michel), e c'hellan goulenn diganit ha respontet 'z poa da 'm malad “deñved 12” ? N'eus deuet netra betek ennon.

« Mantrus stad an Emsav » a lavarez... Mar lennfes ar pezh a gaver war Facebook e welfes e peseurt stad truezus eo erru o brezhoneg. Ne vez ganto nemet sach-blev a-zivout distagadur ha dizoloadennoù gerioù purju. Er skol m'emaon evit un nebeut sizhunvezhioù c'hoazh ez eus emgavet er bloavezh-skol-mañ div blac'h, jentil hag hegarat kenan o div. Ober a reont war-dro ar c'hlas-mamm, unan da Lun ha da Veurzh, eben da Verc'her, da Yaou ha da Wener. Unan a glask drevezañ he mamm-gozh Bigoudenn hag an all a gomz gwenedeg. Penaos e c'hell ar paourkaezh moused emdenañ da frammañ ur yezh en o fenn, kollet ma vezont gant distagadurioù liesseurt o skolaerezed ?

Dalc'homp gant hon labour pell diouzh safar ar bedig-se.

III – YBAN da LM 13 04 18

Gwelout a ran e 'm eus repontet evit *placentophage*, met ankouaet an nemorant gant ar c'hudennoù stlennegel. Ez an da ziskrivañ dit hep dale.

KIS-1512

I – LM da YBAN, MC, JMM, YBQ, YVT 01 05 18

• *Agneaux de bonne précocité* : Kinnig a rez *ein kentrat*. Netra a-enep, padal e lavarer “patatez abred”. Lakaat an daou ?

Dek all :

1. Protéines brutes : *protein krai / protein rik* ?

2. Brebis de réforme : *dañvadez disgre, ezgre* ?

Réformer un animal : *disgreañ, ezgreañ* ?

3. maladie du rein pulpeux : *kleñved al lounezh vouedennek*

4. Repère : *ardamez g. -ioù*

Poser un repère : *desezañ v., stalañ v. un ardamez*

Repère conventionnel : *ardamez kendivizat*

Repère officiel d'identification : *ardamez kefridiel hennadiñ*

Repère de type barrette (souple) : *ardamez a rizh barrenn (wevn)*

Repère de type pendentif : *ardamez a rizh istribilhenn*

5. Retrempe [*consanguinité, apport de “sang” d'une autre race*] : *(an) azgwadañ vp.*

Retremper : *azgwadañ v.*

6. Robe : *blevenn b. -où*

Robe pie : *blevenn big* (sevel un aa. *pik* ? > Martial, Devri (pig 1) : marc'h-pig)

Robe tachetée : *blevenn vrizh(ellek) aa., ..., varellek aa.*

À la robe tachetée : *brizh(ellek), marellek e vlevenn*

À robe tachetée de noir, de rouge, de blanc, ... : *brizhdu, brizhruz, brizhwenn*

Robe unie : *blevenn unliv aa.*

7. Rumination bloquée : *daskiriadur tolc'het/dalc'het/stoc'het/stanket* ?8. Souche : *skod g. -où*

Animal de bonne souche : *loen a skod mat*

Souche pionnière : *skod gwastader* ?

9. Souris d'agneau : *logodenn* ?10. Spasme : *andag g. -où*

Animal pris de spasmes : *loen dalc'het gant andagoù, e dalc'h andagoù* ?

II – LM da YBAN 03 05 18

Evit a sell Gl. *souris d'agneau* e gevatal saoznek zo *lamb shank* hag e gevatal alamanek *Lammkeule*. Ne hañval ket ar saoznegerion hag an alamanegerion lakaat kemm etre *jarret* (pavioù diaraok) ha *souris* (pavioù diadreñv) mar komprenan mat.

III – YBAN da LM, MC, JMM, YBQ, YVT 05 05 18

• Gl. **agneaux de bonne précocité** : adwelout a ran ar c'hraf.

1. Despizadur Larousse :

Se dit d'un animal domestique capable d'avoir de hauts rendements zootechniques, du fait des caractéristiques de sa race ou de ses caractéristiques individuelles

2. Despizadur Wikipedia :

La précocité est le fait pour un organisme vivant d'atteindre son état de maturité plus rapidement que la moyenne de l'espèce ou que d'autres espèces.

On parle de précocité :

- en agriculture pour désigner des variétés de végétaux cultivés qui ont un développement particulièrement rapide et qui sont souvent mûrs avant la saison normale
- En zoologie, c'est l'aptitude d'un animal à atteindre rapidement l'âge adulte. En élevage, cela désigne des races d'animaux domestiques à croissance et à rythme de reproduction rapide.
- Le terme est également employé dans le domaine du développement humain, pour désigner les enfants dont le développement intellectuel est plus rapide que celui de la moyenne des enfants du même âge. Voir précocité intellectuelle
- On parle de précocité sexuelle lorsque la puberté intervient avant l'âge normal

GE da MME – 08 05 08

6. Ernault, da heul Pelletier, a c'houlaka Br. *kentrat* evel deveret diwar *kentr* “o tegemer un taol kentr”, eleze Gl. *prompt, vite, promptement* (GMB 548-549 — ar ger luniet gant Vallée : *regentrat* a loc'h diwar ar ster-se, “re vuan”). Evel a ouzout, eus *kentrat* ez eo bet deveret *kentradiñ* “inaugurer (une pratique)”. Ur bugel a lavarar *prématuré* pa vez ganet bevus a-raok an termen (“goude etre 22 ha 37 sizhunvezh mizanliñv” hervez Aozadur Bed ar Yec'hed, WHO, OMS). Gwell 'm eus kavet loc'hañ diwar an despizadur hag e kinnigan Br. *rakkoulz-, rakkoulzat, rakkoulzad, -ed, rakkoulzadezh* b., evel ma reer gant Al. *Frühzeitigkeit*, Kb. *cynamserol*. Gant Br. *kentrat* e rafen a-walc'h ur c'hevatal da Gl. *précoce* (ruz ganin).

DICTIONNAIRE BRETON-FRANÇAIS du dialecte de Vannes, Pierre de Chalons, 1895

quentrat, *précoce*; ur liuen quentrat, *un précocier [un arbre précocé]* [**kentrad**]

Kavout a reer ivez Br. *abred* e BrE., meneget gant GReg. Gregor a ro ivez Br. *prim*, adkemeret gant DA-64 : **primeostou** ls., frouezh, legumaj, trevadoù darev abred.

Gwell eo moarvat adwelout reveziadoù Br. *abred* e GEVEZ :

- *arouez abred eus gwazhiennfo* Gl. *signe précoce de la phlébite*
- *ar vi o vezañ emrannet abred* Gl. *l'œuf initial s'est scindé très précocément*

— *ken abred ha eo ar c’herienn baotañ.*

Neuze : nemet div reveziadenn gant *abred*, arveret evit merkañ e c’hoarvez udb buan tre en un argerzh. A hent all Br. *kenrat* eo an hanc’her a dalvez kement ha Gl. *précoce* er ster meneget en despizadurioù amañ uheloc’h. Da skouer *ur gaezouregzh kenrat, un diorren kreudel ha ganadel kenrat, ...*

Skrivañ a rez “e lavarer” *patatez abred*. Piv ’ta ? Ménard a ginnig *strinker abred* evit Gl. *éjaculateur précoce*, nemet e ro div linenn a-us *divyezhegezh kenrat* Gl. *bilinguisme précoce*. Evit GE a ginnig *derodiñ kenrat*. Sklaer eo e c’haller derodiñ abred hep bezañ un *deroder kenrat* ! War a hañval n’eo ket an derodiñ da geñveriañ gant an divyezhegezh ! Martial a oa ar gwir gantañ, pa anzave bezañ un azen war an diskiblezhioù skiantel.

Lakaomp e lavarer a-wechoù *patatez abred* en ur yezh laosk, hogen an avaloù douar a c’hell bezañ *abred* ur bloavezh, hep bezañ evit kelo *avaloù douar kenrat*. Evidon e verk *abred* ur c’houlz — ur pred — en un argerzh, eleze ur perzh ezien, tra ma verk *kenrat* ur perzh enien, un naouuster gwirion ha n’eo ket un dargouezh stag ouzh an amveziadoù, evel un nevez amzer brav kenan da skouer.

An dek all :

1. Gl. protéines brutes : Un nebeut despizadurioù da gentañ.

<p>La MAT : Matière Azotée Totale qui correspond à la teneur en protéines brutes. Elle est obtenue en multipliant la teneur en azote par un coefficient de 6,25. On ne tient pas compte de la digestibilité ni de la nature des acides aminés qui composent les protéines.</p>	<p>An DNH : (feur an) Danveziou Nitrogenek Hollel a zo (feur) ar proteinoù kriz. Jedet eo dre liesaat ar feur nitrogen dre ur gwezhiader par da 6,25. Ne engwerc’her ket nag ar goazhadusted na natur an amindrenkennoù oc’h amparañ an kez proteinoù.</p>
<p>La MAD : Matière Azotée Digestible. C’est la MAT moins l’azote qui se retrouve dans les fèces donc non utilisée et non transformée dans le tube digestif.</p>	<p>An DNK : Danvez Nitrogenek Koazhadus. Par eo d’an DNH lei an nitrogen distaolet en oulennoù, eleze nad eo ket arveret enta ha nad eo ket treuzfurmet er ganol vezhur.</p>
<p>Les PDI : Protéines Digestibles dans l’Intestin.</p>	<p>Ar PKP : ar Proteinoù Koazhadus er Pervez.</p>
<p>Les PDIA : PDI provenant des protéines alimentaires non dégradées dans le rumen.</p>	<p>Ar PKPM : ar PKP o tont eus ar proteinoù mezhur andispennet er rumen.</p>
<p>Les PDIM : PDI d’origine microbienne. On distingue les PDIM permises par l’azote dégradé dans le rumen (PDIMN) et les PDIM permises par l’énergie fermentescible dans le rumen (PDIME).</p>	<p>Ar PKPG : ar PKP a orin garvevel. Lakaat a reer kemm etre ar PKPG kev-araezet gant an nitrogen dispennet er rumen (PKPGN) hag ar PKPG kev-araezet gant ar gremm koazhañ er rumen (PKPGG).</p>
<p>Les PDIN = PDIA + PDIMN (lié seulement à la teneur en azote totale = MAT).</p>	<p>Ar PKPN = PKPM + PKPGN (a-geñver hepken gant bec’h nitrogen hollel = DNH)</p>
<p>Les PDIE = PDIA + PDIME (dépend de la teneur en azote et de la valeur énergétique)</p>	<p>Ar PKPG = PKPM + PKPGG (e dalc’h ar bec’h nitrogen hag ar berzhded c’hremmel)</p>

- PDIE : Protéines Digestibles dans l’Intestin transformé en Energie
- PDIN : Protéines Digestibles dans l’Intestin transformé en Azote
- PDIA : Protéines alimentaires non dégradées dans le rumen
- PDIME : protéines Digestibles dans l’Intestin fournies par les microorganismes apportant de l’énergie
- PDIMN : protéines Digestibles dans l’Intestin fournies par les microorganismes apportant de l’azote

2. Gl. brebis de réforme : Ne gav ket din e ve kevas un termen o talvezout “tennañ eus an tropellad”, rak miret e vez al loen alies d’e lartaat, kent e gas d’ar voserezh. Kel zo kentoc’h eus ur “reteradur nevez” evit al loen nad eo ket mui evit kefleuniañ e gefridi.

Ur “réorientation professionnelle” eo, lakaet e vo al loen en un treug korvoiñ all, en ur c’hor (Gl. *cycle*) nevez, debarzhet e vo dezhañ un amkan all. Neuze e ve tu da empentiñ danvez diskoulmoù : *adamkanañ, adtreugañ* (pe *atreugañ* ?), *adkorañ*. Marteze Br. *atreugañ* ? Neuze e vo komzet eus *dañvadez atreug* pe un *dañvadez atreuet*. Petra a soñjez ? Nemet e kavfes gwell un *dañvadez adkor* pe un *dañvadez adkoret*, pa gouna *atoret* ? Rak an *adkor* zo un doare *ator*.

3. Gl. maladie du rein pulpeux : Ya.

4. Gl. repère : Kel zo eus “repère d’identification” pe “boucle d’identification”, a c’hell bezañ “conventionnel” pe “électronique”,... Mechal ha n’eo ket un tammig re bompadus Br. *ardamez* Gl. *marque, signe distinctif ; emblème, état des lieux, aîtres ; armoiries*. Komzet e vez eus *ardamez brezel, skoed ardamez, ger ardamez, ar yezh ardamez ar vroad*. Pep dañvad gant pep a *ardamez* evel marc’heion o vont d’an emgann ? Talvezout a ra da *hennadiñ*. Perak ket Br. *hennader* -g, -ioù ? Neuze e ve :

- *poser un repère* Br. *lakaat, stalañ, festañ, desezañ un hennader*
- *repère conventionnel* Br. *hennader kendivizadel*
- *repère officiel d’identification* Br. *hennader kefridiel*
- *repère de type barrette (souple)* Br. *hennader a rizh barrenn (hebleg)*
- *repère de type pendentif* Br. *hennader a rizh ispihenn*

5. Gl. retrempe [consanguinité, apport de “sang” d’une autre race] : Ha ne ve ket degas gen nevez en tropellad ? Blaz ar c’hozh zo gant ar *gwad*. En ur yezh laosk ha kaozeek

e ve tu da lavarout *degas gwad nevez*, hogen en ur yezh kalvezel, ha ne ve ket gwell *degasadenn c'hen ur ouenn all* ? Pe, kevatal ha geriet en un doare all : *degasadenn dafar hilel ur ouenn all*. Marteze e klaskez un termen hepken ? Petra a soñjez eus Br. *genañ*, pe *azgenañ*, *azhilañ* ?

6. Gl. robe : Mar renabler loazioù ar brezhoneg e teu : *blev, blevenn, bevad, pan, panenn, kreoñ, kreoñad, krev*. Bez' e kaver *kreoñet (du, aour, ...)* (VALL). Ar Gl. hag ar Sz. a ra dave d'ur pezh dilhad, hag ar Br. *pan* ivez en un doare. Dav merzhout e vez arveret *kreoñ, krev* evit an deñved dreist holl, adalek ar c'hrennvrezhoneg. Gregor a ro **PELAGE**, *couleur du poil d'un animal*, bléven, lyou. Troude ne ro nemet *liv*.

Kuit a en em voureviañ muioc'h ez afen a-du ganit evit Gl. *robe* = Br. *blevenn*.

- *Robe pie* : *blevenn big*. OK evel-se.
- *Robe tachetée* : *blevenn vrizh*. OK evel-se.
- *À robe tachetée de noir, de rouge, de blanc, ...* : *brizh du, brizh ruz, brizh wenn*, hep stagañ, rak evel *brizhsot, brizhvezv* e kemmfe ar ster, *brizh-* o tont da rakger.
- *Robe unie* : *blevenn unliv*. OK.

7. Gl. rumination bloquée : A-du evit *daskiriadur tolc'het*.

8. - Gl. souche : OK evit *skod*. MME a ro *spesadoù gwastadour*, neuze degemeromp ivez *skodoù gwastadour* ha g ivez *loen a skod mat*.

9. Gl. souris d'agneau : MME a ro CUIS. *logodenn*. Hogen ur bern *logod* zo er geginouriezh :

logod s. **-enn** *sorte de beignets ; bouilles de viande hachée et cuite, paupiettes, godiveaux • Paupiette de veau* Logodenn leue

[ankouaet 'm eus lakaat al *logodenn*, eleze ar grampouezhenn diwezhañ, bihan]

En Al. *Keule* = *morzhed*, Gl. *gigot*. Evit Gl. *jarret* ez eus Al. *Haxe*. Ha c'hoazh, a-wechoù e talvez *jambonneau* evit an hoc'h.

Bez' ez eus Br. *arzell* (an *divarzell*) Gl. *jarret*. Marteze *dregarzell* ?

10. Gl. spasme : A-du evit *andag g.-où*. Hag ivez *loen tizhet gant andagoù*.

KIS-1513

I – LM da YBAN 07 05 18

Deroder abred / Deroder kentrat. Fentus, c’hoarzhed ’m eus. Hag an daou war un dro ! Danvez studi evit un arbennigour !

Un evezhiadennig a-zivout *kentrat* : me a soñje din e teue eus **ken + rat** ?

OK neuze, *ein kentrat* pe *ein gentrat* ?

Retrempe : A-du ganit evit *azgenañ*. Ne zistaolan ket *azgwadañ* evit kelo pa glask ar saver deñved degas gwad nevez en e dropell hep kemm gouenn dre ret p’ en em gav gant loened re strizh al liammoù “familh” etrezo hag a-raok m’ en em gavfe kudennoù gouennañ. N’ e lakain ket dindan *retrempe* ha *retremper* avat. Dindan *Sang* e vo kavet ur plas evitañ. Evel reizh e tegaser gen nevez ivez oc’h ober se (pa ’z eo disheñvel er c’heñver-se pep loen diouzh re all ar ouenn desellet) met ar pal ned eo ket gwellaat ur ouenn o tegas gen eus ur ouenn all met “freskañ”.

Eomp de’i, Deñved 14 !

1. Spire : *troellenn b. -où*
Corne en une spire : *korn undroell*
2. Stomatite : *stomokfo g.*

3. Stress : ? (ha diwar vont peogwir e 'm eus da labourat war al liorzhañ ivez : *stress hydrique* (saviad e broioù 'zo, plant) > *olzour* ?)
4. Strongylose : *strongiloz g.*
Strongylose digestive, respiratoire : *strongiloz koazhadel, analadel*
5. Surpâturage : *rebeuriñ*
6. Taux : *feur g. -ioù*
Taux butyreux, taux butirique : *feur butirus, feur butirek*
Taux de fécondité : *feur gouennañ*
Taux protéique : *feur proteinek*
7. Ténia : *tenia g.*
Le ténia est un grand ver segmenté parasite de l'intestin : *Ur gestenn vras mellek arvevat ouzh kanol vezhur ar mellkeineged eo an tenia*
Anneaux de ténia : *melloù tenia*
8. Toison volumineuse : *kreoñ tuzum(ek)*
9. Traçabilité [généalogie animale, boucherie] : *oliadusted b.*
Traçabilité individuelle : *oliadusted hiniennel*
10. Travail : *labour g. -ioù*
Travail d'astreinte en heures par brebis et par an : *dalc 'hwaz en eurvezhioù dre zañvadez ha dre vloaz*

II – LM da YBAN 10 05 18

Ur goulenn a-berzh ur genseurtez din : *Centre d'Éducation Motrice*. Kavet he deus *Ensavadur diorren ar C'heflusker* war load an *Office* !!!

Petra eo da soñj a-zivout Br. *Ensavadur (Kreizenn) an diorren loc'hadel* ?

III – YBAN da LM 09 05 18

- A-zivout **kenrat** : Sed a skriv Victor Henry (LEBM) :

Keñtrad, adv., aussitôt : exactement « coup d'éperon »(sens conservé) influencé par la métaphore et la ressemblance de *keñtiz*.

E-kichen Pouldoc'han, m'emaomp o chom, ez eus div geriadennig kichen ha kichen : Kergentrat ha Kerdale. Evit a sell ar gerdarzh avat...

► *ein kentrat* pe *ein gentrat* ? Betek gouzout, an deñved n'int ket tud c'hoazh. Ar c'hontrol e ve kentoc'h. Neuze *ein kentrat*.

• A-zivout Gl. **retrempe** : Ar saver deñved ne zegas ket *gwad nevez* en e dropell. Un doare henvoazel eo da welout an traoù. Ar pezh a ra zo degas **gen** nevez, na pa ve ur ouenn all pe an un gouenn. E geriadurioù an diskiblezh ne gaver nemet *consanguinité*, hep dave d'ar "gwad" avat, d'an dafar hilel, ne lavaran ket. Kel zo a *amélioration génétique* Br. *gwellaat hilel*. Da 'm meno e ve gwell lezel a gostez an desell henvoazel, raskiantel. An hiloniezh eo a ve pouezus studiañ, war-benn degas dafar geriel nevez e brezhoneg.

sl. GEVEZ :

consanguinité ◇ **consanguinity** ◇ **kenwadelezh** b.

ere kerentiezh dewerzhadus e derezioù diwar ar bezoud eus un pe lies diagentiad boutin

• **Deñved 14 : va respontoù**

1. Gl. *spire* :

SPIRALE (Écrit par Antoine Furetière)

adj. féminin. Terme de Géométrie. Ligne courbe qui monte en rampe autour d'un cône, ensorte que tous ses points s'approchent de plus en plus de son axe. En Architecture on appelle volute, ou corne de bélier, celle qui représente une ligne spirale. Celle qui monte en rampant autour d'un cylindre, s'appelle hélice. Plusieurs ignorans les confondent. Ce mot est Grec, où il signifie la même chose.

Evezhiadenn : e jedoniezh ez eus ivez troellennoù er blaenenn, krommenn blaen o treiñ en dro d'ur poent, o pellaat dioutañ : *troellenn Arkimedes*, *troellenn Cornu*, *troellenn hiperbolek*, *troellenn barabolek*, *troellenn logaritmek*, *troellenn Fermat*.

Br. *troellenn* zo par da Gl. *spirale*, hag evit *spire* ez eus anv a *tro bun* pe *punenn*. Moarvat e vo lavaret *korn troellennek* (Gl. *corne en spirale*) hag ivez *korn un-punenn*.

2. Gl. *stomatite* : dav diwall, ar *S.* zo un tanijennadur eus glaourgenn ar genoù. GEVEZ a ro *genaoufo*.
3. Gl. *stress* = Br. *stres*, tra ken.

Quid a-zivout *stress hydrique* : “On parle de pénurie d’eau ou stress hydrique quand la demande en eau dépasse les ressources disponibles.”

GEAK a ro *oldour* g., evel NDBF a du ’ral.

GC a ginnig diouzh e du :

désertification # dessèchement ◇ **desertification # desiccation** ◇
gouelec’hiekaat

Résultat d’une pénurie permanente d’eau dans une région due à une diminution des pluies, à un manque d’irrigation ou peut-être à la déforestation ou à la surexploitation agricole.

Disoc’h un oldour padek devoudet, en un tolead lavaret, gant digresk ar glaveier, an diouer a ganouc’hellañ pe marteze an digodañ pe an dreisttiekaat.

4. Gl. *strongylose* : Br. *strongiloz* g.
 - *strongylose digestive* : *strongiloz koazhadel*
 - *strongylose respiratoire* : *strongiloz analadel*
 - *strongylose gastro-intestinale* : *strongiloz kreuz-pervez*
 - *strongylose broncho-pulmonaire* : *strongiloz bronkez-skevent*
5. Gl. *surpâturage* : ne gav ket din eo kevazas *rebeuriñ*, rak tu zo d’al loened da “beuriñ re”, hep ma ve “peuret ar prad dreist d’ul live bennak”. Kavout a ran gwell Br. *dreistpeuriñ*.
6. Gl. *taux* : ne welan ket kemm ster ebet etre *bec’h* ha *feur* e GEVEZ, an daou o kendeç’heriañ Gl. *concentration* pe *taux*.

Bezot ur skouer : dileizhañ a reer 20 g NaCl (A) ha 10 g MgCl (B) e-barzh 500 cm³ dour. Tu zo da jediñ lies bec’h :

$$(a) T_{m_A} = \frac{0,020}{0,020 + 0,010 + 0,500} \times 100 = 3,77\% ;$$

- (b) $Tm_B = 1,89\%$
 (c) $m_A = \frac{20/58,4}{0,500} = 0,685 \text{ mol.Kg}^{-1}$;
 (d) $m_B = 0,210 \text{ mol.Kg}^{-1}$;
 (e) $[A] = \frac{20/58,4}{0,500} = 0,685 \text{ mol.L}^{-1}$;
 (f) $[B] = 0,210 \text{ mol.L}^{-1}$;
 (g) $Cm_A = \frac{20}{0,5} = 40 \text{ g.L}^{-1}$;
 (h) $Cm_B = \frac{10}{0,5} = 20 \text{ g.L}^{-1}$;
 (i) $x_A = \frac{20/58,4}{20/58,4 + 10/95,2 + 500/18} = 0,0121$;
 (j) $x_B = 0,00372$;
 (k) Dregantad molel A = 1,21 % ;
 (l) Dregantad molel A = 0,372 % ;

Bennozh d'ar stlenn teskaouet war ar Gwe e welan ez eo an TB feur an druzennoù el laezh, a se ar Sz. *butterfat level, fat content, fat percentage* hag ar Gl. *taux de matière grasse*.

sl. GEVEZ :

lactobutyromètre ◇ **lactobutyrometer** ◇ **druzventer g. - ioù,**
laktobutirometr g. -où
 ardivink da vuzuliañ feur an druzennoù el laezh

Ar boued zo pouezus en enaoz druzennoù al laezh. Trenkennoù druz al laezh (pennañ kentaozadou an druzennoù) zo dezho daou orin : pe enaozet int en tezhioù diwar an drenkenn aketek hag an drenkenn vutirek o tont eus goazhadurioù er rumen, pe erlamet war-eeun er gwad hag ar miradoù korfel.

Da'm meno e c'haller amprestañ *feur butirus = feur an druzennoù*, ha mirout an amprest *butirek* evit an *drenkenn vutirek*, anvet ivez *trenkenn vutanoek* pe *trenkenn etilaketek*. Bez' ez eo un drenkenn druz, berr an digorvell hidrokarbonek anezhi, bezant en eoulioù struzhel ha loenel.

Neuze e teufe :

- *taux butyreux* : *feur butirus, feur an druzennoù (el laezh)* ;
- *taux de fécondité* : *feur gouennañ* :
- *taux protéique* : *feur proteinel pe feur proteek, proteek* o vezañ un amprest da neuze.

sl. GEVEZ :

protéique, protéinique ◇ **proteinic** ◇ 1 **proteek** aa., **proteinek** aa. ||
2 **proteinel** aa., **proteek**

1 a natur gant ar proteinoù || 2 a-zave d'ar proteinoù

NOTENN – heñvelster eo Gl. *protéique* ha *protéinique*, ha Br. *proteek* a c'hell bezañ desellet evel ur meztroc'h diwar *proteinek*. En un diarsell diouzh an erdal ne c'haller nemet ober gant *proteinel*, pe gant *proteek* desellet evel un amprest da neuze (sl. *protide, protidique*)

7. Gl. *ténia* : Br. *tenia* g. Da heul GEVEZ e c'haller kinnig :
 - Le *ténia* est un grand ver segmenté parasite de l'intestin : *Ul lenkernenn vras rannek he c'horf, arvevat e-barzh pervez an den hag al loened, eo an tenia.*
 - Gl. *anneau de ténia* : Br. *gwalenn denia*
8. Br. *tuzum* a dalvez “épais, compact”, ha n'eo ket “fonnus, bras”. Me a lavarfe Br. *kreoñ ec'honek*. Sl. GEVEZ.
9. *traçabilité* [*généalogie animale, boucherie*] : Br. *oliadusted*, evit an ac'hadurezh loenel, ar boserezh, da skouer.
 - ▷ Br. *traçabilité individuelle* : a-du gant Br. *oliadusted hiniennel*.
10. Br. *travail* : Br. *labour*
 - ▷ Travail d'astreinte en heures par brebis et par an : OK evit *dalc'hwaz en eurvezhioù dre zañvadez ha dre vloaz*.

KIS-1514

I – YBQ da LM, YBAN 11 05 18

A-zivout malad diwezhañ Yann-Baol e kavan bepred iskis pezh a vez graet e boutikl an Ofis. Ha tud a youl vat eo ez int, hep stummadur ebet ? Hag droch mik ez int nemetken ? Ha gopret ez int evit breinañ ar brezhoneg ?

En em c’houlenn a ran hag-eñ ez int un niver mat o labourat en afer ? Hag enklaskoù hiniennel ha labour a-stroll a reont war un dro ? Ha darempredoù o deus gant tud all evel Yann-Baol da skouer pe te ?

Lennet ’m eus buan pennadoùigoù a-zivout ar brezhoneg war un tamm torch roet din da geñver ar Redadeg. Tenor ar skridoù oa hennezh : pinvidik eo ar brezhoneg dre liessted ar parlantoù ??? Pe parlantoù ? Ha kumuniezhoù brezhoned a ve o komz bemdez o brezhoneg en o c’horn-bro ?

Ne gomzont ket eus ur yezh, ar brezhoneg. An unvaniezh a hañvalont lec’hiañ er skritur unvan. N’ou ket sur avat n’o deus ket kroget da embregiñ ledskriturioù dre besketa e skridoù bet notennet gant danvez brezhonegerion a zo a-wechoù divarrek da gomz, evel ar re a ambilh dalc’hioù kanañ da skouer...

Roet e oa skouer Euskadi ma’ z eo embannet skridoù er rannyezhoù pennañ. An euskareg zo ur yezh avat hag ar rannyezhoù zo resis. Pezh a glevan e brezhoneg eo tud a drevez parlantoù diwar ar maez pe parlantoù an den-mañ-den o deus klevet gant o c’helenner brezhoneg.

Ur c'honiri glan eo kelenn parlantoù (sañset parlantoù) da dud a zesek ar yezh. An doare surañ da gas ar brezhoneg (yezh) da get.

Deurus e kavan skridoù Drezen. Danvez ez eus da gompren al labour graet ha pezh a c'hoarvez e Breizh d' ar mare-se. Brezel pevarzek zo bet un taol fall evit ar parlantoù padal e roas un taol kentr d'un niver mat a dud yaouank, zoken ma ne oant ket holl skrivagnerion. Kement-se n' eo ket bet meizet mat marteze. An eil brezel bed zo bet kalz drastusoc'h avat. Dic'houzañvadus e oa bezañs an alouberion alaman pezh a roas ur pouez bras d'an dibab eus ar galleg. Ne oa ket hepken armerzhel an dibab eus ar galleg. Displegañ a ra kalz muioc'h an ersavioù "brezhoneger = faskour". Kenderc'hel da rannyezhañ a oa nac'h stourm a-enep an argil a oa an alouberezh. Dibab Frañs hag ar galleg oa dibab ar frankiz.

War an taol e oa digomprenadus evit an dud a oa loc'het o stourm da heul lazhadegoù brezel pevarzek : diskaret eo bet poblañs Breizh evit mad pinvidion Frañs, neuze labouromp evidomp, evit Breizh.

Amzer a vefe da dremen war ar skridoù-se.

II – LM da YBQ, YBAN, JMM, YVT, MC 11 05 18

Deurus da ziv gasadenn diwezhañ.

Din da c'houzout ne vez darempred ebet etre tud an Ofis ha Preder. Ganin n'eus ket da nebeutañ. Nemet ha kontet e ve va ersavioù war ar bajenn "Facebook e brezhoneg" evel darempredoù etrezomp. N'ouzon ket penaos e labouront evit dibab ar gerioù a lakaont en arempred Yann Vrezhoneger. Dec'h diwezhañ e klaske va c'henseurtez eus Diwan penaos treiñ *Centre d'Éducation Motrice* ha lavarout a ra din he deus kavet *Ensavadur diorren ar c'heflusker* tu bennak en OPAB...

Dre ziouer a brederiañ politikel ha dre zemokratelezh yezhel treuzkomprenet en deus foeltret an "Emsav" labour Roparz Hemon/Gwalarn (a reont dave dezho divezh koulskoude !) en ur ober tregont vloaz. N'o deus graet nemet plegañ o c'hein dirak ar Stad a roe urzh dezho dilezel 300 vloaz labour unvaniezh yezhel. Ha farsus eo klevout lod o klemmichal dirak drast deroù ar c'hantved nevez. Dekmiliadoù a dud zo tremenet dre ar c'hentelioù noz pe ar prantadoù stummañ, miliadoù a vugale zo tremenet dre

Diwan. Pet skiantour, pet prederour, pet arbennigour, pet kalvezour zo deuet war-wel abaoe krouidigezh Diwan. ?

Ouzh pinvidigezh liested ar parlantoù kevenebomp douested ar genyezh.

Ehanet on betek dibenn ar bloavezh skol. D'an 30 a viz Mae 'm eus emgav gant ar surjian. Oberatadenn e Mezheven. Hag an diwaz da heul ! (Gwelout a rin gant ar skolaer a gemero va lerc'h evit echuiñ ar bloavezh skol ha prest e ve da labourat ganit evit gouel ar skol).

III – YBAN da LM, MC, JMM, YVT, YBQ 11 05 18

Kevret va respontoù evit Deñved14.

Evit a sell goulenn da genseurtez : *Centre d'Éducation Motrice*.

Kinnig ar St Office *Ensavadur Diorren ar C'heflusker* en deus va lakaet da c'hoarzhin, marteze ket kement hag evit *deroder abred* ≠ *deroder kentrat* ha c'hoarzhin glas ivez. Ur wech diorreet mat ar c'heflusker, n'o devo ket mui ezhomm da redek evit ar brezhoneg ! Tristat noueañs.

Kinnig a rez Br. *Ensavadur (Kreizenn) an diorren loc'hadel*. Da gentañ penn eo mat gwelout petra a ra seurt kreizennoù.

⌋ (Kavet war ar Gwe)

⌋ Un Institut d'Education Motrice (IEM) est un établissement médico-social qui propose des prises en charge pour les enfants et adolescents sujets à une déficience motrice importante afin de les accompagner dans leur intégration familiale, sociale et professionnelle.

⌋ Cette déficience nécessite le recours à des moyens spécifiques pour le suivi médical, l'éducation spécialisée et la formation générale et professionnelle.

⌋ Le Centre d'Education Motrice permet au jeune, en plus des soins et des rééducations, d'accéder à une **éducation adaptée et à des apprentissages scolaires et pré-professionnels**.

⌋ [...]

Diwar an ditouroù dastumet e stadan ez eus gant an termen *éducation motrice* anv a 1. ober war-dro bugale nammet, dezho ur skorted loc'hadel ha 2. ur pleustr boutin a zeskadurezh korfel. Evit a sell GEVEZ :

institut médicopédagogique ◇ **medicoeducational institute** ◇ **bonsav diougonvezegel**

diazevadur amkanet da zeskadurezh ar vrednammidi yaouank

centre médico-psycho-pédagogique (CMPP) ◇ ◇ **kreizenn diougonvezegel**

e Frañs, aozadur a zo e amkan diurnat miazasadur skolel ha kedvuhezel ar vugale, stlennañ ar gerent hag an atebieon, embreger an addiorren a zere

Merzhout da gentañ penn e ra GE gant Br. *bonsav* evit Gl. *institut*. N'eus nemet evit aozadurioù doare Aozadur Bed ar Yec'hed e ra gant Br. *ensavadur* :

Organisation mondiale de la Santé, OMS ◇ **World Health Organisation, WHO** ◇ **Aozadur Bed ar Yec'hed, ABY**

ensavadur etrevroadel a-zalc'h ouzh ar Riezoù Unanet, krouet e 1945, o sezañ e Genève, en e gefridi an argrafoù bonanvezel

Kudennoù a sav bepred gant Gl. *éducation*, pa ra dave da *desevel*, *deskiñ*, *diougonañ*, *diorren*. Ar Centre d'Éducation Motrice zo ur greizenn a bled gant lies live : *diorren*, *diougonañ*, *deskiñ*, *deskoniañ*. Moarvat ez eo gwell darbenn ur ger ledan e ster ha moarvat ez eo *diorren* an hini kevazasañ. Neuze e rafen gant : **Kreizenn diorren loc'hadel**. Pe **Bonsav diorren loc'hadel**. Dit da welout, met *kreizenn* a ve spirus.

IV – YVT da LM, YBQ, YBAN, JMM, MC 12 05 18

An dalc'h gant PREDER, en deus graet d'ar brezhoneg trebarzhiñ er XXIvet kantved, eo nend eus ket bet stummet ar rummadoù yaouankañ : GP, GE, YBAN ha reoù all n'anavezan ket ent hiniennel moarvat a oa/zo bet stummet, emstummet war ar yezhoniezh ha war an henindezeg, al latinegoù, ar germanegoù, keltiegoù, hen-, krenn-, hag all, ha diwar gement all ez eus bet savet un HENTENN.

Perzh e oan bet e BAYA, met nend eo ket padet. Gwir eo e oa krog HK da bleidiñ gant ur yezh skiantel a 'n diougonañ. Ha n'on ket sigur bout bet darev d'ar c'houlz-se da bleidiñ da vat gant al labour.

Anat din e tleomp plediñ gant ur yezh kempred ha maeziennoù skiantel (na chomont morse a-sav rak ar ouiziegezh n'a morse da hesk, pelec'h e c'hallfe ur yezh na araokaat ?). Pezh eo ne bledan va unan e yezh ebet gant maezienn skiantel ebet.

Ha ne 'm eus ket pledet gant ar yezhoniezh evel o deus graet ar re usveneget (nend eo ket gant ar sinaeg a ouzon e savin gerioù brezhonek kempred). Hag an *Hentenn* (bleustrek) savet gant Gwion, a zo bet treuzkaset, pe savet en ur ser gant YBAN, ha war-lerc'h ? Nend eo ket bet kelennet. Pa lenner LAVAR eo splann. Ar re zo anat dezho e tle o yezh diorren a dro ouzh YBAN evel ma troent ouzh GE.

Spi 'm eus ne 'm eus feuket den ebet. Ar pal ne oa ket, en eneb, rak emouez on ouzh al labour divent, ret ha reizh, ha poell an dazont ennañ, kaset gant PREDER.

KIS-1515

I – P da YBAN 15 05 18

Penaos e laverfes *généalogie* ?

II – YBAN da P 16 05 18

O follennata *Evit ket ha netra* gant Abherri ez on kouezhet war anv Kalloc'h pajenn 101. Ha kendalc'het 'm eus da lenn un nebeut pajennadoù. N'eo ket gwall laouen ar romant-se, met n'eo ket dizeur. Krisat prantad ! Hag ur c'hantved da heul n'eo ket gwelloc'h an traoù.

A-zivout Gl. *généalogie* :

▷ **ac'honiel** [La-12 319] : Gl. *généalogique*.

La-12 319 : “Nietzsche a roe al Leib evel ar « poell bras » ha betek evel pennaenn henoniel hag ac'honiel pep meizadelezh ha pep damkanelezh.”

▷ **ac'hadur** [La-16 214, 224, 309] : Gl. *généalogie*.

La-16 224 : “En div lodenn a zeu war-lerc'h e klask an aozer dezrannañ ac'hadur ha genielezh an integrouriezh hag he gorial taer ouzh ar C'hornôg.”

▷ **ac'hadurezh** [La-16 214] : Gl. *généalogie (science)*.

▷ **ac'hadurour** [La-16 214] : Gl. *généalogiste*

KIS-1516

I – YBQ da YBAN, LM 26 05 18

Ne zeuan ket a-benn da gavout ur ger evit lavarout *les cris des animaux*. Evit ober ur roll eo. Kavout a ran meur a c’her evit loened resis, verboù, hogen ne ouzon ket gant peseurt ger ober evit envel ar rummad. Hag e c’hellan ober gant *garm* ?

II – LM da YBQ, YBAN 26 05 18

Pa labouren evit geriadur An Here e raemp gant *mouezh*.

III – YBAN da LM, YBQ 26 05 18

Lavaret e vez ivez *trouziou al loened*, forc’hellek eo avat. Da skouer : *peseurt trouz a ra ar c’hi* ? Moarvat hervez ar gendestenn... Lennet ’m eus ivez *garm al louarn* ha *mouezh al loened*.

IV – YBQ da YBAN, LM 27 05 18

Ober a rin gant **mouezh al loened**, evit ober ur roll eus mouezhioù al loened en holl yezhoù da-geñver gouel ar yezhoù komzet e Naoned.

Gwelet 'm boa ivez *garm al louarn*. Soñjal a raen e oa dibar d'al louarn, pe d' ur vouezh heñvel, kevatal da *glapissement* e galleg.

KIS-1517

I – P da YBAN 27 05 18

petra soñjez a-zivout *dirsav-adwaskañ* evit ar galleg *station de recompression*.

Setu an displegadenn, evel m'emañ en destenn : « Pennadurezhioù an div gompagnunezh, unanet evit an degouezh, a zivizas sevel un *dirsav-adwaskañ* ar puñsoù. Pa veze toullet ur puñs e veze kavet tireoul, met aezhenn a zeue ivez. Ne oa implij ebet evit an aezhenn-se, neuze e veze devet e penn flammerennoù bras noz-ha-deiz. Gant an *dirsav-adwaskañ* e vefe kavet un arver d'an aezhenn, ur wech adwasket e vefe bet ensilet er puñsoù evit kreskiñ o fonnder. »

Evidon eo sklaer.

Ar aozer, Yann Mikael, en deus labouret e Hassi Messaoud er bloavezhioù 70. Un niver a gevellennoù gantañ zo awenet gant ar chomadenn-se.

II – YBAN da P 27 05 18

Hopala ! War a hañval ez eo jilewanek kenan yezh Yann Mikael. Abaoe ur frapadig e vez lavaret Br. *hanva* evit Gl. *station* (sl. da skouer GEFIZ, GEKIM, GEVER, GESTL, h.a.). *Dirsav* a gaver e geriadur Imbourc'h ha ne veizan ket ar rakger *dir-*. Moarvat un drevezadenn diwar Kb. *goursaf* ? Netra da abegiñ d'an amprestoù diwar ar c'hembraeg,

met perak bewech empentiñ traoù en o fart ? Hag evit Gl. *comprimer (de l'air)* hon eus Br. *moustrañ (aer)*. Dafar 64 a ro :

moustrañ v., gwaskañ e doare da zigreskiñ ec'honad un aezhenn, h. a.

Br. *gwaskañ* zo Gl. *exercer une pression*, da skouer an aergelc'h a wask warnomp hag anv zo a *aerwask*. **Moustrañ** zo 1 gwaskañ + 2 lakaat ec'honad an aezhenn da zigreskiñ, eleze lakaat ar gwask da greskiñ enni. En hevelep doare e komzer a Br. *gwask talmerel* Gl. *pression artérielle*, ar gwad o waskañ war speurioù ar gwazhied.

Kement-se evit lavarout n'eo ket kevazas *adwaskañ* evit Gl. *recompression*.

Menegomp c'hoazh : *amwaskañ* Gl. *comprimer, enserrer*, e yezh ar vezekniezh, da skouer : “ur yoc'henn oc'h amwaskañ an empenn”.

Neuze Gl. *station de recompression* : Br. *hanva advoustrañ*.

Diaes mirout un unded er yezh gant tud o sachañ a bep tu...

III – P da YBAN 29 05 18

Pezh a zo e kont e testenn YM zo an dra-mañ : a-feur ma vez eztennet tireoul, e tigresk ar c'hementad a zeu eus ar puñsoù, ha war un dro e teu mui-ouzh-mui a aezhenn. An aezhenn-se a vez losket (eleze kollet-mik). Dre he “advoustrañ/adwaskañ”, hag he adkas neuze er puñsoù, e vo kresket ar gwask enno, hag ar c'hementad tireoul o tont anezho. **hanva advoustrañ** a glot gant se ?

IV – YBAN da P 30 05 18

Displeget eo eztennidigezh an tireoul e levr SADED : *Douaroniezh*, Preder, Kaier 172, Here 1973, p. 39.

Da 'm meno e ve a-walc'h gant *hanva moustrañ*, an **ad-** gant *advoustrañ* o tiskouez e oa moustret an aezhenn a-raok hag en he moustrer en-dro kent he adensinklañ evit eztennañ tireoul. A-wechoù e vez ensinklet dour uhelwask. Merzhout un dra : *dihevoustr*

(Gl. *incompressible*) eo an dour, eleze ne zigresk ket e ec'honad dindan wered ar gwask. Ar gwask zo un nerzhder gorreel, e gerioù all *gwaskañ war A* = “embreger un nerzh war A e par ur c'horreenn roet”. Kemeromp skouer plomenn ur marc'h houarn. Dre bouezañ war ar vountell e tiorrean un nerzh (F) war an aer endalc'het er granenn e par ar skejad (S) anezhi, e gerioù all e tiorrean ur gwask ($P=F/S$) war an aer ha digreskiñ a ra an ec'honad anezhi (saveleenn Mariotte : $PV=$ arstalenn, ar gwrezverk o vezañ arstalek). An disoc'h : moustrañ a ran an aer. Mar paouezan a bouezañ war ar vountell ez adpigno hounnezh dindan wask an aer o tivoustrañ.

D'an aozer da zibab etre *hanva advoustrañ* pe *hanva moustrañ*, berroc'h. Siwazh **moustrva* zo dic'hallus gant 4 c'hensonenn ha diaes da zistagañ !

KIS-1518

I – LM da YBAN, MC, JMM, YBQ, YVT 28 05 18

Skolaerez ar c’hlas-mamm he deus ezhomm evit he c’hounskrid geriañ ur benveg a denn d’ur *selaouell / d’un talgen selaou* met a dalvez da lakaat bouzar an den en gwisk. N’ouzon ket hag ur ger ez eus e galleg.

Br. *Talgen bouzariñ, bouzarell, diglevell ?*

II – YBAN da LM, MC, JMM, YBQ, YVT 28 05 18

Ha n’eo ket ar benveg anvet e galleg *casque antibruit, casque insonorisant*, ma n’eo ket *protège oreilles ?* Forzh penaos, seurt benveg ne dalvez ket da vouzarañ an den. Betek gouzout ez eo an trouz a c’hell bouzarañ ha bouzaraat. Dav klask un hent all.

Ar benveg a dalvez da wareziñ diouzh an trouz hag ar mennoz kentañ a zeu e ’m fenn eo Br. *distrouzer*, evel ma talvez an disglavier da wareziñ diouzh ar glav, da lakaat en disglav.

distrouzer a ve evit an trouz pezh ez eo un *distroñsaer* evit ar stroñsoù, un *disheolier* evit an heol, h. a. Roparz Hemon a ro **distroñsaer** “amortisseur (de choc)”. Evel reizh e c’haller lavarout *talgen distrouzañ* ivez.

N'ouzon ket ha tu zo da dostaat GEAK **insonoriser (une machine &) dizassonaat ; (protéger) disdassoniañ.**

Un dra all : loc'hañ diouzh Br. *sten* ? Ne anavezan ger ebet *dis* + *s-*. Neuze eo ret ezvevennañ un **disstener* bennak. GE a gav un diskoulm all diwar *sten* e GEMED :

insonore ◊◻◻ **sound-proof, noise-free** ◊◻◻ **stengaeet, stenantreuz.**

Evidon a virfe *stengaeañ* evit ar pezhioù ha chom a rafe *distrouzañ* evit ar penn, met an daou a ve bastus.

Martial Ménard a ro Gl. *antibruit* Br. *eneptrouz*, skouer *mur eneptrouz*. Hag ivez Br. *stengaeañ* Gl. *insonorisation*. Abegadus e *eneptrouz*, a zo un dra all.

War se, sellout ivez va c'hinnigoù en danvez Geriadur Hollek :

antibruit *adj* **1.** [*technologie*] *distrouzañ pao, distrouzer aa & g -ioù • destiné à protéger du bruit* amkanet da wareziñ diouzh an trouz • *un mur* ~ ur voger *distrouzañ*. **2.** [*politique*] *eneptrouz aa • une politique municipale* ~ ul leviadurezh dinazel *eneptrouz • des mesures* ~ darbaroù *eneptrouz*.

Neuze, e dibenn dezrann :

1. *distrouzer, talgen distrouzañ* ≈ 2. *stengaeer, talgen stengae*.

III – YBQ da YBAN, LM, MC, JMM, YVT 13 06 18

Marteze...

- ▷ **Stengaeer** : a vefe mirout ouzh nep sten a dizhout al lec'h gwarezet ?
- ▷ **Distrouzer** : a dennfe an trouz diouzh ar sten a dizh al lec'h gwarezet ?
- ▷ **Dizassonaat** : mirout ouzh un ijinenn, pe forzh petra trouzus, da gas sten e pep lec'h en-dro dezhi ?

Mirout ouzh ul lec'h a zegemer trouz an diavez a vefe *distrouzañ*, ha mirout ouzh an hevelep lec'h a vezañ trouzus dre e berzhioù (hekleviñ da skouer) a vefe *dizassonaat* ?

Talgen distrouzañ a vefe mat marteze ?

An talgenoù, da skouer (*tal* ? Ket amjestroc'h eget *casque*. Farsus) , a c'hell na vezañ nemet torchennoùigoù graet gant un danvez a zigresk ar sten (hag ar stlenn) a zegouezh betek an divskouarn, pe e c'hell bezañ komzelloù kaset dezho ar sten gant ur benvegadur stlennek-elektronek a vir ouzh an trouzioù noazus a zegouezhout d'an divskouarn hep kaeañ ar sten talvoudus d'ar selaouer.

Ar c'hlevosodoù evit an dud pounnerlev, da skouer, a arc'hwel evel-se, pezh a zo un araokadenn vray da geñver ar binvioù kozh (ar binioù kozh).

En ur dremen e kendalc'h ar stuzegezh kornogat d'ober goap ouzh an dud n'int ket sellet evel denion pa 'z eus anv, hervez a 'm eus klevet war ar gwagennoù, da zastalañ klok ar binvioù marc'had-mat ha ket ar binvioù perzhek ha ker-ruz alies hogen ur blijadur ober ganto.

Gwelloc'h bezañ bouzar eget klevout seurt traoù.

KIS-1519

I – LM da YBAN, MC, JMM, YBQ, YVT, HM 04 06 18

Gwelet 'm eus ar surjian (ar c'heleenner Jean-Christian Roussel, penn gwazrann) e Naoned dimerc'her tremen en deus displeget din doareoù an oberatadenn. Pa 'm boa lavaret dezhañ e oa bet oberataet va mamm ivez ur pemzek vloaz bennak 'zo abaoe hag e oa danevell an oberatadenn ganin e lavaras din : "Dispar, ho kas a rin diouzhtu goude ar weladenn-mañ da welout ar c'heleenner Thierry Le Tourneau. Emañ o ren, er par etrevroadel, imbourc'hioù hiloniel war gleñvedoù trapigoù ar galon. E sell war ho kudennoù a vo a-bouez bras evidon hag evit e imbourc'hioù ivez." Un dasonwevadenn eus va c'halon en deus graet an den din, kalz hiroc'h eget boaz (e-tro 1 eurvezh ha kard pa oa padet un hantereurvezh ar re all d'ar muiañ)... ha diskoachet un trede kudenn e 'm c'halon war an trapig tribroudek ! Bingo ! Goulennet en doa diganin ha prest e ven da gemer perzh en e imbourc'hioù hag ha prest e ve va mamm ha va c'hoar d'ober kement all. Asantet 'm boa diouzhtu, va mamm ha va c'hoar o deus graet ivez. Hilbrouadoù da c'hortoz. Pezh a c'hoarvezo eo e vin oberataet eus an trapig mintrek (ur ratreadenn a laka ret digeriñ din va brusk ha va c'halon), en tu kleiz enta, ha lakaet un osod, ur c'helc'hig, en-dro d'an trapig tribroudek, en tu dehou ar wech-mañ. N'ouzon ket ha ret e vo digeriñ an tu dehou ivez pe ha tu a vo da dremen dre gwazhienn ar vorzhed... Ur wezhiadennig all a vo graet din evit stabilaat talm va c'halon a hepkoro din lonkañ liaoù evel a ran bremañ. Evit a sell an trapig aortek o deus lavaret din n'eo ket ken mallus. Gortozet e vo 5-10 vloaz... Nec'het on bet o c'houzout avat ne c'hallin bezañ oberataet nemet d'ar 15... a viz Here. Da lavarout eo bloaz goude bezañ bet kaset d'an ospital pa oa emlakaet va

c'halon da redek betek 158 e-pad 3 devezh. Re a dud war al listenn c'hortoz. Torr-penn eo peogwir ne c'hellan ober striv ebet koulz lavarout.

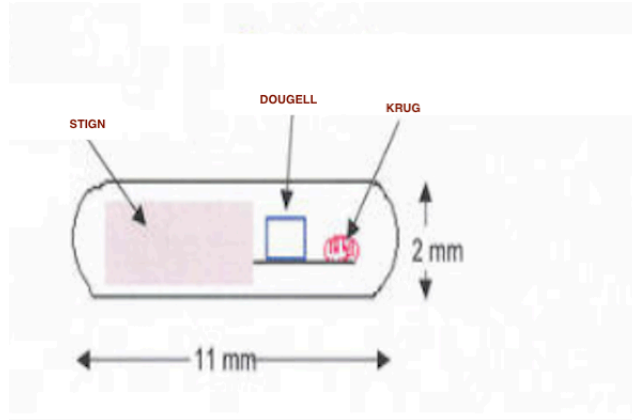
Hama, Deñved 15 !

1. Gl. trayeur, trayeuse : Br. *goroer g., goroerez b. -ed*
 Gobelet trayeur, pot trayeur : *gobed b. -où c'horro, bronnour goro ? (Gl. doigtier = Br. bizour) gobed b. -où c'horro, bronnour goro ? (doigtier = bizour)*
2. Trocart : ?
 Percer la panse avec un trocart : ?
3. Ulcère : *angreizh g. -où*
 Ulcère à l'oeil : *angreizh a 'l lagad (angreizh lagad ?)*
 Ulcère de la sole : *angreizh a 'r rozenn (angreizh rozenn ?)*
4. UTAO [*Unité de Travail en Atelier Ovin*] : *Unanenn C'hwel e stal sevel deñved ?*
5. Vaccin : *vaksin g. -où*
 Rappel de vaccin : *assav vaksin*
6. Vacive [*brebis âgée de deux ans et qui n' a pas encore agnelé*] : ?
7. Vermifugation : *(an) enepreñvegañ, enepreñvegadur, enepreñvegerezh*
 Vermifuge : *enepreñveg g. -eier*
 Vermifuger : *enepreñvegañ v.*
8. Voméronasal : *soc'hegfriel aa.*
 Organe voméronasal : *organ soc'hegfriel*
- 9.

- **Transpondeur électronique**

Un transpondeur est un composant électronique de la taille d'un grain de riz. Il est composé d'une antenne, d'un condensateur et d'une puce mémoire contenus dans une capsule de verre résistante, inerte et biocompatible. La puce est capable de délivrer l'information qu'elle contient lorsqu'elle est soumise à une activation par un lecteur.

- **Treuzponder, hennader elektronek**

Ur parzh elektronek a vent gant ur rizenn eo an treuzponder. Mont a ra d'e ober ur stign, un dougell hag ur grug-vemor dalc'het en ur glorenn wer harzus, disgwered ha bevgempadus. E-tailh emañ ar grug da zereiñ ar stlenn a zalc'h pa vez defraouet gant ul lenner.

Teurel ur sell ivez war :

<https://www.letelegramme.fr/finistere/quimper-29000/span-classam-orcelangue-bretonnespan-quimper-au-coeur-de-la-recherche-internationale-3284933.php>

II – YBAN da LM, MC, JMM, YBQ, YVT, HM 07 06 18

Betek henn ne oa evidon an *trapig kentez-kofig dehou* — an *trapig tribroudek* — nemet gerioù war ar paper, pe war ar skramm. Empentiñ a ran ar skuizhnez ha gortoz keit all zo un amprou diaes. Emañ ret dit bout kalonek ha kaout fiziañs. An disoc'h a vo : muioc'h a nerzh, muioc'h a jourdoul evit al labourioù da dalañ ouzh al labourioù boulc'het ganit. War-raok enta !

Evit a sell an *Télégramme* : abaoe pell ne lennan ket mui ar c’hazetennoù gouarnamantel skoaziadennet (gant hon arc’hant). N’eus netra e-barzh, nemet moederezh. Ha pa gomzont eus *langue bretonne* ned eo ket ar yezh arnevez, sur a-walc’h. Neuze, pep tra war ar c’hazetennoù-se zo a-enep ar pezh a reomp. Evit gwir ez eo o fal distruj ar vro (hag Europa keit hag ober).

Setu “deñved 15” :

1. A-du gant Br. *goroer g. -ioù, goroerez b. -ed.*

A-zivout *Gobelet trayeur, pot trayeur* : “Organe de machine à traire constitué d’un cylindre rigide entourant un manchon souple qui enserre le trayon de l’animal” (Larousse).

Hag ivez :

<http://dico-sciences-animales.cirad.fr/liste-mots.php>

Autre nom

- faisceau trayeur (n. m.)

Anglais

- teat cup
- teat cup shell

Définition

Ensemble comprenant un étui rigide avec un tuyau court de pulsation et un manchon-trayeur dans la machine à traire.

Sections

- lait
- zootechnie

Voir aussi

- *machine à traire*

Evit **bronnour*, ne gavan ket e ve kevazas evit daou abeg : 1 n'eo ket war ar vronn e vez lakaet ar c'hobed, met war an **tezh** ha 2 Br. *bizour* zo un araez mezegele a arverer da wareziñ ur biz. D'ar muiañ e ve un *tezhour* un araez da wareziñ an tezh. Moarvat e spir — evel ar Sz. – Br. *gobed c'hor* pe *gobed tezh*.

2. Gl. *trocart* : Br. *broskan* g. -où.

Percer la panse avec un trocart : *sankañ ur broskan er rumen*.

Ha n'eo ket re “poblek” — raskiantel, lakaomp — *sac'h bras* ? Ur “*sac'h bras*” zo ganimp du-mañ ... evit ar c'hefridiou.

3. Ulcère à l'oeil : *angreizh al lagad*

Ulcère de la sole : *angreizh ar rozenn* (Br. *rozenn* degaset gant Jules Gros)

- 4.

EMSAV Niv. 9 –Gwengolo 1967

NOTENNOU ARMERZHEL (8) AR C'HORVODER :

I. AR GOPR

Gopr diouzh an amzer ha gopr diouzh ar pezh.

Meur a zoare zo da sevel ur gevrat c'hoprañ. Divizet e c'hell bezañ e vo jedet ar gopr dre unanenn amzer (dre eurvezh, dre vizvezh), pe dre unanenn labour (dre donenn c'hlaou diskaret, dre hektar eostet, dre re votoù oberiet). Dre-se ez eneber ar gopr diouzh an amzer hag ar gopr diouzh ar pezh labour, pe ent verr : diouzh ar pezh.

N'ouzon ket petra eo an unanenn labour-se a sell ouzh an deñved, hogen kinnig a ran Br. *unanenn labour e gwezhva deñved (ULGD)*.

5. GEVEZ a ro :

rappel : injection de ~ ◇ booster dose ◇ ensinkladenn b. assav, ensinkladenn azgrenaat

ensinkladenn (pe sankadenn) vaksin nevez war-benn adsavelañ pe aznerzhañ an hangae

Neuze : Br. *ensinkladenn (sankadenn) assav (azgrenaat) (vaksin)*.

6. Ez afen war-du diskoulmoù evel :

nullipare ◇ **1 nulliparous** aa. , || **2 nullipara** b. ◇ **anganerez** aa. & b.
1 a-zivout ur vaouez n'he deus ket bet bugale || 2 maouez n'he deus ket bet bugale (sl. -geste, -pare)

pe c'hoazh :

multigeste ◇ **multigesta** ◇ **liesbec'h** aa.

a-zivout ur vaouez vec'hiek nad eo dougerez evit ar wech kentañ (sl. *nulligeste, primigeste*)

O vezañ ma lavarer Br. *oaniñ* evit un dañvadez e kinnigan Br. *anoanerez* aa. & b. ha marteze Br. *mannvec'h* aa. Merzhout ez eo Br. *anvec'h(iek)* kevatal Gl. *non enceinte, non gravide*. Tu zo da vezañ *anvec'h(iek)* en ur mare, goude bezañ bet *bec'hiek* a-raok. Setu perak e roan *mannvec'h*, hervez GE ez eo *-bec'h* “lostger o verkañ niverenn ur vec'hiegi”. Gl. *vacive* a zeu eus al Lat. *vacivus* “goullo”, eleze “hep bec'h” → *mannvec'h*.

7. Gl. *vermifugation* : Br. (an) *eneppreñvegañ, eneppreñvegadur, eneppreñvegerezh*. OK.
8. E GEGO e lennan : Gl. *organe de Jacobson* (ORGANUM VOMERONASALE)
Br. *organ g soc'heg-fri*.
D'an 12 12 14 e skriven dit :

An *transpondeur* (diwar ar Sz. *transponder* : *A transponder is a wireless communications, monitoring, or control device that picks up and automatically responds to an incoming signal. The term is a contraction of the words transmitter and responder. Transponders can be either passive or active.*) Seurt binvioù a dalvez da hennadiñ un nijerez, ur c'harbed, ul loen, h.a.

Gwelout a ran daou zoare da ziskoulmañ ar gudenn : 1. ober evel ar saozneg. Br. *treuzkaser* + *responter* = Br. *treuzponter* g. *-ioù*. Pe 2. deouezañ arc'hwel an ardivink a zo “hennadiñ dre ar skinoù” (Sz. *wireless*) : neuze udb. evel *skinhennader* g. *-ioù* pe *hennader* tra ken ?

Tuet e ven da zibab *treuzponter*, rak n'eo nemet ur skritell. Marteze e c'hoari an divellekaat pa glevan “benveg o lakaat ur pont a-dreuz”, met marteze ez an re bell ganti.

Neuze ar brizhamprest *treuzponder* pe an doare brezhonek *treuzponter* ? Rak an amprest gwirion a ve *transponder* g. -ioù, evel *transistor*, da skouer. Me a derm etre *treuzponter* ha *transponder*, e-kichen *hennader*. Dit an dibab.

KIS-1520

I – YVT da YBAN 08 06 08

1. Emaon o paouez disoc'hañ gant treuzyezhadur eil romant Gao Xingjian, BIBL UNAN, diwar ar sinaeg. Ennañ evel e MENEZ AN ENE ez arveran alies hanc'herieg al luoz evel ma oa bet diazezet ganeoc'h e LAVAR 7. Siwazh d'al lennerion nend eo ket bet lakaet e goulou an kez hanc'herieg er geriadurioù brezhonek « nevez » deuet er-maez. Trugarez enta evit hoc'h imbourc'hoù. Moarvat, a-benn un nebeut bloavezhioù, e karfen kregiñ gant ul labour a denno d'al luoz gall ha c'hoant 'm boa da c'houzout ha klokoc'h labour zo eget ar roll a gaver war LAVAR 7. Pe pennadoù skrivet war al luoz, war *Emsav* marteze.

2. Br. *kounskrid* / Gl. *soutenance*. E KIS-314 e lenner splann ali GE war ar Br. *kounskrid*. Ne vennan ket hiziv distreiñ war arver an kez ger met goulenn hoc'h ali war droidigezh ar Gl. *soutenir*, *soutenance* (dodenn skol veur). Tuet e ven d'arverañ Br. *difenn*, hini maezienn ar Gwir, verb hag anv.

3. Sn. 经 *jing* a vennan lakaat en argraf. E sterva e sinaeg :

1. Steuñvenn ul lien. 2. Hentoù digoret eus an hanternoz d'ar c'hreisteiz. 3. (Douar., Stered.) Hedred, hedredenn. 4. Gwazhied, gwazhienn ur c'horf bevedel. 5. pa. Reolenn hollbad, dezv digemm ; aa. reol, digemm, divrall, hollbad. 6. Levrioù reizhennek, konfuseek, daoek, boudaek (soutraoù), kristen (Bibl), islamat (Koran), h.a.

Hag ar 6^t kraf eo a vennan lakaat en argraf dres. Ne ran ket meneg eta eus an eizh maezienn all ma c'hell unan arverañ Sn. 经 *jing* gant sterioù diforc'h. Er ster 6. en kaver, gwir eo, e 道德经 *Daodejing* (*Taoteking* pe *Taotöking* e skrivadur an EFEO), 圣经 *Shengjing* (Bibl), 古兰经 *Gulanjing* (Koran), 佛经 *fojing* (Soutra), ha betek 诗经 *Shijing* memes tra, a zo un teskad barzhonegoù eus an Xvet bet ar Vet kantved kent H.S. Daoust ma n'eo ket ar ul Levr reizhenneg heñvel ouzh ar re usveneget ez eus daou dra da verzhout : da gentañ, ar *Shijing*, teskad henvarzhonegoù zo lavaret bout teskaouennet gant Kongfuzi, eleze e oa lakaet an kez levr e-touez ar reizhennegoù ; da eil, an *Daodejing*, ar Bibl, ar C'horan, ar Soutraoù zo teskadoù ivez. Ar rummadoù levrioù henañ a gaver en ur bomm pevar lun : 经史子集 *jingshiziji*, eleze ar reizhennoù (*jing*), al levrioù istor (*shi*), levrioù ar vistri (*zi*, *tseu* diouzh skrivadur an EFEO, evel *Laozi*, *Zhuangzi*), an teskadoù (*ji*) a bep seurt, lennegeloc'h pe na c'hallent ket mont en tri rumm kentañ bepred. An *Daodejing* (*Laozi*) o vout neuze *jing* ha *zi* war un dro.

Bachelourion henSina a ranke studiañ ar Pemp Reizhenneg hag ar Pevar Levr konfuseek 五经四书 *wu jing si shu* :

- ar Pemp Reizhenneg, 五经 *wu jing* : Reizhenneg ar C'hemmoù (*Yijing*, *I king* diouzh an EFEO), Reizhenneg al Laeoù, Reizhenneg an Dielloù, Teskad al Lidoù, Gwiantenoù ha Razarc'hoù, hanezadur (pe Kommen) tiernelezh Lu, bet embannet, ha n'eo ket skrivet, gant Kongfuzi.

- ar Pevar Levr : ar Studi Bras, ar C'hreiz, al 论语 *lunyu* (Sz. *analect* ; Gl. *Entretiens de Confucius* ; Br. *Divizoù* ?), ar *Mengzi*.

Ma weler e oa lakaet a werso Reizhenneg ar C'hemmoù (*Yijing*), hag eñ kelennadurezh an *Dao*, e-mesk ar reizhennegoù konfuseek, ha ma weler ivez n'emañ ket an *Dao de jing* e-mesk ar Pemp Reizhenneg konfuseek, anat. Moarvat e oa bet lakaet al *Laozi da Jing* gant un impalaer daoat.

Amañ e lakaan neuze Br. *reizhenn* (sl. TAM, GEDOU, 2016) a-dal da Sn. 经 *jing*, Sz. *canon*, Gl. *canon*, *classique*. Goude ma 'm eus lakaet embann er gelaouenn ABER darn eus Levr an hent hag e werc'h.

4. Evit a sell 论语 *lunyu Kongfuzi* (Sz. *analect* ; Gl. *Entretiens*) e kav din e tere tre ar Gr. ἀνάλεκτα, Sz. *analect* dres. Da lavarout eo, pa reer anv eus 论语 *lunyu* e sinaeg e oar an holl e komzer eus Kongfuzi. Heñvel dra evit Sz. *analect*. An dalc'h gant ar Gl. eo e ranker dalbezh lakaat ar renadenn evel-just *Entretiens de Confucius*.

Savet eo talbenn al levr diwar Sn. 论 *lun*, Br. *feur*, *danzen*, *darleadurioù*, *darlizhenn*, *barn*, *diviz*, *tabut*, *askelenn* ; ha Sn. 语 *yu*, Br. *komz*, *bomm*, *yezh*, *kemenn*, *reiñ ditour*.

Hag ur ger a ve bet e Kt. a-dal d'ar Gr. ἀνάλεκτα ha diarver e nep maezienn all bremañ ? Kavout a ran e *Dictionnaire du Vieux-Breton*, Part II, Toronto, 1985 (ne 'm eus ket al lodenn I) :

- ARECER /areger/ « discoureur », « orateur », « speaker », in A ARECER. See D 50, 72. (p.393)
- COBROU- /kobhrow/ “conversation” , “paroles” , “words” ; D 111 (p. 418) (Br. komzoù ?)
- DATOLAHAM /datholaham/ “je cueille” , “je choisis” , “I pick” , “I choose” ; D 130 (p. 429)
- DIRLIMPROSUNI /dirlimprosuni/ “nous avons extrait, choisi/ D 144 (p. 439)

...

II – YBAN da YVT 11 06 18

1. War LAVAR 07 ne welan nemet KIS–188 a-zivout Gl. *mobiles, projectiles, missiles*. Evit “Kevrannoù al luoz” ha “rezidi an tirlu” ez eo war LAVAR 03, KIS–DO21 en o c’haver. Ul labour a denno d’al luoz gall ? Iskisat amkan. Pennadoù war *Emsav* war an divoud ? Embannet eo war load Preder : https://www.preder.net/r/bibli/emsav_1-128.pdf

2. War ar gelaouenn *Emsav* e reer bepred gant *difenn un dezenn*. Skouerioù : *Neb a zifennfe an dezenn*, hag *Daou fazi a ra ar re a zifenn an dezenn-se* (Niv. 28 – Ebrel 1969). Sl. ivez LAVAR 12, p. 491 : Gl. *thèse académique* = Br. *tezenn akademek*. Gwelout e-kichen ar ster roet da zeveradoù *dod-* e tachenn ar brederouriezh. Hag ivez Br. *dodenn* = Gl. *thème*. Ne gav ket din e tere *dodenn* e ster *tezenn*. Degas a ra mesk.

3. Ne welan ket penaos e ven gouest da zegas ur skoazell bennak a-zivout gerioù sinaek. An ali roet gant PREDER zo hennezh : gerioù o tennañ d’ur sevenadur estren a virer en o yezh orin, delizherennet diouzh ret. Degouezh ar sinaeg eo, hep ket a var. sl. ivez kentskrid *Geriadur ar Geginouriezh*.

Evit Gr. ἀνάλεκτα, Sz. *analect*, Gl. *analectes* : “Terme de philologie. Morceaux, fragments choisis d’un auteur ou de plusieurs auteurs.”

E ’m danvez GEHOL e lennan : Gl. **ana** nm [recueil de bons mots, de pensées]
Br. *geriaz g -où*.

Ar ger gallek-se *ana* a c’hell bezañ arveret evel lostger :

ana

1. Affixe qui se joint à certains noms propres pour indiquer un recueil de pensées détachées, de bons mots, etc. Le *Ménagiana*, le *Segraisiana*.
2. S. m. Recueil de bons mots. Au plur. Les *ana*.

ÉTYMOLOGIE

Suffixe latin *anus*, exprimant ce qui appartient à : *Virgili-anus*, ce qui appartient à Virgile et ainsi de suite ; *dicta virgiliana*, les dits de Virgile, ou, en français, un *virgiliana*, et, par la même analogie, un *huetiana*, les dits de Huet, etc. d’où enfin un *ana*, en faisant de la finale un mot qui comprend ces sortes d’ouvrages.

Ha ne ve ket tu neuze da arverañ al lostger brezhonek *-az* evel an hini gallek *-ana* ? E teufe Br. *kongfuziaz g* ? Gant ul lostger all ivez : hBr. **HEB** (DGVB). Neuze : *kongfuzheb g -où* (aze ur ZH = Z + H !). Pe, hep an H, rak un eil stumm zo e kembraeg ? Eleze : *kongfuzeb g -où*.

GPC :

eb³, ebe, ebr [ff. sefydlog o’r f. *hebaf*: *hebu* a ddefnyddir (yn yr holl bersonau a’r amseroedd pres. a grff. yn ddiwahaniaeth) wrth ddyfynnu yn uniongyrchol eiriau’r siaradwr; fe’u ceir mewn Cym. C. ochr yn ochr â’r ff. *heb, heb y(r)*; weithiau mewn Cym. Diw. ymddengys *ebai* am *ebe*, drwy adferiad llenyddol tybiedig, a hefyd digwydd ff. prs. fel *ebwn, ebent*]

Evel e : **atebaf: ateb²** [cf. *ad-*, *hebaf*: *heb(u)*; (...)]

Diskoulm all diwar hBr. *DATOLAHAM*, eleze Br. *dezholad g -où*. Sl. Kb. *detholiad* : “Y weithred o ddethol, dewisiad; darn detholedig o lyfr, (yn fwy cyffredin) casgliad neu gyfrol fechan o ddarnau detholedig neu bigion, e.e. emynau; etholiad: choice, selection; selected piece, excerpt, (more commonly) collection or small volume of selected pieces, e.g. hymns; election.” (GPC).

Un dra bennak evel *dezhomad kenbrezegoù Kongfuzi* ? Pe c’hoazh, an amprest glez :
Br. *analekt g. -où : analekt Kongfuzi* ?

Va rambreadurioù betek amañ. Dit an dibab.

III – YVT da YBAN 12 06 18

Emaon o paouez adlenn KIS-E064 a-zivout an **nadiñ** hag an **aregañ**. Gant ur sell nevez. E gwir e tejane an daoidi (sl. Zhuangzi) Kongfuzi a strive da aregañ p’edont-i e par an nadiñ (gw. levezon an daoegzh war ar voudaegezh *chan*². Lenn a ran c’hoazh bomm GE e KIS-412 : « E par ar reiz e c’hoarvez an aregañ a wezhiañ e stumm poellata ; ya an areg ha nann ar prezeg eo al lavar direet d’un araez poellata, eleze d’an “araez dezougen” a ra anezhañ LALANDE. »

Spletus din ivez notenn GE a-zivout VIALATOUX hag an anaout aregel (LAVAR 04, p. 47). Ken diouzh steriegezh an hBr. ken diouzh an euladoù usveneget e van Kongfuzi un areger.

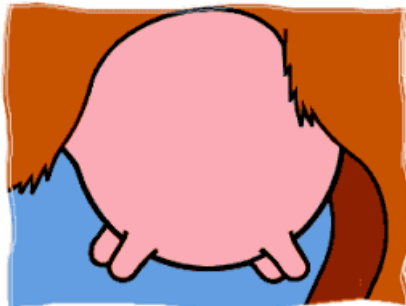
Chom a rin lug...

2. distaget *zen* e japaneg.

KIS-1521

I –LM da YBAN, MC, JMM, YBQ, YVT 12 06 18

Evidon, e degouezh ar loened laezh, e anver *tezh* ar “sac’h” a zoug ar peder *bronn*. Pezh nad eo ket gwir evit hon c’henseurtezed daoudroadek pa reer gant *bronn* ha *penn-bronn* pe *beg ar vronn* evit a sell outo. Neuze e kav din e tere *gobed vronn* (e-kichen *gobed c’hor*) evit Gl. *gobelet trayeur* ha ned eo ket *gobed tezh*.

Un dra ouzhpenn :

Empoisonnement chronique au cuivre : *kontammadur henek diwar gouevr, dre gouevr, gant kouevr ?*

II – YBAN da LM, MC, JMM, YBQ, YVT, HM 13 06 18

GPC :

teth

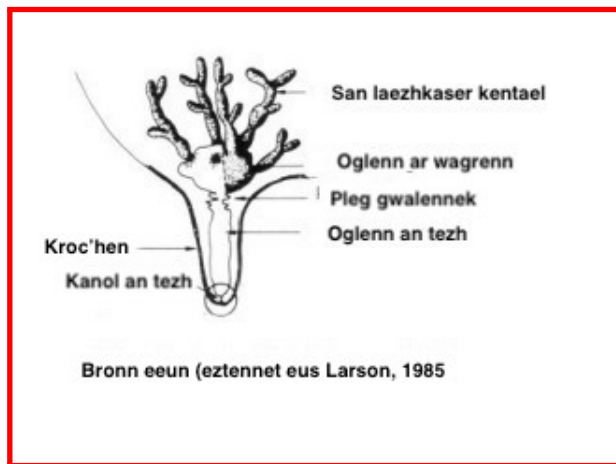
[?bnth. Llad. Ilafar *titta*, Crn. Diw. *tethan*, Llyd. Diw. *tezh*, taf. Gwened *teh*]

eb. (bach. *-en*) ll. *-au*, *-i*.

Y darn hwnnw o'r chwarren laeth mewn mamoliaid benyw a sugnir gan rai ieuainc, y darn cyfatebol ar fron y gwryw, diden, didi, hefyd yn *dros*. ac yn *ffig* :

teat, *nipple*, also *transf.* and *fig*.

Ur gudenn a gorfadurezh loenel eo. Sed ur skeudenn :

Lizh dit ez eus e brezhoneg evit ar merc'hed *penn bronn*, *beg ar vronn*, an eil termen o vezañ arveret e GEVEZ gant GE. Evit al loened e kaver Gl. *trayon* < Gl. *traire* hag ivez Gl. *tette* < Gm. *titta* (Al. *Zitze*, Sz. *teat*) “bout de la mamelle chez les animaux”. Kompren a reer perak ne reer gant *trayon* evit *beg ar vronn* gant ar beneved ! Daoust ma kaver e galleg gerioù deveret evit ar merc'hed : *téton*, *tétin*. Evit ar venev e komzer e galleg eus *mamelon*. E brezhoneg ez eus (GEVEZ) :

mamelle, TA *mamma* ◊ **breast** ◊ **bronn** b. (d. : **divvronn**)

organ daoudañvat boulllek loet e lodenn grec'h-araok ar brusk, o tont ec'honekoc'h gant ar vaouez d'ar gaezouregzh, ouzh e ober ar wagrenn vronn ha gwiad behinel

mamelon, TA *papilla mammae* ◊ **nipple** ◊ **beg g. ar vronn**

eizhaenn gernennek ar vronn, lec'h ma tifourk ar sanioù laezhkaser, en dro dezhi un tachad kelc'hiek ha livegat, ar rodenn

Er yezh arnevez skiantel ne gaver ket Br. *tezh* evit ar venev. Roud ebet gant GE.

Sl. ivez LEBM :

1 **Téz**, s. m., pis, tétine, corn, *teth-an*, cymr. *teth*. Empr. bas-lat. *titta* (d'oué aussi fr. *tette* et *teter*), lui-même empr. gr. ou germ. Cf. *déna*.

Déna, vb., téter, vir. *dinim* « je tète » : soit un vb.celt. **de-n-ō*, rac. DHÊi, sk. *Dháy-a-ti* « il tète », *dhē-nú* « vache qui allaite », *θη-λή* « mamelle », *θη-λυ-s* « femelle », lat. *fē-lāre* « sucer », *fē-mina* (« l'allaitante », ppe. présent moyen), *fī-liu-s* (originairement « nourrisson »), got. *daddjan* « allaiter », etc. Cf. 1 **tés**.

E dibenn dezrann e weler e penneger ar c'hobed ouzh ar beg — Gl. *trayon* — ha n'eo ket ouzh ar vronn en he fezh. Mesk zo e Br. etre *bronn*, *tezh*, *tevez* hag e Gl. etre *mamelle*, *pis*, *trayon*. Hogen er yezh kalvezel ez eus Gl. *mamelle* ha *trayon*. Vallée a ro **trayon** Br. *penn bronn*, *tezh*, *tevez*. Sellout ivez VALL **pis** : *tezh*, *tevez* hag “dans un sens plus général, toute la mamelle (d'une vache) “*bronn*”.

Ha ne c'haller ket e brezhoneg kalvezel ha skiantel ober gant *bronn* (Gl. *mamelle*) ha *tezh* (Gl. *trayon*) ? Hañval ganin ne ve ket forzhañ ar yezh, pa reer dave da vallée ha da Kb. *teth* Sz. *teat*, *nipple* Gl. *mamelon*, *bout de sein*, *tétine*, *tette*, *trayon*.

- Gl. **empoisonnement au cuivre** :

E GEVEZ e kaver : 1 *kontammadur gant kediadoù an arsenik* ; 2 *kontammadur hollek diwar flemmadenn un naer, ur grug, ur wespedenn*.

Gwelout a reer mat tre an arster soutil boas gant Gwion. En **1** ez eo graet ar c'hontammadur **gant** an arsenik hag e **2** da **heul**, **diwar** ar flemmadenn, rak ar c'hontammadur en degouezh-se zo graet **gant** ar binim.

Neuze :

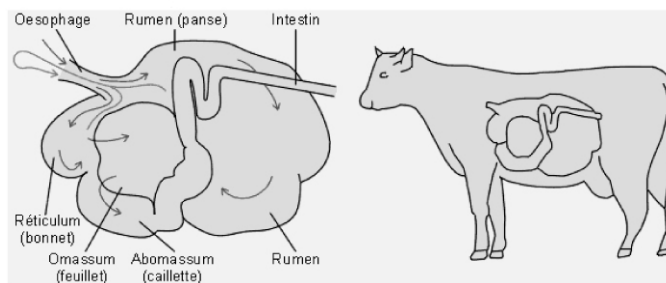
Gl. **Empoisonnement chronique au cuivre** Br. *kontammadur henek gant ar c'houevr.*

KIS-1522

I – LM da YBAN 15 06 18

Lodennoù stomok an deñved (hag an daskiriered all) a chom da resisaat.

Ne gav ket din e tere daou eus ar gerioù a gaver e geriadur An Here (*kaouledenn*, *bigof*).

Ar seier ma c’hoarvez treuzfurmadur ar geot. Pevar sac’h... pe tri hanter pa gomzer ivez eus *réticulo-rumen* !

Ar ger “sac’h” a gaves abeg ennañ en ur valad kent a vez implijet e saozneg, e spagnoleg hag en euskareg ivez. Evidomp e c’hallfe bezañ ur ger deskrivañ.

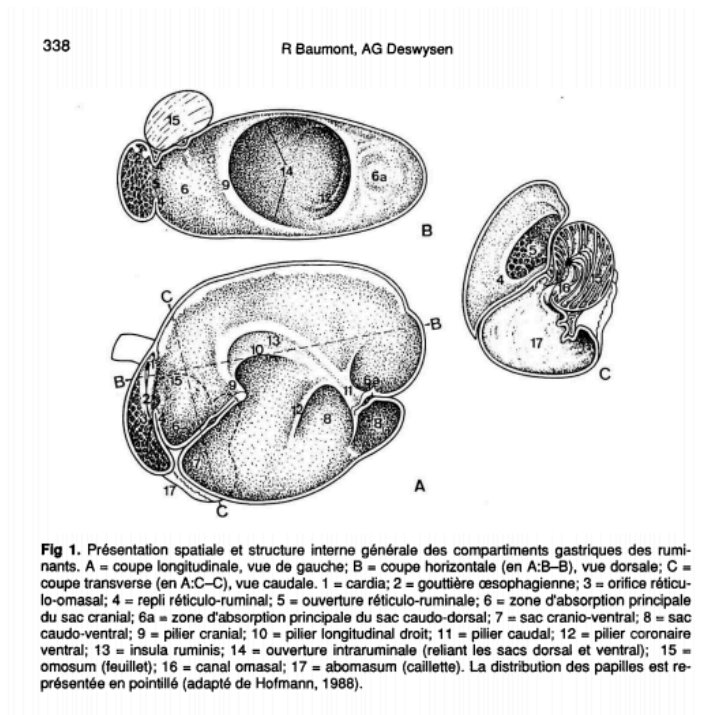
E brezhoneg ne hañval ket bezañ kudennek ar gerioù a gaver evit Gl. *feuille*, *réseau* (*levriou*) ha Gl. *bonnet* (*boned*).

Ar sac'h brasañ, Gl. *panse*, a gaver evitañ ur Br. *sac'h bras* (ha *bigof* pe *tor* e GBAH) zo abegadus pa 'z a tri "sac'h" d'ober ar "sac'h bras" ! Pa furcher ar geriadurioù e kaver ivez Br. *teur*; *teuren*, *tor* a ra dave kentoc'h da gof unan a gav mat e damm ! Padal e kavan deurus Br. *tor* ... dreist-holl pa gaver Br. *torig toaz* evit ober anv eus Gl. *caillette*.

Kinnig a ran e-kichen an anvadurioù latin brezhonekaet (rumen, retikulom, omasom hag abomasom), ober (en hevelep urzh) gant Br. *tor*; *boned*, *levrier* ha *torig-toaz* (pe *torig kaouled*). Kinnig a ran ivez ober gant *bolzenn* evit rannoù 'zo a 'n *tor*.

Diouzh a gomprenan en teulioù amañ dindan, Gl. *cranial* = lec'hiet en a-raok ha Gl. *caudal* = lec'hiet en a-dreñv.

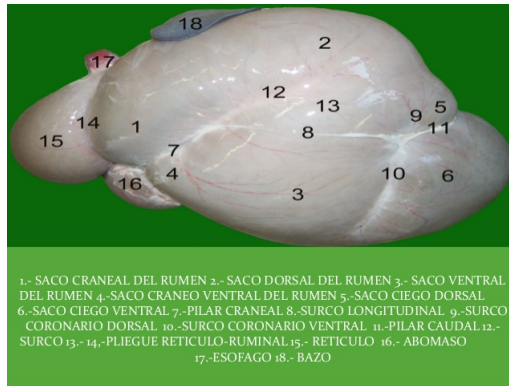
E galleg : https://rnd.edpsciences.org/articles/rnd/pdf/1991/04/RND_0926-5287_1991_31_4_ART0001.pdf

Brezhoneg :

A - diouzh urzh an teul gallek :

- 1- Cardia : gwask krec'h ar rumen
- 2- Gouttière oesophagienne : louc'h an treizher
- 3- Orifice réticulo-omasal : grem boned-levrioù / grem retikulom-omasom
- 4- Repli réticulo-ruminal : pleg boned-tor / pleg retikulom-rumen
- 5- Ouverture réticulo-ruminale : digor boned-tor / digor retikulom-rumen
- 6- Zone d'absorption principale du sac cranial : gorread euvriñ pennañ ar volzenn a-ziaraok
- 6a- Zone d'absorption principale du sac caudo-dorsal : gorread euvriñ pennañ ar volzenn gein a-ziadreñv
- 7- Sac cranio-ventral : bolzenn gof a-ziaraok
- 8- Sac caudo-ventral : bolzenn gof a-ziadreñv
- 9- Pilier cranial : peul a-ziaraok
- 10- Pilier longitudinal droit : peul a-ziahed eeun
- 11- Pilier caudal : peul a-ziadreñv
- 12- Pilier coronaire ventral : peul kurunel kof
- 13- Insula ruminis : enezenn ar rumen
- 14- Ouverture intraruminale (reliant les sacs dorsal et ventral) : digor enrumen (e-barzh-rumen ?)
- 15- Omasum : levrioù
- 16- Canal omasal : san al levrioù
- 17- Abomasum : torig-toaz
- 18- Papilles (= pikoù bihan) : begennoù

B - diouzh urzh an teul spagnolek :

- 1 - bolzenn a-ziaraok ar rumen
- 2 - bolzenn gein ar rumen
- 3 - bolzenn gof ar rumen
- 4 - bolzenn a-ziaraok-ko ar rumen
- 5 - bolzenn dall kein
- 6 - bolzenn dall kof
- 7 - peul a-ziaraok
- 8 - nant a-ziahed
- 9 - nant kurunerel-kein
- 10 - nant kurunerel-kof
- 11 - peul a-ziadreñv
- 12 - nant...
- 13 - ?
- 14 - pleg boned-rumen
- 15 - boned
- 16 - torig-toaz
- 17 - treizher
- 18 - felc'h

Va c'hudenn eo n'on ket deuet a-benn da gavout ur geriadur ar vilgorfadurezh keflinenn ken n'ouzon ket hag emañ aze ganin an holl c'herioù a denn da stomok an daskiriered. N'ouzon ket kennebeut petra dalvez "dall" troet diwar ar spagnoleg (*ciego*) na hañval ket bezañ arveret e galleg.

Marteze ez an re bell ivez hag e ve a-walc'h ar pevar ger *tor*; *levrier*; *boned ha torig-toaz* evel a gaved ouzh moger ar c'hlasoù gwechall ! N'eo ket geriadur ar vilgorfadurezh (unan dre seurt loen !) emañ o sevel hanc'herieg ar sevel deñved nemetken !

II – YBAN da LM, MC, JMM, YBQ, YVT, MH, RAD 15 06 18

Hopala ! Aze e teu da vezañ skoemp evidon. Ezhomm a vo eus ur pennadig amzer d'embrederiañ. Alies e vez skoemp ober gant gerioù kozh (an 19^t kantved) evit hanc'herioù kalvezel. Dreist holl evit ur yezh n'he deus ket heuliet hentoù ar yezhoù all. Alies ivez e vez an dro da sevel gerioù arnevez kaer ha reizhiadek. Disfiziañs 'm eus ouzh kinnigoù tud a ra van e vije ar brezhoneg ur yezh c'hraet, o krediñ e spir *geriaouiñ* (evel ma *pennaouer* war ur park goude an eost), ma n'eo ket *geriaoua* (evel ma *vleuniaouer* en ur prad). Evit Br. *tor*, ez eo ur ger a anavan a-vihanik, da skouer an *torig ruz*, anv an evn anvet ivez e lec'h all *boc'hig ruz*. Emañ ret en em soñjal. Na pa ve evit Br. *tor* e kavan diaes astenn e nask betek talvezout stomokoù loened 'zo. Hag evit *teur* n'eo nemet un eil stumm. Evidon Br. *tor* = kof an den "bouzellennek" (Gl. *ventru*), ha tev alies Gl. *ventre*, *bedaine*, *panse*. Hag ivez leterc'hadoù evel *tor ar menez*, ar menez o vezañ hevelebeaket ouzh un den. Ha leterc'hadoù all evit korfadurezh an den...

Sellout ivez GEGO, ma talvez **tor** VENTER ha VENTRALIS.

|| **muscle frontal** (VENTER FRONTALIS MUSCULI OCCIPITOFONTALIS) tor ||
 || g tal ar gigenn gilpenn-tal. ||

muscle occipital (VENTER OCCIPITALIS MUSCULI OCCIPITOFONTALIS)
tor *g* kilpenn ar gigenn gilpenn-tal

branche antérieure des nerfs médullaires (RAMUS VENTRALIS (NERVI SPINALES)) barr *g* a-dor an nervernoù a-livenn.

décussation rubro-spinale de Forel (DECUSSATIO TEGMENTI VENTRALIS)
kroazigell *b* a-dor ar golo.

noyau accessoire du nerf auditif (NUCLEUS COCHLEARIS VENTRALIS)
gronn *g* a-dor ar velc'houedenn.

racine antérieure des nerfs rachidiens (RADIX VENTRALIS (NERVI SPINALES)) gwrizienn *b* a-dor an nervernoù a-livenn.

Dav e vo loc'hañ diouzh da labour evit sevel an hanc'herieg-se. Emichañs ez out emouez ouzh ar c'halficherezh ez eo tabutal war gevazasted pe ankevazasted gerioù 'zo. Pa groger d'en em c'houlenn ha mat eo ar ger-mañ-ger mil anavezet pe un all en e lec'h ken anavezet all, ez eo un azon fall. Diegi zo da gaout evit strizharbennikaat ur ger hollgeltiek ken kozh evel **tor**.

GPC :

tor²

[H. Grn. *tor*, gl. *venter*, Crn. Diw. *tor*, H. Lyd. *tar*, gl. *uentrem*, Llyd. C. *torr*, Llyd. Diw.*teur*; *tor*, Gwydd. C. *ta(i)rr*, Gael. *tòrr* 'bryn, mynydd (ar ffurf côn)': ?o'r gwr. IE. * (*s*)*terə-* 'stiff'; dichon mai bnth. o'r Frth. yw'r H. S. *torr* (> S. *tor*); gw. hefyd *torrog*]

eb. (bach. g. *torryn*) ll. *torrau*, *torroedd*.

a (Rhan uchaf y) bol(a), hefyd yn *ffig.* :

(*upper part of the*) belly, also *fig.*

Sz. *belly* = Gl. *ventre*.

An etymological dictionary of the gaelic language, Macbain, Gairm Publication, 1982
(war ar Gwe) :

tàrr

lower part of the belly, tail, breast, Irish *tárr*, belly, lower part of the belly, Early Irish *tarr*, Welsh *tor*, Breton *tor*, Old Breton *tar*: **tarsâ*, *tarmsâ*; Scottish *thairm*, belly, gut, English *tharm*, German *darm*, bowels; Greek *τράμις*, tail, entrail, hip joint. Stokes gives the Celtic **targsâ*, allied to Latin *terbus*, back.

Setu evit *tor*. Bremañ, studiomp.

KIS-1523

I – YBQ da LM, YBAN 15 06 18

Kemer a ran plijadur gant pezhioù c’hoari Jakez Riou. E c’heriaoueg a zo ur bed pinvidik ha war a hañval e kemer hentoù treuz etre ar galleg, ar brezhoneg komzet, brezhoneg Gwalarn ha gerioù savet gantañ, hag e kemer plijadur vras gant kement-se.

An dudenn Yann a gomz diwar-benn e vreur a zo bet o labourat er vengleuz a veneg “an tao”, in *Nomenoe oe !*, pp 87-89 en adembannadur Aber.

sk. “hag abaoe an tao a zegas bara en ti”.

Ha gouzout a rit eus petra ez eus anv ? Hag ur ger stummet diwar ar galleg eo ? *Le taf* ?

p. 116 Job a lavar “sevel a ra krug ennon”. Gwelet ’m eus e-barzh Ernault e veze arveret *boued ar c’hrug* evit al loened. Netra da welout gant an droienn *boued ar groug* ?

II – LM da YBQ, YBAN 15 06 18

- An **tao** : mein glas a-vras, diaoz.
- **Krug** zo konnar.

KIS-1524

I – LM da YBAN, JMM, YBQ, YVT, MC 15 06 18

Un distro war da gasadenn diwezhañ.

Ur resisadennig evit reizhañ ar pezh a skriven e 'm frazenn gentañ : «... e anver *tezh* ar “sac’h” a zoug **an div pe** peder *bronn*. » (Dañvadezed ha givri n’o d’eus nemet div).

Mod all :

Mar daveer da NDBF, Martial, GBAH, Troude, GBAV, Vallée, Gregor R., holl ez int akord evit a sell ouzh ar beneved : Br. *bronn* = Gl. *sein*, liester *divvronn* (ha neket “divronn” evel a lenner a-wechoù). Ar re nevesañ gant an enmoned *sein*, ar re goshañ gant an enmoned *mamelle*. Evit Gl. *mamelon* e ro Gregor R. Br. *penn ar vronn* ha (Br. E) *beeg er vronn*. Resisaat a ra Martial : **an tezhioù arveret dre zismeg e-keñver ar merc’hed**.

Vallée, enmoned **sein**, a adkemer ger evit ger koulz lavarout ar pezh a skrive Gregor, ouzhpennet en deus *mamelle de femme* = *bronn* pl. *-ou* duel *divronn*.

Evit a sell ouzh al loened e kaver e Gregor R. :

• Gl. *pis* = *tèz* pl. *you, ou* ; *tèz ar veoc’h, tèz ar c’havr, tèz an davadès*. Heñveldra war-bouez an distagadur e gwenedeg.

• Gl. *trayon (bout du pis)* = *bronn* pl. *ou*, heñveldra e gwenedeg. *Bronnou ar veoc’h, bronnou ar c’havr*.

E Gregor R. e kaver ivez :

• Gl. *tétin* = *penn ar vronn*, *beg er vronn*. A gomprenner evel o tennañ d'ar beneved dre an daouder *divvronn*.

Neuze da 'm meno eo gwell derc'hel d' ar pezh a zo.

- Merc'hed : *bronn / divvronn* ha *beg ar vronn / begoù an divvronn*.
- Loened laezh : *tezh / tezhioù* ha *bronn / bronnoù*.

Ne gav ket din e vije re gudennek an dra-se.

II – YBAN da LM, JMM, YBQ, YVT, MC, RAD 16 06 18

Sed un notenn ouzhpenn, met diaes e vo din kenderc'hel da c'hoari ping pong. Arabat kouezhañ e trap an dastumerion gerioù. Petore pal zo ? Saveteiñ yezh an 19^t kantved pe sevel hini ar c'hantved-mañ ? Emañ an teodyezhoù o vont da get. E 'm zilu, da skouer, va moereb diwezhañ a du va mamm (c'hoar yaouankañ va mamm) zo o paouez mont da anaon. Echu eo, ne glevin mui morse an deodyezh kaer-se. Ret eo soñjal e yezh an dazont, ar yezh arnevez nemeti, gouest da vezañ un araez a sevenadur. Deur ebet evit saveteiñ peñseoù ur bed aet da get.

GEVEZ :

mamelle, TA *mamma* ◇ **breast** ◇ **bronn** b. (d. : **divvronn**) organ daoudañvat boullek loet e lodenn grec'h-araok ar brusk, o tont ec'honekoc'h gant ar vaouez d'ar gaezouregzh, ouzh e ober ar wagrenn vronn ha gwiad behinel

mamelon, TA *papilla mammae* ◇ **nipple** ◇ **beg g. ar vronn** eizhaenn gernennek ar vronn, lec'h ma tifourk ar saniou laezhkaser, en dro dezhi un tachad kelc'hiek ha livegat, ar rodenn

GEGO :

mamelle, MAMMA *bronn* b (d. : *divvronn*).

mamelon, PAPILLA MAMMAE *beg g ar vronn*.

sein, MAMMA *bronn* b (d. : *divvronn*).

Evit ar beneved ez eo sklaer an traoù.

Ménard :

MAMELON penn-bronn *m.* pennoù-bronn ; beg ar vronn.

TRAYON penn-bronn *m.* pennoù-bronn.

Neuze, mar komprenan mat, evit MME : *mamelon* \approx *trayon*. Petore poell zo neuze reiñ el linenn diaraok :

MAMELLE tezh *m.* tezhioù. *Enfant à la mamelle* : bugel ouzh ar vronn, war ar vronn.

Perak *tezh* ? Farsus eo : evit ar venev e ve ar *vronn* an organ en e bezh hag evit al loened e ve ar *pennoù* hepken ?

E SKET Eil kevrenn p. 15 e lenner :

⌋ “Dezo ez oa peb a dri zez hag a roe bemdez peb a nao c’helorniad laez.”
 ⌋ Pezh a rae “nao zez an teir buoc’h”.

Aozerion ar *Sketla* eo Vallée ha Mordiern, hennezh kentañ o vezañ an hini barrek war ar yezh. Ha pa ra anv a “tezhioù ur vuoc’h”, tri anezho, ez eo gant ster ar galleg *trayon*, a dra sur.

Vallée a ro :

TRAYON Br. *penn-bronn, tez, tevez.*

MAMELLE *bronn* f. pl. *ou*, duel *divronn* [...] || **-LON** *penn-bronn, beg-bronn* ; des animaux *tevez, tez* m. pl. *iou*. (islinennet ganin)

PIS : *tez, tevez* et “dans un sens plus général, toute la mamelle (d’une vache)” *bronn* f. pl. *ou* [...]

Splann eo evidon. N’eo ket nevez kement-se, adalek RUSq (1883-1886) :

MAMELLE, *sf.* Sein. *Bronn* f. pl. *iou*, les 2 seins ann *divronn*, de diou deux, *bronn* sein, [...]

MAMELON, *sm.* Extrémité du sein. *Penn-bronn* m. pl. *pennou* ann *divronn*.

TRAYON, *sm.* Bout du pis d’une vache. *Tez* m. pl. *tésiou*, grec τῖθή, gaél *teth*, sanscrit *dha têter* vannet *téec’h*, français *tette* dict. Littré, *penn bronn* m. pl. *pennou bronn*.

Jules GROS, zoken a ro *Le trésor du breton parlé*, Quatrième partie, p. 142 :

Tezh Ar chaousis-se oa graet gant *tezh* ur *wiz kozh*. *Cette saucisse a été faite avec le pis d’une vieille truie.*

Diaes eo empenñ ur silzigenn a vent gant an organ en e bezh, met gant ar penn ne lavaran ket.

Ne spir ket an holl arguzennoù-se ? Diaes eo bezañ spisoc’h, a gav din. Anat eo, evel a skriven e ’m *malad kent*, e ren ur c’hemmesk ramzel etre an holl c’herioù-se, rak alies e c’hoari al ledanviñ ur roll bras e yezh an dud dizesk, da skouer “un darn evit an holl”. Ha moarvat gant kemmoù ster hervez an teodyezhoù. Du-mañ, da skouer, el lec’h m’emaomp o chom — Prad ar Stêr e Pouldoc’han — *stêr* = “poull kannañ” ha *poull* = “ouf”.

Pezh a glaskan eo mirout ar gempoellded etre ar gorfadurezh denel ha loenel, evit a sell ar **bronneged**. Niver an daoudañvoù (Gl. *paires*) gwagrennoù *bronn* (**bronn** ha

n'eo ket **tezh**) zo unan evit ar gazeg, an demmez, an dañvadez, ar c'havr hag ar venev ; daou evit ar vuoc'h pe ar gañvalez... Penaos e c'haller lavarout evit al loened *penn bronn* = *bronn*, ma n'eo ket dre ledanviñ ? Neuze *penn ar vronn* a ve *penn an tezh* ? Diboell eo evidon. Me a gav kempoelloc'h kinnigoù Vallée ha Du Rusquec.

Ne dabutin ket pelloc'h war an divoud, rak ne glaskan ket gourlakaat va savboent, pa roan hepken arguzennoù soliet war ar poell.

KIS-1525

I – LM da YBAN 19 06 18

1. Gl. *culotte* [cuisine] : Br. *divvorzhed*
Culotte d'agneau : *divvorzhed oan*
Skrivañ a ra Martial "divorzhed", "divrec'h" dre fazi.
2. Gl. *croisement d'absorption* : Br. *paradur goudeuziñ*
Croisement d'amélioration : *paradur gwellaat*
Croisement de production : *paradur kenderc'h*
3. Gl. *contraction* [mise bas] : *argrezad* b. -où, *gwaskadenn* b. -où, *gwentl* g. -où
Contracture : *dargrezad* g. -où
Contractures musculaires [> cigüe] : *dargrezadoù kaherel* [> kegid]
4. Gl. *colostrum reconstitué* : *kellaezh adaozet*
5. Gl. *milieu semi-urbain* : *metoù damgêrel / amgêrel*

6. Les races locales anciennes qui ont failli disparaître regagnent un certain intérêt du fait de leur rusticité (plus grande résistance à certaines maladies par exemple) et de leur adaptation aux territoires *dont ils sont les produits culturels* : ... *ma 'z int an dedaoladoù stuzegezhel anezho.*

II – YBAN da LM 16 06 18

1. Gl. *culotte* [cuisine] : Br. *divvorzhed*

Hervez a 'm eus lennet Gl *culotte* = “les 2 gigots + les 2 selles de gigot.” O vezañ ma 'z eo Gl. *gigot* kevatal da Br. *morzhed*, e vankfe gant an *divvorzhed* an *2 selles de gigot*. Anzav a ran n'on ket gwall arroutet war ar boserezh.

2. GEVEZ :

agénésique : homogénéisie ~ (Broca), agénésie ◇ ◇ **kengediusted b. angouennek**

gaonac'hded an hiniennoù ganet diwar an embaradur etre hiniennoù allouenn

hybride ◇ **hybrid** ◇ **hiron** aa. || **2 hiron** g. -ed

a-gent, hinienn evodet eus paradur kerent a spesadoù kevarall (mul, leporid) ; hiziv ez astenner an anvad da nep hinienn evodet eus paradurioù etre seurtadoù a 'n un spesad

embaradur ◇ accouplement, copulation, croisement,
embarañ ◇ s'accoupler, copuler,

parañ ◇ produire, production, fabriquer, fabrication, -genèse, -poïèse,
parañ ◇ former, formation, produire, production, créer, création,
paradur ◇ fabrication, 649
paradur ◇ croisement, 808

Ne gav ket din e c'hell bezañ kemmesk etre an daou gemeradur eus *paradur*, met bec'hiet mat eo *parañ* hag an deveradoù.

Neuze ez eo degemeradus da ginnigoù :

croisement d'absorption : *paradur goudeuziñ*
croisement d'amélioration : *paradur arwellaat*
croisement de production : *paradur kenderc'h*

Ur munudig : Gl. *amélioration* Br. *arwellaat* amañ, pa 'z eo un argerzh *mont war wellaat* → *arwellaat*.

3. GEVEZ :

gwentloù (ar gwilioud) ◇ travail, contractions

Kudenn : ha kevazas eo an termen evit al loened, pa sell ar gwilioud ouzh ar venev ? NDBF “douleurs de l'enfantement”. Sl. GEVEZ :

douleurs ◇ pains ◇ gwentloù

en Amiegouriezh, argrezadoù laurus ar grozh e-kerz labour ar gwilioud

contraction musculaire ◇ muscular contraction ◇ argrezañ (kaherel)

leiaat ment ar c'hahergelligoù en erwezh ouzh ur broudad

contracture ◇ contracture ◇ dargrezañ

argrezañ hirbad hag andiarvenn un pe lies kigenn hep anaf kaherel

Kinnig a ran enta : Gl. *contractions de mise bas* = Br. *argrezadoù oaniñ*, evit an dañvadezed. Ha Gl. *contractures musculaires* = Br. *dargrezadoù kigenn, en ur gigen, er c'higennoù*.

Un diforc'h a ra GE etre *kaher* ha *kigenn* :

muscle TA musculus 1 kaher g. || 2 kigenn b. -où

1 gwiad ar c'higennoù, o c'hoarvezout eus kelligoù hirvoan [...] || 2 organ amparet gant gwiad kaherel.

4. Gl. *colostrum* : Br. *kellaezh, laezh uzen*. Evit Gl. *reconstituer* ez eus Br. *diansavelañ* er stlenneg. Ha kevazas e ve ? Evit Br. *adaozañ* a dalvez “aozañ en-dro, un eil gwech”. Da skouer *adaozañ ul levr*; *adaozañ kentelioù* war-benn kempenn arroudoù skrivet fall, pe ouzhpennañ danvez nevez. Pe c'hoazh *adaozañ ur gouarnamant*, *adaozañ an doare skrivañ*.

Un dra all eo en hon degouezh. Penaos e vez graet ? Da gentañ e vez disec'het ar c'hellaezh dre ziaezhennañ e gwrezverk izel, e gerioù all en en leizhlenaer (Br. *leizhlenaat* = Gl. *lyophiliser*). Evit “distreiñ war-du ar c'hellaezh klok” en en gouzourer en-dro, en en *dazdourer* enta. Evit ster ar rakger *daz-*, sl. *daspennañ* er *Barzhaz Breizh* :

TH. HERSART DE LA VILLEMARQUÉ, **Barzaz-Breiz**, Chant populaires de la Bretagne, Paris, 1846, p. 170, AL LEAN :

Ann Otrou Done liou en deuz roet
D'am dibenna berr, d'ar C'hallaoued,

Ha liou a ra breman ive d'hoc'h
D'am daspenna, mar plijfe gan-e-hoc'h,

Abalamour ma oenn truezuz
E kever va zud ha damantuz.

—Mar ro d'in liou ann Otrou Doue
D'ho taspenna, mar plij gan-i-me.

Abalamour e oec'h truezuz
E kever ho tud ha damantuz ;

Ra viot-hui, va map, daspennet
Enn han Doue, Tad, Mab ha Spered

Dedennet 'm boa evezh GE war an dra-se ha korvoet eo bet gantañ da heul, e GEVEZ da skouer : *dazgludañ*, *dazbevaat*, *dazluniañ*, *dazgenel*, *dazneuziañ*, *daznaturañ* *dinaturañ*. Kozh a-walc'h eo ar gavadenn-se. En amzer ma saven ar GEAK e kasklen gerioù kevatal d'ar galleg *permission*, *licence*, *licite*, *autorisation* ha kavet 'm boa GIBR *lañvaez*, dezneuziet *lañvaz* g. -ioù Gl. *licence* ha Br. *lañvas* Gl. *licite*. Hogen chom a ra c'hoazh ken iskis kudenn al *liou*-se, skrivet *reiñ liv* en embannadur 1963 ha troet Gl. *permettre*.

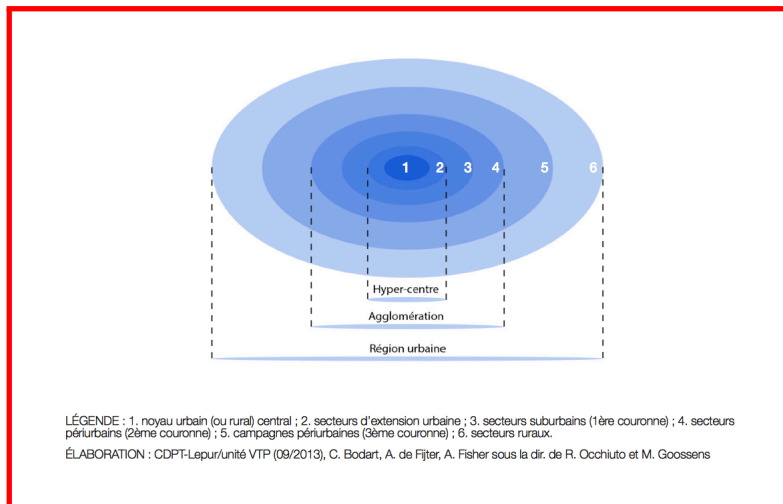
Distroomp etrezek hon deñved. Gwelout a reer an argerzh : 1. Rannañ, digenaozañ ar c'hellaezh en e gedelfennoù (e gedrannoù), ha 2. adlakaat an elfennoù-se a-gevret, eleze *daskenaozañ* ar c'hellaezh. Neuze ez eo an Br. *daskenaozañ* an hent kontrol d'an *digenaozañ*.

Gl. *colostrum reconstitué* = Br. *kellaezh daskenaozet*.

5. Hervez GEAK Br. *amgêrel* = Gl. *suburbain*. Evit gwir ez eus damheñvelsterioù eus Gl. *semi-urbain*, *périurbain*, *suburbain*. An adanv *damgêrel* ne c'hell ket bezañ miret er skalfad, rak ar rakger *dam-* a verk un doare na c'haller ket andalañ : betek pe boent e tenn d'ar gêr, un tammig, kalz ? Un derez a zangorelezh, a ziresister zo gantañ.

klikañ amañ

Marteze ez eo ret bezañ spisoc'h ? Setu ur goulun :

<http://ls1-kerichen.vraiforum.com/t27-La-ville.htm>

En général, l'espace urbain est constitué d'une ville-centre, puis d'espaces suburbains (banlieues), d'espaces périurbains, puis d'espaces rurbains (en continu ou en discontinu), et l'espace exurbain.

Dre vras e c'hoarvez an egor kêrel eus ur gêr-kreiz, hag ivez eus egorioù amgêrel (bannlevioù), eus egorioù trogêrel, ha c'hoazh eus egorioù ploueel-kêrel (a-gendalc'h pe a-span), hag eus an egor ezkêrel.

Dans la ville-centre (centre-ville + quartiers périphériques). Les espaces suburbains sont continus avec la ville-centre.

Er gêr-greiz (kreiz-kêr + karterioù trobarzhel). Emañ an egorioù amgêrel a-gendalc'h gant ar gêr-greiz.

Les espaces périurbains sont entre les espaces suburbains et les espaces rurbains ou ruraux. Ils sont en discontinuité spatiale avec la ville-centre. Ce sont des espaces qui progressent sur l'espace rural et qui sont désormais à dominante urbaine. Cad que la population dépend de la ville (mode de vie urbain, travail en ville, loisirs, etc.).

Emañ an egorioù trogêrel etre an egorioù amgêrel hag an egorioù ploueel-kêrel pe ploueel. Emañ a-span ent egorel gant ar gêr-greiz. Emañ o c'hounit tachenn war an egor ploueel, ma 'z eo hiviziken kêr an elfenn drec'hel. Eleze, emañ ar boblañs e dalc'h ar gêr (doare bevañ kêrel, gourc'hwel e kêr, goar, h.a.)

Ce qu'on appelle agglomération c'est la ville-centre + les banlieues.

E se e vez graet daskêriad eus ar gêr-greiz + ar bannlevioù.

Les espaces rurbains sont des espaces liés à la ville. 40 % de la population est liée à la ville (au moins).

Ereet ouzh ar gêr eo an egorioù ploueel-kêrel, 40 % eus ar boblañs da nebeutañ o vezañ liammet ouzh ar gêr.

Lieux exurbains : espace de faible superficie qui relève fonctionnellement de la ville.

An tareadoù ezkêrel : egor bihan e c'horread e dalc'h ar gêr.

6.

Les races locales anciennes qui ont failli disparaître regagnent un certain intérêt du fait de leur rusticité (plus grande résistance à certaines maladies par exemple) et de leur adaptation aux territoires dont ils sont les produits culturels

Ar gouennoù lec'hel kozh a zo bet darbet dezho mont da get zo dezho brasoc'h deus dre berzh o rustegezh (un harzusted vrasoc'h ouzh kleñvedoù 'zo, da skouer) hag ivez dre berzh o azasadur ouzh an tiriadoù ma 'z int an dedaoladoù stuzegzhel anezho.

KIS-1526

I – LM da YBAN 22 06 18

Distro war *culotte d'agneau* : Ya, dres, setu perak e kave din e oa kudennek kinnig Martial. Er *culotte* emañ ivez an div feskenn ha lodenn draoñ ar spilhenn (hervez largetez kontell ar c'higer !). Anvet eo ivez *baron d'agneau* :

[Klikañ : kig dañvad fresk](#)

[Klikañ : baron d'agneau à la crème](#)

Ilbouedus, neket ?

E TDE.BF e lenner : Feskenn = *partie de la fesse d'un bœuf qu'on appelle la culotte, feskenn ejen.*

E VALL. e lenner : culotte (de bœuf) = *feskenn*.

E VALL.sup e lenner : culotte de bœuf = *dourgen* (*eus bouedenn al lost betek al lezioù*) (Perrot). Evidon e klot kentoc'h gant Gl. *selle*.

Ken e soñj din c'haller lakaat an daou c'her da dalvezout e degouezh an deñved :

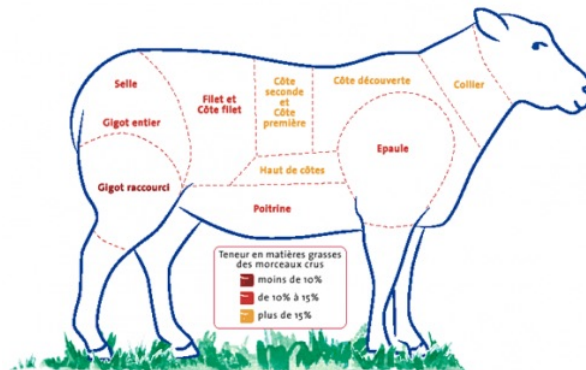
Gl. *selle d'agneau* = Br. *dourgen oan* ha Gl. *culotte pe baron d'agneau* = Br. *feskenn oan*.

Iskis un tammig *feskenn* evit div met perak ket.

Peogwir emaoamp gant ar gaoz-se...

Deñved 17 :

Stagadenn 1

1. Gl. *collier* = Br. *bron* g. (sl. Devri : <http://www.devri.bzh/dictionnaire/b/bron/>)

Va zadeg, paotr a-ziwar ar maez ha lazher moc'h hag all, e 'm eus goulennet digantañ "Qu'est-ce que c'est le collier ?" en deus respontet din "C'est là où on met le couteau, c'est le cou mais on dit le collier".

2. Gl. *côtes découvertes* : Br. *kost(ezenn)où dizolo, kostoùigoù dizolo*

3. Gl. *épaule* = Br. *skoaz* b.

4. Gl. *côtes premières et côtes secondes* = Br. *kentañ kostoùigoù, eil kostoùigoù*

5. Gl. *haut de côtes* = Br. *blein kostoùigoù*

6 - Gl. *filet* = Br. *kambon* g., *spilhenn* b.

7. Gl. *côtes filet* = Br. *kostoùigoù kambon*

8. Gl. *selle* = Br. *dourgen* g.

9. Gl. *gigot* = Br. *morzhed* b.

Gl. *gigot entier* = Br. *morzhed a-bezh, morzhed hir*

Gl. *gigot raccourci* = Br. *morzhed berraet, morzhed verr*

10. Gl. *souris* = Br. *dregarzell* b.

(dindan ar vorzhed a-raok an troad n'eo ket bet treset aze)

11. Gl. *poitrine* = Br. *bruched* g.

II – YBAN da LM 06 07 18

Mechal ha kanteizh eo arverañ gerioù a sell ouzh ar c'hig bevin evit ar c'hig dañvad. Evit *feskenn*, n'eus kudenn ebet — un termen korfadurezh eo —, hogen quid a-zivout *dourgen* ? N'ouzon ket a belec'h e teu ar ger-se.

Lavaret e vez *ur marc'h feskennet mat* Gl. *un cheval bien croupé* hag *ur feskenn a zen* Gl. *un homme fort et charpenté*, neuze perak ket *feskenn*, hep merkañ an daoudañv, na pa ve evit ar c'hig bevin, ar c'hig dañvad, pe ar c'hig moc'h.

Ne zegasfen mesk ebet war an dachenn-se ha Br. *dourgen* a chomfe atav Gl. *culotte de bœuf*.

1. Gl. *collier* = Br. *bron g.* : OK.
2. Gl. *côtes découvertes* : Br. *kost(ezenn)où dizolo, kostoùigoù dizolo* : ya. Sl. GEKEG.
3. Gl. *épaule* = Br. *skoz b.* : OK.
4. Gl. *côtes premières et côtes secondes* = Br. *kentañ kostoùigoù, eil kostoùigoù* : OK (GEKEG).
5. Gl. *haut de côtes* = Br. *blein kostoùigoù* : OK.
- 6 - Gl. *filet* = Br. *kambon g., spilhenn b.* : OK.
7. Gl. *côtes filet* = Br. *kostoùigoù kambon* : OK.
8. Gl. *selle* = Br. *dourgen g.* ? Ne c'hell ket ar ger kaout daou gemeradur. Un dra all zo da gavout.

Kinnig a ran Br. *bondin g.*, diwar Kb. *bontin*, hag ivez DGVB **TIN**. Eleze e c'hell *bondin* bezañ desellet evel Br. *bon-* + *tin*, gant ar c'hemmadur boas e brezhoneg. Fleuriot a ouzhpenn "A *tin* correspond le corn. *tyn*, l'irl. *tón* ; ces mots viendraient de **tūnā* et seraient apparentés à l'anglais *thigh* « cuisse », au gaul. lat. *tuccētum* « viande de bœuf préparée avec des condiments gras ». Evezhiadenn : Kb. *tin b.*, met Kn. *tyn b.* pe g. Neuze e tibaban g. ivez e brezhoneg.
9. Gl. *gigot* = Br. *morzhed b.*

Ur vorzhed a c'hell bezañ hir pe hiroc'h, berr pe verroc'h. E-se, ne gredan ket e ve kevazas an daou adanv-se en hon degouezh. Padal e werzher morzhedoù en o fezh — gwitibuntamm —, pe berraet — hep un tamm —. Neuze :

Gl. *gigot entier* = Br. *morzhed a-bezh, morzhed witibuntamm*

Gl. *gigot raccourci* = Br. *morzhed verraet*.

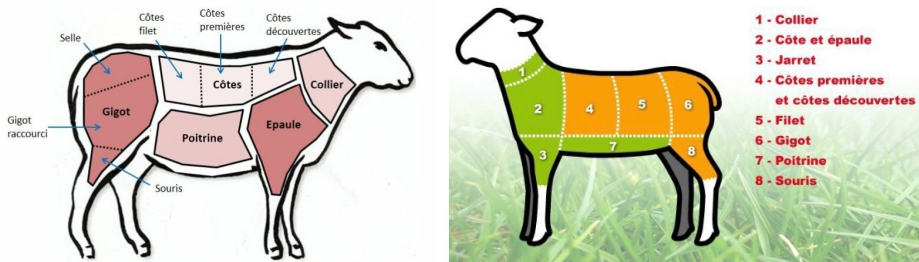
10. Gl. *souris* = ?

Da ginnig — Br. *dregarzell* — a dalvez “arzell ar pavioù a-dreñv”. Vallée a ro : *jarret* : *arz(-glin)*, *arzell* g. Hemon a lavar “m. ou f.” Dav merzhout avat : ar *-glin* a ro da c'houzout ez eo ar pavioù a-dreñv. Iskis eo : e galleg e hañval *jarret* ober dave d'ar pavioù dirak hag a-dreñv. Sl. Petit Robert “morceau de boucherie constituant la partie supérieure des membres”.

E brezhoneg e talvez *arzell* kement ha Lat. *popliteus* (GEGO) :

jarret, POPLES *arzell* g. (d. : *daouarzell*).

région poplitée REGIO GENU POSTERIOR (FOSSA POPLITEA) *rannbarzh g adreñv ar glin* (pe *poull g an arzell*).

N'eo ket gwall sklaer : war skeudenn gleiz hon eus épaule = épaule + jarret, war ar skeudenn dehou. Gwell distreiñ d'an traoù o unan enta. Evit ar pavioù a-dreñv, n'eus ket ezhomm eus ar rakger *drek(g)-* hag a-walc'h zo gant Br. *arzell* = Gl. *souris*. Nemet e karfes gwell Br. *jaritell* b.

E dibenn dezrann e chom ar pavioù dirak, parzh izelañ ar skoaz (Gl. *épaule* war ar skeudenn gleiz), ar Gl. *jarret* war ar skeudenn dehou. Evit a sell ezel krec'h an

den hon eus : *skoaz* + *brec'h* + *arvrec'h*. A-hervez e vez astennet ar ger *brec'h* d'ar pevarzroadeged (sl. Ménard). Daou ziskoulm a welan : *brec'h* pe *arskoaz* (ar geriadurioù a lavar “partie inférieure de la noix et de l'épaule”) evit kendec'heriañ Gl. *jarret*. Ménard a ro Br. *torchenn leue* Gl. *noix de veau*.

11. Gl. *poitrine* = Br. *bruched* g. OK.

KIS-1527

I – YBQ da LM, YBAN 22 06 18

Hag ar verboù-se, *gwalc 'hiñ* ha *gwalc 'hañ*, o deus un orin boutin pe ha ned eo o stumm heñvel nemet un degouezh ?

II – YBAN da YBQ, LM 22 06 18

Setu arroudoù GPC evit kompren ez eus daou c'her :

gwala, gwaly

[Llyd. C. *gwalch* 'gormodedd', Llyd. Diw. *gwalc 'h* 'digonedd', *gwalc 'hañ* 'digoni':
< Brth. **ual-g-* o'r gwr. **uel-* 'gormesu, gwasgu' fel yn y Llad. *volgus, gulgus; gwala,*
gwaly < **gwalz*, cf. *eira, eiry; hela, hely*]

eb. ll. *gwalyau, gwaliau.*

Digon, digonedd, amllder, llawnder, cyflawnder, helaethrwydd:

enough, sufficiency, fill, fullness, plenty, satiety.

golchaf: golchi

[y be. *golchi* < **gwolchi(f)* (cf. yr hen ff. 3 un. pres. myn. *gwylch* a roes *gylch*), Crn. *golhy*, Llyd. C. *guelchi*, Llyd. Diw. *gwalc'hi*, H. Wydd. *folcaim* ‘golchaf’: < Clt. **uolk-* o’r gwr. **uelq-* ‘gwlyb, llaith’]

bg.a.

1. a Glanhau (dillad, llestri, &c.) â dŵr, &c., gwneud yn lân; llathru, gloywi, yslipanu; yn *ffig.* puro; llifo dros neu heibio i:

to wash, rinse; burnish; fig. cleanse, purify; flow over or past.

An daou c’her-se zo bet miret e BrE. E gwenedeg *golc’hiñ* ha *gwalc’hiñ* e leoneg ha er yezh voutin da heul. E gwenedeg *gwalc’hiñ* Gl. *rassasier*.

La-17 p. 185 e tiskouez GE penaos en deus trestummet *golc’hiñ* evit sevel Br. *dizolc’hiñ* Gl. *diluer, délayer* hag Br. *amolc’hiñ* Gl. *éluer*.

Un hanezennig : e Kembre e ’m boa gwelet *Gwal a Gwala* evit Sz. *Bed and Breakfast*. Eleze e brezhoneg : *Gwele ha Gwalc’h*.

III – YBQ da YBAN, LM 23 06 18

Dudius tre.

Gant va leziregezh boazh e vefen bet laouen da gavout un orin nes. *Gwalc’hañ* zo tizhout ur stad a leunded. *Gwalc’hiñ* mar gell skarzhañ al loustoni ne c’hell ket degas ur stad a leunded.

Leziregezh ivez e oa tostaat an *tao* ouzh an *taf*, pe ur blijadur eeun e oa.

Re niverus eo ar gerioù dianav din e skridoù Jakez Riou. Er pezhioù-c’hoari d’an nebeutañ.

Ret e vo din adlenn *Geotenn ar Werc’hez*.

“Mona” a vo un digarez, o loc’hañ eus “ur bourmenadenn gant Jakez Riou” a zo bet embannet gant Youenn Drezen e *L’heure Bretonne*.

IV – LM da YBQ, YBAN 23 06 18

Dispar “Gwele ha Gwalc’h” !

Un dra deurus d’ober (a ’m boa graet e ’m c’hentelioù evit danvez skolaerezed Diwan 25 bloaz ’zo) zo kemer ur gartenn IGN 25 ‰ ha beajiñ gant tudennoù ar c’hevellennoù dre vro Jakez Riou.

KIS-1528

I – YVT da YBAN 22 06 18

Evel a skriven deoc'h ez on disoc'het gant troidigezh eil romant Gao. Hag evit lavarout ar wirionez e kav din ez eo kentel din plediñ gant labourioù kempred na dennont mui d'al lennegezh. Goubetoc'h ez on bremañ da labourat war yezh skiantoù an den (*skianchoù an dud* skol-veur Brest, *les sciences des gens*, chers à Mélanchon) ha war ar skiantoù rik zoken.

An dalc'h o vout, anat eo, ned on nag arbennigour na desket un disterañ war skiant ebet. Eleze ne ouzon yezh skiantel ebet nag e galleg nag e yezh ebet. Nag ar prezeg nag an areg ! Klasket 'm eus dre belec'h e c'hallfen boulc'hañ ganti. Laouen e ven bet o treiñ ur c'hile kozh, Jean-Henry Fabre, ha c'hoant ganin ivez plediñ gant ar steredoniezh, an douaroniezh, an douarouriezh. Met kavet 'm eus un dodenn all ivez. Prederouriezh kempred. N'on ket prederour. Met treuzyezhañ eo a fell din. Ha troour ez on. Hag a-walc'h a zanvez zo bet dastumet — naren, morse ne vez a-walc'h, evit gwir — ha krouet gant Gwion evit ma kredfen, diwarno, pleustriñ ha breolimañ va yezh. An hentenn gentañ a ve studiañ oberennoù ar skrivagner a soñjan ennañ (soliet e breder war Merleau Ponty) en ur adlenn pizh kement tra a zo bet embannet gant Preder ha pennadoù prederouriezh Gwion panaveken.

Siwazh, d'an ampoent ez on e par da zilojañ bloaz pe zaou da Sina. Ha va dastumadeg geriadurioù ha LAVARoù a chomo war va lerc'h, dre ret : e Sina e vo kement va lojeiz ha

va fresad PREDERennoù amañ ! Ha fenez e skrivan deoc'h da gaout hoc'h ali. Gortoz ken na zistrofen a-barzh emlakaat da labourat a gavan diwirheñvel...

II – YBAN da YVT 24 06 18

Mar komprenan mat e talvezo ar chomadenn daou vloaz e Sina da vudurun evit digeriñ un nor nevez evidout. Pe evit tra e chomi er vro-se ? Donaat da anaoudezhioù war ar yezh hag ar sevenadur moarvat. Ha ne ve ket aze an durc'hadur da gemer da vat ? Te a lavar bezañ troour. Treiñ petra avat ? Labourat war an alvezoniezhañ ? Evit hogos an holl ziskiblezhioù – fizik, kimiezh, bevoniezh, h.a. – e ranker da gentañ kaout ur stummadur dereat e jedoniezhañ, a zo diziouerus penn da benn. Evit a sell an douaroniezh, da skouer, ar stadegouriezh zo anhepkoradus. Evit ar steredoniezh ne dalvez ket ar boan soñjal enni hep araez ar jedoniezhañ.

Ar brederouriezh ? N'eo ket ur ouezoniezh ha “skiantoù an den” naket. Ha pa welan tud a venn bezañ “prederourion” (ha kempred war ar marc'had !), hep kompren netra en alvezoniezhañ, e kav din ne ouezint morse petra eo ur preder kempred hag un devezout a hiziv. Penaos ober meiz war ar bed, ma ne gomprenner mann en ur c'heflusker, pe e saveletoù alvezel “boutin”. An kez tud a fell dezho prederouriañ, met n'int ket gouest da zisplegañ an disterañ anadenn alvezel, evel, lakaomp, an diazhennañ.

Me a gav din ez eo talvoudus studiañ ar gelaouenn *Emsav* (emañ war load Preder), an notennoù dreist holl (istor, armerzh, kevredadouriezh). An notennoù kevredadel 'm eus pleustret kalz warno, diazezet ma 'int war levrioù Gurvitch. An termennoù, an hanc'herioù zo pouezus o studi. Doazhadur Gurvitch avat... Setu penaos e welan an traoù er par-se. A-gostez e lakaan an holl zoazhadurioù, kealiadurioù, ideologiezhoù, a sellan evel handerc'hañ glez. Ha pennadoù 'zo skrivet gant GE ned int nemet addisplegadurioù a-zivout doazhadurioù – bedouriezhoù – tremenet dre sil un doazhadur all, hini Gwion. Kement-se a varnan anperzh. Ar pezh a laz evidon eo deskiñ devezout, dezrannañ, en ur chom an ergorekañ gwellañ. Hag evit devezout eo dav kaout araezioù geriel hag er feur-se emañ ret holl pleustriñ a-zevri war ar pennadoù embannet er steudad LAVAR. Anez kompren an diazez-se ne c'haller ket devezout e brezhoneg. Diwar vont, an darn vrasañ eus al Lavaroù a gaver keflinenn war load Preder. Tu zo din da gas dit ivez dre ar val an traoù a vanko dit.

Da raktres pleustriñ war un danvez louet a welan evel un azon a c'houstantan abaoe ur frapadig. Emañ pezh a chom eus an *Emsav* en ur stad truezus. Hogos marv eo,

goubrenet, gouvreinet gant an enebour, bennozh da genlabour an emanvet pennoù eus ar Mouvement Breton, gwir sodion dalvoudus d’an enebour. Hag evit tud a haer bezañ er beg araok, ez eus peadra da gaout douetañs. Ne ’m eus ket c’hoant lavarout traoù drouk diwar-benn den ebet, met dav gwelout n’emeur ket en ul lusk gwall zedennus. Sujet eo ul lod mat eus eus hon c’henskriverion d’an “dereat ent politikel” hag emaint penn da benn er redenn drec’h gall hag europat. Hag evit peurrest ar Mouvement Breton — an Emsav, gouez dezho — ez eo bet kenkizet gant an tu “araokadour”, pezh a zifourk war ar c’henlabour a youl kaer, damemskiantek pe diemskiant gant ar re zo o klask darallañ dremm ar vro.

Kompren a ran enta ar c’hoant da dreañ, da emdennañ, da endredañ, war-benn adkavout ur sol solut dindan hon treid.

Petore ali reiñ dit ? Petore kembeli ’m eus evit kement-se ? Ma...

1. Labourat war al Lavaroù, o kleuziañ, o pismigañ pep tra, o klask ar perak, ar penaos hag ar penent. Ar pal ? Dont a-benn da zigejañ un hent hag araezioù da zezevout, ha da gentañ penn ur yezh eeun, hep en em guzhat a-dreñv moked gerioù digunvez. Marteze e ve talvoudus studiañ un devezour evel Merleau Ponty (anzav a ran ne ’m eus ket graet a-walc’h va unan).

2. Evit a sell an alvezoniezh, ne oufen ket lavarout petra ober. Marteze e talvezfe ar boan studiañ un diskiblezh evel an Hiloniezh (un amkan evidon ivez) ? Ha dre se en em gantañ er pezh zo ret holl evit an diskiblezh-se a-fet jedoniezh, kimiezh, fizik ?

3. Marteze studiañ gouezeleg, kembraeg ?

4. En em stummañ e L^AT_EX ? (evit an embann da zont).

KIS-1529

I – JMM da LM 28 06 18

Emaon o treiñ e saozneg taolenn *ABER 72* ha chom a ran bourd war ar ger *primsonioù*. Kompren a ran ar ster hollek, evel just, ket ar ger resis e galleg avat. Mar gellez sklêrijennañ va spered...

II – LM da JMM, YBAN 28 06 18

Diaes din an tommder !

Primsonioù harlu 'm eus lakaet da dreiñ ar c'hatalaneg *Corrandes d'exili*. En ezvezañs ur ger brezhonek evit *corranda* e 'm eus krouet unan. **Corranda** = *canço popular breu improvisada*.

Gl. *improviser* = Br. *primaozañ* alese va *primson*. Ne zeu ger galleg ebet din da dreiñ ar ger katalanek. Hag unan a ve e saozneg ?

Evit gwir, en deroù, e krede din e oa ar galleg *ritournelle* mais goude gwiriañ ne glot ket gant an despizadur roet.

III – YBAN da LM 28 06 18

Geriadur ar Mediaoù a ginnig Br. *deraozañ* hag an deveradoù, kardarnaet gant GE war-lerc'h va atersadenn, sl. La-19. Evit gwir ez eo ankevazas deveradoù *prim-*, **rak an deraozadoù n'int ket savet pe aozet war ar prim** ha ne zarevont ivez war ar prim evel ar *primeostoù*, sl. Da-64 “frouezh, legumaj, trevadoù darev abred”. Kinnigadenn Martial a zeu diwar NDBF *primanao*, *primawen*, da heul Vallée, daoust ma lavar ivez Tata **war an taol**. Keneil va c'hoar (Pierre Gariel), gitarour ha sonaozour anezhañ, zo boaz da zeraozañ sonerezh, alies a-stroll, ha ne vez ket graet na war ar prim na gorrek, **war an taol** ne lavaran ket. Kement-se zo merket gant ar rakger **der-**.

La-19, p. 113 : GE da MMe 09 09 08 : « Renkañ e rummenn ar *c'hreñvaerioù* an adverboù *meurbet*, *tre*, *kenan*, *dreist* h.a. koulz hag ar rakgerioù *gour-*, *dreist-*, *der-* (eus hemañ diwezhañ e rae GP un *dreistkreñvaer*), h.a. »

Da adwelout evit *Aber* enta.

Gwir eo : poazhañ a ran amañ e 'm burev ha ne ouzon ket penaos kaout un nebeut freskijenn. Amveziadoù diaes evit deraozañ !

IV – LM da YBAN, JMM 28 06 48

Petra ober eus Cat. *corranda* neuze ? *Derson* pe *dergan* ?

V – YBAN da LM, JMM 28 06 48

Da c'houlenn : « Petra ober eus Cat. *corranda* neuze ? *Derson* pe *dergan* ?

Te lavar : *Corranda* = *canço popular breu improvisada*. Troet war ar Gwe eus ar c'hatalaneg d'ar galleg : “chanson populaire improvisée”. Evit Cat. *corranda* e ro ar Gwe Gl., Sz., Al *corranda*ivez. Diaes lavarout pehini a ve ar gwellañ : 1 *derson* b., 2 *dergan* g., 3 *derganenn* b. 2 zo tost ouzh *dargan* Gl. *oracle*. Ne ouzon tra a-zivout ar genad *corranda*. Ar ger kentañ a 'm laka da soñjal e *Son ar sistr*, pezh a ziskouez ez eo poblek ha drant Br. *son* tra ma 'z eo “siriusoc'h” Br. *kan*. Kanet e vez en iliz, o tibunañ (*kan bale*), o tiskelañ. Dit da welout, met marteze e ve Br. ***derson*** (**son** poblek ***deraozet***) ar c'hevazasañ ?

VI – LM da YBAN 28 06 18

Da gentañ poent ur *gcorranda* zo un dañs. Astennet eo bet ar ger d'ar ganaouenn a zoug an dañs. Savet eo diwar ar verb katalanek *correr* = “redek”. Un adstumm zo d'ar ger, *corranta*. Evit an dañs e lavarer ivez *ball de correr* = “*dañs a-red*”. Ar pezh hon aotrefe da ijinañ ur galleg *courante*... na ve ket ur ganaouenn da vont da gêrsoulaj evit kelo ! Lavaret e vez ivez *cantarella*.

An dañs a denn d'ur dañs-tro.

Despizet eo evel-mañ er Viquipèdia katalanek :

“La cançó sol ésser de contingut força intencionat, amb conceptes satírics, crítiques i retrets, o amb l'expressió de sentiments amorosos. És de tonada alegre, de caràcter popular i curta, molt sovint improvisada i generalment en la Mètrica Catalana composta per quatre versos heptasil · labs, amb la rima creuada (abba, abab, o bé abcb). Algunes però són de cinc o més versos i també n'hi ha amb vers pentasil · lab. Cada vegada que es repeteix el cant d'una corranda de dansa es pot afegir un vers, que rep el nom de retorn (cal no confondre'l amb la tornada). Pere Vidal n'ha donat un nombre prou gran en el seu *Cansoner català de Rosselló y de Cerdanya*. Una corranda diu justament: (...) *I corrandes són cançons*. S'ha traduït al francès com a *ronde* (roussillonnaise)”.

Evit ober berr : kanaouenn bobl flemmus, abegus, berr (4 pe 5 gwerzenn) war un ton laouen ha deraozet peurliesañ. Ar ger heñvelster meneget uheloc'h (cantarella) a 'm eus kavet troet gant ar Gl. *ritournelle* (Dictionnaire français-catalan, Ritournelle p. 927), eleze e 'm boa soñjet ennañ da gentañ. Gwelout a reer ivez eo bet troet gant *ronde*. Hervez Littre e teu ar ger eus an italianeg *ritornello* savet diwar *ritorno* = Gl. *retour*. Mennoz ar *ronde*.

E-barzh VALL. *ritournelle* e lenner *ribouradenn* ha *deraouenn(ig)*. Diwar ur galleg — pe gallaoueg — *rebutade*, emichañs. E-barzh GBAV. (sal ho kras) *ritournelle* e lenner *ribouradenn* (amprestet digant VALL.) hag un notennig : “cf. *aouidell* > *ouidell*”. *Ouidell* = *chansonnette*.

Neuze e ve tu da astenn ster *ribouradenn* pe da dennañ korvo eus (*a*)*ouidell* ha krouiñ *der(a)ouidell*. Petra a soñjez ?

Marteze en defe Yann-Ber un dra da lavarout ? Kas a ran dezhañ hon eskemmoù.

VII – YBAN da LM 29 06 18

Ne gav ket din ez on evit respont d’ar goulennoù a-zivout ar genadoù kanaouennoù, n’ on ket barrek a-walc’h. Ar pezh a c’hallan ober eo lavarout va mennozioù evit krefen ’zo.

Mat e ve kaout un doare unvan da eskemmañ, hag ar pep gwellañ eo heuliañ skouer ar pezh a rae GE en e lizheroù, a strivan da ober va unan, es eskemm-mañ da skouer.

Evit ur ger estren eo gwell na ober kemmadur ebet gant stouedoù : ur *gorranda*.

Adlavarout a ran pezh a erbede GE : evit kement elfenn estren — sevenadurel, stuzegezhel, lennegel, arzel, hevlezel, istorel, h.a. — eo gwell mirout an termenou estren-se, dezneuziet diouzh ret. A-se : *un sans-culotte*, ur voestad *petits-suisses*. Kaer ’z po klask ur c’hevatal da Kat. *corranda* e vo dic’hallus, rak ar sevenadur kataloniat n’eo ket an hini breizhat. Seul gent a se “astenn ster” ur ger a zo an doare gwellañ da dreuzwiskañ an elfenn estren, ouzhpenn se gant ur ger a ra dave d’ur stuzegezh vreizhat kozh. Ne vimp ket savetoc’h o klask kevatalioù gallek d’ar c’horoll, pe d’ar c’han kataloniat. Penaos treiñ Br. *jabadao* e katalaneg ?

Dedennañ a ran an evezh ivez war ur fazi, a rafen anezhañ tech *kibog-oboell*. Evit anvioù ar c’hebell-touseg, arverañ al lostger **-og** e pep lec’h, hag heñvel dra evit anvioù ar binvioù sonerezh, arverañ al lostger *-ell* ent reizhiadek. En hon degouezh e ve ur fazi arverañ ar rakger **der-** evit kement deraozad. Lakaomp e ve — pe, ez eus ? — deraozadoù krepred gwriziennet e Breizh, e brezhoneg ivez, lakaomp c’hoazh e ve savet reoù nevez, dav e ve krouiñ termenou deouezus evito, met, a dra sur, ur fazi e ve ober gant ar rakger **der-** bewech. Ménard en deus heuliet hent al lezober — buan hag aes ! — gant anvioù ar c’hebell-touseg *monog, kibog, bonedog, skouarnog, h.a.* hag ar binvioù sonerezh, *klerinell, oboell, saksell*.

VIII – YBQ da LM, YBAN 29 08 18

Kemplezh an traoù, ha n’ on ket ur mailh war an dañsoù.

Bal a dennfe kentoc’h d’un doare da zañsal a goubladoù, daou-ha-daou, pevar-ha-pevar...

Ritournelle er ster a vremañ : “chanson simple et naïve de genre traditionnel”.

Hervez *Dictionnaire historique de la langue française* “[...] désigne le court motif instrumentale qui précède ou suit chaque couplet d’une chanson, chaque reprise d’une danse.”

Gallekadur ar ger italian *ritornella*.

Arveret eo bet **ribouradenn** ganin, da heul un eskemm gant Yann-Baol, evit ar seurt sorbiennoù anvet a-wechoù *randonnées* e galleg, ma tistro an hevelep degouezh meur a wech a-hed an istor betek diskoulmañ. Un doare diskan eo, gerioù a zistro heñvel.

Diwar vont, n’eus ket anv a gemm *kan ha diskan* padal n’eus “diskan” ebet en doare-se da ganañ.

Gourzhkan a vefe da arverañ ent resis (gwelet gant Yann-Baol ivez).

Ar *courante* zo un dañs eus al lankad barok e Frañs a adkaver e troiadoù dañs ar prantad-se. MM a ro *kourantenn*.

Moarvat eo bet miret ar ger galleg hag italianeg gant ar Saozon hervez Wikipedia : <https://en.wikipedia.org/wiki/Courante>

Dañsoù al lez zo un emdroadur eus dañsoù ar bobl, ha dañsoù ar bobl da heul zo un emdroadur eus dañsoù al lez. Bez e oa da nebeutañ hogen n’ouzon ket hag e kendalc’h. Da heul eo bet kendalc’het gant ar sonerezh hep dañserion ha steuziet eo an dañsoù hogen chomet eo en doare da frammañ ar sonerezh “gouiziek” e luskadoù (*mouvements*).

Edon o klask treiñ *suite des montagnes*. Hag e vefe *troiad dañs ar menezioù* ?

Pa’ z eus anv eus ar c’hanaouennoù neuze, *heulienn ar menezioù pe troiad dañs ar menezioù*?

(Kavet e-barzh geriadur MM.)

Lavaret e vez ivez *Gavotenn ar menezioù* eus an tri lankad, pe luskad.

Un droiad a c’hoarvez eus ton simpl (ton berr, ton kentañ) bal (tamm-kreizh, tamm-diskuizh) ton doupl (ton hir, ton diwezhañ).

N’anavezan ket kalz an danvez. An div pe deir kanaouenn a anavezan a zispleg pemdez an dud en ur ober goap. Goapaet eo ar c’hemener, ar merc’hed, ar baotred... Moarvat eo pinvidik an danvez meret gant ar ganerion.

Petra zo dindan *corranda*, ne ouzon ket. Hag ar ger a oa stag ouzh an dañsal, ha chomet da heul. Ha stag eo d' ur furm sonerezhel a zo chomet war-lerc'h an dañsoù : kourantenn pe all ?

War a hañval danvez ar c'homzoù zo liesseurt.

Hag ur furm eo da ginnig an danvez a zo boutin neuze ? Lakaat ar biz war ar pezh a hegas : **flemmgan** ? Lavarout plijadurioù ha displijadurioù ar pemdez en un doare skañv : **son** ?

KIS-1530

I – P da YBAN 04 07 18

Setu pezh emañ o paouez degemer a-berzh merc'h Meic Stephens :

I'm very sorry to tell you that my father passed away peacefully last night with all the family around him.

Best regards

Brengain

Da c'hortoz e oa. Trist ez on avat. Daou vloaz 'zo e'm boa e welet en e di e Caerdydd. Ne oa ket gwall vagol, met gouest da fiñval memes tra, ha dibistig e spered. Kas a rin ur poz d'e verc'h ha d'e wreg.

II – YBAN da P 06 07 18

Kenavo Meic ! Hervez an nebeut eskemmoù 'm eus bet gantañ e c'hallan lavarout e oa un den kalonek, ur bogarour mat kenan, *gwladgarour tra mad* e kembraeg (sl. *Hen Wlad Fy Nhadau*), komprenadus war-eeun. Mar skrivez dezho, lavar ivez va gourc'hemennoù a gengañv dezho. Trist on ivez.

Ha va moereb diwezhañ a-du va mamm, he c'hoar yaouankañ Soazig (distaget "chech"), zo o paouez mont da anaon. Echu eo, ne glevin mui an deodyezh kaer-se, nepred. Dasseniñ a ray e 'm fenn, tra ken. Va eontr Job, gwaz c'hoar henañ va mamm, a lavare diwar va fenn edon "o kalkuliñ" ar brezhoneg. Aze emañ ar wir fealded ha n'eo ket o klask saveteiñ pensoù ur bed aet da get, pe o kalfichat un asvan a yezh gant takonoù gallek.

KIS-1531

I – YBQ da YBAN, LM 17 07 18

Skrivañ ha randoñ a ran bepred. Marc'hadmatoc'h eget lonkañ bier. Arveret 'm boa en ur skrid *luf* pa soñjen er galleg *patine* evit gwir. Ket anat kavout ur ger brezhoneg, ger boutin koulskoude...

- DFBH : *mergl*
- MM : *merglenn*
- VALL. : du bronze, cuivre, etc., *mergl*, *henvergl*, *-adur* ; *gorrôenn* f. (plus général, toutes sortes de ~).

- Geriadur *le Petit Robert correcteur*

patine [patin] nom féminin (de l'italien; famille de *patène*)

1. Dépôt qui s'est formé progressivement sur certains objets; couleur prise avec le temps. La patine d'un meuble.
2. Vernis, coloration artificielle destinée à décorer, protéger certains objets.

- *Le Robert, dictionnaire historique de la langue française*

Patine, est emprunté à l'italien *patina* attesté depuis (1681) au sens de "teinte que le temps donne aux tableaux...également employé pour désigner une sorte de pâte et emprunté par le français sous la forme de *patène*... Par analogie...parfois employé pour une couleur chaude et douce à l'œil qui rappelle l'oxydation du bronze (1832).

N' eus nemet Vallée a anavez ster ar ger e galleg war a hañval, zoken mard oa chomet gant ster naontekvidik *mergl* e galleg e kinnige ar ster orin a zo bev bepred e galleg. *Gorre* zo dudius hogen arveret eo bet kalz gant sterioù resis a gav din.

Levezonet e oan evit gwir gant va galleg pobl. Fellout a rae din lakaat da c'houverzhout e kemere ur c'halvezad ul luftr dre emell an holl dud o doa perzhiet d' e seveniñ hag e sonjen e daouarnoù an dud-se. Ne oa ket anv eus labour an daouarn evit gwir. Ul leterc'had e oa ?

Patiner, e galleg pobl, ne zeu ket eus *patine* hogen eus *patte*, arveret e oa pa oan o touch ouzh traezoù a bep seurt a raen ganto diezhomm...« Arrête de patiner ta fourchette ! ». Kennotadurioù n'eo ken a vefe moarvat forc'hellek e brezhoneg.

Le Robert, dictionnaire historique de la langue française

§ *Patiner* 1408, manier grossièrement [...] et avec une spécialisation érotique, caresser indiscretement (*peloter* e galleg a vremañ).

Er galleg pobl e oa chomet gant ur ster lakaat e zorn war un dra d'e dreiñ-distreiñ hep pal resis. Neuze, ar pezh a glasken a vefe bet tost ouzh *dornata*, *tastornat*, *palvata*, daoust m' o deus ar gerioù-se sterioù all.

Moarvat ne glot ket resis gant ar pezh a lakaas ar ger-se da eskoriñ e-ser va frederiadennoù toull. Ne raen nemet soñjal en ur c'halvezad stummet dre emell an holl dud o doa perzhiet d'e seveniñ ha lezet o roudoù warnañ, pep hini o tegas elfennoù diziouerus d'an disoc'h. Souezhet on bet o welout c'hoazh e oa diaes klask er geriadurioù brezhonek. Klask ha n'eo ket kavout. Kavout a reer bepred gant labour. A-wechoù avat eo hir an amzer tremenet evit ur gerig a netra. Gwir eo e c'hell bezañ ramzel ar pezh a sach ur gerig a netra war e lerc'h.

II – YBAN da YBQ 19 07 18

E galleg ez eus evit *patiner* tri orin : 1. eus It. *patina*, marteze liammet ouzh al Lat. *patina*, doare lestr da boazhañ pesked, dre berzh al liv a zeu war an kez lestr da heul an hirarver, Br. *gorroenn* lizh da Vallée. 2. eus Gl. *patte* “manipuler, caresser”. 3. eus Gl. *patin* < Gl. *patte* ivez. Evit a sell hon degouezh — evel buhezset ganit — ez eo mesket 1. ha 2. Un tammig berr eo Br. *luftr* evit dec'heriañ ar goumoulennad sterioù-se, na pa ve da gentañ peogwir ne luftr ket bepred ar “c'horroenn”-se. Da 'm meno eo dav pellaat

diouzh ar gerioù re anavezet-se, Br. *luf* Gl. *lisse, poli, brillant, luisant*. Ouzhpenn se ne zeouez ket an arvez “livet, palvataet, meret, dorloet”. Penaos dont a-benn da lakaat e stumm ur ger — dec’heriañ — ur c’heal ken fuilh e steriegezh ?

Me a gav din eo gwell treiñ war-du al liv roet gant an amzer, an dorloñ, ar c’halvezerezh. O chom e tachenn ar “mergl” ez eus hBr. **ROD** “rougeur, rouille”. Ha ... burzhud ! Termen an hollc’h.

GEMED :

patiner *un décor, un costume* ◇ to patinate, to give a patina to sth. ◇ heroudañ *ur c’hinkladur, ur gwiskamant*, reiñ un heroud da *udb*.

Sl. Kb *rhwd*. Gant *roud-* e teu, ouzhpenn al liv, kennotadurioù e-leizh : “roud ar bizied”, da skouer...

III – YBQ da YBAN 21 07 18

Heroud, heroudañ zo bastus kenañ, talvoudus en tu-all d’an arver kalvezel pa ’z eo stummet adal ur ger heroudet dre an amzer hag an arver.

Ne ’m boa ket soñjet e GEMED ar wech-mañ.

Trugarez ivez evit da respont da YVT hag an dave da *EMSAV, Niv. 94 –Here 1974, An deberzh diziouerus* (sl. p. 275). Adkavet ’m boa ar pennad-se pa glasken tostaat ouzh an hollad *alvez-beved-buhez*.

N’ou ket barrek da chom pell a-walc’h gant un dra hep tremen gant un dra all avat. Koulskoude e ’m boa kavet aze binvioù da brederiañ un tammig. Loc’het e oa war zigarez kompren penaos e oa bet stummet “naouegezh alvezel”, ha kement-se en abeg eus “naouegezh artifisiel” ledet gant an Ofis er metier brezhonek.

Ret eo din adskoulmañ gant an neudenn neuze.

I – YVT da YBAN 16 07 18

E *La Philosophie*, gant Comte-Sponville, e lennan an arroud-mañ :

Les philosophies présocratiques portent sur le tout du réel, dont elles cherchent le principe premier ou ultime : l'eau (Thalès), l'infini ou l'indéterminé (Anaximandre), les nombres (Pythagore), l'un ou Dieu (Xénophane), le feu, le *logos* ou le devenir (Héraclite), l'Être (Parméide et Zéon d'Élée), l'esprit (Anaxagore), l'amour et la haine (Empédocle), les atomes et le vide (Démocrite)... Aristote les appelle souvent *physiciens*, parce que le tout du réel, pour la plupart d'entre eux, n'est pas autre chose que la *nature (phusis)* : leur métaphysique est aussi une *physique* — bien sûr non scientifique — ou une théorie de la nature (une *phusiologia*).

Hag en daou zegouezh-se e tere ar Br. *alvez* ? An troidigezhioù amañ dindan ned int ken ul lankad eus va devezout (ned on ket e-tailh da dreñ an arroud a-bezh).

a) « ...*n'est pas autre chose que la nature (phusis)*. »

* « ...ned eo ket estreget an *alvez (phusis)*. »

b) « *leur métaphysique est aussi une physique – bien sûr non scientifique – ou une théorie de la nature (une phusiologia)*. »

* « un *alvezoniezh* — nann gouezoniel evel-just — zo ivez eus o zrabedoniezh, pe un *damkaniezh* a 'n *alvez (ur phusiologia)*. »...

c) Ha *Quid* ? eus :

« *Aristote les appelle souvent physiciens...* »

Unan a lavaro ez eo amazas ar verañ Br. *alvezoniourion* amañ pa n'eus ket anv a ouezoniezh. Ha koulskoude, e ster Aristoteles, ent treadegel, ez eo kevazas.

Pe Br. **alvezourion* ?

II – YBAN da YVT, MC, JMM, LM, RAD, MN, YBQ 18 07 18

E 'm malad eus an 11 06 18 e skriven dit :

⚡ An ali roet gant Preder zo hennezh : gerioù o tennañ d'ur sevenadur estren a virer en o yezh orin, delizherennet diouzh ret. [...]

Seul gent a se evit sevenadurioù an henamzer. Penaos e c'haller empenñ an doare o doa henhellaziz da welout ar bed ? Ne gav ket din e teskimp kalz a draoù war an divoud dre hantererezh ar “filozof” Comte-Sponville, nemet e zoare eñ da welout ar bed e ve. Ne vo ket gwell dre hantererezh Heidegger naket, a zeue a-benn da balvata ar gerioù — ken gresianek, ken alamanek — evit e zoazhadur piaouel, an alamaneg o tont da vezañ evitañ par d'an henc'hresianeg.

An termen Br. *alvez* n'en deus ster nemet en hon bedouriezh a vremañ, eleze diazezet war ar ouezoniezh, ha studi ouezoniel an alvez a vo graet *alvezoniezh* anezhi. An diaester neuze zo komz eus bedouriezhoù un amzer all gant termenou kempred. An arvar zo hennezh : unventekaat an amzer ha kouezhañ en *napred* (ukroniezh), kevatal d'an *nalec'h* (utopiezh).

Va mennoz : ar verañ ar gerioù boaziet en henamzer evel m'emaint. Skrivañ *fiziz* pe gwell *φύσις*. Amañ dindan notenn wiktionary, a ziskouez steriegezh fuilh ar ger :

φύσις (phúsis) f (genitive φύσεως); third declension

1. origin, birth
2. nature, quality, property
3. later, the nature of one's personality: temper, disposition

4. form, shape
5. that which is natural: nature
6. type, kind
7. Nature, as an entity, especially of productive power
8. creature

Hag ar Φυσικός φιλόσοφος (Is. oi φυσικοί φιλόσοφοι) vo skrivet ivez gant lizherennoù gresianek, pe *fizikoi*. N' o deus tra da welout gant an *alvezoniourion*, na gant *alvezourion*. Arabat bannañ Br. *alvez* war an hened.

Amañ dindan enmoned GPC :

elfydd¹ [< Clt. *albījō o'r gwr. *albho- 'gwyn', fel yn yr e. p. Gal. *Albiorix*, *Albiorica*; dengys ystyr (b), fodd bynnag, ddarfod tybio fod perthynas rhyngddo a'r Llad. *elementum*]

eb.g. (bach. *elfyddan*) ll. (adran (*b*)) *elfyddau*, *elfyddion*.

a Byd, daear; tir, gwlad, rhanbarth, bro, ardal, cymdogaeth:

world, earth; land, country, district, neighbourhood.

b Elfен, defnydd; rhan (o beth cyfansawdd) na ellir ei dadansoddi ymhellach; llythyren; (yn y ll.) y bara a'r gwin yng ngwasanaeth y Cymun:

element; that which cannot be resolved into simpler parts; character, letter (of alphabet); (in pl.) the bread and wine of the Communion service.

Ur pennad gant GE :

La-19 p. 67, GE da MME 23 05 08

13 & 14. Ya, neuennadurioù zo bet en arver an deveradoù diwar *skiant-*, *gouiz-*, *gouezoni-*, na oant ket neuennadurioù ar yezhouriañ, met neuennadurioù an devezout. En istor an devezout ez eus un troc'h etre an diskiblezhioù diazezet war ar Jedoniezh,

kementadel enta (Fizik, Kimiezh, h.a. hag ar Jedoniezh he unan) diouzh un tu ha diouzh an tu all an diskiblezhioù na spir ket dezho ar Jedoniezh dre benn m'o deus un diazez doareadel andireadus (Denoniezh, Kevredadouriezh, Yezhoniezh, h.a.). Kinniget 'm boa kemer *gouezoniezh* evel anvad rumm an diskiblezhioù jedoniel, kementadel rik, ha *skiant* evel termen hollek — eleze dispartiañ ar Jedoniezh ha skiantoù an alvez dindan ar skritell *Gouezoniezh*, diouzh an diskiblezhioù all lakaet dindan ar skritell *skiantoù an den*. War an dachenn avat e c'hoarvezas pezh a c'hoarveze er yezhoù all : ober a reer gant Sz.Gl. *science* da verkañ kement diskiblezh 'zo (ha pa vent oc'h imboure'hiñ war an alvez pe war an den — en ur soliañ war ar mennoz ez ay un deiz studi an den d'ur rann eus studi an alvez), ha heñvel gemeratur a voe roet da Br. *skiant* ; ken e steuzias ar c'hemm ster etre *skiant* ha *gouezoniezh* hag ez eas hemañ hogos diarver ; ken e voe arveret daou dermen kenster a-dal da Gl. *scientisme* (an emzalc'h end-eeun o tiren skiant mab den d'ur skiant a 'n alvez) : *gouizielouriezh* (kurzhadur diwar *gouezonielouriezh*) ha *skiantelouriezh*. Ar c'hemm da lakaat etre an daou rumm deveradoù (diwar *skiant*- ha diwar *gouezoni*-, *gouiz*-) a denn enta muioc'h d'ar mennozioù eget d'ar gerioù. Ha da 'm meno ez eo dleet d'ar geriadurour menegiñ an daou rumm termenou — ac'hoel e kement ma venn chom diuntu.

Sellout ivez **EMSAV**, Niv. 94 – Here 1974

KENDAEL A-ZIVOUT ISTOR KEALIADUREZH AL LUSKADOÙ BREIZHEK
(*C'hwezekvet testenn, PKB-1320*)

III – YVT da YBAN 19 07 18

Trugarez Yann-Baol evit ho tiskrivadenn ken spis. Ha trugarez c'hoazh evit pennad La-19.

Ur gudenn a chomo evidon da zirouestlañ : "*gerioù o tennañ d'ur sevenadur estren a virer en o yezh orin, delizherennet diouzh ret. [. . .]*" Adalek pelec'h ha betek pezh par emeur pe n'emeur mui e maezienn "*ur sevenadur estren*"pe petra zo eus ur sevenadur "*estren*" ?

En arlez a 'n kez kraf e venegin un tabut a 'm eus bet ar bloaz-mañ gant kendiskiblion a-zivout ur varzhoneg troet gant Patricia Guillermaz. Ankouazhet ganin anv an aozer :

un Taiwanad aet da chom er Stadoù-Unanet. Soliet e oa e varzhoneg war heñvelsonded "strollata mennoziou" ha "soñjal el lotuz". Edo, en ur werzenn, *ar spered/an doue en e goazez war ul lotuzenn*. Troet e oa bet ganti ar Sn. 神 *shen* (*doue, spered doueel*, diouzh an degouezh evel bepred) e Bouda. Mantret e voen rak n'edo ket anv Bouda er skrid orin. Da eil ne oa mui anv evit al lenner a strollata mennoziou peogwir e oa bet graet evitañ gant an droerez. Eilgeriet e voe din meur a abeg : ne oa nemet Bouda e-touez an doueed a goazeze war al lotuz ; pa oa Sinaad an aozer e oa anat a-walc'h e oa boudaat. Mantretoc'h e voen. Edo c'hoazh an dud-se a droe lennegezh e par ar reterelouriezh ! Ha Sinaiz tro-dro din a haere ne c'halle ur Sinaad ken bout daoat pe boudaat ! Diwar vont ez embann ar gristenion sinaat *Ganxie Shen* 感谢神 (an hevelep 神) : *Bennozh Doue*. Divarc'het a-grenn e voen pa zivegas ur gelennerez treiñ e oa heñvel evit Allah ha muzulmiz : arabat e oa treiñ Allah e Doue rak doue an Islam e oa Allah ha doue ar gristenion e oa Doue. Ret eo bet din goulenñ outi pezh anv a rae ar gristenion arabeger eus Doue. Ne ouie ket ha diwezh an tabut.

Gr. *φύσις*, diouzh erskrivadenn Preder, a ve da zelizherennañ e brezhoneg rak o tont eus ur sevenadur estren. Gr. *ιδέα* Platon avat zo bet troet Br. *derc'h*.

Amañ uc'h stuz va frederiadennoù hepken.

KIS-1533

I – MC da YBAN 23 07 18

Treuzkas a ra dit ur goulenn a-berzh Jerome Le Bloas. Stummer eo e kreizenn Roudour Kemper, lec'h m'en deus eñ desket brezhoneg :

Er mare-mañ e klaskan treiñ un destenn saoznek e brezhoneg. Chomet on boud gant un draig a netra (aes tre da lakat e galleg) : *almost exclusively*. Peseurt mod ho pefe troet, c'hwi, kement-se ? Soñjet 'm eus e meur a droienn disheñvel met n'on ket deuet a-benn da gavout unan hag a sonfe brav... Ha posupl e vefe sevel ur ger e-giz-mañ : *damhepken, peuzhepken* ? Ne soñj ket din.

Setu ! Neuze mar faot deoc'h kinnig din un dra bennak pe reiñ ho soñj, grit 'ta !

II – YBAN da MC evit JLB 26 07 18

Br. *ken* a dalvez “all, ouzhpenn, mui”.

• GPC :

amgen

[?am⁻²+elf. *cên* (cf. Crn. C. *ken*, Llyd. C. *quen*)]

a. a hefyd gyda grym enwol (ll. *amgenau*) ac fel *adf*.

a Arall, gwahanol, y gellir ei gael, ei ddefnyddio, &c., yn lle un arall, yn dynodi ffordd o fyw, o weithredu, &c., a ystyrir yn anghonfensiynol; gwell, rhagorach, rhagorol:

other, different, alternative (also of lifestyle, &c.); better, superior, excellent

• DGVB **cenit** p. 102

• *Etymological Dictionary of Proto-Celtic*, Ranko Matasovic, LEIDEN • BOSTON, 2009

*kina, *kinl ‘besides’ [Prep]

GOID: OIr. *cen* [+Acc.] ‘without’

W: *MW am-gen* ‘other, different’

BRET: MBret. *quen* ‘other, otherwise’

CO: Co. *ken* ‘other, otherwise’

ETYM: W *gan* ‘with, by’ has also been related to these words (but cf. PCelt. *kanti- ‘together, with’). It appears that these words are connected to the demonstrative base *ki- (Lat. *cis* etc.), but details are unclear.

REF: LEIA C-64, GPC I: 86.

Evit treiñ Sz. *almost exclusively* e ve bet mat kaout ar gendestenn, na pa ve evit kaout al live yezh. Un droienn adverbel eo, a c'hell bezañ troet e brezhoneg gant un adanv pe un adverb ivez. Tu a ve da lavarout : *ent digen, koulz lavarout pe peuzdigen pe hogos (ent) digen...* Pe gant *hepken* : *tost hepken pe hepken tost da vat* pe ... Lezel a rafen a-gostez *damhepken, peuzhepken*, met ur santad n'eo ken, rak “ne son ket brav”, lizh dit.

I – YVT da YBAN 01 09 18

Gr. **μαιευτική** [*maieutikḗ*]

Len a ran e *Dictionnaire français-breton* Martial Ménard (Palantines, 2012) :

MAÏEUTICIEN gwiliouder *m.* -ien

MAÏEUTIQUE gwiliouderezh-spered *m.*

Div evezhiadenn gentañ :

MAÏEUTIQUE zo gwiliouderezh e domani ar vezekniezh ivez (ster kentañ). Tennañ a ra ar ger *gwiliouderezh-spered m.* d'ur valleeg.

Diouzh an alioù roet ganeoc'h e rafec'h gwell gant Br. *maieutike* (gant [ke] dibenn) evit envel arz Sokrates ?

Gr. **μαιευτική** [*maieutikḗ*], arz, pe kalvezder, ar gwilioudiñ, diwar Gr. *μαῖα* [*maia*], Br. *mammig*.

E domanioù diseurt ez eo arveret eo ar Gr. **μαιευτική** [*maieutikḗ*]

— Da aroueziñ arz ar gwilioudiñ, hag er metoù mezegel, kalvezder an amiegezed pergen, ha, dre astenn, ar studioù da ren da ziraez an kez micher.

- Da arouezñ e prederouriezh, dre heñveliezh, an arz da atersiñ : Sokrates – a oa e vamm amiegez – a rae anv eus « an arz da wilioudiñ ar speredoù ». Ent louerele e save atersoù eeunik evit doare, e selaoue hag ez emgeite evit ma verzhfe e gendivizer an diouer a resister hag an dislavaroù en e vezzata. Evel-se e verzhfe an dud, pa gave dezho gouzout tra pe dra, n'en gouient ket. E gin, en ur ambilhañ o frederiadennoù e rae d'e gendivizerion merzhout o doa anaoudegezhioù a oa manet dianav dezho.

► **Littré**

- Hentenn Sokrates en diviz pe er c'helell a lavare gwilioudiñ ar speredoù drezi. *Ar maieutike pe an arz da wilioudiñ ar speredoù*, Frank, Journal des savants, c'hwevrer 1875, p. 81.

Dre astenn. « Ar c'huzulier a venn dihuniñ soñj an droug en un ene turmudet, a atizo an angerzhioù amezek, a widilio en-dro d'ar gaouded a venn disleberañ, hag, evel Sokrates ouzh ober d'ar soñjoù en doa eñ e unan, dre atersoù ampart, genel e eneoù ar re all, e ray ar c'huzulier gwidreüs, dre un asez maieutike emskiantel, a wilioudo an ene pare d'an torfed hag a ray dezhañ genel ar ratozhioù a heuge muiañ outo da gentañ. » (P. Janet, Revue des Deux-Mondes, 15 septembre 1875, p. 284).

► **Trésor de la Langue Française informatisé :**

MAÏEUTIQUE, subst. fém.

PHILOS. Méthode socratique reposant apparemment sur l'interrogation et se proposant d'amener un interlocuteur à prendre conscience de ce qu'il sait implicitement, à l'exprimer et à le juger (d'apr. Foulq.-St-Jean 1962):
cet art où Socrate excellait, et qu'il nommait la maïeutique [it. ds le texte], l'art de faire éclore les grandes pensées, d'accoutumer les esprits par l'exercice à chercher et à connaître leurs facultés pour les tourner vers un but noble et utile... Mérimée, Hist. règne Pierre le Gdds Journal des Savants, 1867, p. 618.

– P. ext. Méthode heuristique. Saint Augustin dans ses démonstrations psychologiques, qu'il ne donnait pas non plus comme spontanées ou possibles sans quelque maïeutique (Théol. cath.t. 4, 11920, p. 883). Si, malgré toute cette maïeutique de la souplesse, la disposition [à la rigidité intellectuelle] s'est cristallisée à l'âge adulte, il reste alors bien peu de recours (Mounier, Traité caract., 1946, p. 556).

PREDER. Hentenn sokratek diazezet evit doare war an atersiñ hag o kinnig kas ur c'hendivizer da emouezañ ouzh pezh a oar endeo ent emplegadel, d'e eztaoliñ ha d'e varn (herv. FOULQ.ST-JEAN 1962) :

- ... *en arz-se m'edo Sokrates e greñv, a rae maieutike anezhañ, an arz d'ober d'an dezevoù meur da nodiñ, da akoursiñ ar speredoù dre bleustriñ klask hag anavezout o galloudezhioù en amboaz d'o durc'haat d'ur pal hael ha talvoudus...* MÉRIMÉE, *Hist. règne Pierre le Gd ds Journal des Savants*, 1867, p. 618.

- *Dre ast*. Hentenn darnodour. *Sant Eosten, en e zienadurioù bredel, na lakae ket kennebeut da emdarzhek pe gallus hep un disterañ maieutike* (*Théol. cath.* t. 4, 1 1920, p. 883). *Ha mard eo strinkennet en oad gour an tued [d'ar reuted kefredel], daoust da gement a vaieutike a wevnded, ne van enta met gwall nebeut a amoug* (MOUNIER, *Traité caract.*, 1946, p. 556).

II – YBAN da YVT 06 10 18

Amañ dindan KIS-271 tennet eus La-08, p. 121 (embannadur 1992). Gwelout a ran e lavar GE c'haller skrivañ *agapé* pe *agape* “hep tog dre ret war an -e”. Dav notañ ez eo hGr. *ἀγάπη* ur pennanv. El LAVAR-se e kaver en eskemmoù etre GE ha GP lies dave d'an hGr.

Evit a sell *μαieυτική* (τεχνή), φυσική (θεωρία), μουσική (τεχνή, ἐπιστήμη), μαθηματική (ἐπιστήμη), διαλεκτική (τεχνή), λογική (τεχνή), h.a., a zo adanvioù pennanvaet ha graet e vez gant **Mäeutik** (pe : **Maieutik**), **Physik**, **Musik**, **Mathematik**, **Dialektik**, **Logik** en alamaneg. Heñveldra e galleg hag e saozneg, war-bouez dibaregezhioù piaouel ar yezhoù-se.

Ha talvezout a ra ar boan kinnig Br. *maieutike*, gant un **e** dibenn ? Ha ne ket kenkoulz *maieutik*, evit ober evel an darn vrasañ eus ar yezhoù ? Ha degas a ra an dibenn **e** pe **ê**-se un dra bennak ?

KIS-271 –Gr. **ἔρος, ἀγάπη, φιλία**.

(TAM da GE –27 04 82)

Emaon o lakaat an dorn diwezhañ war ma zroidigezh eus Kanenn ar C'hanennoù, diwar an hebraeg. Erru on amoet gant an diouer a c'herioù evit an diforc'h etre lies doare ar garantez ; da wrizienn vev nemeti hon eus kar- ! Sl. Gr. **ἔρος / ἀγάπη, φιλία**

ha Hb. dôd / 'âheb. Pell 'zo 'm eus diforc'het orged / karantez (gant holl sterioù ἔπος evit orged). Karout, karantez zo ur ger « uhel » e brezhoneg ha da'm meno eo da virout evit se (daoust da Ronan Huon : « butuniñ ur sigaretenn goude ar garantez », An irin glas). Er yezhoù keltiek all, ez eus ur ger mat evit ar sterioù kantaezel, hag ez eo Kb. serchu, Iw. searcain ; siwazh, en holl c'heriadurioù ez eo kevyezh Br. serc'hiñ gant Gl. « vivre en concubinage », disleberadur a-gozh ar yezh vrezhonek ...

(GE da TAM – ?? 05 82 dre gomz, skridaozet 26 12 85)

Kentañ tra 'z pefe d'ober e ve stigmañ klokoc'h ar gudenn. Houmañ, kent sellout ar gerioù, a sell ouzh ar re a ra ganto en o bed ha diouzh o mennoz.

Ar rummennoù hellazat, hebreat, h.a. n'int ket hon re. Mard eo deuet betek ennomp termenoù evel *eros*, *agapê*, e voe a-dreuz d'ar stursterierezh renet warno gant an deologourion hag ar brederourion : pell eo aet an *agapê* gristen pe an *eros* freudek diouzh an ἄγάπη hag an ἔπος henhellazat.

A du 'rall p'en em lakaez war dachenn ar gristeniezh, ez eus daou savboent da zispartiañ : hini kalvezourion an deologiezh prederiet da lakaat skritelloù resis war ar reizhadoù a savelont (amor, caritas da skouer) ; hini lenner (ha troer) ar Bibl, Kanenn ar C'hanennoù end-eeun : en oberenn-mañ ne vez ket kevenebet ar c'hemeradurioù eus ar garantez dezrannet gant an deologourion.

Ur goulenn a rin bremañ evit a sell ar brezhoneg : ha dav eo kombodañ betek re « doareoù ar garantez », digemmañ ur furm « uhel » hag ur furm « gantaezel » ? Ne c'haller ket tamall ar skolastikourion a laoskentez lavar, ha koulskoude mar dalc'hent evit holl furmoù ar garantez an un ger amor, kuites da stagañ outañ ar renadennoù concupiscentiae, benevolentiae, h.a., ne oa ket dre ziouer a varregezhioù yezh. An dañjer o tiframmañ ar sterva etre meur a dermen e ve diverkañ an unanded a zo daoust da bep tra dindan an erzerc'hadoù diseurt. Evito da gaout an termen resis *charité*, e kav gwell an deologourion c'halleger ober gant ar ger *amour*, daoust ma'z eo liessteriek pe, moarvat, dre ma'z eo liessteriek, kevansteriek kentoc'h.

E-se ne gavan ket abeg e frazenn Ronan Huon ha, diouzh va zu, e ran gant an droienn “ober karantez”, ha hi plaket, a ouzon, diouzh Gl. *faire l'amour*, Sz. *to make love*.

Pa c'houlennet va ali, e kav din e ve gwell, evit ar reizhadoù resis gwriziennet a bell 'zo er preder, ober gant an termenoù etrevroadel, da skouer *eros*, *agape* (hep

tog dre ret war an -e). An diskoulm-se a'm eus degemeret o reiñ Br. *eroz* da gevatal da Al. freudek *Eros*, pezh na vir ket ouzhin a ober gant *orged* nag a luniañ *serc'hvreadezh*. (A-zivout *serc'h* n'on ket ken lent ha te ha ne gavan ket skoilhus ar strishadur c'hoarvezet gant ster ar ger-se, evel gant ster un toullad a c'herioù all, e ledaveg).

KIS-1535

I – LM da YBAN 12 09 18

1. Gl. *déprimer, déprimage* :

Kinnig a ran ober gant Br. *ispeuriñ* hag *ispeur*.

Sed a gaver en *Dictionnaire historique de la langue française* (A. Rey) :

⎵ Déprimer : est emprunté au latin *deprimere* “presser de haut en bas”,
⎵ de *de-* et *primere* (> presser), d’où “abaisser, enfoncer” et au figuré
⎵ “rabaisser”.

Hag e <https://dicoagroecologie.fr/dictionnaire/deprimage/> :

Le déprimage est un mode d'exploitation précoce des graminées par le pâturage.

Il est généralement conduit sur prairie de fauche, par pâturage, dès la mise à l'herbe et peut avoir des objectifs différents. En pâturage, il permet d'allonger la saison de pâturage en allant chercher de l'herbe jeune à faible coût sur les surfaces les plus précoces. En fauche, il permet de maintenir la qualité des foin en repoussant le stade de développement de l'herbe pour positionner la fenaison dans une fenêtre météo plus favorable. Sur céréales d'hiver, il améliore le tallage et peut permettre une augmentation de rendement.

La pratique du déprimage consiste à sectionner la partie supérieure des graminées, en conservant le futur épi (méristème reproducteur) qui monte dans la tige. Cette pratique améliore le tallage des graminées, favorise les légumineuses par leur accès à la lumière et permet de contrôler certaines espèces végétales indésirables (rumex, ombellifères, ...).

Le déprimage est un mode d'exploitation tactique des surfaces fourragères. Si l'objectif est de raccourcir la durée d'hivernage, il ne doit se faire que pour pallier le manque de ressources des surfaces de pacage (non fauchées). Sa conduite demande une forte vigilance vis-à-vis du tassement des sols (piétinement) et sur le plan diététique (changement brusque de régime alimentaire en sortie d'hiver). Si le déprimage est trop tardif ou trop ras, il supprime les méristèmes reproducteurs, on parle alors d'étêtage. Le fourrage qui en résultera sera riche en feuilles (qualité), mais pauvre en tiges ce qui pénalisera fortement la productivité des prés de fauche.

Le déprimage est un mode d'exploitation des prairies et un levier pouvant jouer à la fois sur la gestion du pâturage et de la fauche. Il permet d'améliorer la durée de pâturage, l'autonomie fourragère et protéique des systèmes herbagers tout en préservant la diversité végétale. Il constitue de fait une pratique agroécologique importante dans les systèmes d'élevage extensif.

Hervez ur c'henderv din e c'hoarvez an *déprimage* e dibenn ar goañv / deroù an nevez-hañv.

2. Ken rouez eo ar peuriñ war douaroù vak (war-bouez er menezioù, met neuze e reer gant gerioù all *alpage*, ...) ma kav din e c'haller mirout ar ger *gaif* deuet n'ouzon ket pe dre hent betek Eusa.

II – YBAN da LM 14 10 18

1. Ne gav ket din e ve kevazas deveradoù Br. *ispeuriñ*, rak re ledan eo steriegezh ar ger-se. E gerioù all e c'hell an deñved *ispeuriñ* un dachenn hep ma ve *déprimé* evit kelo. Ouzhpenn zo : emañ ar gwered *klañvdi* o vont da c'hoari ken ha ken, mar kaver *peur* e pep lec'h. Ha ne ve ket degemeradus Br. *divenviñ* pe *gouzizañ* ? Da skouer : “Lakaat an deñved d’ober ur gouziz er peurvan” pe “divenvet eo bet ar bradenn e dibenn ar goañv”. Da welout...

2. **gaif**³ s. (agriculture) Terrain en libre pâture.

• (1909) BROU 241. (Eusa) **Gàif**, tr. « Terrain en libre pâture. Dès que la récolte est commencée, tous les terrains non clos sont communs et chacun peut y attacher ses bestiaux ; quand la récolte est rentrée, tous les animaux errent en liberté. Les vaches sont rentrées tous les soirs ; les chevaux, quand on en a besoin ; les moutons au temps des semailles. (Cf. drailha (?). Gaif appartient au vieux français. Cf. Ducange, s. v. Gaivus. »

Ya, degemeradus eo Br. *gaif* g. -où. Ha ken rouez-se e oa ar peuriñ war lec'hioù foran ha boutin ? N'eo ket ar gerioù a vank : *relach*, *gwrिमenn*, *glizenn*, *goulienn*, *krizenn*, *douar vak*, ...

3. <https://devri.fr/recherche/?q=gaif&submit=>

KIS-1536

I – P da YBAN 03 10 18

Petra a soñjez a-zivout Br. *karr-annez* evit Gl. *caravane, roulotte*, pezh a gavan degemeradus ; n'eo ket sur avat gant Br. *pante*, evit Gl. *fête foraine*. N'ouzon ket pelec'h en deus diskoachet se ; ha te ? ha petra 'soñjez ?

II – YBAN da P 03 10 18

Br. *pante* zo Gl. *fête de village* e NDBF ha *pardon, fête d'un village* gant Ernault. Ur ger a wechall eo moarvat ha n'eo ket peursur e talvez *fête foraine* gant kirri tos-tos hag an holl draoù eus ar seurt. Ménard a ro *kurioziteoù*, pezh zo ... kurius a-walc'h. Moarvat e oa c'hoarioù a bep seurt er panteoù ha kredapl e oa ivez traoù kevatal d'ar c'hirri tos-tos “Allez, roulez, jeunesse !”, a zo degouezhet goude er *pardonioù*, ger a zo anavezetoc'h. Perak ket *pante*, neuze ?

Evit *caravane, roulotte* e choman berr war an tomm. Kinnig Jean-Michel *karr-annez* a gavan un tammig berr ivez ha doare Vallée gantañ. Petra a dalvez : ur garavanenn — pe berroc'h *ur c'haravan* — stlejet pe un *tigarr* (kinniget gant Preder 143.12,15 hag adkemeret gant GEAK) gant e geflusker piaouel ? A-benn ar fin e ve *karr-annez* ur plakadur eus Sz.Gl. *home-car = camping-car*, disheñvel diouzh *caravane*, stlejet gant ur c'harr. Perak na zegemer ***tigarr*** neuze = *home-car, camping-car* ha *karavan*

evit Gl. *caravane*. Petra evit Gl. *roulotte*, stlejet gant ur marc'h da skouer, evel hini ar Jipsianed ? Ménard a ginni *roulotenn*. Anzav a ran ez on tapet berr. Bremañ e vez arveret c'hoazh seurt karbedoù stlejet gant ul loen evit an ehanoù. Tra m'o deus ar Jipsianed traoù arnevez, gwir diez stlejet gant kirri postek. O lenn *karr-annez* tu bennak, mechal ha gouest e c'haller gouzout eus petore karbed ez eus anv : *tigarr*; *karavan* g. pe *roulot* g. (ne zegas netra al lostger *-enn*, brezhonekadur marc'had-mat a lak an dibenn-se da c'hourfaoterekaat e brezhoneg) ? Betek gouzout e rafen gant an tri ger-se, hep bezañ re laouen gant an amprestoù.

Evezhiadenn : R. Hemon a ginni *ti-karr* evit Gl. *roulotte*.

KIS-1537

I – LM da YBAN, YVT, MC, JMM, YBQ 10 10 18

Un eskemm war ar bajenn “Facebook e brezhoneg” : c’hoant en deus AD (a zo o teskiñ ar yezh) ober prederouriezh gant gerioù ar pemdez...

II – YBAN da LM, YVT, MC, JMM, YBQ 11 10 18

Lakaomp e krogfen da zeskiñ rusianeg pe japaneg hag e karfen prederouriañ er yezhoù-se gant gerioù ar pemdez. Pe c’hoazh, lakaomp e karfen sevel ul levr tredanouriezh pe fizik pementadel gant gerioù ar pemdez. War-benn bezañ “komprenet gant an holl”. Ur bern tud a youl vat eus ar seurt zo, met bras eo an *hebetudo gentis Britanniae*.

Mechal ha talvezout a ra ar boan klask lakaat poell er pennoù-se. Poan gollet, da ’m meno. Respont dezho a ziskouez ur skorted bennak hag un doare hiraezh, rak, siwazh, ned eo ket ar brezhoneg un ergerc’henn veziadel, ur yezh c’hraet.

III – YVT da YBAN, LM, MC, JMM, YBQ 11 10 18

Iskis e kavan a-berzh unan dont da c'houlenn “ober prederouriezh” e brezhoneg hag a lavar goude daou eskemm ne c'haller ket ober. Eñ ne c'halla ket peogwir ne fell ket dezhañ deskiñ ober. Da eil, lenn gant an hevelep hini e c'hell ar c'hallegerion ober rak an holl anezho a oar petra eo kaout kudennoù hanvoudel. Hama. QED.

KIS-1538

I – YBQ da YBAN 05 11 18

Hag eñ zo eus ar ger *ezvoudañ* ? Un notenn 'm eus skrivet ur pennad 'zo : “ezvoudañ ar stuzegezhioù suj” ?

Moarvat eo ur fazi skriverezañ. Ne gavan ket ouzh petra e ra dave ha ne gavan ar ger e neplec'h.

Pezh a zo farsus eo ez eo degemeret ar ger gant difazier An Drouizig.

Ur ger tasmant e tle bezañ.

II – YBAN da YBQ 05 11 18

GEVEZ4 p. 616 : Br. **ezvoudañ** Gl. *éradiquer; éradication*. E-se lakaat er-maez **ez-**eus ar *boud*. Evel *ezvevennañ* : “lakaat er-maez eus ar vevenn”.

N' eo ket ur ger tasmant enta.

III – YBQ da YBAN 08 11 18

Adkavet 'm eus penaos e 'm boa kavet ar ger-se. Klask a raen diwar ar galleg *éradication* ha kavet e 'm boa e-barzh geriadur Martial Ménard.

Ar gudenn eo ne lakaan ket tu bennak pelec'h ha penaos e 'm eus kavet ur ger. Ur wech ar ger arveret e tisoñjan mik petra e oa ar ger gallek. Fraezh eo e brezhoneg. Padal en em c'houlennan ha n' eo ket forzh petra e 'm eus skrivet, pezh a c'hoarvez ivez.

Ur gudennig all.

Skivet 'm eus « staliañ ur mezial », war-lerc'h va c'henskriverez, e brezhoneg buan hag aes. Klasket 'm eus e-barzh **Geriadurioù keflinenn** Preder. Pinvidik eo ar c'heriaoueg evit ar galleg *installation*, gant sterioù diforc'h. Kavet 'm eus *sternadur ur mezial*. *Mezial sternañ* 'm eus kavet e-barzh geriadur Martial Ménard. A zo mat evit lakaat ur mezial e-barzh memor un urzhiataer. (Va c'henskriverez a ra gant an urzhiataerezh).

Staliañ a virin evit aozañ marc'hadourezhioù dindan fri an arvalion.

N'ouzon ket ha padout a ray pell va c'henskriverez da genlabourat ganin.

KIS-1539

I – LM da YBAN 15 11 18

1. Gl. *larvaire* : Br. *larvek aa., larvel aa., larvien aa.*
 - *état lavaire* : *stad larvel*
 - *échinococcose larvaire* : *ekinokokoz larvien*
2. Gl. *pot* : Br. *pod g. -où* :

- Gl. *pot à traire, pot de traite* : Br. *pod da c'hor*

- Gl. *pot trayeur* : Br. *pod goroer*

3. Gl. *faisceau* : Br. *feskenn* b. -où

- Gl. *faisceau de traite, faisceau trayeur* : Br. *feskenn c'hor*

4. Gl. *griffe de traite* : ?

- Gl. *griffe de traite* : Br. ?

(pezh a weler a-zehou war al luc'hskeudenn gent ivez)

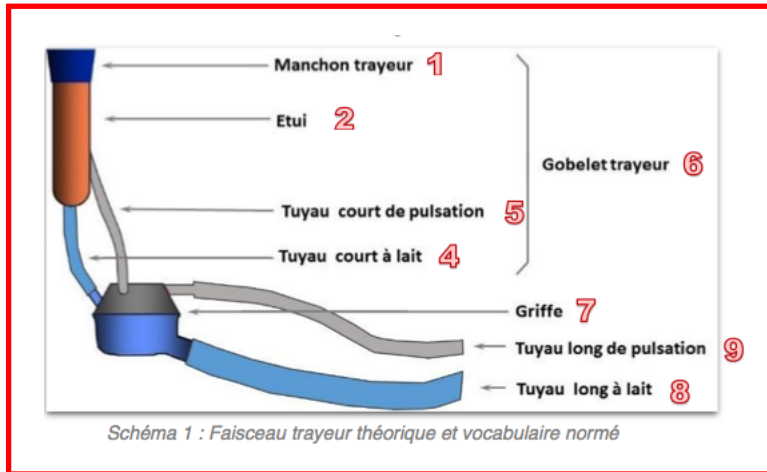
5. Gl. *fétuque* : Br. *festuk* s. *festukenn* b.

- *fétuque ovine* (Lat. *festuca ovina* : Br. *festuk* (-enn) *an deñved, geot maout, geotenn vaout*)

Kinnig a ran amprestañ ar ger latin. Niverus kenan eo ar spesadoù *festuk* dre ar bed.

6. Gl. *statut de salarié agricole* : Br. *staelad a c'hoprad gounezel* ?7. Diwar *tezañ* e teverer *tezer/-ez*. Diwar *tezadiñ* e teverer *tezadour/ez* ?

8. Lodennoù ur c'horoz :

- 1) Gl. *manchon trayeur* : Br. *gronnenn c'horoz* ?
 - 2) Gl. *étui* : Br. *gouin* ?
 - 3) Gl. *chambre de pulsation*
 - 4) Gl. *tuyau court à lait* : Br. *tuellenn laezh berr* ?
 - 5) Gl. *tuyau court de pulsation*
 - 6) Gl. *gobelet trayeur* : Br. *gobed c'horoz(er)*
 - 7) Gl. *griffe* : Br. ?
 - 8) Gl. *tuyau long à lait* : Br. *tuellenn laezh hir* ?
 - 9) Gl. *tuyau long de pulsation* : Br. *tuellenn vountañ / boulzañ / dalmiñ hir* ?
9. Petra ober e Br. eus ar seurtadoù keuz a reer *tomme, crottin, brousse, bleu, h.a.* ?
Derc'hel d'ar gerioù gallek ?

1. Gl. *larvaire* : Br. *larvek* aa., *larvel* aa., *larvien* aa.
 - *état lavaire* : *stad larvel*. Ya.
 - *échinococcose larvaire* : *ekinokokoz larvien*. Ya.

2. Gl. *pot* : Br. *pod* g. -où :
 - Gl. *pot à traire, pot de traite* : Br. *pod goro* a ve a-walc'h, evel *bag pesketa* Gl. *bâteau de pêche*.
 - Gl. *pot trayeur* : Bez' ez eus *goroer* g. -ion ha *goroerez* b. -ed evit a sell an dud. Neuze e c'haller ober ivez gant *goroer* g. -ioù ha *goroerez* b. -ed evit ar binvioù. Anat eo, *goroer* a c'hell bezañ arveret evel adanv. OK neuze evit *pod goroer*.

Evezhiadenn :

Lakaomp e ve eus ur vag emgefreek en araez da besketa. Ret mat e ve he envel *bag pesketaer*, rak war ar *vag pesketa* ez eus tud hag ar vag ne zastum ket ar pesked, met a dalvez d'an dud da besketa. Ur bern gwezhiadoù sevenet gwechall gant an dud a vez kaset da benn bremañ gant robotoù ha binvioù a bep seurt, bennozh d'an naouegezh alvezel. Dav e vo embrederiañ.

3. Gl. *faisceau* : Br. *feskenn* b. -où
 - Gl. *faisceau de traite, faisceau trayeur* : Br. *feskenn c'horro*. Ya.

4. Gl. *griffe de traite* : Br. *kraban c'horro*, hervez stumm ar benveg.

5. Gl. *fétuque* :

Definition of *fétuque* in the French dictionary :

The definition of *fescue* in the dictionary is “kind of plants of the family of grasses, common in France, in meadows and woods”.

Diwar Wikipedia : (Klikañ war ar gerioù e stouedoù)

Festuca (fétuque) est un *genre de plantes monocotylédones* de la *famille des Poaceae* (graminées), dont plusieurs *espèces* sont cultivées comme *plantes fourragères*. Ce genre comprend un grand nombre d'espèces, cependant comme la *taxinomie* est complexe, le nombre

d'espèces véritablement rattachées au genre est incertain. Les estimations vont de plus de 400 à plus de 500.

Beaucoup de ces espèces sont intéressantes au point de vue *fourrager* ; quelques-unes d'entre elles, comme *Festuca arundinacea*, *Festuca pratensis*, *Festuca rubra*, sont même de première importance. Le mot « *Festuca* », qui est un des noms latins du *foin*, prouve que depuis longtemps ces plantes sont considérées comme un fourrage de premier ordre. Certaines espèces, à feuilles très fines, telles que *Festuca rubra*, *Festuca tenuifolia*, *Festuca ovina* etc., sont aussi cultivées pour constituer des *pelouses* ou des terrains de sport. D'autres, comme *Festuca arundinacea*, *Festuca ovina*, *Festuca rubra*, *Festuca tenuifolia*, sont des *mauvaises herbes* des cultures.

Le pollen des fétuques contribue beaucoup au *rhume des foins*.

Dezneuziañ Lat. *festuca* — pe Gl. *fétuque* kentoc'h — e Br. *festuk* ? Evit gwir ez eo un tammig berr ar brezhoneg war an dachenn : eus Du Rusquec *iotenn tano*, dre Vallée *geot tano*, da Ménard *geot maout*, n'eus araokadenn ebet, *geot*, tra ken. Ar Sz. *fescue* a zeu eus an hGl. *festu* “brienenn, plouzenn, geotenn”.

GPC a ro :

peisgwelt

[elf. dyb. *paisg* (cf. *P*, *paisg* ... a pod) + *gwelt*]

e.tf.

Bot. Tylwyth o laswellt, *Festuca*, a dyfir fel porfa ac ar gyfer lawntiau; bromwellt, pawrwellt, *Bromus*:

fescue (*grass*); *brome* (*grass*).

Kb. *gwelt* zo chomet e Enez Eusa dindan ar stumm Br. *gwelt*. Ne gav ket din ez eus kalz tra da dennañ alese.

Ar pep eeunañ a ve mirout an deanvadur latin, kuit a zezneuziañ, rak emañ forzh penaos dindan *festuk*. Me a rafe gant *festuca*, *festuca ovina*, h.a.

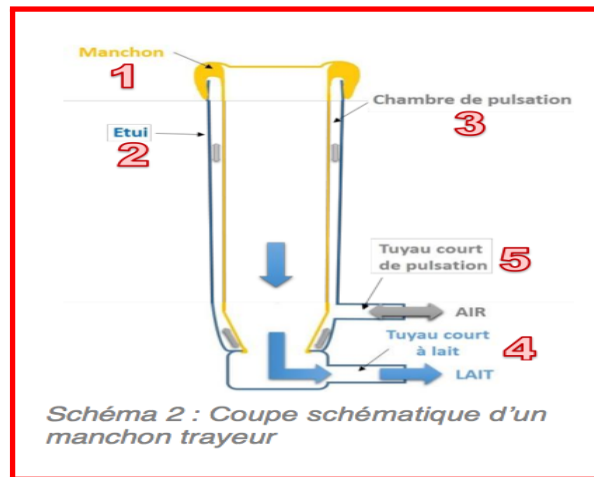
6. Gl. *statut de salarié agricole* : anv zo amañ a *dezvad*, rak pezh zo e kont eo an dezvoud. Neuze e lavarfen Br. *dezvad a c'hoprard gounezal*.

7. Diwar *tezañ* e teverer *tezer*. Diwar *tezadiñ* e teverer *tezadour*, hervez ar geriadurioù, nemet NDBF a ro *tezañ* hepken. Me a rafe evel Roparz ha mirout *tezañ* ha *tezer*.

Diwar vont, arabat kouezhañ e marmouzerezh skruzioù yezhel hon amezeion (erfin, un darn hepken), evel an “écriture inclusive”, enmoned ur geriadur a ve **tezer** g. **-ion**. Displeget e ve er c’hentskrid ez eus deveradoù benel da seurt pennanvoù.

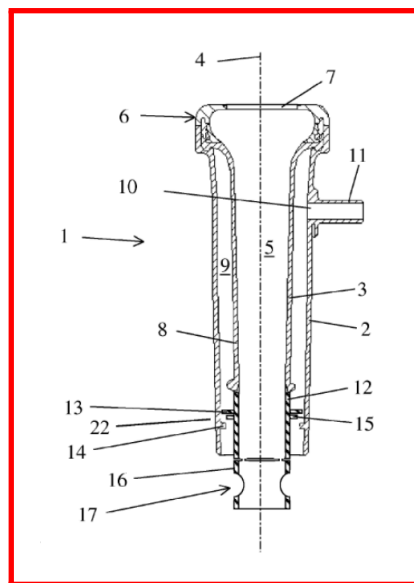
8. Lodennoù ur c’horoz :

- 1) Gl. *manchon trayeur* : Br. *gronnenn c’horoz*. Ya.
- 2) Gl. *étui* : ar pezh-se zo sonn, e metal pe e mezell. Ha ne ra ket dave Br. *gouin* pe, *feur* b. da bezhioù blot pe vlotoc’h ? E GSTL. e veneger ur “feur neud-ennoù kouevr plezhed”. Ha n’eo ket touellus ivez an termen gallek *étui* ? Mar distroer d’ar pezh ez eo ar pezh 3-se e stader n’eo ket peg ouzh ar c’hronnenn c’horoz. Un esaouenn zo etrezo : ar *chambre de pulsation*. Ur *feur* pe ur *gouin* — evit ur c’hleze, da skouer — a stok ouzh ar pezh a zo e-barzh. Ar pezh 3-se a denn muioc’h d’ur granenn en dro d’ar c’hronnenn ha setu perak eo kalet.

A teatcup and a teatcup liner are described :

The teatcup liner (3) is adapted to be mounted in a shell (2) to form a teatcup (1) to be applied to a teat of an animal. The teatcup liner (3) defines a length axis (4) and an inner space (5) for receiving the teat, and includes a barrel (8) and an upper head (6) for receiving the teat, wherein the barrel (8) has an end portion (12) on which a primary engagement member (13) is arranged. The teatcup liner (3) includes a hindering member (15) arranged on the side of the primary engagement member (13) being distant from the upper head (6), hindering the primary engagement member (13) to bend away from the upper head (6), wherein the hindering member (15) has a smaller extension from the length axis (4) perpendicular to the length axis (4) compared with the primary engagement member.

Diwar GPC :

— **plisg**

[?amr. ar *blisg*; Crn. Diw. *plysg*, Llyd. C. a Diw. *plusk*, Gwydd. Diw. *plaosc*]

e.ll. (un. g. *plisgyn*, ll. ?*plisgynnod*; b. *plisgen*, ll. *plisgennau*) a hefyd fel *eg. ll. plisgau, plisgach, plisgion.*

a Masgl, coden(nau), cibyn(nau), llestr(i) hadau, pil, crwyn (croen) (tatws, &c.), pilen:

shell(s), pod(s), husk(s), seed-vessel(s), rind, skin(s) (of potatoes, &c.), membrane.

— **cibyn**

[*cib+-yn^l*]

eg. ll. *cibynnau, cibinnau*.

1. Plisgyn, masgl, cragen, coden; llestr hadau, blodamlen; eisin, croen (ffrwythau, &c.), weithiau'n *ffig* :

shell, pod; calyx; husk, peel, sometimes fig.

— **cib**

[bnth. Llad. *cūpa*, Llyd. *kib* 'plisgyn, llestr; both olwyn']

eb.g. ll. *cibau, cibion*.

a Llestr, cawg, cwpan; coffr, blwch; ymyl, min (llestr); *Cyfr*: mesur gwlyb a sych (o bedwar galwyn neu hanner bwsiel):

vessel, bowl, cup; coffer, casket; brim, edge (of vessel); liquid or dry measure (of 4 gallons or half a bushel).

b (gan amlaf yn y ll. *cibau*). Plisgyn, croen, coden, llestr hadau; eisin: *shell, skin, pod, seed-vessel, capsule; husk.*

— **masgl^l**,

eg. ac *e.ll.* (un. bach. g. *mesglyn, masglyn*, b. *masglen*) ll. *-au*.

Rhan(nau) allanol amddiffynnol a chaled rhai mathau o hadau, ffrwythau, wyau, &c., cibyn(nau), coden(nau), llestr(i) hadau, eisin(yn), plisg(yn), cragen(nau), hefyd yn *ffig*. ac yn *dros* :

pod(s), seed vessel(s), husk(s), eggshell(s), shell(s), also fig. and transf.

Petra dezastum eus kement-se ? An danvez diskoulmoù a ve : *kib, kibenn* (benel), *klorenn*. Ar ger kentañ zo dezneuziadur Kb. *cib, cibyn* (gourel). An eil (diwar *klor* "klos piz, fav, ...") zo bet arveret er fizik : *klorenn waskventañ*. Ar ger-se a verk kaleter ar glozenn a endalc'h ar c'hronnenn enni, evel ar piz en o c'hlor.

Neuze e rafen gant Br. *klorenn* evit Gl. *étui*.

- 3) Gl. *chambre de pulsation* : Sz. *pulsation chamber* Br. *kambr boulzañ*.
 - 4) Gl. *tuyau court à lait* : Br. *tuellenn laezh berr*. Ya.
 - 5) Gl. *tuyau court de pulsation* : Br. *tuellenn boulzañ berr*.
 - 6) Gl. *gobelet trayeur* : Br. *gobed c'hor* a ve a-walc'h.
 - 7) Gl. *griffe* : Sz. *claw* Br. *kraban*.
 - 8) Gl. *tuyau long à lait* : Br. *tuellenn laezh hir*. Ya.
 - 9) Gl. *tuyau long de pulsation* : Br. *tuellenn boulzañ hir*.
9. Gl. *tomme, crottin, brousse, bleu, h.a.* : Ya, *derc'hel d'ar galleg*.

KIS-1540

I – LM da YBAN 18 11 18

P'edon en ospital e kleven teir gwech bemdez « Je viens prendre vos constantes ». Dindan ar Gl. *constantes* emañ gwask ar gwad, ar gwrezverk, ar poulz hag an dregantad oksigen er gwad. Ne gavan netra e GEVEZ.3. Ha dereout a rafe ar Br. *sevel an arstalennoù, sevel e arstalennoù da ub. ?*

II – YBAN da LM 18 11 18

GE a lakae kemm etre 1 Br. *arstalennoù* en diskiblezhioù anvededel, da skouer *arstalenn silluskañ* Gl. *constante capillaire* pe c'hoazh *arstalenn gouzediñ* Gl. *constante de sédimentation* pe er fizik *arstalenn Planck* Gl. *constante de Planck* ; ha 2 Br. *gwastadennoù bevedel* Gl. *constantes physiologiques*, eleze :

Paramètres physico-chimiques caractérisant le *milieu intérieur* normal d'un sujet humain en bonne santé, à composition « stable », par suite de mécanismes régulateurs de l'*homéostasie*.

Leur mesure fait partie de l'examen clinique complet que nécessite le *bilan* de santé. Les déviations qui affectent les valeurs standards ne sont significativement pathologiques que si elles excèdent la marge des écarts physiologiques autour de la moyenne.

GEVEZ :

homéostasie ◇ homeostasis ◇ arwastadiñ

tued da zerc'hel ar gwastadennoù bevedel (Gl. *constantes physiologiques*) : gwrezverk, tant kalongwazhiedel, kenaoz ar gwad, h.a., etre o hinoù reol (sl. *équilibration*)

Lenn ivez La-17 , pp. 353-354 : <https://preder.net/r/bibli/lavar/pdf/lavar-17/kis-875.pdf>.

Neuze, dav e oa klevout en ospital Br. *E teuan da sevel (da c'horren) ho kwastadennoù.*

Gant ar spi e chomint bonan hiviziken.

KIS-1541

I – P da YBAN 23 11 18

Petra a soñjez diwar-benn ar frazenn-mañ : « Mikael Rabin, blenier Tournapull, a doue nemet dre Obermeyer » diwar ar galleg : « [...] ne jurait que par Obermeyer ».

Mar kavez un dra bennak.

Un dra ouzhpenn :

Ha tu zo da arverañ *diogel* evel *sur* : da skouer, « diogel e oa X da zont a-benn ».

Mar 'm eus gwelet mat, “bezañ diogel”, pa 'z eus anv eus un den, zo *bezañ e surentez*, n' eo ket *bezañ sur eus...*

II – YBAN da P 24 11 18

1. A-zivout *diogel* :

Evel e gevatal kembraek e talvez 1) *sur, e surentez* (*safe, secure*), met ivez 2) *evit gwir, gwirion*, evel da skouer Kb. *pellter diogel Sz. a fair distance*. E GIBR e lenner : (1) sûr, certain. (2) en sécurité. Eleze rik-rak evel ar c'hembraeg. E Br. ez eo *diogel* ur pennanv ivez o talvezout *surentez*. Ne 'm eus ket gwelet an arver er ster "bezañ sur, kendrec'het eus un dra bennak", pe "me zo sur da zont a-benn...".

Hogen GPC :

diogel

[*di*-³+*gogel*, H. Grn. *dyogel*, gl. *securus*, Llyd. C. *diouguel*]

a. a hefyd fel *eg.*

1. a Diberygl, saff; dianaf er gwaethaf perygl, dihangol; yn rhoddi nodedd neu amddiffyn rhag perygl (am le, &c.):

safe, secure.

b Sicr, dilys, dibetrus, diamau, gwir, di-feth:

certain, sure, established, free from doubt, assured, true, unfailing.

c Diildio, digilio, dibynadwy, diysgog, di-syfl, annatod:

unyielding, reliable, steadfast, immovable, fast.

2. Sylweddol, gweddol (o ran maint, nifer, &c.), nid dibwys neu ddiystyr; canolig, purion:

of considerable size, extent, &c., sizable, substantial, fairly numerous, of no mean significance; middling.

Ar lafar drwy'r De, 'pishin *jogel* o ffordd', 'cety'n *diogel* o ffordd, a good bit of way; a good or considerable distance—S.W.', *SE*; gw. hefyd *GDD* 177.

Yng Nghered. clywir 'bachan *jogel*' yn yr ystyr 'tipyn o lanc'.

Fel *e.*

a (y ff. l. *diogelion*) Bondiau, tystysgrifau yn profi perchnogaeth cyfranddaliadau, gweithredoedd tai a thiroedd:

securities.

b Lle diogel, diogelwch:

safe place, safety.

Cfn.:

bod yn ddiogel gan (y mae yn ddiogel gennyf, &c.): *to be certain or sure, be convinced.*

Lenn a ran er frazenn diwezhañ, lakaet e brezhoneg : *emañ diogel ganin* pe *diogel eo ganin* = "me zo sur". Ha tu zo da lakaat ar frazenn da risklañ betek lavarout : *diogel on e teuin a-benn d'ober an dra-se* = *me zo diogel e teuin a-benn* ?

Pezh zo sur ha ... diogel (!), reizh eo : *diogel eo e teuin a-benn*. Neuze ned afen ket betek ar riskladur ster.

2. Mikael Rabin, blenier Tournapull, a doue nemet dre Obermeyer.

Er frazenn evel m'emañ ez eus ur fazi endeo : ret eo skrivañ *ne doue nemet Obermeyer*. Un droienn idiomatek eo ha ne gav ket din e c'haller he amprestañ e brezhoneg. Ouzh ar vevenn e vez lavaret *touiñ dre anv un den bennak*. Met da gentañ eo ret gouzout petra a fell d'an aozer lavarout. Moarvat n'eo ket *touiñ e ve gwir un dra bennak* eo a zo e kont, met nemet e oa Obermeyer *un dave, un den meur, un haroz* evit Mikael Rabin. Moarvat eo ret klask un dra bennak war an tu-se : *Evit Mikael Rabin, blenier Tournapull, e oa Obermeyer ur skouer dreist*, pe un dra evel-se.

KIS-1542

I – P da YBAN 01 12 18

En e gevellenn, emañ Yann Mikael adarre e Sahara, o toullañ al leur war glask tireoul, pe emañ evit sevel hentoù da gas al labour da benn.

Evit se ez eus ezhomm eus binvioù spontus, « meur a donenn pep hini », emezañ.

Pe anvioù reiñ dezho ?

1. Sz. *motorscraper* : Br. *tanskraber*, eleze ur skraber emren gant ur c'heflusker, Br. *emskraber* a c'hellfe bezañ ur ger all.
2. Sz. *bulldozer* : Br. *tourter*.
3. Sz. *grader* Gl. *niveleuse* : Br. *kompezer*.
4. Sz. *tournapull* (ur *motorscraper* kenderc'het gant LeTourneau-Westing-house Company, USA, ma oa tredanel an holl lankerioù, ne oa ket a rod-stur, nemet nozelennoù da bouezañ warno, evit treiñ a-gleiz pe a-zehou ha lankañ holl arc'hwelioù an ijinenn) : Br. *tanskraber*.

Ur mell ardivink !

II – YBAN da P 03 12 18

1. Br. *emskraber* a dalvezfe “unan bennak oc’h en em skrabañ e unan”. N’eo ket kevazas enta. Pa vez anv a vinviou ez erlec’hier ar rakger *unan-* ouzh *em-*, met ne ve ket gwell un **unanskraber* bennak, rak ar benveg a skrab an douar ha n’eo ket ar benveg e unan. Ar Sz. a lavar *motor + scraper*, eleze ur skraber kefluskeret, gant ur c’heflusker. Setu perak, moarvat, e kinnig YM *tanskraber*, diwar skouer *tangarr*; *karr-dre-dan* Gl. *automobile*. Ne dalvez ket ar boan empentiñ ur *kefluskskraber* bennak (gant *-sksk-*), ha diaes e ve kavout gwell eget *tanskraber*.
2. Ya, Br. *tourter*, ger anavezet mat bremañ.
3. Evit Gl. *niveleuse*, Br. *kompezer*, *rezer* ivez.
4. Sz. *tournapull* zo un doare *tanskraber* enta. Ar rakger Am. *tourna-*, diwar an denanvenn Le Tourneau a gaver e *tornadozer*, *tournapull*, *tournatractor*, h.a. Marteze e ve tu e brezhoneg d’ober ivez gant ar rakger *tourna-* hep kemmadur ebet ? A se *tournatourter*, *ournaskraber*, *ournastlejer* ? Hag ouzhpennañ un notenn drañ evit displegañ orin ar rakger : anv Le Tourneau.

KIS-1543

I – YBQ da YBAN 02 12 18

Ur gudennig am eus gant ar galleg *bénévole*. Gwelout a ran *emyoulad*, *a-youl-vat* e-barzh geriadur Martial Ménard. *Gwirvoziad* a welan e-barzh GEAK, *a wir voz* evit Gl. *bénévolement*.

Un diforc'h ez eus e galleg etre *volontaire* ha *bénévole*. Evidon e c'hell ur *volontaire* bezañ gopret pe kaout un digoll mat, padal ar *bénévole* a asant labourat evit netra ? Hag ez eus eus an diforc'h e brezhoneg ?

Ha ne dalvez ket *a wir voz* hag *a youl vat* an hevelep tra, gant ur ster a zo diforc'h diouzh *volontaire* ha *bénévole* ar galleg ?

Ezhomm 'm boa eus ar ger evit ul labour a c'hoarvezo eus tremen un nebeut euvezhioù en ul lec'h da zegemerout an dud. Ul lec'h eskemm e vo ma ne vo ket gopret an den. Tud a youl vat e vo ha ne vint ket gopret evit al labour-se.

Komprenet e vo gant an holl ma ran gant *a youl vat* met en em c'houlenn a raen hag e oa un doare da resisaat.

Labour a youl vat ha dic'hopr a vo resisoc'h moarvat. An hevelep kudenn ez eus e galleg (evidon), etre *amateur* ha *professionnel*. Ster ar gerioù-se ne glot ket bepred gant an arver a reer anezho, hag ouzhpenn ez int arveret a-wechoù evit menegiñ un dezvad

michere! gant dezvoù resis. Ne c'hell ket e degouezhioù 'zo un den a vicher labourat hep bezañ gopret (er prantadoù dic'hwel da skouer e vo tennet digantañ e vizoù dic'hwel).

A-zivout tennañ ar mizoù dic'hwel e soñjan en un degouezh farsus.

E-pad ar brezel bed diwezhañ e oa un den o vont war e varc'h-houarn hep derc'hel ar varrenn-stur (mont dispeg-dorn MM). Harzet eo bet gant ur soudard alaman. « Ne dalvez da netra deoc'h ar varrenn-stur ? » Sachet en deus ar varrenn-stur. « Reishoc'h eo evel-se neuze. Kit bremañ ! ».

II – YBAN da YBQ 02 12 18

En ur stroll gopridi (milourion, micherourion, kelennerion, h.a.), e c'haller goulenn « Qui est volontaire pour cette tâche ? », ne vo ket lavaret « Qui est bénévole pour cette tâche ? ». Ar Gl. *bénévole* a labour hep bezañ gopret. Orin ar ger : Lat. *benevolus* ← *bene* + *volo* Gl. *je veux bien*. Br. *a wir voz, gwirvoz, gwirvoziad* zo un amprest diwar Kb. *gwirfodd* “goodwill”. Ar **youl** (Gl. *volonté*) hag ar **boz** (Gl. *satisfaction*) n'eo ket an hevelep tra. Tu zo da vezañ *youlad* hep bezañ *laouen* dre ret, Gl. *volontaire d'office* zoken. Ur wech ouzhpenn en deus MME skoet hebiou.

Bremañ, mar fell dit “bezañ komprenet gant an holl”... Flapach glez. Dichañsañ a ran a-wechoù klevout Radio Kerne e 'm c'harr hag ar peurliesañ e lazhan diouzhtu ar skingomzer, ken heugus, ken droch eo o yezh ha danvez o abadennoù. Evit gwir ne selaouan ket mui ar skingomz ken e galleg, ken e brezhoneg, rak an hevelep kaoc'herezh moederezhel eo a-hed an amzer. Drohoc'h eo an abadennoù brezhonek, pa glaskont marmouzañ ar sotañ kasadennoù gallek.

N'ouzon ket petra a ri gant ar blouked-se, met chañs vat a hetan dit. Dre chañs e chom ar galleg evit bezañ “komprenet”, betek ur poent evelato. Rak, mechal da belec'h e fell dezho mont ha petra a fell dezho ober gant o brezhoneg palevarzh. Enkañ a reont ar yezh en dour chag.

III – YBQ da YBAN 02 12 18

Trugarez dit a vezañ resisaet ar gerioù. Kavet int kichen ha kichen e geriadur an armerzh, en enmonedoù ”bénévolement” ha ”bénévole”. Sklaer evidout emichañs, amjestr evidon avat. Kudenn ar geriaouegoù.

“Komprenet gant an holl” a dalvez komprenet gant an holl vrezhonegerion a gejan amañ. An dud amañ o deus komprenet e oa gwelloc’h ober gant ar galleg evit bezañ “komprenet” ha lakaat a reont ur bern gerioù gallek en o brezhoneg, pa glaskont bezañ resis pe pa ’z eont war an dachenn galvezel. Evit mont gant an hent-se e kavont skoazell An Ofis, an Ofis a zo ouzhpenn an hini nemetañ war nevid ar brezhoneg koulz lavarout. Bras e vo an distruj.

Kement-se zo heuliad ret d’an dibab a zo bet graet da blegañ d’ur brezhoneg yezh komzet en arlez d’ar galleg yezh a stuziadur. Heuliad mennoz ar frañsizion ne c’hell bezañ nemet ur yezh e Frañs. Ne c’hell ar vrezhonegerion kaout un alberzh, ma n’eo ket ur pleustr, eus ar sevenadur, eus ur bedelaat, nemet dre ar galleg, eu... Mar klaskont mat.

N’ en em gavan ket muioc’h gant plouked pa genlabouran ganto eget pa vezen o labourat evit ur gelaouenn lennegel all. Gwelloc’h e oa ar yezh, reizhet va brezhoneg, padal ar gealiadurezh a oa nes tre, a-ziwar-lerc’h. Pezh a c’houzañvan digant tud yaouank a gaven kasaus a-berzh tud mennet sirius ha stuziet.

An holl vrezhonegerion o deus perzhiet da enkañ ar yezh abaoe m’eo bet “saveteet” eus ar peurzistruj. Hag unan bennak a glask dienkañ ? N’ eo ket ur gudenn emichañs. Ur saviad zo hag emaomp e-barzh. Chañs pe zichañs ? N’ ouzon ket.

Derc’hel da vont evel ma lavar ur bern tud.

KIS-1544

I – YBQ da YBAN 04 12 18

Ha gallout a ran ober gant *dastumadur* e-kichen *embannadur* ? Da skouer :

An dastumadurioù hag an embannadurioù graet e dibenn an 19^{vet} kantved.

N’ eo ket “an dastum hag an embann” ha *dastumadenn* zo an disoc’h.

II – YBAN da YBQ 07 12 18

Hep an titl Gl. *collectage*, ne ’m bije ket komprenet “An dastumadurioù hag an embannadurioù graet e dibenn an 19^{vet} kantved”. Vallée a ro *dastum*, *kutuilh* ha *tesk* da heñvelster evit Gl. *collecte*. Br. *dastum* zo bras e erdalva : *dastum timbroù* ha *dastum ur c’ hleñved*.

Moarvat e spir chom a live gant anvad an aozadur anavezet mat **Dastum** ha mirout neuze, evel a lavarez, ar ger *dastumadur* e-kichen *embannadur*.

Iskiset kealiadur avat : ar gerioù, ar c’hanoù a ve dastumet, teskaouet ha kutuilhet evel bleunioù, kebell touseg, plant hag edoù. Perak en em chalañ neuze, lezomp an natur da labourat hag emberr e vo un eostad nevez da zastum.

KIS-1545

I – LM da YBAN 26 11 18

Petra a rafes eus Gl. *crayon monopolaire* a zo bet arveret gant ar surjian evit “deviñ” nervennoù bihan war c’horre va c’halon a-benn mirout outi a vont ankorvez ? Br. *kreion unvleinel* ?

Hag ivez evit Gl. *poire (à morphine)*.

II – YBAN da LM 26 12 18

Goude bezañ studiet ar c’hrav war ar Gwe, da skouer :

<https://www.aspensurgical.com/Resources/Documents/Articles/what-you-need-to-know-about-bipolar-vs-monopolar-electrosurgical-procedures>

e rafen gant Br. *kreion unvlein* ≠ *kreion daouvlein*.

Hag evit Gl. *poire à morphine* : Br. *perenn vorfin*.

MENEGVAOÙ

Daou venegva a gaver e LAVAR 24 : brezhonek, gallek.

Dave a ra ar menegvaoù war un dro d'an termenoù studiet en notennoù ha da dermenoù 'zo arveret en testennoù.

Evel e levrennoù kent ar steudad ez eo bet miret skrivadur pep termen dik evel m'en kaver er skridoù. Kichen ha kichen e kaver, hep gouzav arbennik, furmoù nevez- koulz ha krenn- pe henyezhel hag, evit a sell ar brezhoneg, stummoù teod- ha rannyezhel, nevezc'herioù ha gerioù nevezsteriet, furmoù imbourc'h ha goveliadennoù diskuliet da faziek pe ankevazas.

Menegva brezhonek Lavar 24

A

- a va-mañ, 118
a va-se, 118
a wir voz, 309
a youl vat, 309
abegoù soliet, 17
abomasom, 231
abred, 179, 189
ac'hadur, 205
ac'hadureh loenel, 199
ac'honiel, 205
adamkanañ, 192
adaozañ, 245
addiorren, 203
adeilad naouek, 76
adensinklañ, 209
adkenempradur
kevredigezhel, 180
adkorañ, 192
adsavelañ, 218
adtad, 74
adtreugañ, 192
advamm, 74
adverb, 127
advreur, 74
advugel, 74
adwaskañ, 209
aelad izel, 116
aergelc'h, 34
aeronomiezh, 35
aerwask, 209
aezhenn, 80, 208
afer, 68
agape, agapê, 281
agapê, 282
ahel, 169
akoursiñ, 281
alc'houez, 60
alc'hwez, 59
alkali, 58
allelenn, 101
allev, 173
allouenn, 244
allzelviñ, 72
alvez, 47, 272
alvez-beved-buhez, 271
alvezoniezh, 259, 260, 272,
273
alvezoniour, 273
alvezour, 273
alvezouriezh, 124
am-, 46
amaezhierezh, 56
amarvevadegezh, 166
amazas, 273
ambilhañ, 280
ambredañ, 126
amc'houlou, 46
amdreiñ, 51
amgant, 47
amgant ar bred, 71
amgerc'hell, 91
amgerc'hell c'hlenwezañ,
91
amgerc'hell douarwezañ,
91
amgerc'hell dremmwezañ,
91
amgêrel, 247, 248
amglok, 51, 54
amguzhouriezh, 46
amiegezh, 279
amiegouriezh, 245
amindrenkenn, 54, 191
amlaou^e, 47
amlizherennek, 94
amloù, 46, 47
amolc'hiñ, 256
amoug, 281
amprestañ, 20
amred gwad, 173
amreolder, 18
amveziad, 55
amwaskañ, 209
amweul, 47
amwiskad, 168
amzalc'hiat, 9
anadenn alvezel, 259
anaf empenn, 94
anaf kaherel, 245
anaforek, 117
analekt, 225

anaouad, 91	anoanerez, 219	areg, 184, 258
anaoudadenn, 91	anor, 151	aregañ, 225
anaout aregel, 225	anperzhok, 259	areger, 225
anavezad, 91	anred, 54	arempred, 201
anavezaenn, 90	anreol, 179	arganteul, 148
anavezaenniñ, 90	anskiantel, 99	argilus, 71
anc'havaelus, 71	anterin, 103	argraf, 68, 221
anc'hounezerezh, 29	antikorf, 54	argraf bonanvezel, 203
andag, 188, 193	anvec'hiek, 219	argrezad, 243, 245
andaznaoud, 91	aora, 46	argrezadoù oaniñ, 245
andenaoud, 91	aouidell, 263	argrezañ (kaherel), 245
andiarvenn, 245	aoz an tezh, 138	arguz, 4
andireadus, 275	aozad, 58	arlez, 275, 311
andispennet, 191	Aozadur Bed ar Yec'hed, 203	arliv, 139
andon, 90	aozer an diskouezadeg, 86	arlivioù krev, 142
andonañ, 92	aozioù oablel, 36	arloañ, 180
andourrannet, 58	arabeger, 276	arloezañ, 94
aneraez, 94	araez : en ~ da, 55, 296	arloù, 47
anesthésie, 94	araez ledyezhel, 124	armerzh gounezel, 166
anganerez, 219	araez mezegel, 180, 218	armerzhok, 29
angerzh, 280	araez poellata, 225	aroaradezh, 161
anglevoud, 139	araogenn, 127	aroarat, 161
angouennek, 244	araokadour, 158, 260	aromatek, 54
angreizh, 215, 218	arbarañ, 82	arouaregezh, 161
anhepkoradus, 259	arbennigour, 201	arouarek, 161
anistor, 66	arbouezañ, 18	arouarekeet, 161
ankendalc'hiek, 110, 118	arc'hwel, 120	arouesaed, 148
ankevazas, 4	ardamez, 187, 192	arouesaer, 148
ankevazasted, 235	ardamez brezel, 192	arouez, 98, 149
ankorvez, 313	ardeiñ, 76	arouez abred, 189
anleegezh, 94	ardremez, 91	arouez revel, 98
anleek, 94	ardremmañ, 91	arouezed, 149
anlenn, 94		arroudenn, 9

- arroudennata, 9
 arselliañ, 99
 arskoaz, 254
 arstalenn gouzediñ, 302
 arstalenn silluskañ, 302
 arstalennoù, 302
 arster, 1
 artifisiel, 271
 arver dregarvezat, 110
 arver erguradel, 180
 arver ragarvezat, 110
 arvevad gwadezat, 177
 arvevadeg, 145
 arvevadek, 145
 arvevadel, 145
 arvevadourel, 145
 arvevat, 199
 arvez, 149
 arvrec'h, 253
 arwarzh, 45, 48
 arwastadiñ, 303
 arwellaat, 245
 arz kristen, 80
 arzaeladus, 149
 arzell, 193, 253
 askelell, 222
 askorbarañ, 54
 askornek, 164
 askread, 71
 assav : ensinkladenn ~,
 218
 assav vaksin, 215
 astennidik, 166
 astrologiezh, 36
 astuzlazher, 29
 atahinañ, 12
 ateb, 224
 atebeg, 203
 ator, 192
 atoret, 192
 atoriañ, 58
 atoud, 8, 10, 12
 atoudenn, 8, 12
 atreugañ, 192
 arstalenn Planck, 302
 avaloù douar kentrat, 190
 avamañ, 118
 avaze, 118
 avead naouek, 76
 aveadus, 56
 avelenn bervez, 54
 avugwarezer, 105
 avugwarezus, 105
 avuwarezus, 107
 avuwarezuzenn, 107
 awenet, 60
 azas, 57
 aze, 118
 azgenañ, 193
 azgeriet, 27
 azgwadañ, 187, 194
 azhilañ, 193
 aznerzhañ, 218
 azverañ, 119
- B**
- bag pesketaer, 296
 bakilloz, 142
 bakteri, 84
 baloñs anaouadiñ, 91
 baloñs anaout, 91
 baloñs anavezadenniñ, 90
 baloñs anavezadiñ, 91
 baloñs anavezout, 91
 baloñs arselliañ, 91, 92
 baloñs denaout, 91
 baloñs dremmwezañ, 91
 baloñs glennwezañ, 91
 bannlev, 100, 248
 barr, 62
 barr a-dor an nervennoù
 a-livenn, 235
 barr nodiñ, 181
 barrad droukfell, 46
 barradur, 59, 61
 barrenn-stur, 310
 barrennig hennadiñ, 106
 barzhoneg, 71
 barzhoniezh, 64
 bazengiñ, 42
 bazhellegezh, 142
 bazhellselliañ, 142
 bec'h, 1, 140, 197
 bec'h (tredan), 1
 bec'h an nitrogen, 191
 bec'hiad (tredan), 1
 bec'hiegezh, 101
 bec'hiegi, 219

bec'hiek, 219	biou, 42	bonsav, 203
bedel, 100	biz (morgazh), 11	Bonsav diorren loc'hadel, 203
bedelaat, 311	bizet hir (dorn), 8	bonsav diougonvezegel, 203
bedouriezh, 259, 273	bizour, 215, 218	bonveziad, 124
bedrouedad, 77	blech, 42	borc'hañ, 106
beg ar vronn, 226	blein kostoùigoù, 251	boserezh, 192, 199
begennoù, 232	blein-kostoùigoù, 165	boti, 9
behin, 107	bleupad, 80	boti noz, 10
behinbar, 107	blev, 193	bouc'hdañvad, 146
beiad, 184	blevenn, 188, 193	boudaat, 276
belegiezh, 18	blevenn big, 188, 193	boudaek, 221
beli, 5	blevenn unliv, 188, 193	bouedenn, 53, 68
bell, 4	blevenn varellek, 188	boukl, 108
benev, 101, 227	blevenn vrizh, 193	bouklenn hennadiñ, 106
benvegad bred, 99	blevenn vrizh(ellek), 188	boull lagad, 54
benvegadur	blinkañ, 10	boullek, 228, 239
stlennek-elektronek, 213	blizañ, 157	bountell, 210
berigad, 25	Bloavezhioù ifern, 80	bourd, 261
berrdro, 76	bod, 9	boutell, 57, 82
besk, 6, 144, 146	bogalenn, 29	boutellañ, 82
bestlanred, 54	bolzenn, 231	bouzarañ, 211
bevedeg, 168	bolzenn a-ziaraok, 232	bouzarell, 211
beveladus, 53, 58	bolzenn gein a-ziadreñv, 232	bouzellennek, 234
bevezer-niñver, 84	bolzenn gof a-ziadreñv, 232	boz, 310
bevgempadus, 216	bolzenn gof a-ziaraok, 232	brank, 62
bevoniezh, 36, 259	bomm idiomatek, 67	brasonius, 31
bevus, 189	bonan, 303	brazedded, 180
beziadel, 289	bondin, 252	brec'hell, 9
bezus, 149	boned, 230, 231	bredel, 281
bigof, 230, 231	boniad gerioù, 98	bredelfennerezh, 99, 148
bigoudeneg, 39	boniek, 66	brednammed, 203

- brednammet, 9
 bredvezekniezh, 99
 breinadurezh, 103
 breudeuriez, 74
 breutaer, 71
 brezhoneg abupre, 77
 brezhoneg arnevez, 20
 brezhoneg dinoaz, 66
 brezhoneg kempred, 20, 118
 brezhoneg komzet, 20
 brezhoneg palevarzh, 158
 brezhonegach
 kartenn-bost, 81
 brizh du, 193
 brizh ruz, 193
 brizh wenn, 193
 bron, 250, 252
 bronn, 226, 227, 238
 bronneg, 241
 bronnell, 138
 bronnour, 218
 bronnour goro, 215
 broskan, 218
 broudad, 245
 broust, 42
 bruched, 165, 251, 254
 bruluskenn, 58
 bugel, 35, 167
 bugel, 158
 bugeliañ, 167
 bugul, 35, 167
 buguliañ, 163, 167
- buhezadur, 86
 bukañ, 54
 butirek, 198
- C**
- chaket, 10
 chaoket, 10
 char, 42
 char-gregoj, 42
 char-gwin-hoc'h, 42
 char-pebr, 42
 charinkadenn, 42
 charinkañ, 42
 charinker, 42
 charl, 42
 charlez, 43
 charl : ma hini ~, 43
 charl : ma re ~, 43
 cheval, 55
 chigarder, 43
 chigardiñ, 43
 chil : mont e ~, 43
 chimik, 75
 chinegr, 43
 chobar, 43
 choj, 43
 chojiked, 43
 chon, 40, 42
 choned : ar ~, 43
 chon : ar ~, 43
 chon : gant ar ~, 43
 chougañ, 12
 chouk, 10
- chouket (e benn), 10
 chougañ, 8, 10
 c'hwe, 42
 c'hweldreiñ, 169
 c'hwezhenn, 110
 c'hwilerviñ, 119
- D**
- daelerezhel, 4
 dafar bevel, 142
 dafar hilel, 196
 dalc'hen, 50
 dalc'hounezerezh, 30
 dalc'hva daelel, 159
 dalc'hwaz, 195, 199
 damemskiantek, 260
 dangêrel, 247
 damhepken, 277
 damkanel, 32
 damkanelezh, 205
 damkaniezh, 272
 damnac'h, 46
 damoug, 71
 damvreudeur, 74
 danevelloù kendod, 116
 dañgavr, 146
 dangorel, 127
 dangorelezh, 247
 dañs ar menezioù, 265
 dantañ, 68
 dantier, 57
 dañvad, 145
 dañvadez, 56

dañvadez adkor, 192	darndrec'hegezh, 54	dazluniañ, 246
dañvadez adkoet, 192	darvezout, 54	daznaout, 91
dañvadez atreug, 192	dasken, 61	daznaturañ, 246
dañvadez atreuet, 192	daskenaozañ, 246	dazneuziañ, 246
dañvadez disgre, 187	daskended, 61	deanvadur, 297
dañvadez ezgre, 187	daskenek, 168	deberzh diziouerus, 271
dañvati, 177	daskêriad, 248	dec'han, 55
dañvavr, 146	daskiriadur tolc'het, 188	dec'heriañ, 46
danvez nitrgenek	daskiriadur tolc'het, 193	dedaolad stuzegezhel, 248
koazhadus, 191	daskirier, 230, 234	dedaoliñ, 106
danvez nitrogenek, 191	dasparzh armerzheloc'h,	defraouiñ, 216
danvezennoù beveladus,	100	degasedenn dafar hilel, 193
101	dasparzh gennadel, 100	degemerus, 55, 56
dañvouc'h, 144	dasparzh micherel, 100	degoch, 43
daoek, 221	dasparzhañ, 54	degouezhat, 153
daouarzell, 253	daspennañ, 246	deikte, 117
daoudañv, 241	daspugner, 1	deiziañ, 71
daoudañvat, 167, 228	dasseniñ, 268	delankañ, 53
daouskilfoù, 74	dassonwezadenn, 214	delizherennañ, 223, 273
darallañ, 260	dastorr, 110	deltu, 140
darbaroù eneptrouz, 212	dastumadenn, 312	denanvenn, 308
dargan, 262	dastumadur, 312	denaout, 91
dargehenterezh, 55	daveenn, 28	denoniezh, 275
dargouezh, 33, 190	dazdourañ, 246	denotañ, 71
dargrezad, 243	dazhunadezh, 161	deñved, 55
dargrezad kaherel, 243	dazhunadezh c'hanedigel,	deñvedel, 145
dargrezañ, 245	162	deouezañ, 219, 271
dargudadezh, 161	dazhunadezh darganadel,	deouezus, 57
dargudat, 160	162	deouzus, 264
darleadur, 222	dazhunadezh dianlenadel,	der(a)ouidell, 263
darlezad, 72	162	deraozad, 262, 264
darlizhenn, 222	dazhunadezh hilel, 162	deraozañ, 262
darloù, 47	dazhunadezh kentael, 162	derc'h, 59, 60
	dazhunat, 160	

derc'henn, 149	devoudañ, 58	diarvenn, 71
derc'henned, 149	dewerc'her, 51	diarzoug, 71
dereat ent politikel, 4, 260	dewerc'her an hangae, 55	diatom, 50
dergan, 262	dezelv, 71, 72	diatomenn, 50
derganenn, 262	dezelvad, 71, 72	diazerc'h, 128
deroder abred, 194, 202	dezelviñ, 71	diazerc'hded, 128
deroder kentrat, 194, 202	dezerc'hañ, 48, 72	diazezadur kedvuhezel, 9
derodiñ, 190	dezev, 281	diazremm, 128
derodiñ kentrat, 190	dezevout, 47, 54, 259, 272	diazremmded, 128
derson, 262	dezevout e brezhoneg, 259	diazremmder, 128
derudañ, 108	gouzrec'hverk, 146	diazremmegezh, 128
dervaat, 54	dezhoad, 224	diazremmelezh, 128
desell henvoazel, rakskiantel, 196	dezneuziañ, 61, 264	dibare, 9
desevel deñved, 147	dezv, 221, 297, 309	dibaregezh, 281
desezañ, 192	dezvad, 297	diberc'henn, 164
deskadurezh korfel, 202	dezvad a c'hoprard gounezel, 297	diboell, 76
deskoniañ, 203	dezvad micherel, 309	diboellded, 76
destiañ, 124	dezvadurezh e talvoud, 106	dibunañ alaman, 48
destier, 118, 120	dezvarnadenn, 21	dibunañ dilerc'hiadom, 48
destier ankendalc'hek, 118	dezverk, 98, 146	dibunañ italian, 48
destier diskalfet, 118	dezverkañ, 98	dibunañ kendivizoù, 48
destier diskouezel, 119, 120	dezverkoù merzhadennel, 144	dibunañ klok, 48
destladur neuziadurel, 120	dezverkus, 98	dic'halloud, 20
deur, 108	diabarzhad mezekniezh, 158	dic'halloudr, 171
deur mezhurel, 108	diaboz, 71	dic'hoster, 161
deuriadek, 11	diaezhennañ, 246, 259	dic'hwel, 310
deuriat, 11	diagentiad, 196	diemouez, 66
deurus, 201	dianlen : e ~, 94	diemskiant, 260
deved, 139	diansavelañ, 245	dienadur, 281
deveizañ, 72	diarsell, 66, 118	dienkañ, 311
devennañ, 9		difazier, 291
		difenn, 221

difenn un dezenn, 223	dilizherennek, 93	diskiblezh anveded, 302
diflukañ, 162	dinaturañ, 246	diskiblezh jedoniel, 275
difluk, 160	dinazel, 212	diskiblezh kementadel, 275
diflukañ, 160	dinoiñ, 176	diskiblezh rik, 275
difraostañ, 84	diogel, 304	diskiblezh skiantel, 190
digarg, 1	diogelroez, 76	diskouarnañ, 6, 146
digargañ, 1	diorren, 203	diskouezadeg, 21
digarget, 1	diorren kreudel ha ganadel kentrat, 179, 190	diskouezadeger, 86
digejañ, 71	diorren padus, 84	diskouezell, 110, 117, 118, 121, 127
digenaoz, 53	diouennañ, 66	diskouarnañ, 163
digenaozañ, 246	diouer a dant (kaherel), 138	diskrognal, 43
diglevell, 211	diouer a startijenn, 138	dislavar, 5
diglok, 54	diouer nerzh bevedel, 140	dislivadur, 179
digodañ, 197	diougonadel, 126	dispenn, 53, 58
digochañ, 43	diougonañ, 203	dispenner, 53
digor boned-tor, 232	diournat, 203	dispennerezh, 53
digor enrumen, 232	dirouestlañ, 275	disstener, 212
digor retikulom-rumen, 232	dirsav-adwaskañ, 208	distom, 51
digorvell hidrokarbonek, 198	dirvav, 208	distom bihan an avu, 51
digousi, 103	disav ambredadurel, 126	distom bras an avu, 51, 54
dihevoustr, 209	disdassoniañ, 212	distomatoz, 58
dihun struzhel, 162	disec'hañ, 61	distomenn, 51, 54, 55
dihun struzhiñ, 162	disglav, 211	distresadenn, 103
dikulez, 43	disglavier, 211	distroñsaer, 211
dileizhañ, 197	disgreañ, 187	distrouzañ, 212
dilennadus, 55	disgwallañ, 180	distrouzer, 211, 212
dilerc'h, 66	disgwered, 216	disvannus, 11
dilerc'hiad, 48, 58	disheolier, 211	disvec'h tredan, 1
dilerc'hiadoù edañvennek, 58	diskaner, 171	disvec'hiañ, 1
dilizherennegezh, 93	diskarg, 1	disvez, 5
	diskargañ, 1	ditouriñ, 139
	diskiblezh, 31	diuntu, 275

diuzadus, 51, 55
 divarzell, 193
 divec'h, 1
 divec'hiañ, 1
 divec'hiet, 1
 divellegezh, 94
 divellekaat, 57, 219
 divellekadur, 178
 divenviñ, 286
 divezelezh, 32
 divezouriezh, 4, 85
 divgell, 105
 divlez, 101
 divoud amresis, 27
 divoustrañ, 210
 divroadur, 80
 divvorzhed, 243, 244
 divvrom, 227, 238
 divyezhegezh kentrat, 190
 diwilc'hañ, 8
 diwirheñvel, 17
 dizarbenn, 84, 177, 180
 dizarbenn distaol an
 organoù treuzplantet, 180
 dizarbenn ur poread
 klinikel, 180
 dizassonaat, 212
 dizeuriañ, 11
 dizeuriañ, 8
 diziren, 5
 dizolc'hiñ, 179, 256
 doare dibarek, 97
 doare piaouel, 98

doareadel, 275
 doareenn drec'hek, 100
 doareenn, 96, 97, 99, 147
 doareenn dezverkus, 98
 doareenn enkilek, 96, 101
 doareenn hêrezhel, 96, 101
 doareenn hilel, 96, 100
 doareenn revel, 96
 doareenn drec'hek, 96
 doareennoù hêrezhel un
 hinienn, 98
 doareennoù bred(el) ur
 gouzrec'h, 98
 doazh, 27
 doazhadur, 259, 273
 dodenn, 57, 223
 Doktor, 8
 doktorelezh, 110
 dorloiñ, 271
 dorn, 169
 dornata, 145, 270
 dornell, 169
 douar vak, 286
 douar-glenn, 38
 douaroniezh, 258
 douarouriezh, 258
 douested, 168
 douested ar genyezh, 202
 dougell, 216
 douor, 153
 dour uhelwask, 209
 dourgen, 250, 251
 dourgen oan, 250

dozhadur, 116
 drec'h, 59, 60
 dregarvezat, 110, 117
 dregarzell, 193, 251, 253
 dreistambilh, 27
 dreistambilh-askouezh,
 122
 dreistkreñvaer, 262
 dreistnatur, 47
 dreistpeuriñ, 179, 197
 dreistsistol, 139
 dreisttiekaat, 197
 dremm, 59, 60, 91
 dremm ar vro, 260
 dremm un tolead, 91
 dremmañ, 91
 dremmour, 48
 dron, 91
 druzenn, 138, 140
 druzennoù al laezh, 198
 druzlaezhvec'h, 140
 duac'h, 27
 durc'hadur ster, 71
 durc'hadur spered, 158
 durc'hadur ster, 141

E

ebr, 33, 37, 84
 ebr-, 34
 ebranaezouriezh, 35
 ebrgleñvedouriezh, 35
 ebrouriezh, 34
 ebr : en ~ ag an amzer, 34

- ec'haoz, 58
 ec'haozañ, 54
 ec'hegor, 35, 38
 ec'hodiñ, 176
 ec'honad, 209
 ec'honek, 228
 edañvaveadus, 56
 edañvennek, 58
 egor, 34, 35
 egorgleñvedouriezh, 35
 eiennennañ, 92
 eil kostoùigoù, 251
 eilarouezioù benevel, 101
 eilarouezioù bevedourel, 99
 eilarouezioù bredel, 99
 eilarouezioù gourevel, 101
 eilarouezioù neuziadurel, 99
 eilarouezioù revel, 99, 101
 eilstumm, 54
 ein abred, 177
 ein kenrat, 179, 187, 194
 eizhaenn, 228, 239
 ekinokokoz larvien, 293, 296
 ekopeuriñ, 51
 el-, 61
 elanal, 61
 elbladanou, 61
 eldezh, 61
 eldroazh, 61
 elfennadenn arvevadourel, 145
 elfennañ arvevadouriel, 147
 elfennañ kevreadurel, 122
 elfennañ neuziadurel, 122
 elgellig, 61
 elhouarn gwad, 61
 ellanez, 59–61
 elsonenn, 61
 elvouezhienn, 61
 emanaout, 99
 embannadur, 312
 embaradur, 244
 embarañ, 57, 108, 244
 embrederiañ, 99
 embregusted, 140
 emdarzhek, 281
 emdennañ, 260
 emdommañ, 80
 emdreñ, 76
 emframm, 149
 emouez, 48
 emouezañ, 99
 emsavlec'hiañ, 91, 100
 emskantennañ, 170
 emskraber, 307
 emstumm, 71, 72
 emvagañ, 176
 emyoulad, 309
 emzalc'h, 71, 72
 emzeliñ, 72
 emziogelus, 71
 emzizeuriadekaot, 11
 enaoz, 140, 198
 enarvevadegezh, 163, 166
 enbonegatur, 51
 endredañ, 260
 enebadur, 4
 eneberezh, 20
 enebeuropat, 4
 enebiezh, 12
 enembarañ, 57
 enep-, 3
 enepdivezour, 4
 enepdivezouriezh, 3, 4
 eneppreñveg, 215
 eneppreñvegatur, 215, 219
 eneppreñvegañ, 215, 219
 eneppreñvegerezh, 215, 219
 enepstrollad, 3
 eneptrouz, 212
 energiezh, 76
 enezenn ar rumen, 232
 enfilmañ, 51
 engeriet, 27
 englen, 13, 14
 englenañ, 13
 englyn, 14
 engre(ad)añ, 177
 engreañ, 179
 engwerc'hañ, 191
 engwezhiañ, 180
 eniñv, 140
 enkelat, 160
 enmoned, 91
 enparadel, 57

- enparadur, 57
 enparañ, 57
 enpriediñ, 51
 ensavadur, 203
 Ensavadur Diorren ar
 C'heflusker, 195
 Ensavadur diorren ar
 c'heflusker, 201, 202
 Ensavadur diorren
 loc'hadel, 202
 ensinkladenn azgrenaat,
 218
 ent ambredadurel, 126
 ent armerzhel, 100
 ent damkanel, 91
 ent digen, 278
 ent embregel, 91
 ent gramadegel, 153
 ent kevreadurel, 126
 ent louerel, 280
 ent neuziadurel, 126
 ent treadegel, 273
 enteuzidigezh, 116
 entropellañ, 177, 179
 enzim, 58
 eolou, 47
 eoul loenel, 198
 eoul struzhel, 198
 équarrisseur, 53
 erbar, 119
 erdal, 9, 100, 180
 erdalva, 148, 312
 ere kerentiezh, 196
 ergerc'henn, 289
 ergorek, 259
 ergorelaat, 149
 ergorenn, 11, 146
 ergraf, 124
 ergurañ, 177, 180
 ergurañ eilvedel, 180
 ergurañ kentael, 180
 ergurañ tredeed, 180
 erlemel, 198
 eroz, 282, 283
 ersavadenn, 149
 ersaviñ, 99
 erwezh, 55, 245
 erzerc'had, 282
 esaouenn, 298
 eskoriñ, 270
 estroz, 139, 142
 etre-bizied, 168
 etrebizied, 164
 etrebiziet, 164
 eul, 149
 eulad, 149, 225
 euskareg, 200
 euzhwrac'h, 173
 evlec'h, 59
 evod, 85
 evodiñ, 83, 244
 ezarvevadegezh, 163
 ezdiwanad, 158
 ezel krec'h, 253
 ezgreañ, 187
 ezkêrel, 248
 ezreol, 168
 ezvec'h, 1
 ezvec'hiañ, 1
 ezvevennañ, 291
 ezvoudañ, 291
- F**
- falc'hat, 82, 83
 falzigañ, 43
 falziget, 43
 faskiolaz, 58
 faskioloz, 53
 faskour, 201
 fe, 42
 felc'h, 233
 fenêtre de toit, 89
 fenotip, 145
 fer, 40
 fergorf, 41
 feromon, 176, 179
 ferstumm, 41
 ferv, 40
 feskenn, 294, 296
 feskenn c'horro, 294
 feskenn c'horro, 296
 feskenn ejen, 249
 feskenn oan, 250
 festaat ur c'henenn, 97
 festañ ur c'henenn, 101
 festuk, 294, 297
 festukenn, 294
 feur, 197, 298
 feur an druzennoù, 198
 feur an druzennoù, 199

feur butirek, 195
 feur butirus, 195, 198, 199
 feur gouennañ, 195
 feur gouennañ, 199
 feur nitrogen, 191
 feur paoterusted, 177
 feur proiteinel, 199
 feur proteek, 199
 feur proteinek, 195
 filmpakañ, 51
 fiñvadenn, 61
 finveier, 57
 fiñvoù kostezel, 54
 fiselañ, 82
 fizik pementadel, 289
 fizikoi, 274
 fiziz, 273
 flakañ, 10
 flammerenn, 208
 flapach ekolo, 84
 flech, 43
 flemmigan, 266
 flutañ, 43
 flut : mont d'ar ~, 43
 foennat, 82, 83
 fojing, 222
 folklor dinoaz, 54
 follenn vezell, 57
 foñs, 40
 font kilezekaat yec'hedel,
 97
 Font riezal gounezal
 kilezekaat ar riskl

yec'hedel ha trevvael,
 101
 forc'had, 149
 forc'hellegezh, 29
 forc'hellek, 24
 forzh, 97
 forzhioù (al) lestr, 97
 forzhioù bestl, 55
 fouilhez, 43
 frai, 43
 fraiez, 43
 frammadurel, 31
 frammataer, 87
 frammer, 87
 fraosta (an deñved, ar
 givri), 84
 frelom, 43
 frev, 61
 frevaat, 61
 frevad, 61
 frevadenn, 59, 61
 frevenn, 61
 freviñ, 61
 fri, 175
 fri-kreion, 43
 frond c'hwek, 55
 frouezhigiñ, 101
 frouezhusted, 181
 fuc'hell dudet, 8
 furm argelel, 150
 furm orek, 27
 furm sonerezhel, 266
 furmadur askorn, 181

furmaozañ, 11

G

gagn, 58
 gagner, 58
 gaif, 163, 167, 285
 galleg pobl, 270
 gallekadur, 151
 galloud riezal, 158
 galvedigezh, 71
 gaolrenn, 61
 gaolrennek, 59, 61
 gaonac'hded, 244
 garm, 206
 garm al louarn, 206, 207
 garvev, 101, 140, 181
 garveveg kellulolitek, 97
 garveveg kelluloloezus,
 101
 gavotenn ar menzioù, 265
 gavourz, 144
 gavrhourz, 144
 gen, 192, 194, 196
 genad, 262
 genañ, 193
 genaoufo, 197
 geneliezh, 205
 genenn, 179
 genenn an dislivadur, 179
 genenn dizolc'hiñ al liv
 deroù, 176
 genenn drec'hek, 100
 genenn livañ, 176
 genenn livrezh, 179

- gennad, 100
 gennad kentael, eilvedel ha tredeed, 100
 geot maout, 297
 geot tano, 297
 geotezat, 176
 geotventer, 106, 107
 ger digunvez, 260
 ger henvoazel, 138
 ger mell, 118, 126
 gerdarzh, 13, 123
 geriadur treadegel, 23
 geriadurour, 275
 geriaoua, 234
 geriaoueg, 16, 48, 170
 geriaouiñ, 234
 geriaour, 116
 geriaz, 224
 gevell, 173
 gitarour, 262
 glad hilel, 147
 glaourenniñ, 182
 glaourgen ar genoù, 197
 glenn, 91
 glizenn, 164, 286
 gnaou, 97
 gnaouet, 98
 gneviñ, 98
 goañvoriñ, 162
 goañvoriñ kalvezadel, 161
 goaradezh, 161
 goarat, 161
 gobed, 218
 gobed c'hor, 215, 218, 226, 295, 301
 gobed tezh, 218, 226
 gobed vronn, 226
 godellad skorn, 161
 goerezh, 53
 goi, 43
 goiñ, 53, 58, 84
 gôl, 6
 golc'hiñ, 256
 golf, 144, 146
 golfañ, 144
 golv, 6
 golvañ, 6
 goñs, 39
 goñskorf, 39
 goñsstumm, 39
 gopr diouzh an amzer, 218
 gopr diouzh ar pezh, 218
 goprad gounezel, 294
 gorial, 205
 goroer, 215, 217, 296
 goroerez, 215, 217, 295, 296, 298
 gorread euvriñ, 232
 gorroenn, 270
 gorrôenn, 269
 goubar, 161
 goubet, 258
 goubrenañ, 260
 goudeuziñ, 245
 gouenn deñved, 147
 gouennusted, 181
 gouestlad skedus, 46
 gouezeri, 18
 gouezoniellouriezh, 275
 gouezoniezh, 31, 273, 275
 gougemer, 173
 gougevan, 150
 gougonvezh, 173
 gouin, 295, 298
 gouinizad, 180
 gouizielouriezh, 275
 goulakaat, 54
 goulakadenn, 17
 goulec'hiekaat, 197
 goulienn, 164, 286
 gouloù, 47
 gouloù hud, 47
 goulun, 247
 gounezel mesaerel, 166
 gounezerezh henvoazel, 54
 gounezerezh war dorosenn, 28
 gounezerezh war dosennoù, 29
 gouredañvennek, 58
 gourev, 101
 gourevel, 101
 gourlakaat, 242
 gourleur, 87
 gourwiennek, 53, 58
 gourzh-, 3, 4
 gourzhhellour, 4
 gourzhdivezouriezh, 3, 4
 gourzhenebad, 4

gourzhenebadur, 4	grem retikulom-omasom, 232	gwastadennoù bevedel, 302, 303
gourzhenebat, 4	gremm, 80	gwastadour, 193
gourzhenebek, 4	gremm denel, 99	gwastadourez, 29
gourzhenebiezh, 4	gremm koazhañ, 191	gwazadur, 53
gourzhenep, 4	gremm loenel, 99	gwazhied, 221
gourzheuropat, 3, 4	gresianeger, 63	gwazhienn, 221
gourzhkan, 171, 265	gronn a-dor ar velc'houedenn, 235	Gwazva ar Yec'hedouriezh, 139
gourzhkentel, 4	gronnenn, 300	Gwe, 4, 77, 198
gourzhskouer, 4	gronnenn c'horro, 295, 298	gwedeiñ, 79
gousantout, 259	grozmat, 12	gweladenner, 79
gousilhañ, 178	Gulanjing, 222	gwele ha gwalc'h, 256
goussec'hañ, 59, 61	gwadveiz, 180	gweledel, 150
goustav, 61	gwadveizgurañ, 180	gwelevus, 11
gouverzhout, 270	gwagrenn, 106	gwellaat hilel, 196
gouvreinañ, 260	gwagrenn ar soav, 108	gwelt, 297
gouzañvat, 71	gwagrenn vronn, 228	gwentl, 243
gouzelviñ, 72	gwalc'hañ, 255	gwentloù, 245
gouziviad, 46	gwalc'hiñ, 255	gwerc'hel, 71
gouziz, 286	gwalenn denia, 199	gwerc'helezh, 106
gouzizañ, 286	gwarant, 46	gwerc'hennusted, 54
gouzourañ, 246	gwardvezegel, 9, 180	gwereenn, 127
graf, grefoù, 43	gwarezer avu, 105	gweul, 47
gramadegel, 31, 81	gwarezus, 107	gwezh, 180
gramadegour, 118, 120	gwarezuzenn avu, 107	gwezher, 58
gramineg, 107	gwariadenn hêrezhel, 54	gwezhiad, 296
gramineged, 105, 107	gwask ar gwad, 302	gwezhiader, 191
graminegenn, 107	gwask krec'h ar rumen, 232	gwezhva deñved, 218
gran, 43	gwask talmerel, 209	gwiad behinel, 107, 228, 239
grandis, 43	gwaskadenn, 243	gwiad kaherel, 245
gread (an) deñved, 147	gwaskañ, 209	gwiadañ, 82
grefier, 43		
gregoj, 43		
grem boned-levriou, 232		

- gwianten, 137
 gwiennek, 53
 gwiennoù bouedel, 58
 gwiennoù krai, 58
 gwilc'hañ, 10
 gwilioud, 245
 gwiliouder, 279
 gwiliouderezh, 279
 gwiliouderezh-spered, 279
 gwiridig, 68, 69
 gwirvoz, 310
 gwirvoziad, 309, 310
 gwiskañ, 170
 gwrez diasavel, 24
 gwrezverk, 302
 gwrichin, 59, 61
 gwrimenn, 84, 164, 286
 gwrimenna, 84
 gwrimennañ, 84, 167
 gwrizienn, 62
 gwrizienn a-dor an
 nervennoù a-livenn, 235
 gwriziennig, 62
 gwrizioù, 59, 61
- H**
- had, 59
 had evlec'h, 60
 had oulm, 60
 had tilh, 60
 hadenn, 36
 haeradenn, 126
 haeriñ, 31, 98, 276
- hambout, 99
 hanblanedenn, 36
 hanc'her, 169, 234, 259
 hanc'her kalvezel, 98
 hancherieg, 126
 hanc'herieg, 50, 80, 144
 hanc'herieg al luoz, 221
 handeed, 11
 handelv, 119
 handerc'hañ, 259
 hanezennig, 57
 hangae, 51, 55, 218
 hangaeañ, 173
 hangaezewerc'her, 55
 hanren, 98
 hanren erc'hel, 99
 hanren glavel, 99
 hanterouriezh, 15
 hanva, 208
 hanva advoustrañ, 209, 210
 hanva moustrañ, 209, 210
 harz d'ar c'hemmadur, 63
 harzus, 12, 216
 harzusted, 140, 248
 hebleg, 124
 hec'h, 28
 hedred, 221
 hedredenn, 221
 hegerzad, 50
 hegerzded, 54
 hegreidik, 120
 hekleviñ, 212
 heloù, 47
- hemikelluloz, 58
 hemolc'hed, 8
 henad, 9
 henamzer, 273
 henañ, 73
 henc'hresianeg, 273
 henek, 11
 hennader, 51, 56, 192, 219
 hennader elektronek, 216
 hennaderezh, 106
 hennadiñ, 51, 56, 91, 106,
 187, 192, 219
 hennadur, 106
 hentenn darnodour, 281
 hentenn sokratek, 281
 henvarzhoneg, 222
 heñvelsonded, 276
 heñvelster, 148
 henvergl, 269
 henvoaz, 17
 henvonad, 94
 herberc'hiañ, 9
 herberc'hti, 9, 25
 heroud, 271
 heroudañ, 271
 herradig, 10
 heskinerezh, 16
 Hesperidezed, 8
 heudañ, 161
 hezadezh, 162
 hezelv, 128
 hezoug, 1
 HHA, 9

hil, 74
 hiloniezh, 196, 260
 hinadiuriezh, 34
 hingleñvedouriezh, 35
 hinoù reol, 303
 hinouriezh, 34
 hirarver, 270
 hirbrouad, 214
 hiron, 146, 244
 hironadur, 77
 hirvoan, 10
 hogozenn, 122, 127
 hogozenn daveadel, 121
 hol, 46
 holc'hiñ, 125
 holc'h, 271
 hontyezh, 126
 hormon, 106
 hourz, 108
 hualañ, 51
 hunadur, 160
 hunegan, 160

I

ibil, 169
 ibil skoaz, 169
 ibil troad, 169
 idiomategezh, 151
 idiomatek, 11
 ijinenn, 82
 ijinenn naouek, 76
 ijinour, 31
 illoù, 47

imboure'h hinoniel, 214
 imboure'h korrgreskerel,
 142
 ingalañ, 54
 integrouriezh, 205
 iongelc'h, 35
 iseniñv, 140
 islamat, 221
 isleegezh, 94
 isleek, 94
 ispeur, 284
 ispeuriñ, 284, 286
 ispilhenn, 192
 istant kaherel, 138
 istorekaus, 66
 istribilhenn, 187
 izad, 177, 180
 izad gouin, 180
 izad gouinel, 177
 izeladur an eniñv, 140

J

jabadao, 264
 jakobin, 66
 jaritell, 253
 jedoniezh, 124, 259
 jilewanek, 208

K

kadarni, 140
 kaeañ, 213
 kaezhouegezh kentrat, 179
 kaezouegezh, 228, 239

kaezouegezh kentrat, 190
 kaer, 245
 kahegellig, 245
 kailh, 43, 61
 kaleter, 300
 kalkuliñ, 268
 kalon : a ~ digor, 177
 kalonour, 105, 183
 kalvezad, 86, 270
 kalvezerezh, 82, 85, 271
 kalvezour, 201
 kambon, 251
 kambr boulzañ, 301
 kammveiz, 3
 kammzerc'h, 46
 kan ha diskan, 170, 171,
 265
 kanaouenn, 171, 263
 kaner, 171
 kannadez, 159
 kannadig, 42
 kanol vezhur, 191
 kanouc'hellañ, 197
 kantaezañ, 99
 kantaezel, 282
 kantaezelezh, 98
 kantarvezat, 117
 kanteul, 148
 kantouezañ, 99
 kantrat, 35, 37, 100, 119
 kantreizh, 251
 kantreizhañ, 57, 61

- kaoc'herezh moederezhel, 310
 kaoc'hweliñ arvevadel, 147
 kaouledenn, 105, 230
 kaprineg, 146
 karantez, 281
 karavan, 287
 karavanenn, 287
 karbed, 288
 karg, 1
 karg (tredan), 1
 karn, 43
 karneg artiodaktil, 139, 142
 karr-annez, 287
 karrez, 11
 kartenn drec'h, 10
 karvan, 58
 karvaner, 58
 karvanerezh, 58
 kazetennoù gouarnamantel, 217
 keal, 150
 kealiadel, 17
 kealiadur, 259, 312
 kealiadurezh, 20, 311
 kech, 43
 kedelfenn, 246
 kediad, 54
 kedrann, 246
 kedvuhez, 71, 98, 180
 kedvuhezel, 9
 kefleuniañ, 192
 keflinenn, 148, 259
 keflusker, 287
 kefredelezh, 98
 kefridiad an diskouezadeg, 86
 kefridiel, 187
 kehentiñ, 76
 kelan, 58
 kelanvazhellegezh, 139
 kelc'hienn, 46
 kelc'hier, 61
 kellaehz, 245
 kellaehz adaozet, 243
 kellaehz daskenaozet, 247
 kelligwarezus, 107
 kelluloz, 53, 58, 101
 kellulozloezus, 101
 kelvezerezh, 29
 kemaler, 116
 kembeli, 161, 260
 kembraek, 64
 kementadel, 275
 kemeradur, 275
 kemmadus, 63
 kemmstouet, 64
 kemmus, 63
 kemperzh, 54
 kemplegañ, 17
 kempoell, 60
 kempoellded, 241
 ken, 61, 277
 kenaoz ar gwad, 303
 kendael, 21, 25
 kenedec'heriañ, 197
 kenedec'heriañ, 61, 91, 97
 kenderc'h, 177
 kenderc'h dañvatiet, 177
 kenderc'h en dañvati, 180
 kenderc'h sout, 180
 kendestenn, 278
 kendiskibl, 275
 kendiviz, 48
 kendivizat, 187
 kendivizer, 280
 kendoazhañ, 26
 kendodenn, 125
 kendodiñ, 116
 kendouezer, 173
 kengediusted, 244
 kengendarzh, 34
 kenk, 59, 62
 kennaskañ, 77
 kennasket, 78
 kenniñv, 4
 kennotadur, 46
 kenrouedad, 77
 kenskriver, 157
 kentañ hag eil kostoùigoù, 165
 kentañ kostoùigoù, 251
 kentaozad, 198
 kentarouezioù revel, 99, 101
 kentelius, 15
 kentelv, 72
 kentidik, 145, 147

kentradet, 37	kevarloù, 47	kimera, 173
kentradiñ, 189	kevastenn, 99	kirri tos-tos, 287
kentrat, 173, 179, 189, 194	kevatalded, 18	kizyezh, 126
kenwadelezh, 196	kevazas, 58	klakañ, 43
kenwered, 34	kevazasted, 235	klañvour, 9, 139
kenwerzh, 71	kevellenn, 103, 208, 257, 307	kleñved al lounezh vouedennek, 187
kenwerzh kevion, 84	kevenebet, 39	kleñved an deñved, 147
kêr boellek, 76	kevinenn, 76	kleñved da ziskeriañ dre ret, 138
kêr c'hougediet, 77	kevnaderezh-desteriañ, 149	kleñved Johne, 166
kêr diboell, 76	kevrank, 5	kleñved ovinel, 145
kêr-greiz, 248	kevreadurezh, 126	kleñvedoù endalc'hek o diskleriañ, 139
kêr kennasket, 77	kevreadurezh vrezhonek, 119	kleñvedouriezh, 35
kêr stlennekaet, 77	kevredadel, 259	klevedel, 150
kerentiezh, 57	kevredadoniezh, 31	klevosod, 213
kêriadenn speredek, 75	kevredadouriel, 100	klokaenn, 151
kernennek, 228, 239	kevredadouriezh, 31, 100, 259, 275	klokaenn eeun, 89
kerz tremeniat, 153	kevredigezh vrezhoneger, 20, 54	klokaenn lec'h, 89
kestenn, 195	kevrenn ar brezhoneg, 21	klorenn, 216, 300
ketal, 35	kevrenn lec'hel, 100	klorenn waskventañ, 300
keuz, 295	kevrikaat, 115	klotadur, 149
kevanad, 116	kewer, 71	klozenn, 300
kevanaoz an dour, 117	keweriuster, 76	knaou, 142
kevanaozañ, 116	kib, 300	knev, 142
kevanaozer, 116	kibenn, 300	koadeier, 84
kevanded, 99	kibog-oboell, 264	koazhadur, 54, 198
kevandirel, 100	kig, 68	koazhadusted, 191
kevandod, 116	kig an afer, 68	koazhañ, 58
kevandodiñ, 116	kigenn, 245	koc'higenn, 177
kevansteriek, 282	kigezat, 176	kofdornata, 145
kevaraezañ, 191	kiladenn, 21	kog gwrezreoliñ, 24
kevarall, 244		
kevaraezañ, 180		
kevarlankañ, 171		

kolibakilloz, 142	kost(ezenn)où dizolo, 251	Kreizenn diorren loc'hadel, 203
kolibazhell, 142	kostezenn blat, 169	krenadenn douar, 80
kolkoz, 80	kostoùigoù : blein ~, 169	krenn, 39
koll deur, 8	kostoùigoù : kentañ hag eil ~, 169	kreñvaer, 262
komard, 43	kostoùigoù dizolo, 165, 169, 251	kreoñ, 139, 142, 193
kombodañ, 282	kostoùigoù kambon, 166, 169, 251	kreoñ ec'honek, 199
kompezer, 307	kostoùigoù maout, 169	kreoñ tuzum(ek), 195
komz aferioù, 11	koumoulennad, 270	kreoñad, 193
komz graoù, 11	kounskrid, 115, 211, 221	kreoñañ, 142
komzell, 213	kourantenn, 265	kreoñek, 142
konfuseek, 221	kousk struzhel, 160	kreoñet, 193
kongfuzeb, 224	kozhiadegezh kentrat, 179	kreskenn, 62
kongfuzheb, 224	kraban, 301	kreudnammet, 9
kongfuziaz, 224	kraban c'horho, 296	krev, 142, 193
kontammadur (gant, diwar), 228	kraf, 68	kreviadeg, 142
kontammadur henek, 226	kranenn, 210, 298	kreviadur, 142
kontammadur henek gant ar c'houevr, 229	kraoñ, 142	kreviañ, 142
kontell helvetiat, 78	krapak, 39	krevier, 142
kor, 192	kravez, 37	krevierezh, 142
korf, 175	kravezelezh, 32	krezañ, 84, 85
korfadur, 39	krediñ, 88	krezenn ar skevent, 85
korfadurezh loenel, 227	kreion daouevlein, 313	kribenn, 43
korn troellenek, 196	kreion unvlein, 313	krinenn, 164
korn undroell, 194	kreion unvleinel, 313	kristen, 221
korn unpunenn, 197	Kreizenn an diorren loc'hadel, 195	kristeniezh, 282
kornilhon, 169	Kreizenn diorren loc'hadel, 202	kristeniezh armeniat, 80
Kornôg, 205	kreizenn diougonvezegel, 203	krizenn, 164, 286
kornseul, 169		kroashent, 57
kosmek, 36		kroazhent, 57
kosmogleñvedouriezh, 35		kroazhualañ, 51
kosmopatologiezh, 35		kroazigell a-dor ar golo, 235

- kroazstagañ, 57
 kromatinloezañ, 39
 krommenn blaen, 196
 krosiñ, 12
 krouell, 97
 krug, 237
 krug hennadiñ, 56
 krug-vemor, 216
 kurdi, 9
 kurioziteoù, 287
 kurunerluniñ, 182
 kurzañ, 2
 kurz, 2
 kurzhadur, 275
 kurzhañ, 2
 kutuilh, 312
- L**
- labour ar gwilioud, 245
 labour istorel, 66
 labour skolveurel, 66
 laezaeronieah, 35
 laezh uzen, 245
 laezhkaser, 228, 239
 laezhvec'h druzennoù, 140
 laezhvezh, 51, 55
 lakadur, 71
 laktobutirometr, 198
 lambic, 42
 langaj chon, 39
 lankañ, 307
 lanker, 307
 lañs, 12, 43
- lañvaz, 246
 laou, 176
 laouenn chaoker(ez), 177
 laouenn droad, 177
 laouenn suner(ez), 177
 lartaat, 192
 larvek, 293, 296
 larvel, 293, 296
 larvien, 293, 296
 latin iliz, 88
 laurus, 245
 lavar klinikel, 91
 laz, 108
 laz mezhurel berrek, 106
 lec'h krouiñ, 24
 lec'hel, 100
 ledanviñ, 179, 241
 ledaveg, 283
 ledskritur, 200
 ledsonenn, 110
 ledtorzhellegezh, 163, 166
 leegezh, 94
 leiaat, 245
 leizhlennaat, 246
 lenañ, 99
 lenkern, 51, 54
 lenkernenn, 51, 55, 199
 lennegek, 100
 lennegel, 71, 100
 lennegezh, 81, 98, 100
 lennegezhkek, 100
 lennegour, 98
 lennek, 100, 152
- lenner, 216
 lerc'hwezañ, 91, 116, 184
 leterc'had, 37
 leterc'had, 68, 171, 270
 leuñvole'h, 167
 leuñvole'hiñ, 167
 leuñvouriezh, 71
 leurell glokaenn, 151, 152
 leurenner, 48
 leviadurezh, 21, 185
 leviadurezh eneptrouz, 212
 levrier, 231, 234
 levrioù, 230
 levrioù, 232
 levlennadur, 66
 lia, 105, 214
 lienennañ, 57
 lies troidigezh, 172
 lies-, 61
 liesbec'h, 219
 liessteriek, 282
 lietenn, 82
 lietennañ, 57, 82, 85
 lignin, 58
 linenn, 11
 liñvennoù korfel, 106
 liorzhouriezh, 60
 livegad, 164, 168
 livegadur, 164, 168
 livegañ, 168
 livegat, 228, 239
 livegenn, 168
 lizh da, 227

lizherenneg, 80
 lizherennegezh, 94
 lizherennez, 94
 load, 65, 91
 loadur, 71
 loavus, 71
 loaz, 193
 loch, 43
 lodennañ, 54
 logod, 193
 logodenn, 188, 193
 logodenn leue, 193
 lotuzenn, 276
 louc'h an treizher, 232
 louer, 178, 259
 loù, 47
 loù-, 46
 luc'hedañv, 56
 luc'hedañvaveadus, 56
 luc'hedenn, 10
 lufr, 269, 270
 lufrus, 11
 lug, 225
 lukubrasion, 77
 luniad ar vronn, 140
 luniadur, 124
 luniañ, 72, 98
 luoz, 221
 luskad, 265
 luskellader, 116
 luziadell, 117

M

ma, 118
 mabig choj, 43
 mac'h loù, 46
 maesa, 84
 maezienn skiantel, 204
 magañ, 145
 magañ chatal, 54
 magañ deñved, 147
 magerezh, 145
 magerezh chatal, 166
 magusted, 108
 maguster, 101
 maieutik, 281
 maieutike, 279
 mallofag, 177, 179
 mammenniñ, 92
 man, 174
 manac'helezh, 18
 manchañ, 43
 mandrouilhet, 8
 mañjer, 81
 mannvech, 219
 maougavr, 146
 maoutbouc'h, 146
 maoutejen, 144, 146
 maoutgavr, 146
 maoutvouc'h, 144
 marc'h feskennet mat, 252
 marellek, 188
 mari-grag, 43
 marksour, 18

martezeadenn, 16
 marvenn, 142
 marvennvazhell, 142
 marvennvazhellegezh, 142
 media gouarnamantel, 116
 medisinerezh, 158
 meid, 71
 meidiñ, 50
 meiz : ober ~, 259
 meizadelezh, 205
 meizañ, 99
 meizata, 280
 mekanik, 82
 mell-gouzoug, 165
 melleg, 43
 mellek, 195
 melloù teni, 195
 melofag, 177
 men-, 39
 mender un askell, 41
 mengleuz, 61
 mengorf, 39
 mennad, 48
 mentrezh, 51, 115
 merat, 271
 mererezh, 76
 mergl, 269
 merglenn, 269
 meriant, 184
 merk hennadiñ, 106
 mesa, 167
 mesaer, 166, 167
 mesaeregezh, 167

mesaerek, 167
 mesaerel, 167
 mesaerelezh, 167
 mesaerezh, 167
 metoù dangêrel, 243
 metoù bio-ekolo, 84
 metoù mezegel, 279
 mezegad, 180
 mezekniezh, 94
 meziant, 54, 78, 292
 meztroc'h, 124, 199
 miazasadur skolel ha
 kedvuhezel, 203
 micherour, 310
 milgorfadureh, 234
 millig, 43
 milour, 310
 minic'hi, 9
 mirad, 87
 miradoù korfel, 198
 mirdi, 87
 mirva, 158
 mizanliñv, 189
 mizoù herberc'hiañ, 25
 moederezh, 55, 84, 217
 mog, 9
 Mohikan, 8
 molekul, 107
 moned, 126
 monengweladenn
 arvevadel, 145
 morgazh, 11
 morzhadur, 166

morzhed, 166, 193, 244,
 251, 252
 morzhed a-bezh, 253
 morzhed verraet, 253
 morzhed witibuntamm,
 253
 mouen, 61
 mouezh, 206
 mouezh al loened, 206, 207
 mounounañ, 80
 moustrañ, 209
 moustrva, 210

N

nac'hel, 127
 nac'henn, 105
 nadiñ, 225
 nakad, 107
 nalec'h, 273
 nammet, 9
 nant, 233
 naontekvidik, 270
 naouegezh, 271
 naouegezh alvezel, 77, 296
 naouegezh artifisiel, 77
 naouek, 75, 76
 naouiñ, 97, 98
 naouus, 97
 naouuster, 96–99, 101,
 146, 190
 naouuster hilel, 96, 101
 naouusterioù
 merzhadennel, 146
 naouusterioù un transistor,
 98
 naoz al lestr, 101
 naoz ar genel, 101
 napred, 273
 nekrobakilloz, 142
 nemedenn, 121
 neñv, 38
 neptu, 69
 neptuiñ, 158, 185
 neridigezh, 181
 neriñ, 181
 nervgellig, 39
 nervisreer, 161
 nervouriezh, 71
 nerzh bevedel, 140
 nerzh labour, 80
 nerzhder gorreel, 210
 nesaegezh, 74
 nesaek, 56
 neuennadur, 274
 neuennus, 36
 neuz korf, 71
 neuzenn deñved, 145
 neuziad, 138, 141
 neuziadur, 119
 neuziadurel, 120
 neuziadurezh, 110, 126,
 127
 neuziadurezh vrezhonek,
 126
 neuzid, 96, 98, 99
 neuzrizh, 141

nevezc'heriañ, 31
 nevezvonad, 94
 niverel, 121
 niverelaat, 119
 niverell, 127
 noa, 98
 nodad, 181
 nodiñ, 281
 nodusted, 181
 notennoù gramadegel, 81

O

oabl, 35, 37
 oablel, 35
 oabllestr, 34
 oabllestr tudet, 10
 oablnijerezh, 34
 oablour, 34
 oaled, 9
 oaniñ, 101, 219
 ober karantez, 282
 oberatadenn, 183
 oberiañ, 87
 oberiat, 71
 oberiezh yec'hedel ha
 kedvuhezel, 139
 oberoù c'hweluniadel, 100
 odead, 54
 oksigen er gwad, 302
 oldour, 197
 oldour padek, 197
 oliadusted, 195, 199
 olzour, 195

omasom, 231
 orbidus, 71
 organ daoudañvat, 239
 organ soc'heg-fri, 146, 219
 organ soc'hegfriel, 144,
 215
 organoù revel, 99
 orged, 71, 283
 orin garvevel, 191
 osod, 214
 ospital, 9
 oterion, 84
 ouidell, 263
 oulennoù, 191
 oulm, 60
 ovikapr, 146
 ovineg, 145–147
 ovinel, 145

P

pad, 51, 55
 padek, 99
 padelezh, 51, 55
 padelezh al laezhañ, 51
 padenn, 55
 padvezh, 55
 pain, 43
 pakañ, 176
 pakfilmañ, 51
 paludegezh, 36
 palvata, 270
 pan, 142, 193
 panenn, 142, 179, 193

pante, 287
 paoell, 164, 169
 paoenn askornek, 164
 paoterus, 177, 181
 paoterusted, 177
 paouez, 160, 161
 paradur, 108, 244, 245
 paradur goudeuziñ, 243
 paradurezh, 108
 paramfistom, 147
 parañ, 108
 paranfistom, 145
 pardonadou, 34
 parez, 176
 parka(ñ), 84
 parkeier, 84
 parlant, 171
 parzh elektronek, 216
 pasaat, 11
 pasteuriñ, 167
 pastor, 166
 pastorañ, 163, 166
 pastorel, 167
 pastorelezh, 167
 pastorerezh, 163, 166
 pastur, 167
 pasturiñ, 167
 patatez abred, 187, 190
 patin, 270
 pav, 169
 pavezek, 82
 paz dalc'hus, 11
 pazidik, 9

pegement, 81	perzhioù merzhadennel, 144, 146	pistolodiñ, 43
pektin, 58	pesketa gerioù, 81	pitaod, 84
pellenn ardremmañ, 90	pestiviroz, 164, 167	pivadiñ, 56
pellgomzer, 78	peul a-ziadreñv, 232	pladennad, 164
penent, 260	peul a-ziahed eeun, 232	plakadur, 60, 74
penn ar stêr, 92	peul a-ziaraok, 232	plakentofag, 165, 178
penn bron, 227	peul kurunel-kof, 232	plakentofagiezh, 165
penn gwazrann, 214	peur, 84	pleg boned-tor, 232
pennadurezh, 208	peura, 84	pleg neuzid, 101
pennaenn henoniel, 205	peuraj, 84	pleg realezh, 101
pennañ (ouzh), 4	peurat, 84	pleg retikulom-rumen, 232
pennanor, 153	peurbadelezh, 37	plegenn, 149
pennanv, 121	peuriñ, 84	plegenn werc'hel, 149
pennaskañ, 51	peuriñ difraostañ, 82	plegoù realezh, 98
penndivoud, 68	peuriñ distrouezhañ, 82	pleustradeg, 50
penneren, 51	peuriñ trevvaek, 55	pleustrek, 32
pennholierezh, 5	peurle, 84	plomenn, 210
pennhualañ, 51	peurlec'h, 84	plomerezh, 24
pennrann, 72	peurvan, 84	ploueel, 248
perc'hennel, 121	peuzdigen, 278	ploueel-kêrel, 248
perc'hennell, 127	peuzhepken, 277	plouk, 310
perc'henniezh, 153	4R, 56	pluennadur, 117
perc'hounezerezh, 30	4Raveadus, 56	pluskad aezhennel, 38
perenn vorfin, 313	pevarzroadeg, 254	poblek, 152
perianiñ, 43	pezhiadañ, 53, 58	pochañ, 43
personelezh, 99	pezhiader, 53	pod, 293
pervez, 54, 191, 199	pezhiaderezh, 53	pod goro, 296
perzh daveat, 99	piano elektronek, 109	pod goroer, 293
perzh enien, 190	piaouel, 273, 281	pod tredan, 1
perzh enlenat, 99, 100	picheter, 43	podoù lagad balirek, 145
perzh ezien, 190	piler, 80	podoù lagad balirek, 144
perzhded c'hremmel, 191	piped, 169	poell, 76
perzhenell, 123		poellata, 77

- poellek, 76
 poellgêr, 75
 poellgomzer, 75, 76
 poent amparañ behin, 106
 poitrine, 165
 pokañ, 43
 poker, 71
 polipeptid, 54
 politikerezh, 71
 pompadus, 172
 pompus, 172
 poent borc'hañ behin, 105
 pore, 139
 porzh, 2
 postadur, 76
 poubellenn, 66
 poull an arzell, 253
 poultr diatom, 50
 poulz, 302
 pounnerlev, 213
 poursal, 12
 pozad, 71, 72
 pradenn rebeur, 177
 pradenn soulbeur, 177
 prantad azgouestaat, 177
 predeneg, 17, 122
 prederiañ politikel, 201
 prederour, 201
 prederouriañ, 259, 289
 prederouriezh, 60, 149, 258, 289
 prezegenner, 25
 pried, 15, 17
 prim, 189
 primanao, 262
 primawen, 262
 primeostoù, 189, 262
 primson, 261
 priz Nobel, 26
 produet e Breizh, 185
 proteek, 199
 protein, 199
 protein garvevek, 138
 protein garvevel, 140
 protein koazhadus, 191
 protein kraï, 187
 protein kriz, 191
 protein mezhur, 191
 protein rik, 187
 proteinek, 199
 proteinel, 199
 proteinloezus, 101
 proton, 107
 punenn, 196
- R**
- raganv araogennek, 151
 ragarvezat, 110, 117
 rakfuniegezh, 76, 78
 rakfuniekaat, 76
 rakkoulz, 189
 rakkoulzad, 189
 rakkoulzadezh, 189
 rakkoulzat, 189
 rampikaat, 43
 ranell, 19
 rann eilenn, 8, 10
 rannañ, 54
 rannbarzh, 34
 rannbarzh adreñv ar glin, 253
 rannek, 199
 rannig, 127
 rannved, 5
 rannvloaz, 29
 rannyezhel, 146
 real, 71
 realezh, 99
 realour, 103
 rebeuriñ, 179, 195, 197
 redenn drec'h, 260
 rediezh, 5
 regentrat, 189
 reizhennek, 222
 Reizhennek, 222
 reizhennek, 221
 reizhiad korvoiñ, 184
 reizhiad nervstruzhel, 161
 reizhistorek, 152
 reiñ liv, 246
 relach, 286
 relachoù, 164
 renabl gramadegel, 109, 114
 renn, 61
 renn : euriou ~, 61
 reñverek, 61
 reol, 168
 reolad, 51

reolded, 180
 reolenn, 121
 repu, 9
 reteradur nevez, 192
 reterelouriezh, 276
 retikulom, 231
 reuted kefredel, 281
 reuz, 106, 108
 reuzadur, 106
 reuzvezh, 108
 rev, 18, 99
 revelezh, 17
 reveziad, 189
 reveziadenn, 54, 146, 190
 rezer, 308
 rezhiennoù liesek, 171
 rezid, 5
 rezidi an tirlu, 223
 ribourtadenn, 263, 265
 riez, 5
 riezal, 100
 rikladur, 71
 rinik, 43
 riskladur ster, 167
 rizhad deñved, 147
 rizehellvezh, 173
 roadennoù kendod, 116
 robot, 296
 rochedañ, 84
 rodell, 82
 rodellañ, 82
 rodenn, 228, 239
 rokin, 43

roll, 85
 rollad, 85
 rollad foenn, 57
 rolled, 84
 rouedad diabarzh, 77
 rouedad lec'hel, 77
 rouedad ved, 77
 roulot, 288
 roulotenn, 288
 roulotte, 287
 rozenn, 218
 rud, 108
 rufin, 43
 rumen, 191, 198, 231
 rummad neuziadurel, 121
 rummennoù hebreat, 282
 rummennoù hellazat, 282
 rustegezh, 248

S

sabir, 158
 sac'h, 230
 sac'h bras, 218, 231
 safariñ, 39
 samara, 60
 san, 54
 san al levrioù, 232
 san laezhkaser, 228
 sankadenn, 218
 sankañ, 68
 sankañ enni, 69
 sankañ er bev, 69
 sant, 103

santez, 103
 saotrus, 85
 saveleñn alvezel, 259
 saver deñved, 56
 saverezh, 145
 saveteiñ ar blanedenn, 84
 saviad, 37, 71
 savlec'hiañ, 149
 seizi diglok, 54
 seizi gwak, 54
 selaouell, 211
 selladur, 116
 serc'h, 283
 serc'hiñ, 282
 serc'hvreadezh, 283
 seul, 169
 sevel deñved, 147
 sevel deñved, 50
 sevel yer, 50
 sevenadur, 273
 sevenadur estren, 275
 Shengjing, 222
 shijing, 222
 sil, 116
 silzigenn, 241
 sinaeg, 221
 skalfad al livegadoù, 168
 skalfad livegañ, 168
 skalf : mont d'ar ~, 43
 skantennañ, 170
 skedus, 11
 skejad, 210
 skeudennek, 68

- skiant, 275
 skiantelouriezh, 275
 skiantenn, 91
 skiantour, 201
 skinhennader, 219
 skinoù kosmek, 36
 skinweler, 77, 184
 skinweler gougediet, 77
 skinweler kennasket, 77
 skoaz, 165, 251
 skoaziad, 55, 80
 skoaziadañ, 158
 skoaziadenniñ, 217
 skoaziadus, 56
 skod, 188, 193
 skod gwastader, 188
 skoed ardamez, 192
 skorted, 289
 skorted aortek, 105, 106, 178
 skorted loc'hadel, 202
 skorted vintrek, 105, 106, 177, 178
 skoueraat, 98
 skouerieg, 145
 skoultr, 62
 skourr, 62
 skridvarner, 18
 skridvarnerezh, 18
 skritur unvan, 200
 skriverezañ, 291
 skrognañ, 43
 skrogner, 43
- skruziou yezhel, 298
 skublec'h, 81
 soc'hegfriel, 215
 sodion dalvoudus, 260
 soliet, 60
 sommeil végétatif, 160
 son, 266
 son kendodek, 109, 116
 sonaozour, 262
 sonenn, 28
 sont, 182
 sorbienn, 15
 sorbiennour, 19
 sorc'henn, 174
 soterez, 43
 sotrailhoù, 44
 sotrailhoù mari-grag, 44
 soulbeuriñ, 179
 soutenir, 221
 soviedat, 80
 span teñvel, 160
 spanaenn c'hoañv, 160
 speriusted, 181, 187
 spesad, 146, 244
 spilhaouer, 52
 spilhenn, 249, 251
 spilher, 52
 spirus, 150
 spizad, 110
 splet mezhurel, 108
 stabilaat ur c'henenn, 97
 Stad, 5
 stad arvevat, 147
- stad larvel, 293, 296
 stadegouriezh, 259
 staelad, 18, 294
 stagellad, 12
 staladur, 76
 staliañ, 292
 sten, 116, 212
 stenantreuz, 212
 stenerluniñ, 182
 stengaeañ, 212
 stengaeer, 212
 stengaeet, 212
 ster, 149
 ster dangorel, 149
 ster diarlenn, 178
 ster diarneuz, 106, 178
 ster ergorel, 149
 ster kantaazel, 282
 ster kewer, 106
 ster milourel, 90
 stêrdeñ, 185
 steredoniezh, 258
 steregor, 35
 steriegezh, 36, 71, 128, 225, 271, 286
 sternadur, 292
 sternañ, 292
 sternataer, 87
 sterva, 68, 91, 98, 282
 steud, 11
 steuñv ar jederezh, 116
 steuñvenn, 221
 stign, 216

stirann, 34, 72
 stlenn, 87
 stlennad, 51
 stlennañ, 203
 stlennegel, 186
 stlennijinenn, 76
 stlezvañ, 40
 stomok, 230
 stomokfo, 194
 strafuilh, 91
 strafuilhoù ar bersonelezh,
 99
 straniket, 44
 streilh-askouezh, 122
 stres, 197
 strilheoul, 82, 84
 strinkellikus, 11
 strinker abred, 190
 strizharbennikaat, 235
 strobellus, 94
 strolladur, 9, 11
 strollaoz, 11, 12
 strollaozañ, 11
 strollata mennoziou, 276
 strongil kreuz-pervez, 101
 strongiloz, 195, 197
 strongiloz analadel, 195
 strongiloz koazhadel, 195
 strongl kreuz-pervez, 97
 strouesha, 85
 strouesha (an deñved), 84
 stroueshaerezh, 85
 strouezhpeuriñ, 82

struzhel, 58
 studiadenn dreadegel, 118
 stummer, 171, 277
 stursterierezh, 282
 sturyezhouriezh, 31
 stuzegezh, 17, 291
 stuzegezh kornogat, 213
 stuziadur, 311
 sujidigezh, 72
 sukr ar geot, 84
 sur, 304
 surentez, 304
 surjian, 182

T

taeriñ, 137
 tag, 44
 tag-daouzeg, 44
 tag-kreisteiz, 44
 tag-teon, 44
 tagelladur, 54
 tagiñ, 44
 tagosek, 39
 talañ (ouzh), 4
 talañv, 35–37
 talañvgleñvedouriezh, 36
 talgen bouzariñ, 211
 talgen distrouzañ, 211–213
 talgen selaou, 211
 talgen stengae, 212
 talmerenn, 182
 tan keuneud, 92
 tan koad, 90, 92

tan lann, 92
 tan taouarc'h, 92
 tangarr, 308
 tangwall, 84
 taniennadur, 197
 tanskraber, 307, 308
 tant, 140
 tant kalongwazhiedel, 303
 tao, 237
 Taolenn ar
 Bec'hiegvezhioù evit an
 Deñved, 102
 taolenn glinikel, 54
 taolenn vec'hiegezh, 97
 taolenn vec'hiegvezhel an
 deñved, 102
 Taoteking, 222
 tapus d'ar gouloù, 9
 tastornat, 270
 tekenn, 43
 tenia, 195, 196, 199
 teodyezh, 54, 268
 teoliañ, 170, 171
 teologiezh, 282
 teologour, 282
 teon, 44
 termaji, 44
 termen genadel, 12
 termen malizenn, 29
 terzhienn ar vammenn, 97
 terzhienn eskorvezhel, 101
 terzhienn vaelaouel, 53
 tesk, 312

teskad, 147, 180	torgos, 39	trec'hegezh keñverel, 54
teskaouiñ, 198, 312	torig kaouled, 231	trec'hek, 54
teur, 231, 234	torig toaz, 231	trec'hel, 248
teurenn, 231	torig-toaz, 232	trec'hounezerezh, 30
teuta, 147	torzhellegezh, 142	tredan, 80
tevetegezh, 120	torzhienn, 176, 178	tredanouriezh, 289
tevez, 228, 241	torzhiennezadezh, 169	trefoed, 54
tezadiñ, 294	torzhiennezat, 169, 176, 178	trehentiñ, 101
tezadour, 294	tost hepken, 278	trehontiñ, 87
tezañ, 294, 298	touiñ, 304	treidolc'h, 164
tezenn, 66	tournaskraber, 308	treizher, 182, 233
tezenn akademek, 223	tournastlejer, 308	treled, 180
tezer, 294, 298	tournatourter, 308	Trematod, 55
tezh, 105, 139, 218, 226, 228, 238, 240	tourter, 307	tren patatez, 91
tezhel, 138	trabedoniezh, 272	trenkenn, 58
tezhour, 218	traezenn, 164	trenkenn aketek, 198
ti diwaz, 9	transistor, 56, 98, 220	trenkenn druz, 198
ti-karr, 288	transponder, 56, 220	trenkenn etilaketek, 198
tigarr, 287	trapig, 214	trenkenn vutanoek, 198
tiñv, 35	trapig aortek, 214	trenkenn vutirek, 198
tiñvañ, 128	trapig kentez-kofig dehou, 216	trepetoù pemdeziek, 25
tireoul, 208	trapig tribroudek, 214, 216	tres neuzid, 96
tiriena (an deñved), 84	treadegel, 123	tres piaouel, 98
tobe, 89	treañ, 260	trestummadur, 35
tolc'had, 54	trebadek, 29	treug korvoñ, 192
tolead, 91	trebadout, 99	treüniñ, 99
tor, 231, 234	trebarzhiñ, 203	treushualañ, 51
tor kilpenn ar gigenn gilpenn-tal, 235	trebez, 169	treuzhedredennel, 57
tor tal ar gigenn gilpenn-tal, 234	trec'hegezh, 50	treuzhilel, 57
torchenn leue, 254	trec'hegezh darnel, 54	treuzkaser-responter, 56
	trec'hegezh etreat, 54	treuzkomprenadur, 38
		treuzodiñ, 115
		treuzplakadur, 92

treuzplakañ, 90
 treuzpon, 220
 treuzponder, 216
 treuzponter, 51, 219
 treuzrezhier, 56
 treuzskrivañ, 80
 treuzwiskañ, 264
 treuzyezhadur, 221
 treuzyezhañ, 258
 trevnad, 76, 78, 94
 trevvaek, 55
 tro bun, 196
 troad, 169
 troadell, 169
 troadole'h, 167
 troadole'hiñ, 167
 trobarzhel, 248
 troellenn, 194, 196
 trogêrel, 248
 troidigezhioù liesek, 171
 troienn, 67
 troienn adverbel, 278
 troienn araogennek, 151
 trouzioù al loened, 206
 trozañ, 127
 truchon, 44
 truchon gran, 44
 trummadoù, 105
 tuadur, 116
 tudenn, 16, 63

tudoniezh, 18
 tued, 98, 281
 tuedigezh, 71
 tuellenn boulzañ hir, 301
 tuellenn laezh berr, 295, 301
 tuellenn laezh hir, 295, 301
 tuellenn vountañ / boulzañ / dalmiñ hir, 295
 tuig ha talig, 185
 tun kaderezh, 71
 tuzum, 39, 199

U

udebad, 18
 uhelgas : pevare remziad ~ (4R), 56
 ukroniezh, 273
 unanded, 282
 unanenn amzer, 218
 unanenn c'hwel, 215
 unanenn labour, 218
 unanenn vagañ, 101
 unanenn voued chatal, 101
 Unaniezh europat, 4
 unanskraber, 308
 unarneweleg, 107
 universited, 124
 unkarneged, 107
 unlavarenn, 123
 unreeg, 106, 107

unvaniezh, 200
 unvaniezh yezhel, 201
 unventekaat, 273
 urzhad, 55
 urzhazek, 59, 61
 usrez, 99
 utopiezh, 273

V

vaksin, 215
 vaksinerezh, 180
 verb orek, 153
 vikingek, 167
 vilajenn gran, 42
 viruz, 181
 voizenn, 44

Y

yael, 119
 yezh ar bobl, 60
 yezh arnevez, 217
 yezh kalvezel, 98, 193
 yezh kaozeek, 193
 yezh kempred, 119, 204
 yezh skiantel, 258
 yezhañ, 149
 yezhoniezh, 18, 31, 275
 yezhour, 31
 yezhouriañ, 31, 274
 yezhouriezh, 31
 youlad, 310

Menegva gallek Lavar 24

A

abandonné, 164
abomasum, 232
absorption, 245
accouplement, 57, 108
accoupler : s'~, 244
accoutumé, 27
acide aminé, 191
action sanitaire et sociale, 139
activation, 216
adipogène, 107
affaire, 68
agénésie, 244
agénésique, 244
agneaux de bonne précocité, 177, 179, 188
agnelage, 97
agnosie, 91
agropastoral, 166
aîné, 73, 74
aîtres, 192
alerte, 61
alexie, 94
allemande, 48
alpage, 285
amateur, 309
amélioration, 245
amélioration génétique, 196

ami, 43
amie, 43
amortisseur (de choc), 211
amour, 282
ana, 224
analectes, 223
analphabète, 94
analphabète, 93
analphabétisme, 94
analyse parasitologique, 145, 147
anneau de ténia, 199
anneau de ténia, 195
antagonique, 4
antagonisme, 4
antagoniste, 4
antenne, 216
antibruit, 212
anti-européen, 4
antimoral, 4
antiphonie, 171
apparence anatomique, 141
argent, 43
argot bigouden, 42
armée : aller à l'~, 43
armoiries, 192
ascendant, 46
asile de nuit, 8

assimilable, 53
astreinte, 199
atmosphère immatérielle, 45
attitude, 71
attribut, 97
aura, 45–47
autorisation, 246
aux doigts effilés (main), 8
avance, 12
avantage, 12
axe cornu, 168
axe osseux, 168

B

bacille de la nécrose, 142
bacilloscopie, 142
bal, 264
ballon de reconnaissance, 90
bande de lumière, 45
baron d'agneau, 249, 250
barrette d'identification, 106
bébé, 43
bedaine, 234
bénévole, 309, 310
bénévolement, 309
besoin, 68

beuverie, 42
 bibi, 43
 bilinguisme précoce, 190
 biocompatible, 216
 bœuf musqué, 146
 boisson, 42
 bonnet, 230
 bout du pis, 238
 brebis, 6
 brebis de réforme, 187, 192
 brillant, 271
 broche, 57
 Bureau d'Hygiène, 139

C

caillette, 231
 camarade, ami, 43
 canal omasal, 232
 canon, 222
 capsule, 216
 capter, 176
 caractère, 96, 97
 caractère dominant, 100
 caractère génétique, 100
 caractère héréditaire, 101
 caractère récessif, 101
 caractère sexuel, 101
 caractéristiques organoleptiques, 144
 caractéristique, 96, 97, 101, 146
 caractéristique génétique, 101
 caractéristique organoleptique, 146
 caravane, 287
 caresser, 270
 carré de côtelettes premières et secondes, 165
 carré de côtes découvert, 165
 casque antibruit, 211
 casque insonorisant, 211
 caudal, 231
 céleste, 34
 Centre d'Éducation Motrice, 195, 201–203
 centre médico-psychopédagogique, 203
 chabin, 144, 146
 chair, 43
 chair vive, 68
 chambre de pulsation, 295, 298
 charge électrique, 1
 charisme, 48
 charité, 282
 chat, 43
 cheval bien croupé, 252
 chétif, 43
 chevauchement, 171
 chevaucher, 171
 cheville osseuse, 168
 chèvre, 55
 chimère, 173
 chronique, 11
 cidre, 42
 ciel, 34, 37
 citer, 8
 classique, 222
 cligner, 8
 climat-, 34
 climatopathologie, 35
 collectage, 312
 collecte, 312
 collier, 165, 250, 252
 colostrum, 245
 colostrum reconstitué, 243, 247
 com, 55
 commissaire d'exposition, 86
 communication, 55
 compact, 41, 199
 compas, 61
 composant électronique, 216
 comprimer, 209
 concentration, 197
 condensateur, 216
 connaître, 98
 connu, 97
 consanguinité, 187, 192, 196

consomm'acteur, 84
 constante capillaire, 302
 constante de sédimentation, 302
 constantes, 302
 constantes physiologiques, 302, 303
 contraction, 243, 245
 contraction musculaire, 245
 contracture, 245
 contracture musculaire, 243
 contradictoire, 4
 contre-européen, 4
 contre-exemple, 4
 contre-morale, 4
 conventionnel, 187
 coproscopie parasitaire, 145, 147
 copuler, 244
 corne en spirale, 197
 corne en une spire, 194
 cornillon, 164, 168
 corps, 175
 corps subtil, 46
 cosmo-, 34
 cosmobiologie, 36
 cosmopathologie, 35
 cosmos, 35
 côte, 52
 côté cour, 48

côté jardin, 48
 côtelettes : carré de ~ premières et secondes, 169
 côtelettes : haut de ~, 169
 côtelettes de filet, 166
 côtelettes de mouton, 169
 côtelettes-filets, 169
 côtes de filet, 251
 côtes découvertes, 251
 côtes premières, 251
 côtes secondes, 251
 coucher : se ~, 43
 coupé : oreilles ~es, 146
 couper les oreilles, 144, 146
 courante, 265
 courbé, 10
 courber, 12
 cranial, 231
 crayon monopolaire, 313
 cris des animaux, 206
 critère, 146
 croisement, 244
 croisement d'absorption, 243
 culotte (cuisine), 243, 244
 culotte d'agneau, 249
 culotte de bœuf, 249

cycle, 192

D

danse de ville, 43
 débourement, 160, 162
 décharger, 1
 décomposirion, 53
 dédoublement de la personnalité, 99
 déforestation, 197
 dégradé, 191
 déjeuner, 44
 dépersonnalisation, 99
 déprimage, 284
 déprimer, 284, 286
 derrière : le ~, 43
 désertification, 197
 dessèchement, 197
 détecter, 176
 déterminant, 126
 déterminant discontinu, 110, 118
 développement durable, 84
 diapause, 161
 diatomée, 50
 difficile : peu ~ sur la nourriture, 42
 digestibilité, 191
 diphtongue, 61
 disponibilité, 50
 distinguer, 98
 distomatose, 58

distribuer, 50
 diversité, 59–61
 djeun, 40
 doigtier, 215
 dominance, 50, 54
 données de synthèse,
 116
 dormance, 160, 161
 dormance
 conséquentielle, 162
 dormance primaire,
 162
 dormance primaire des
 graines, 161
 dormance secondaire,
 162
 dormance séminale,
 161
 dormant, 160, 161
 douleurs de
 l'enfantement, 245
 douve, 51, 54, 55
 douve : grandes ~s du
 foie, 51
 douve : petites ~s du
 foie, 51
 dupé, 44
 durée, 51
 durée nde lactation, 51
 durée de lactation, 55

E

eau : de l'~, 43
 échinococcose
 larvaire, 293, 296

éclore, 42
 écomusée, 55
 écopastoralisme, 55
 écopaturage, 51
 écopaturâge, 82
 écopâturage, 55, 84
 écotaxe, 55
 écriture inclusive, 298
 ectoparasite, 166
 éducation, 203
 éducation motrice, 202
 effecteur, 51
 égaré, 164
 EHPAD, 9
 éjaculateur précoce,
 190
 élevage ovin, 147
 éligible, 51, 55
 éluer, 256
 embêter, 43
 embêteur, 43
 emblème, 192
 empoisonnement au
 cuivre, 228
 empoisonnement
 chronique, 226
 encente : non ~, 219
 encodage, 51
 endogamie, 51
 énergie fermentescible,
 191
 enfants, 43
 enfoncé : bien ~, 10
 enfoncer, 40
 engoncer, 40
 enrubannage, 51, 83
 enrubanné, 51
 enrubanner, 51
 enserrer, 209
 entraîner, 53
 entraver, 51
 entretien, 55, 222
 épais, 199
 épaupe, 165, 251, 253
 épiage, 83
 épigramme, 51, 57,
 169
 épilepsie, 45
 épinette, 57
 épinglier, 52, 57
 épouse, 17
 époux, 17
 équarrir, 53
 équarrissage, 53, 57
 éradication, 291
 éradiquer, 291
 espace, 34, 37
 espace extraterrestre,
 35
 espace vert, 55
 essentiel, 69
 essorillé, 6
 essoriller, 6, 7
 état des lieux, 192
 état larvaire, 296
 état parasitaire, 147

étrangeté : sentiment
d'~, 99
êtreindre une femme,
43
étui, 295, 298
évident, 97
examen clinique, 302
exercer une pression,
209
exhalaison, 45
exobiologie, 36
exoplanète, 36
expert, 27
exposition artistique,
86
exubérant, 181
exurbain, 248

F

faire l'amour, 282
faisceau, 294, 296
faisceau de traite, 294,
296
faisceau trayeur, 294,
296
fanage, 83
fanage complet, 82
farouche, 40
fasciolase, 58
fasciolose, 53
fauchage, 83
fauchage en herbe
mûre, 82
fauché, 44

faucher, 43
fèces, 191
fécondité, 181
femme : une belle et
jolie ~, 43
fermentation, 53
féroce, 40
fête de village, 287
fête foraine, 287
fétuque, 294, 296
feu, 43
feuille, 230
fibre alimentaire, 58
fibre brute, 58
fibreuse, 53
ficher le camp, 43
fièvre catarrhale, 53
fièvre puerpérale, 97,
101
fièvre tellurique, 36
filage, 48
filet, 251
filière, 97, 101
filière génitale, 101
filière pelvienne, 97
finesse d'une aile, 41
firmament, 34
fixer un gène, 97, 101
flaneur, 43
flore cellulolytique, 97
flore cellulolytique,
101
fœtus, 97, 101

fonds, 40
fonds de mutualisation
sanitaire, 97
fonds national agricole
de mutualisation du
risque sanitaire et
environnemental,
101
forain, 44
force vitale, 140
format numérique, 51
formation, 9, 11
forme : mettre en ~, 11
fort, 41
fourche à pointe, 61
fraction de seconde, 8
frappel de vaccin, 215
frère, 43
froid (ressenti), 43
fusée habitée, 8

G

gaif, 164
gaillard, 61
garçon : un petit ~, 43
gars : les ~, 43
gendarme, 43
gène de coloration,
176, 179
gène de dilution de la
couleur initiale, 176
généalogie, 205
généalogie animale,
199
généalogique, 205

généalogiste, 205
 génération de la langue, 31
 gens du voyage, 44
 gestion de la langue, 31
 gigot, 193, 244, 251
 gigot entier, 253
 gigot raccourci, 253
 glande sébacée, 106, 108
 glandeur, 43
 glapissement, 207
 gnaouaat, 98
 gobelet trayeur, 215, 217, 226, 295, 301
 gonds, 40
 gouttière œsophagienne, 232
 graminée, 105, 107
 grand, 43
 gravide : non ~, 219
 griffe, 295, 301
 griffe de traite, 294, 296
 grogner, 12
 grommeler, 12
 gronder, 12
 groupe : mettre en ~, 11
 guérilléro, 4

H

habitué, 27

halo, 46
 haut de côte, 52
 haut de côtelettes, 165
 haut decôtes, 251
 hépatoprotecteur, 105, 107
 herbivore, 55
 herbomètre, 106
 Hespérides, 8
 hibernation artificielle, 161
 homéostasie, 302
 homme, 44
 hommes : les ~, 43
 homozygote, 106
 hôpital rural, 9
 hospice, 9
 hospice de nuit, 8
 hybride, 146, 244
 hybride stérile, 144
 hypercytose, 61
 hyperplaquetose, 61
 hypersidérémie, 61
 hyposthénie, 140

I

identification, 51, 106, 187
 illettré, 93, 94
 illettrisme, 94
 imbécile, 43
 imbriquer, 170
 immeuble intelligent, 76
 improviser, 261
 inaugurer (une pratique), 189
 incompressible, 210
 individu apparenté, 57
 inerte, 216
 infirme, 6
 information, 51
 insonore, 212
 insonorisation, 212
 insonoriser (une machine), 212
 installation, 292
 institut, 203
 institut médicopédagogique, 203
 insula ruminis, 232
 intelligence, 77
 intelligence artificielle, 76
 intelligent, 76
 intensités variées de pigmentation, 168
 interdigital, 168
 interdigité, 164, 168
 perdre intérêt, 8
 intérêt nutritif limité, 106
 intestin, 191
 introduire dans un troupeau, 177
 irrigation, 197
 italienne, 48

J

jambonneau, 193
 jarret, 188, 193
 jeune, 40
 jurer, 304

K

kambon, 253
 kil, 42

L

lactobutyromètre, 198
 lait de vache, 43
 langue bretonne, 217
 larvaire, 293, 296
 latent, 160
 lecteur, 216
 législation en vigueur,
 106
 lepto-, 39
 libation, 42
 licence, 246
 licite, 246
 linguistique, 31
 lisse, 271
 littéraire, 100
 littératie, 93
 lit : aller au ~, 43
 luisant, 271
 lumière : qui accroche
 la ~, 9
 lutte, 106
 lutté, 106

lutter, 108
 lyophiliser, 246

M

machine à traire, 217
 maison, 43
 maison de retraite, 9
 maladie à déclaration
 obligatoire, 138, 139
 maladie du rein
 pulpeux, 187, 192
 maladie ovine, 145,
 147
 malingre, 43
 mallophage, 177
 mamelle, 227, 228,
 238, 239
 mamelon, 227, 238
 mammaire, 138
 manchon trayeur, 295,
 298
 manger, 43, 44
 manifestation clinique,
 45
 manifeste, 97
 manipuler, 270
 manque d'énergie, 138
 manque de tonus, 138
 manulve, 167
 mariage, 57
 marmonnement, 8, 12
 marque, 192
 marque
 d'identification, 106

matière azotée, 191
 matière azotée
 digestible, 191
 matière grasse, 138,
 140
 mec, 44
 mécanisme réguateur,
 302
 meneur, 171
 mesures antibruit, 212
 météo-, 34
 météoropathologie, 35
 milieu intérieur, 302
 milieu naturel, 55
 milieu semi-urbain,
 243
 minerais, 61
 mise en bottes, 82
 mise en rouleaux, 82
 mise sous film, 83
 missile, 223
 mobile, 223
 Mohican, 8
 moi : avec ~, 43
 Monsieur, 44
 morceaux de choix,
 165
 morphe, 138, 141
 morphologie, 141
 morphotype, 141
 morveux, 43
 mouche aptère, 177
 mouchèvre, 146
 mouèvre, 146

moufflets, 43
 mourir, 43
 mouton, 55
 mouvement, 265
 multigeste, 219
 municipal, 212
 murmurer, 12
 mutilé, 6

N

nature, 272
 nérobacillose, 139, 141
 néologie, 31
 nez, 175
 niais, 43
 niveleuse, 307
 noix de veau, 254
 normal, 302
 norme, 51
 novlangue, 55
 noyau osseux, 168
 nuage, 34
 nuance, 139
 nuance de toison, 142
 nuée, 34
 nuit, 44
 nulligeste, 219
 nullipare, 219
 nuque : mettre sur la
 ~, 10

O

œstrose, 139

œufs, 44
 officiel, 187
 omasum, 232
 ongulé artiodactyle,
 139, 142
 opposé, 4
 opposition (entre deux
 faits), 4
 oracle, 262
 orbites saillantes, 144,
 145
 oreilles coupées : aux
 ~, 144
 organe de Jacobson,
 219
 organe de Jacobson,
 146
 organe voméronasal,
 144, 146, 215
 Organisation mondiale
 de la Santé, 203
 orgue électronique,
 115
 orifice réticulo-omasal,
 232
 origine microbienne,
 191
 os cornu, 168
 osseux, 164
 ouverture
 intraruminale, 232
 ouverture
 réticulo-ruminale,
 232
 ovibos, 144

ovicapre, 144, 146
 ovin, 145, 147

P

palette, 164
 palette de
 pigmentation, 168
 palpation, 145, 147
 panse, 231, 234
 papilles, 232
 paramètre
 physico-chimique,
 302
 paramphistome, 145,
 147
 parasitaire, 145
 parasite externe, 166
 parasite hématophage
 du mouton, 177
 parasitologique, 145
 parasitose externe,
 163, 166
 parasitose interne, 163,
 166
 paratuberculose, 163,
 166
 pardon, 287
 parents : mes ~, 43
 parler affaires, 8
 particule
 démonstrative, 127
 pasteur, 167
 pastoral, 167
 pastoralisme, 163, 166,
 167

- patine, 269
 patiner, 270, 271
 pâte : faire le ~, 163
 patte, 270
 pâture, 286
 pâture : vaine ~, 164
 pâture : vaine ~, 163
 payer, 43
 pédiluve, 164
 pelage, 193
 peloter, 270
 pendentif, 187
 pénurie permanente
 d'eau, 197
 périurbain, 247
 permaculture, 28, 29
 permanence
 parlementaire, 159
 permettre, 246
 permission, 246
 personnalité, 99
 pestivirose, 164, 167
 petit, petiot, 43
 phénotypique, 141
 phéromone, 176
 philosophie
 présocratique, 272
 phonème diphtongué,
 61
 physicien, 273
 picoler, 42
 picoleur, 42
 pierres, 43
 pigmentation, 164, 168
 pilier caudal, 232
 pilier coronaire
 ventral, 232
 pilier cranial, 232
 pilier longitudinal
 droit, 232
 pis, 228, 238
 pivot, 164, 169
 pivot osseux, 164
 pivot osseux de la
 corne, 168
 placentophage, 165,
 169, 176, 178, 186
 placentophagie, 165,
 169
 placentothérapie, 178
 plat de côte, 169
 plat de résistance, 81
 pléocytose, 61
 poche, 43
 point de production de
 graisse, 105
 pointe, 61
 pointe : heures de ~,
 61
 poire à morphine, 313
 poitrine, 52, 251, 254
 politique antibruit, 212
 polymorphe, 141
 polymorphisme, 141
 polyphongué, 61
 polypnée, 61
 polythélie, 61
 polyurie, 61
 pommes, 43
 pomme : ma ~, 43
 population ovine, 147
 posture, 70, 71
 pot, 293
 pot à traire, 296
 pot de traite, 296
 pot trayeur, 215, 217,
 296
 pote, 43
 pou, 176
 pou : faux ~ du
 mouton, 177
 pou broyeur, 177
 pou du pied du
 mouton, 177
 poule, 43
 pourchassé, 8
 prairie sur pâturée, 177
 prairie surpâturée, 179
 précoce, 189
 précocier, 189
 précocité, 188, 189
 prématuré, 189
 pression artérielle, 209
 prestige, 45, 46
 prévention, 177, 180
 primigeste, 219
 primitif, 145, 147
 prison, 43
 production, 177
 production en bergerie,
 177
 produit culturel, 248

professionnel, 309
 projectile, 223
 prolapse vaginal, 177
 prolapsus, 177, 180
 prolapsus vaginal, 180
 prolificité, 177, 181
 prolifique, 177
 prompt, 189
 prophylaxie, 180
 propriétés
 organoleptiques, 144,
 146
 protecteur, 107
 protecteur hépatique,
 105
 protège oreilles, 211
 protéine alimentaire,
 191
 protéine digestible,
 192
 protéine brute, 187,
 190, 191
 protéine digestible,
 191, 192
 protéine microbienne,
 138, 140
 protéinique, 199
 protéique, 199
 protide, 199
 protidique, 199
 puce mémoire, 216
 pycnique, 39, 41
 pycnoïde, 39
 pycnomorphe, 39

père : mon ~, 43

Q

quantité : petite ~, 61
 4G, 56
 question qui fâche, 69
 question sensible, 69
 queue : sans ~, 146
 qui n'a pas d'oreilles, 6
 quiescence, 162

R

race ovine, 147
 ragailardir : se ~, 61
 rameau, 59
 randonnée, 265
 rappel : injection de ~,
 218
 rapports de synthèse,
 116
 recompression, 209
 reconnaissance, 90
 reconstituer, 245
 recueil (de bons mots,
 de pensées), 224
 réfléchissant, 11
 réformer un animal,
 187
 refus, 105, 138
 regarde , 43
 région poplitée, 253
 réorientation
 professionnelle, 192
 repas, 44

repère, 187
 repère, 187, 192
 repli réticulo-ruminal,
 232
 repos, 160
 reproduction, 57, 106,
 108
 réseau, 230
 résistance, 248
 réticulo-rumen, 230
 retour, 263
 retrempe, 187, 192,
 194, 196
 retremper, 187, 194
 réveil végétatif, 160,
 162
 ricaner, 43
 ricaneur, 43
 rire, 43
 ritournelle, 261, 265
 robe, 188, 193
 robe pie, 188
 robe tachetée, 188
 robe unie, 188
 ronde, 263
 rougeur, 271
 rouille, 271
 rumen, 140, 191
 rumination bloquée,
 193
 rumination bloquée,
 188
 rurbain, 248
 rusticité, 248

S

sac caudo-dorsal, 232
 sac caudo-ventral, 232
 sac cranial, 232
 sac cranio-ventral, 232
 sain, 61
 salarié agricole, 294
 saltimbanque, 44
 sans queue, 6
 santé : en bonne ~,
 302
 saoul, 43
 satisfaction, 310
 science, 275
 scientisme, 275
 séduction, 48
 séduire, 43
 sein, 238
 selle, 250, 251
 selle d'agneau, 250
 selle de gigot, 166, 244
 semi-urbain, 247
 séroprophylaxie, 180
 service, 53
 signe, 149
 signe distinctif, 192
 signe précoce, 189
 signifiant, 149
 signifié, 149
 smart city, 75
 sociologie générale, 31
 sœur, 43
 sole, 218

souche, 188, 193
 souche pionnière, 188
 soulard, 42
 soulever une fille, 43
 souper, 44
 souris, 251, 253
 souris d'agneau, 188,
 193
 soutenance, 221
 spasme, 188, 193
 sperme, 43
 sphère, 91
 spirale, 196
 spire, 194, 196
 station, 208
 station de
 recompression, 208
 statut, 294
 statut de salarié
 agricole, 297
 sthénie, 140
 stomatite, 194, 197
 stress, 195, 197
 stress hydrique, 195,
 197
 strongles
 gastro-intestinaux,
 97, 101
 strongylose, 195, 197
 strongylose digestive,
 195
 strongylose
 respiratoire, 195

structure mammaire,
 138, 139
 stupide, 43
 suburbain, 247
 suite des montagnes,
 265
 sujet : le vif du ~, 67
 supériorité, 12
 surexploitation
 agricole, 197
 surpâturage, 195, 197
 susceptible, 55
 synthé, 115
 synthétiseur, 109, 115

T

tabac, 43
 tableau de gestation,
 97
 tableau de gestation
 (ovine), 101
 taf, 237
 taux, 197
 taux butyreux, 138,
 140, 195
 taux butyrique, 195
 taux de fécondité, 195
 taux de matière grasse,
 198
 taux de prolificité, 177
 tauxprotéique, 195
 télévision connectée,
 77
 teneur en azote, 191
 ténia, 195, 199

tentacule, 9, 11
 terre de diatomée, 50
 téter, 228
 tétin, 227, 239
 tétine, 228
 téton, 227
 tette, 227
 thermostatique, 24
 thèse, 223
 toison, 139
 toison volumineuse, 195
 tondeur, 142
 tondre, 142
 tonus, 140
 tonus musculaire, 140
 tord boyau, 42
 tour : mauvais ~, 42
 tousser : qui ~e de façon chronique, 9
 toux opiniâtre, 11
 traçabilité, 195, 199
 trait de caractère, 101
 trait de comportement, 101
 transpondeur, 51, 56, 219
 transpondeur électronique, 216
 travail, 245
 travail d'astreinte, 195
 travailler, 42
 travers de porc, 51

trayeur, 215
 trayeuse, 215
 trayon, 227, 228, 238
 tripes, 44
 trocart, 215, 218
 tube digestif, 191
 tuilage, 171
 tuiler, 170
 tuilé, 171
 turbiner, 42
 tuyau court de pulsation, 295
 tuyau court à lait, 295, 301
 tuyau long de pulsation, 295, 301
 tuyau long à lait, 295, 301
 type, 44
 type ovin, 145, 147

U

ulcère, 215, 218
 unité de travail, 215
 unité fourragère, 97, 101
 uriner, 43

V

vaccin, 215
 vache, 55
 vacive, 215, 219
 vaine pâture, 163, 164

valeur énergétique, 191
 valeur standard, 302
 vapeur, 45
 vélux, 89
 ventru, 234
 ver intestinal, 54
 ver segmenté parasite, 195
 vermifugation, 215, 219
 vermifuge, 215
 vermifuger, 215
 versé dans, 27
 versions multiples, 171, 172
 viande, 43
 viande : de la mauvaise ~, 43
 vieille, 43
 vieux, 42
 ville intelligente, 76
 vin rouge, 42
 vioque, 42
 vite, 189
 voler, 43
 volontaire, 309, 310
 volontaire d'office, 310
 volonté, 310
 voméronasal, 215

Z

zone d'absorption, 232

TAOLENN

TAOLENN

Kentskrid	vii
Roll an dud meneget dre deskanvioù e lavar 24	ix
Berradurioù yezhel	x
Teskanvioù an oberoù	x
NOTENNOÙ LABOUR	1
Termenoù gramadeg GP	129
Termenoù gramadeg GC	133
Menegvaoù Lavar 24	315
Menegva brezhonek	317
Menegva gallek	347
Taolenn	359

PREDER

Embannadurioù a Brederouriezh, Yezhouriezh ha Lennegezh

Prientet d'an embann gant Preder

Sezva : PREDER
19 Park Maen Meur
F-29700 PLOVEILH

Pg. : (00 33) 02 98 55 10 75

Mal-e : preder.coic@wanadoo.fr Load : www.preder.net

ISBN : 978 2 901383 94 9

Diskleriet hervez lezenn, kentañ trimiziad 2024
Lakaet er waskerell evit Embannadurioù PREDER
gant Dupliprint Mayenne